

UMF

9834

UNIVERSITY OF MICHIGAN
ED. FARM
Library
Bibliotech. J. 1911
Inv. Nr. 84-847

APPARATVS MEDICAMINVM

TAM SIMPLICIVM

QVAM

PRAEPARATORVM ET COMPOSITORVM

IN

PRAEIOS ADIVMENTVM

CONSIDERATVS.

VOLV MEN SECVNDVM.

AVCTORE

IO. ANDREA MURRAY D.

MEDICINAE ET BOTANICES IN ACADEMIA R. GOT-
TING. PROFESSORE PVBL. ORD. HORTI R. BOTAN.
PRAEFECTO, ACADD. SCIENT. GOTTING. STOCK-
HOLM. GOTHENBURG. VTI ET SOCIETATT. OECO-
NOM. BERNENS. CELLENS. ET MEDIC. HAFN.
MEMBRO.

GOTTINGAE

Apud JOANN. CHRIST. DIETERICH

1 7 7 9.

VOLVMEN SECVNDVM.

S T I R P E S.

Rotaceae.

Sepiariae.

Bicornes.

Asperifoliae.

Verticillatae.

Perfonatae.

Rhoeades.

Putamineae.

Siliquofae.

Papilionaceae.

Lomentaceae.

ORDO XV.

ROTACEAE.

ANAGALLIS.

LINN. *Syst. veg.* p. 165. *Gen. plant.* pag. 83.

202.

Pharm. ANAGALLIDIS *Herba.*

A*nagallis arvensis*; foliis indiuisis, caule procumbente LINN. *Spec. pl.* p. 211. *Anagallis phoeniceo* flore c. B. *Αναγallis* DIOSC. Conf. CARLUDOV. BRUCH *Diff. de Anagallide, Argentor. 1768.* Icon: *Fl. Dan. Tab. 88.* CVRTIS *Fl. Lond. Fasc. I.* REGNAULT *Botan.* Le Mouron mâle et femelle. Planta annua temperationis Europae, in aruis et hortis crebra.

Ignari pharmacopolae huic *Alfinen* mediam L. substituunt, vt et noui singulari mihi obuio exemplo. Vsu plerumque modo *Anagallidis* Varietas flore miniato venit, omiffis reliquis duabus, flore vel coeruleo

Appar. medic. Vol. II. A vel

vel albo instructis. *Codex Parisiensis* tamen et rubram et coeruleam admittit. Male vero in officinis herbam vna cum floribus quin capsulis seruatam cernimus, quippe quum herbae in vniuersum ante floris exortum efficaciores existant.

HERBA recens succosa inodora est. Gustata oleraceum initio saporem prae se fert, postea amarum cum acrimoniae sensu. Succus post expressionem condensatus simili modo linguam afficit (*LEWIS History of the Mat. med p. 50.*), vti et infusum aquosum siccae plantae, siue liquidum sit, siue in extracti formam spissatum, quod modo amarius acriusque; nec differt hisce momentis, nisi gradu mitiori, tinctura vel extractum spiritu vini factum (*BRUCH Diff. cit. p. 13. sqq.* Cfr. et *SCHRADERI Diff. de Anagallide, Hal. 1760.*) Alia scrutinia chemica alibi (*Diff. citt.*) quaeras.

Dicta tamen non sinunt herbam omni vi medica orbam pronunciare, sed resoluendi et aperiendi potestate aliqua imbutam significant. Plurimae quoque illi adscriptae virtutes ad hanc spectant, dum contra viscerum obstructions, ad menses reuocandos, in hydrope rel. laudatur. — Nec alio modo auxilium praestitisse in melancholia potissimum et, quae ex hac haud raro oritur, mania arbitror, quod multorum plausum tulit, *QUERCETANI* (apud *ETTMÜLLERVM Ed. MANG. Oper. Tom. I. p. 586. Tom. 3. p. 387. p. 862*, ipso illo subscribente) *HARTMANNI* (*Prax. chim-*

chimiatri. in Oper. omn. Ed. IOHREN. p. 16.) WILLY-
 SII (*de anim. brutor. cap. 12. p. 294. Ed. Genev.*) FR.
 HOFFMANNI patris (*Clav. pharm. Schröd. L. 4. S. I.*
 §. 38. item EIVSD. *meth. med. p. 290. 291.*) BIERLIN-
 GII (*Thef. theor. praët. p. 38. et 1041.*), MAROLDI
 (*Praët. med. p. 93.*), ROLFINCII (*Med. consultatoria*
p. 151.), MICHAËLIS (*Oper. p. 740.*) aliorumque aetate
 hisce vicinorum, ex quorum potissimum scriptis sine
 dubio in recentiores de materie medica libros laudes
 in mania transmanarunt. Vbiuis autem breuiter, nec
 tam ample vt rei pondus requirit, haec vis memora-
 tur. Quoad exhibendi formam arridet merito ob
 simplicitatem maximè QVERCETANI consilium, qui,
 praemisso vomitorio, decocto solo aqua facto vsus fuit;
 alii essentiam praecipue adhibuerunt vel simplicem
 vel ex succo herbae inspissato et tinctura Hyperici so-
 luto paratam; aliis stirps, insigni aliorum farragine
 commixta, placuit. Aquae Anagallidis, quam cre-
 bro pro vehiculo adhibuit ROLFINCIVS, quis cre-
 dulus fidat? Nec genio seculi nostri congruit, ex
 pannis linteis sanguine asinino imbutis et aquae Ana-
 gall. (HOFFM. *meth. med. p. 291.* cui aquae quidam,
 qui in sanguinem hunc curationis praecipuum meri-
 tum deferunt, alia liquida substituunt. Vid. ETT-
 MÜLL. *l. c. T. 3. p. 387.*) immixtis, donec aqua tingatur,
 dein epotanda, salutem maniacis promittere; et si
 serius Cl. BOENNECKEN (*Biga casuum, Werth. 1744.*)

Loco, aquae pannos dictos decocto herbae immiserit, sicque eo ingesto binos aegros sanatos describat. Nimis liberaliter a variis auctoribus specifici contra maniam titulum tulit, quin imo virtus ad deliria in febribus extensa (GABELCHOVER *Cent. 6. curat. 13. p. 46.*), quum de constantia adeo virtutis in vnica illa mentalium morborum specie merito dubitetur, quae ab humore atrabilario oritur, GARIDELVS (*Hist. des plantes d'Aix p. 32.*) itaque in nosocomio maniacis destinato frustra sese numerosis experimentis eam praecepisse dolet. Nihilque pariter leuaminis ex decocto copiosius potu femina maniaca obtinuit (GUMPERZ not. ad LÖSECKII *Arzneym. Ed. 3. p. 329.*).

Sed iam dicendum de vi eius eneruandi virus rabioforum animalium, quae et in hominibus et brutis explorata narratur. De hac quidem filet DIOSCORIDES (*Mat. med. Lib. 2. c. 209.*) sed morsis a viperis prodesse indicat, vt inde in alterum morsus genus transferendi vsu videatur ansa esse capta. Meminerunt eius BOCK (*Kreutterbuch Strafsb. 1572. fol. 120.*), TABERNAEMONTANVS (*Kräuterb. Basil. 1731. p. 1093.*) IOACH. CAMERARIVS iun. (*Hort. med. et phil. p. 14.*), MAROLDVS, vetustiorum auctorum plures, sed maiori iterum breuitate, quam pro rabiei caninae atrocita par est. Alius mox succum vel aquam herbae morsos epotare, et hisce cluere vulnus iubet; alius

alius herbam ouo butyro frixo inditam commendat, alius puluerem rel. Inter coaeuos nostros refuscitauit hanc laudem iterum ex propriis, vt refert, et aliena quorundam sibi amicorum medicorum experientia Cl. RAVENSTEIN (*in Samml. feltener Begebenheiten in d. Natur 1755. p. 419. sq.*) et dein iterum interprete Cl. BRUCH (*Diff. cit. App. n. 2.*), qui et ipse collectas varias aliunde historias nouas exponit. In vico Pirmasens ditionis Hanouiensis ante 50 vel plures annos vir exstitit, qui per longum tempus ipse demorsis puluerem herbae optimo successu exhibuisse, celansque qualis esset vendendo illum vndique in vicinia lucrum insigne fecisse, fertur, donec venator quidam comperta re arcanum vndique promulgaret (*l. c. p. 26.*). Singularem experimento villici cuiusdam prope Bipontum degentis capra vna a lupo rabido morfa hoc puluere seruata est, altera vero pariter morfa, cui autem studio herbam non dederat, hydrophoba periit (*l. c. p. 27.*). Huc et pertinet testimonium magistratus Monasteriensis in Alsatia superiori de variis hominibus a lupo rabido fauciatis, sed hoc vno remedio seruatis, quum alii negligentes illud misere interierint. Vt ne vero desiderentur medicorum nuperiorum narrationes vberiores, citandus Cl. KAEMPFIVS est, qui in grandaeva virgine, iam aquam horrente, manifestum furoris decrementum inde contigisse recenset, et aliis in casibus numerosis

omnes, ante hydrophobiam Anagallide vsos, contra dirum periculum tutos mansisse (*l. c. App. n. 1.*). Nominandus quoque iterum Cl. RAVENSTEIN, qui seorsim mentionem fecit viginti circiter hominum a cane vere rabido vel commorforum vel spumante salua conspurcatorum, quibus vero, inde a secundo die post, exhibito puluere succurrerit (*l. c. App. n. 2.*). Et hi quidem hominibus vulneratis vel alio modo infectis pulueris herbae drachmam dimidiam ad scrupulos quatuor vel in aqua Anagallidis destillata vel eiusdem decocto, vel in infuso Theae vel aqua simplici bis per diem exhibuerunt. Vnde in pluribus alius soluta, in aliis sudor praeter consuetudinem foetidus erupit. Pecoribus pro ratione magnitudinis maius pondus herbae in lacte, iusculo, cum ouis vel quolibet alio vehiculo datum. Miror, quod in vniuersum vulnorum nulla alia cura sit habita, quam quod, sollerter antea aqua elota, quotidie semel puluere eodem conspersa fuerint, et sueto dein modo consolidata (*Diff. cit. p. 27. 28.*): quum apertum diu seruare vulnus et effluuium eius alere inter primaria alias auxilia merito referatur, quin vnicum hodie (V. infra *Cantharides*) censeatur, vt eadem via, qua ingressum virus est, quam commodissime eliminetur. Detergendi eius siue purgandi vulnera et vlcera potentia iam quidem antiquitus notata, sed hic non cum simplici vulnere, sed venenato res agitur. Veneni tamen portio-

nem

nem lotionē auferrī, aliam stirpe sicca infusa imbibī, et hac ipsa affluxum humorum proritari, reliquam vero per excretoria varia loca eici, Cl. BRUCHIVS sibi persuadet. Nec vnice, ante rabiem oblatam, iuuisse indicant, sed ea iam sese manifestante, modo defuerit maior eius gradus, qui hydrophobia sese declarat (*l. c. p. 41. sq.*). — Verum conquesti alii de Anagallidis in hoc morbo inertia. Ita iam IO. BAVHINVS (*Historie von etlichen Wölfen um Mümpelgard u. Belfort, in HALL. Bibl. pract. T. 2. p. 297.*). Viuisi a Cl. ROULET subministrata mortis faucibus eripere non valuit feminam (*HALL. Hist. stirp. helv. n. 625.*). Massiliis duo eiusdem inertiae exempla exstiterunt, quamuis alia contra atrox hocce malum laudata remedia iungerentur (*RAYMOND in med. Observ. and Inq. Vol. 5. App. p. 2. sqq.*). Nec vlla consignatarum observationum satisfacit Cl. TISSOT (*Avis au peuple p. 713.*), cui contra haec illi adiudicata efficacia valde dubia videtur. Vtinam nec mihi dubitandi vllus locus superesset. — Quicquid sit, contigit tamen huic stirpi, quod aliis famosis remediis antilyssis, vt principum quorundam mandato praesto eam habere pro casu necessitatis praeciperetur, subiuncta simul medelae norma; idque factum est in ducatu Moguntino, iam a. 1747 (*Maynz. wöchentliche Anzeigen eiusdem anni*), principatu Bambergensi (*HASENEST med. Richter P. 3. p. 2. sqq. BRUCH Diff. cit. App. n. 4.*)

a. 1746, Bipontino (BRUCH *l. c. p. 36.*) et in ducatu quoque Gothano, Bauariensi, Megapolitano (*Schlef. ökon. Nachr. 1773. p. 239.*).

Non attinet, reliquas virtutes, quas inter veteres, praecipue DIOSCORIDES (*l. c.*), et PLINIVS (*Hist. mundi Lib. 25. cap. 13.*) fere omnino ex illo, commemorant, multis enumerare, quibus complures alias feriores medici ingenii potius ludibrio quam experientia, vt videtur, ducti addiderunt; quorsum laus in arthritide et calculo, in epilepsia, in ipsa adeo peste, in odontalgia, si succus naribus infunditur, haemorrhagiis, in phthisi rel. pertinet. Multo minus fas est, superstitiosa et fabulosa varia, quae in ignominiam stirpis cedunt, tangere. Horum omnium praeconiorum instar promi condi est ZORNIVS (*Botan. med. p. 63.*); nec sane pauca pro scopo collegerunt Cl. BRUCH et breuiori commentatione Cl. SCHRADER (*loc. cit.*).

Ad DIOSCORIDIS de efficacia succi Anagallidis cum melle in vlcusculis et hebetudine oculorum effatum, item narrationem de felici aquae eius in suffusione successu, (qui vix credibilis), quem multis procurasse Lutetiae femina memoratur (IO. BAVH. *Hist. pl. Tom. 3. P. 2. p. 370.*), attentos nos iterum reddit Persarum hodiernus, contra incipientem cataractam equorum, vsus, quorum oculo gossypium succo eiusdem madefactum extrinsecus applicant.

(SAM.)

(SAM. GE. GMELIN'S *Reise durch Rußland*, Tom. 3. p. 349.).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *Ph. W.* p. 6. Iners.

OLEVM COCTVM *loc. cit.* p. 122. Ex herba recente conquassata et oleo oliuarum. In colica flatulenta infantum illitum abdomini vel clysmate applicatum laudarunt, sed non alio iure, quam quod oleum solum sibi vindicat.

ESSENTIA *Ph. Brand.* p. 85. Est illa simplex spiritu vini facta, post BIERLINGIVM et HOFFMANNVM (*Clav. pharm. Schröder. l.c.*) a BÜCHNERO in *Pharmacopoea* dicta, impensius laudata.

LYSIMACHIA.

LINN. *Syst. veg.* p. 164. *Gen. pl.* p. 83.

203.

Pharm. NVMMVLARIAE *Herba.*

Lysimachia Nummularia; foliis subcordatis, floribus solitariis, caule repente LINN. *Spec. pl.* p. 211. *Nummularia maior lutea* c. B. Icon: *Fl. Dan.* p. 493. REGNAULT *Botan.* La Nummulaire. Pl. perennis in pratis et nemoribus vdis vulgaris.

HERBA saporis subacris et nonnihil adstringentis cum acidi aliqua nota. In desuetudinem, nec immerito, abiit, ita vt ex multis seriorum medicami-

mum indicibus exulet. Ad purganda consolidanda-
 que vulnera et vlcera insigni valere vi olim credi-
 tum, quin ea, vt NIC. AGERIVS (in RYFFII *reform.*
Deutsch. Apoth. p. 187.) illi extus, vel interne in potu,
 adhibitae reliqua omnia vulneraria postponeret. Pari
 fiducia in haemorrhagiis internis eam complexi sunt,
 in haemoptysi, haemorrhagia vteri, aliis, (v. GABEL-
 CHOV. *Cent. 1. Curat. et Obs. med. 50.*) et alui pro-
 fluuiis (BOERH. *Hist. pl. Hort. L. B. Rom. p. 285.*) Ita
 haemorrhagia vehemens et crebrius reuertens pilulis
 legitur coërcita, quarum basis fuit extractum de
 Nummularia (SCHVLZIVS *Mat. med. p. 403.*).
 Phthisi adeo par existimatus succus eius in iusculo
 cum melle vel solus vel in connubio succi Bellidis
 (WALDSCHMIDT *Cas. 20. in Oper. p. 155.*). Miror
 praeterea insignem BOERHAAVII de imbecilli hac
 planta laudem, inter tot alios morbos, in scorbuto,
 in quo Cochleariae cum acetosa mixtae supparem pro-
 nunciauit, nisi querela de male eius mente ab edi-
 tore intellecta hic iterum redeat.

GENTIANA.

LINN. *Syst. veg.* p. 221. *Gen. pl.* p. 126.

204.

Pharm. GENTIANAE RUBRAE Radix.

Gentiana lutea; corollis quinquefidis rotatis verticillatis, calycibus spathaceis LINN. *Sp. pl.* p. 329. *Gentiana maior lutea* C. B. Icon: MILLER'S *Figures Tab. 139. fig. 2.* Pl. perennis, in montanis et subalpinis Helueticis, Apenninis, Pyrenaicis, Austriacis crescens, ubi latos tractus occupat. In hortis aegre cicuratur, subinde tamen mihi in horto botanico Gottingensi floruit.

In Noruegia (ubi *G. lutea* non inuenit ill. OEDER, in Wallers et Tellemarken autem crescere copiose auctor est LINNEVS in *Fl. Svec.* p. 227.) substituitur ruri et in urbibus radix *Gentianae purpureae*; corollis quinquefidis campaniformibus verticillatis, calycibus subspathaceis. LINN. *Sp. pl.* p. 329, depictae in *Fl. Dan. Tab. 50.* luteaeque in locum surrogari quoque in Germania fas est credere (HALL. *hist. fl. helv.* p. 539.). Nam et haec amaritiei insigni instruitur, quae, praeter dicendas species, multas alias, *G. asclepiadeam* (CLVS. *rarior. pl. hist.* p. 313.), *campestris* (LINN. *Fl. Svec. n.* 230.), *Pneumonanthem* (HALL. *fl. helv.*

Helv. n. 641.) cruciatam (l. c. n. 643.), Amarellam (LINN. Mat. med. p. 76.) nobilitavit.

RADIX nostrae aliquod pedes longa, cylindrica, annulata, rugosa, cortice obscure bruno vestita, interne flava, compagis, dum sicca est, spongiosae. Siccata virulenti aliquid spargere, aemulum odoris Delphinii Aconiti folio (Delph. elatum L.) affirmat ill. AB HALLER (Praefatio eius in *Pharm. Helv. p. 9.*) hinc sibi suspectam esse, nec absouum plane videri, illi effectum noxium tribuere, de quo in Anglia conuesti sunt, quamque tribuerunt Thorae admistae. Etenim ante aliquot annos apud Anglos radix quaedam pro ista Gentianae habita in hominibus aphoniam, conuulsiones, paralytes, coecitatem, quin mortem, creauit, in canibus autem spumam in ore, vomitiones vehementes, conuulsiones, artuum debilitatem, excitauit. Integra tamen, verae Gentianae radicibus interspersa, distingui potuit colore suo extus griseo bruno, vel et albido, sapore acri pungente (BROCKLESBY in *Phil. Transf. n. 486. p. 240. sqq.*), item rugis subtilioribus et propioribus, imo mucilaginosae describitur (LEWIS *Mat. med. p. 292.*). Vnde vix probabile verae Gentianae radicem fuisse. Argumenta decerpere recusant folia (HALLER), an ob amaritiam? prout alia amara, vt Trifolium fibrinum certe ad LINNEI experimentum, Absynthium, Eupatorium cannabinum, Galen boues declinant (LINN.

LINN. *Pan Svet. in Amoën. ac. Vol. 2. n. 25.*) Nec nisi corporibus imbecillis vomitu infusum eius vinosum molestum fuit (LÖSECKE *Arzneym. p. 181. not. 21.*).

Praestantissima inter amara, ut vix aliud, quam Quassia, cum ea comparari possit, minusque reliquis plerisque, quin ipso Centaurio minori, nauseosa, vel calida (WHYTT *on nerv. Dif. 335.*). Tam aqua quam vini spiritus elicit amaras partes, copiosius tamen hic, quam illa (LEWIS *l. c.*), ut quonam menstruo radix efficacior sit, inde cognoscatur. Infusum huius, ut aliorum amarorum e vegetabilium censu, fermentationem carnis cum pane et aqua in vitris retardavit, sicque antisepticam vim suam declaravit (PRINGLE *Dif. of the army App. p. 66.*). Ita et extractum aqua solutum a putredine carnem bouillam per binos menses muniuit (*Essai sur la putrefaction p. 313. sq. p. 324 sq.*).

Non ultra sesquiseculum circiter ante Christum natum Gentianae notitia a quibusdam extenditur, quam primum GENTIO, regi Illyriae, unde et nomen, tribuunt.

Omnium consensu radix ventriculi et intestinorum debilitati subuenit; quae consuetum post deuietas febres solet malum esse, et in morbis nervosis itidem tantum non semper obuium. Pituitam tenacem, ventriculum obducentem soluit, bilis inertiae subuenit, acidum primarum viarum frangit, fibris earundem

tonum restituit, vnde et alacrior fit ciborum digestio, nec flatuum mora conceditur. Fuit vir per quindecim annos doloroso ventriculi sensu affectus, huius radicis autem ad drachmas duas per diem vsu fanatus, inde enim alius aperta, appetitus auctus, et dolor paucis diebus siluit, recrudescens mitiori gradu mox nouo praebio sublatus (WHYTT'S *Works* p. 654.). Tanto melius fertur et efficacior sub miscela aromatis grati et menstruo vinoso vel spirituofo soluta; Elixirii stomachici ill. A ROSENSTEIN (V. infra praeparata) vel Tincturae ill. WHYTTII exemplo.

Eodem iure, quo alia amara, in arthritide proficit, siue haec ex lae viscerum chylicationis primam originem trahat, siue laes ista postliminio, enata iam arthritide, accedat. Primariam contra podagram vocauit BOERHAAVIUS (*Hort. L. B. p. 288.*). Intrat ideo *Puluerem antiarthriticum Ducis Portlandiae*, de quo supra (*Appar. med. Vol. I. p. 353 sq.*) exposui. Tinctura quoque WHYTTII arthriticis quadraginta vel quinquaginta annis minoribus plus solaminis praestitit, quam alia (WHYTT l. c. p. 653.). — Ob cognationem arthritidis cum calculo non miraberis, et huic cum fructu Gentianam fuisse oppositam (LINN. *Amoen. ac. Vol. 2. p. 159. 161.*).

Inter febrifuga quoque, instar aliorum amarorum, nituit, magis vero ante detectum corticem Peruvianum, quam post. Succo eius bis vel ter tertianas

nas ilico tutoque sanauit c. GESNERVS (*Epist. Lib. 2. p. 63.*). Rusticis alpinis et montanis in Aluernia faepissime radix contra febres successit (CHOMEL *Pl. usuelles T. 2. p. 137.*). Quin fuit, qui Chinchinae aequiparare, imo constantiorem virtute pronunciare Gentianam, vel per se datam vel in connubio nucis vomicae, haud dubitauit (LVDOVICI in *Pharm. modern. Ed. WED. p. 201. sq.*). Commista et fuit felicissime cortice Fraxini sale Absynthii et Caryophyllis (LENTILII *Eteodrom. p. 326.*). Nocuisse tamen aliquando calida sua natura compertum (SENAE *de recond. febr. nat. p. 185.*). Alibi desuit effectus constantia (TRALLES *Carlsbad p. 110.*). Ast non diffitendum, cortici Peruuiano nuptam saepe iis conducere eximie, quorum ventriculus debilis solum corticem ferre nequit, et viscera obstructionibus laborant.

Quid in hisce referendis generatim valeat, non est, vt multis demonstrum, quum consentiens experientia hanc amarorum vim iam dudum extra dubium posuerit. Scilicet obstructionum causa maxime vulgaris in vasorum laxitate latet, quam roborandi sua potentia tollit. Scrophulae huius etiam loci sunt, a quibus grana decem extracti quotidie data puellam liberarunt (PLENCK *Mat. chir. p. 276.*). — Vermibus vero vix alio auxilio, quam tonum necessarium intestinis impertiendo, aduersam arbitror.

Spongiosa natura eam fonticulis at fistulis dilatandis idoneam facit; absorpto enim liquido intumescit, irritat et suppurationem auget. Ulcera insuper fordida purgat et gangraenae limites ponit, putredinem subigendo.

Ob amaritiam nec in puluere nec sola in infuso vel decocto commode ab aegris capitur, sed variae praeparationi subiecta.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM. *Pharmacopoea Wurt. p. 90.* et *Anglicanae* aqua illud parant; *Danica p. 173.* autem et *Suetica p. 110.* infusum spirituosum vna cum aquoso inspissando, qua encheiresi omnino efficacius. Forma pilulari vel et solutum vino siue aqua aromatica creberrime praecipitur, ad scrupulum vnum vel sesquialterum.

ESSENTIA. *Ph. W. p. 81.* Spiritu vini fit. A guttis quinquaginta ad octoginta capitur.

Anglorum officinae in varias suas formulas radicem recipiunt, v. c.

INFVSVM AMARVM SIMPLEX *Ph. Lond. p. 61.*

INFVSVM AMARVM *Ph. Edinb. p. 56.* quo nitidius comparet INFVSVM AMARVM *Ph. Edinb. nouiss. p. 57.*

INFVSVM AMARVM PVRGANS *Ph. Lond. p. 62.*, cum quo fere compositione et vi conuenit INFVSVM AMARVM CVM SENNA *Ph. Ed. p. 57.*

VINVM AMARVM *Ph. Lond. p. 65.* item *Ph. Edinb. nouiff. p. 65.*

TINCTVRA AMARA *Ph. L. p. 68.*

ELIXIR STOMACHICVM *Ph. Ed. p. 48.* a quo recentior formula in *Ph. Ed. nouiff. p. 71.* eo vni- ce differt, quod *Serpentariae virginianae Canella alba* surrogata fuit.

ELIXIR STOMACHICVM ROSENSTEINII (*Hus - och Reseapothek p. 97.*) $\mathcal{R}$. Cort. aurant. rec. $\mathfrak{z}\mathfrak{v}\mathfrak{j}$, contus. in mortario marmor. in massam pulti- formem add. Extr. Gent. rubr. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}\mathfrak{M}$. Digere cum vini Portugall. $\mathfrak{f}\mathfrak{f}\mathfrak{j}$. Colat. D. cochleare vnum in vino vel aqua Cinamomi. Vere eximium in ventriculo ro- borando absentibus fordibus.

TINCTVRA STOMACHICA WHYTTII (*On nerv. Dis. in Ei. Works p. 635. sqq.*). $\mathcal{R}$. Cort. Peruv. pulv. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{v}$ Rad. Gent. Cort. Aurant. ana $\mathfrak{z}\mathfrak{j}\mathfrak{j}\mathfrak{B}$, Mist. infund. Spiritus vini Gall. $\mathfrak{f}\mathfrak{f}\mathfrak{i}\mathfrak{v}$ in balneo arenae per dies sex et cola. Subinde cuilibet tincturae librae vna pel plures vnciae Spiritus Lauendulae compositi admiscentur, tam palati causa, quam vt melius fe- ratur. Dictae tincturae cochleare vnum cum aquae cochlearibus quatuor vel sex mane et vesperi perexi- mium leuamen praebet, quibus sub debilitate ner-
Appar. medic. Vol. II. B uosa

uosa ventriculus languet et flatibus distenditur. Sed vsu per duos vel tres menses protracto opus est, et post interualla iterum ad illum redeundum. Non nimum esse praeconium ill. auctoris, ipse expertus sum. — Virtutem eius in arthritide supra iam attigi, cuius insultu praesente augeatur pondus Gentianae et corticum Aurantiorum, et, si ventriculus torpet et flatibus infestatur, Nux moschata vel Zingiber admisceatur. Conuenit et tum duo cochlearia tincturae bis de die ingerere (WHYTT *l. c. p. 653.*).

205.

Pharm. CENTAVRII MINORIS *Herba* vel
Summitates.

Gentiana Centaurium; corollis quinquefidis infundibuliformibus, caule dichotomo, pistillo simplici LINN. *Syst. veg. p. 222.* Centaurium minus C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 617.* REGNAULT *Botan.* la petite Centaurée. Pl. annua in locis montosis apricis Europae crescens. Frustra in horto botanico ferere illam aliquoties tentavi. Recipitur in officinas Varietas procerior rubro flore instructa.

Praestat me iudice, vti HERBA, quam summitatibus, sicuti vulgo fit, quoniam corollae hisce infidentes omnino fere insipidae (LEWIS *M. m. p. 198.*) sunt. Ista vero valde amara cum ingrato sapore, odoris autem expers. Spiritus vini vnice partes ama-

ras eruit, aqua autem simul mucilaginosas; vnde prioris generis extractum magis amarum, sed quantitate parcius.

Proxime natura accedit ad Gentianam priorem, praeferenda tamen illi eatenus, quod indigena ple-
rarumque regionum stirps est. Non cedit illi virtute
antiseptica (PRINGLE *Disf. Append. p. 66.*) — Pur-
gare aluum antiquitus (DIOSCORIDES *Lib. 3. cap. 9.*
GALENUS *de simpl. facult. Lib. 7. n. 12.*) notatum;
adstipulante seriori quorundam experientia. Strenue
id agere ad drachmas duas in aquae vnciis octo ad
medietatem cocto traditur (PRAEVOTIVS *Op. posth.*
p. 482.). Quod tamen non in omnibus ex decocto
contigit, licet in quibusdam aluum mouerit leniter,
in aliis emesin excitauerit (WEDÉL *Diff. de Cent. min.*
p. 30.). Aperit et aluum essentia cum spiritu vini re-
ctificatissimo, vel, quod praestat, spiritu cochleariae
parata, ad guttas sexaginta vel ultra propinata, etiam
extractum etsi paullo languidius (FR. HOFFM. *Diff.*
purgantia minus cognita, in Opusc. med. p. 414.). In re-
centi herba vel extracto ex tali manifesta fuit haec
efficacia (SCHVLZ *Mat. med. p. 140.*). Alius ad ma-
iorem herbae quantitatem vnice eam restringit (C.
HOFFM. *med. officin. p. 194.*), sub qua lege quaelibet
fortiora amara illam praestare deprehensum (AL-
STON'S *Lectures on the M. m. Vol. 2. p. 104.*) Ast
DODONAEVS (*Pempt. p. 336.*) iterum, crebram
B 2 suam

suam experientiam citans, eandem de stirpe nostra negat.

De robore autem, quod stomacho impertit, quotidianis periculis constat, dum Gentianae rubrae in modum propinatur. Nec minus olim in febribus intermittentibus incluta, vnde Herba febrifuga apud Germanos dicta, et a quibusdam, qui virium in dispescendis medicamentis rationem habent, cum aliis amaris febrifugorum capite comprehensa (e. g. WEDDEL *Syll. M. m. p. 37.* CHOMEL *Usuelles Tom. 2. p. 137.*). Ipsi quartanae casu singulari non veritus est opponere SLEVOGTIVS (*Progr. de Cent. min. p. 5.*) illam, summo cum leuamine, nec sine spe integrae curationis, nisi aliam medicationem addere aegri impatentia iussisset. Verum nec hic empirice procedendum, animaduersum enim summum saepe inde excitari aestum, ipsique feбри igniculos addi, graui auctore (SENAC *de febr. p. 184.*); vt adeo nonnisi conditiones supra (*pag. 15.*) dictae eam admittant. Etiam hic copula cum cortice Peruuiano (CHOMEL *l. c.* SENAC *l. c.*) confert.

Multos pariter tenuit omni tempore eius in arthritide efficacia, de qua velim conferatur *Vol. 1. p. 354. sq.* et nuperrime *p. 14.* a me prolata. — Tantum vero aperiendo et obstructions viscerum referando valet, vt et hydropem naturae dispulerit (*Eph. N. C. Cent. 10. Obs. 24. App. SLEVOGT. Progr. cit. p. 3.*)

Con-

Contra furfures et crustosam scabiem capitis impense extollitur brodium ex pisces cum hac herba coctum pro lotionem, qua simul pediculi necantur (SIM. PAVLLI *quadrip. bot. Cl. 3. p. 271.*). Chirurghi vero in vlceribus fordidis non spernunt. Vlcus sinuosum et fistulosum pro incurabili relictum herba instar cataplasmatism externe applicata emolliuit, absterfit et consolidavit (WEDEL *Diff. de Cent. min. p. 29.*)!

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *Ph. W. p. 6.* Iners vulgo existimatur. Sed et sapidam et olidam, quin linguam stimulantem inuenit cel. SPIELMANN (*M. m. p. 206.*), hinc non indignam vsu habet.

EXTRACTVM *Pharm. omn.* Ingratius isto ex Gentiana rubra. Vulgare est aquosum. *Ph. Dan. p. 172.* vtitur menstruo semispirituoso. Hoc praeparationis genus prae reliquis arridet.

ESSENTIA *Ph. W. p. 79.* Spiritu vini fit.

SAL. Incineratione herbae producitur. Adhaerere huic quaedam vestigia acidi, GMELINVS (*Comm. Petrop. T. V. p. 287.*) innuit. Sal Abfinthii aemulatur.

SYRVPVS *Ph. W. p. 206.* a QVERCETANO inuentore magni habitus.

P R I M V L A.

LINN. *Syst. veg. p. 162. Gen. pl. p. 80.*

206.

*Pharm. α, PRIMVLAE VERIS**β, PARALYSEOS Flores; Radix;
Herba.*

Primula veris; foliis dentatis rugosis LINN. *Sp. pl. p. 204.* Var. *α, officinalis.* Verbasculum pratense odoratum C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 433.* REGNAULT *Botan.* la Primeverre. Pl. perennis, in pratis vbiuis obuia, verno tempore florens, sed non inter primas. Probe distingui debet a Varietate *β, elatiori* LINN. depicta in *Fl. Dan. Tab. 434,* quam pro singulari specie HALLERVS, SCOPOLI aliique agnoscunt. In *Var. α,* quae vnice in officinis recipi debet, partes omnes paullo minores, sed calyx amplior et tubum corollae magis tegens, limbus corollae concauus, croceus laciniis saturatiori linea notatis, radix Anisum spirans. In *Var. β* autem statura omnium partium maior, calyx angustior et breuior, limbus corollae planus, pallide luteus, radix inodora. Mixtim saepe vtraque crescit. Non in omniibus tamen officinis Paralysis et *Primula veris* synonyma reputantur, sed in *Ph. Lond.* distinguitur inter vtramque, ita vt varietatem *β elatiorem,* Primulam, vocet; *α, siue officinalem* autem, Paralyfin.

Raro

Raro hodie, imo Prim. officinalis, a medicis præcipitur, certe in Anglia et Germania, vnde et omitunt eam *noüissima Ph. Edinburgensis* et indices multæ suppellestilis medicæ. *Ph. Suecica* (p. 38.) *noüiff.* autem adhuc eandem censet, et scio conseruam florum in Suecia adhuc a quibusdam in pretio haberi. Non inficior tamen, nulla certa efficaciam exempla mihi obuuisse.

FLORVM nomine corollæ vnice cum affixis staminibus intelliguntur. Odor illis inest fragrans gratusque, et sapor amaricans. Aquam et spirituosa menstrua tingunt colore grate flauo et odore saporeque suo imbuunt. Hinc et fermentatione cum saccharo et malis citreis sapidum vinum inde paratur (BRAVNER *om skötseln af Boskap - jämte Svenska Vårner* p. 7. et WARGS *Hielpreda* p. 497.). Reficere, dolores lenire, somnum gignere existimantur (BOERH. *pl. hort. L. B.* p. 281. LINN. *Mat. med.* p. 57.); ob fragrantiam sine dubio, quæ in fortiter olentibus in vniuersum sensorium commune mox refocillat, mox maiori halituum copia obnubilat. Aqua, destillata ex tota planta, fronti illita, dolores capitis tollere fertur (MATTHIOL. *in DIOSC.* p. 802.). Idem affirmatur de succo ex foliis et floribus expresso cum lacte hausto in cephalalgia inueterata (RAII *Hist. pl. T. 2.* p. 1082.). Sic et stirpem spasmos hystericos hemicraniam et vertiginem in feminis tarditate menstruorum

laborantibus tollere (CHOMEL *Ufuell. T. 2. p. 27.*). — Dubito, an verior sit adscripta, quae nomen dedit, contra paralyfin facultas, idque non solum partialem linguae (vel balbutiem (CHOMEL. *l. c.*), sed etiam latioris ambitum, hemiplegiam, quae in homine herba-Primulae veris, spiritu vini cocta, dissipata dicitur. BARTHOL. in *Eph. N. C. Dec. 1. Ann. 2. Obs. 2. p. 4.*).

In infuso aquoso commode flores dantur.

1) Nec HERBA omni fragrantia destituitur. Hinc mixtim aliquot casibus cum floribus propinata offenditur. Ob oleraceam tamen naturam apud Anglos ad acetaria placentasque sumta (RAY *l. c.*), et apud Belgas pariter ad hasce (BOERH. *l. c.*).

2) RADIX odore Anisi et sapore adstringente prodit aliquid virium. Pulvis eiusdem naribus attractus sternutationem excitat (FLOYER *pharmacobasanos p. 169.*). Acetum vero radice impraegnatum naribusque exceptum odontalgiam sedare mirifice lego (BOERH. *l. c.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

97911 AQVA DESTILL. *Ph. W. p. 7.*

CONSERVA *l. c. p. 39.*

9799 SYRUPVS *l. c. p. 216.* Coloris grate lutei.

CYCLAMEN.

LINN. *Syst. veg. p. 163. Gen. pl. p. 82.*

207.

Pharm. CYCLAMINIS f. ARTHANITAE*Radix.*

Cyclamen europaeum; corolla retroflexa LINN.
Sp. pl. p. 207. *Cyclamen c. b. comprehendens multas Varietates, pro diuersitate figurae foliorum et radice, tum et eius magnitudinis, inter se discrepantes.* *Κυκλαμινος* DIOSC. *Arthanita Arab.*
 Icon: MILLER'S *Figures T. 115.* REGNALVT
Botan. le Cyclamen. Hort. Rom. T. 2. Tab. 63. Folia cordata, denticulata, radicalia, bina. Pl. perennis in locis umbrosis et ficcis Austriae, Carniolae, Heluetiae alibique in Europa australi crescens.

RADIX rotunda et aliquantum compressa est, deorsum fibras demittens. Sub epidermide obscure bruna continet succosa cutem, quae lineam crassa est, intra quam caro alba. Gustata recens initio insipida, dein subacris sentitur, et linguam quasi obtundit (ALSTON'S *M. m. T. 1. p. 426.*). Quidam tamen recentem valde acrem describunt (HERMANNI *Cynos. M. m. T. 1. p. 112.* GEOFFROY *Mat. med. Traité T. 6. p. 186.*), sicca vero nihil acrimoniae prodit (*Aa. citt.*); vt tamen, si vera, quae de vehem-

mentia effectus narrantur, latens virus continere illam oporteat.

Obsoleta hodie, omni aeuo suspecta fuit. Abortum ciere DIOSCORIDES (*M. m. L. 2. c. 193.*) monet. Violentia, qua aluum mouet, haud sine inflammatione faucium et primarum viarum (C. HOFFM. *Offic. p. 31.*), a plerisque reprehenditur. Lente tamen operari animaduersum. Succus abdomini illitus pariter aluum sollicitat, vt vel sic adhibitus abortum fecerit (DIOSC.). Praeterea a veteribus praecipue resoluens virtus radicis notatur, in strumis aliisque duris tumoribus et induratione lienis externo vsu conspicua; et interne contra icterum et asthma (GALEN. *de simpl. facult. L. 7. p. 852. ed. RICC.*). Addunt detergentem sub variis cutis affectionibus (DIOSC. GALEN.).

Dosin non attinet multis definire, quum radix iam neglecta iaceat. Olm magis recenti indultum, mellitis plerumque mitigatae. Drachma vna siccae in puluere et vncia dimidia in decocto assignatur (HERM. *l. c.*). Tutius censetur extractum spiritu vini vel aceto paratum a scrupulo vno ad grana triginta.

Mirum circa Astracatum comedi (SCHOBERVS in MÜLLER'S *Sammlungen Ruffischer Gesch. T. 7. pag. 88.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VNGVENTVM DE ARTHANITA *Ph. W. p. 240.*

Succum quidem radicis Cyclaminis vel, hac deficiente, Bryoniae continet, sed tot alia drastica simul, Cucumerem asinum, Colocynthidem, Scammonium, Aloën, Euphorbium rel., vt effectus non vnice ad Cyclamen referri possit. Abdomini illitum infarcta viscera referat, expellit faeces, vermes, collectam in hydrope aquam, item menstrua prouocat. Quoniam vero cutem rubefacit, parcius inungatur.— Concinnior formula ad subducendam alium est FALLOBII (*Purg. c. 66.*), Cyclamen viride (*recens*) cum cerato rosaceo misceri iubens.

EMPLASTRVM DIABOTANVM BLONDELLI

Ph. W. p. 12. centena alia recipit.

MENYANTHES.

LINN. *Syst. veg. p. 164. Gen. pl. p. 82.*

208.

Pharm. TRIFOLII FIBRINI vulgo, PALVDOSI

Ph. Lond. Herba.

Menyanthes trifoliata; foliis ternatis LINN. *Sp. pl. p. 208.* Trifolium palustre C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 541.* REGNAULT *Botanique*, la Meniante ou le Tresse d'eau. Pl. perennis locorum paludosorum et lacustrum.

HERBA insigniter amara, nonnihil foetens. A pecoribus (SCHREB. *Samml. T. 3. p. 57.*) tamen non repudiata, quin ouium tabidarum remedium: (ROBINSON in RAII *Hist. pl. T. 2. p. 1099.*). In Lapponia et Westrobothnia sub penuria foeni radicibus pecora faginantur (LINN. *Fl. Lapp, p. 50.*). Annonae autem charitas ipsos homines ibidem ex iis parua farinae copia commixtis panem etsi ingratum conficere coëgit. Rusticis in Westrogothia folia Humuli loco sunt ad acorem cereuisiae arcendum (*l. c.*). Amari-
 tiem herba communicat tam cum aqua quam cum spirituosis. Ob hanc ipsam vbiuis in pretio est, multasque cum aliis similis naturae remediis communes vires exferit, quarum quasdam experientia singulari nixas enumerabo, vitando tamen nimietatem laudum, in quam IO. FRANCUS (*Trifol. fibr. historia, Franc. 1701. 8.*) et WILLIVS (*Aët. Hafn. Vol. 3. n. 75.*) inciderunt, quum in variis eorum casibus manifestum sit, non vnice hancce stirpem curationis meritum tulisse.

In quibusdam puluis dosi scrupulorum duorum vel trium aluum laxat, haud sine torminibus, sunt qui inde vomitum experiuntur (WILLIVS *l. c. p. 103.*). Roborando ventriculum tam eius varia vitia topica tollit, quam remotiora ex huius labe pullulantia. — Nec reliquis amaris nuper memoratis in attenuanda tenacitate humorum et infarctibus referendis cedit.

In scorbuto efficax herba etiam tum, quum in ulcera erupit, quo fine cocta cum cereuisia et largissime hausta, ulcera vero decocto aquoso lota foliisque eius vel recentibus vel aqua maceratis obtecta (WILL. *l. c. p. 124.*). Variis casibus suffecit infusum simplex vel essentia, Cochleariaeque praeferenda ob robur, quod ventriculo impertit, sicque hydropicam diathesin simul iunctam dispulit (SIM. PAULLI *Quadrup. bot. p. 173. sq.* TILLING *Misc. N. curios. Dec. 2. Ann. 2. Obs. 74. p. 175.*). In Anglia succus eius expressus domesticum est apud rusticos in exanthematibus foedis scorbuticis, quibus verno tempore corripiuntur (BVCHAN *Dom. Med. Vers. Germ. p. 600.*). Haemorrhagias vteri eiusdem causae extractum compescuit (GVLDBRAND *Diss. de sanguifluxu uterino Ed. 2. p. 92.*).

Arthritidis quoque in cereuisia cocta remedium depraedicatur, foliaque aqua decocta calideque loco affecto applicata aegris solatio fuerunt (SIM. SCHVLZ in *Misc. N. Curios. Ann. 4. 5. Obs. 123. p. 133.*). Cum sero lactis in se ipso herbam expertum esse BOERHAAVIUM lego (HALL. *fl. Helv. n. 633.*), nec, vt colligere est ex propriis eius encomiis, infeliciter.

Silentio praetereo vim febrifugam. — Verminantibus autem pueris profuisse certiori fide pronunciatur (WILLIUS *l. c. p. 130.*) pulueris scrupulus dimi-

midius vel integer quotidie ieiuno ventriculo cum decocto herbae vel cereuisiae tenui datus, sic pergendo ad dies duodecim vel quindecim, vnde primis diebus tormina quidem excitata eaque dira sine vermium excretionem, qui autem subsequens diebus copiose sine torminibus secesserunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM, aquosum *vulgo*; semispirituosum *Ph. Dan. p. 172.* Efficax et frequentis commo-
dique vsus.

ESSENTIA. *Ph. W. p. 87.* Fit spiritus abstracti noua infusione. Rarius hodie praecipitur.

ORDO. XVI.

SEPIARIAE.

IASMINVM.

LINN. *Syst. veg. p. 54. Gen. pl. p. 9.*

209.

Pharm. IASMINI Flores.

Iasminum officinale; foliis oppositis pinnatis foliolis distinctis *Syst. l. c.* Iasminum vulgatius flore albo c. B Icon: BESLER. *Hort. Eyst. Aest. 2. Ord. 11. fol. 2.* Frutex Indiae orientalis; in hybernaculis apud nos cultus.

Commendat illum tam elegans candor FLO-
RVM, quam potissimum eorundem odor, qui toti
generi inest, praecipue autem Iasmino grandifloro L.
suauissimus, specificus, a quo et aliae stirpes nomen
mutuantur. Sapor illorum nonnihil amarus. Odo-
rifera pars volatilis valde est, nec facile sese pa-
titur. Ita destillatione neque aqua neque spiritus
fragrans eruitur. Spiritus tamen vini oleo Iasmini
mixtus agitando vitrum olidam partem absorbet, sed
facile iterum dimittit, vitro licet obserato (DU HAMEL
Arbres T. 1. p. 310. 311.).

Iam

Iam dudum vsus eorum medicus euiluit, vt et in multis de medicaminibus libris plane omittantur. Adscripta tamen illis emolliendi, resoluendi, item partum secundinas et foetum mortuum pellendi vis (v. ZORN. *Botanol.* p. 363. et BOERH. *Hort. L. B.* p. 294.). Vnice fere hodie pro

Oleo infuso colliguntur, quod in Italia copiose paratur. Operosior hodieque neglecta via est, qua flores recentes stratis alternis cum amygdalis dulcibus excorticatis et nonnihil ficcatis in commodum vas collocantur, superimposito pondere, postero die flores ab amygdalis segregantur, hisque alii recentes substituuntur, quod, quo frequentius iteratur, eo melius, tandem oleum fragrans ex amygdalis expressione elicitur (ZWELF. *Animadv. in Ph. aug.* p. 452.). Commodius et vsitatum vnice hodie artificium est alterum (quod et iam ZWELFERVS *l. c.* memorauit), quo gossypium oleo nucleorum Been madidum floresque lasmini cribro ex setis equinis facto per alterna strata immittuntur, donec cribrum repletum fuerit, postea probe tegendum, dein post quodlibet nycthemerum sepositis prioribus noua florum quantitas per vices additur; gossypio sic fragrantia odoris probe imbuto, exprimitur oleum, in vitro bene clauso seruandum (DU HAMEL *l. c.*). Hocce oleum extus membris paralyticis vel contractis vel spafmo correptis, illitum, quibusdam placuit. Vix vero iamiam
alii

alii fini, quam pro odorem, inferuit, vnde et capillis infundi solet. — Ex *Philadelphi coronariæ* LINN. floribus simile oleum obtineri, ill, A LINNÉ (*Mat. med. p. 37. not.*) auctor est. Sed simplex infusio cum insolatione mihi non successit, etenim loco fragrantis olei, quod speravi, foetidum ex oleo oliuarum emerfit.

O L E A.

LINN. *Syst. veg. p. 55. Gen. pl. p. 10.*

210.

Pharm. OLIVARVM Fructus.

Olea europæa; foliis lanceolatis LINN. *Sp. pl. p. 11.* *Olea sativa* C. B. *Zait* Hebraeorum. *Ελαία* Graecorum. Conf. DV HAMEL *Traité des arbres T. 2. p. 57. Tab. 14.* ICON: REGNAULT *Botan. l'Olivier.* Arbor in Palaestina, Africa, in Europa australi, Galliae Prouincia et Languedocia, Hispania, Italia, sponte crescens. In nostris hybernaculis per hiemem seruata, aestate quidem, vt in horto botanico Gottingensi, flores, non vero fructus, fert.

Omni aetate ob pulchritudinem et perpetuum virorem frondis, fructusque insignem utilitatem, honorata.

rata. Plurimus eius vsus in scenopegiis Israëliitarum fuit, et inter primaria beneficia in Palaestina habita (v. ill. IO. GESNERI *Diff. Phytogr. sacr. gener. P. 5. p. 23.*). Huius quoque praestantia capti ethnici Mineruae dicarunt.

FRUCTVS s. OLIVA, quae praecipua arboris pars, drupa est vel magis vel minus oblonga, vtrisque rotundata, constans ex carne fungosa, dum recens est, amaro austerâ, intra quam nux angustior aspera crassa valdeque dura nucleo albo dulci. Forma, magnitudine, colore multis modis differt, vnde Varietatum copia insignis notatur: fructu maximo (Oliuae Hispanicae c. B. Olive d'Espagne); fructu oblongo minori (Oliuae minores Genuenses et ex Provincia c. B.); fructu oblongo atrouirente; fructu albo; fructu minori et rotundiori (Agländau); fructu maiori carne crassa (Oliuae regiae CAESALP. Olivier royal); fructu maximo subrotundo (Ampoulan); fructu minori rotundo, rubro nigricante, fructu minori odorato (Olive de Luques) rel. De hisce omnibus legatur C. BAVHINI *Pin. p. 472.*; CVPANI *Hort. catholicus Neapol. 1696*: MAGNOLII *Botan. Monspel. p. 189*; TOVRNEF. *Instit. rei herb. p. 599. sqq*; item *Giornali d'Italia T. 10. p. 366.* vbi species sic dictae 32 ex MICHELIO significantur. Nosse eas interest, quoniam quaedam pro condiendo fructu, aliae olei causa, aliae iterum ob fructuum abundantio rem messem praeroga-

gatiuam sibi vindicant. In omnibus autem, vt fructuum tanto vberior prouentus fiat, vel vt tanto meliores euadant, cultura accedat necesse est. Optimos fructus fert arbor plantata solo lapidoso sicco arido, quod et radices contra putredinem ex aqua stagnante et iniurias ex hiemali frigore vel aestiuo ardore tuetur (FOURNIER in RICHARD DE HAVTESIERCK *Recueil d'Observations de Med. T. 1. p. 9.*). Nimia autem stercoratione vel solo humido oleum tenacius euadit, facileque corrumpitur (*l. cit.* et DU HAMEL *Traité des arbres T. 2. p. 60.*). Maxime vulgare propagandi eam genus est, per furculos ex radice vetustiorum arborum emergentes, quibus, postquam in quincuncem dispositi fuerint, ramusculi cultarum arborum inferuntur; hisce factis nonnisi post octo vel decem annos fructus ferunt. Altero quouis anno messis liberalior. Plura de cultura legere est in *Trattato di PIERO VETTORI* (qui antiquus etsi, non spernendus tamen auctor) *delle Lodi e della Coltivazione degli Ulivi in Firenze 1762*; DU HAMEL *l. c.*; *Giornali d'Italia T. 10. p. 365. sqq. p. 385. sqq.* Tempore sicco copia saepe oliuarum ante maturitatem cadit, plane inutilis; nocet quoque valde nebula versus maturitatem incidens. Plurimum mali insuper affert insectum bialare, cuius eruca arrodit oliuas feque intra illas abdit, aperturam claudens suis excrementis, sicque se contra inimicarum sibi formicarum in-

fidias muniens (V. *Observations et Experiences sur les moyens de garantir les olives de la Piquure des Insectes*, par M. SIEUVE, à Paris 1769. Mihi modo libellum hunc contractum legere licuit in *Giornali d'Italia cit. n. 23. 24. 25. 26.* Vid. et *Tab. ad p. 205.*)

Fruſtus conditi. Pro conditura eliguntur oliuae carnoſae magis et volumine maiores, quae tamen parciorem olei quantitatem quam aliae exiliores minusque ſapidae ſubminiſtrant (FOURNIER *l. c. p. 8.*). Decerpuntur in prius dictum finem virides nondumque maturae, quae ipſae ingratham amaritiem habent. Hac vt exuantur et ſapore ſalino aromatico impraegnentur, varia artificia excogitata ſunt; quae omnia hic enumerare non attinet. Vix vnquam oliuae cruciatim ad nucem vsque diſciſſae (quo aroma ſalque tanto melius penetret), et aromaticis ſtirpibus, e. gr. Foeniculo, Anetho, ſemine Coriandri etc. ſaleque per ſtrata varia diſpoſitis, et aquae prius calidae, dein frigidae, tum aromaticae et ſalſae infuſione praeparatae, transmittuntur. Nec malleo ligneo antea aliquantiſper contuſae ad exteros perueniunt; ſed integrae, quae amaritiem ſuam vel maceratione protracta, in aqua, repetitis vicibus affuſa et decantata, vel maceratione in lixiuio ex calce viua et cineribus perdidere, et dein, ſi lixiuium hocce adhibutum fuerit, probe aqua pluries per aliquot dies mutata lotae, tandem in vtroque caſu ſale aromatibusque

que cum ipsis oliuis per strata collocatis et aqua infusis conditae fuere. Hispanos embemmati aliquid aceti addere probabile. Variæ aliae artes in patria arboris hac in re exercentur, vbi et oliuis maturefcentibus vel vere maturis aromate varie conditis vescuntur (DU HAMEL). In vniuersum autem illae acetarii genus constituunt ventriculo roborando proficuum, nec palato ingratum. Hinc et embemmatibus admiscuntur.

OLEI vero causa praecipue oliueta instruntur. Bonitas eius tam a solo, quam specie fructuum eorumque iusta maturitate, tum et expressionis ratione ipsa, dependet. Optimum oleum suppeditat Olea supra Aglandau dicta. Maturitatis gradus colore cognoscitur, qui non in omni specie idem, niger, vel saturate ruber (Colorem *rosso vinato* requirit cl. SIEUVE in versione Ital.), etiam compage molliori, nec non tempore definito. Amarum emergit oleum ex fructibus immaturis, acre autem mucidum et vnguinosum ex nimis maturis, expressum. In Gallo-Provincia vitium expectando iusto diutius plerumque committitur (SIEUVE). Decerpuntur tempore oliuitatis manibus, vel, quod vero peius, concutiendo arborem delapsae oliuae colliguntur. Quo citius post collectionem exprimitur oleum, tanto praestantius euadit. Mora longiori relictæ et coaceruatae fermentationem facile subeunt, quae lucri cupidini quidem

dem fauet, largiorem olei copiam suppeditando, sed vilius oleum reddit (FOURNIER *l. c. p. 9.*). Hinc et nouissime cl. BOWLES (*Introduccion a la Historia natural y a la Geografia fisica de España p. 432. §q.*) ex putridis fructibus in Hispania exprimi conquestus est. Vulgaris oleariorum methodus eliciendi oleum illa est, quod oliuae vna cum nucibus inclusis ope molae in pulpam conquassatae fiscinis siue sacco ex iunco paratis indantur, horumque plures supra se inuicem positi torculari subiiciantur. Machinarum fabricam depingendam curauit ill. DU HAMEL (*l. c. Tab. ad p. 72*) et magnam earundem varietatem cl. ROZIER (V. in *Observations sur la physique etc. Tom. 8. p. 417. §qq. Vues économiques sur les Moulins et Pressoirs a l'huile d'Olives connus en France ou en Italie, Tab. 1 - 7.*), qui nouissime studio deditaque opera in optimam earundem pro temporis et impensarum parsimonia, et olei bonitate constructionem inquisiuit. Primum, quod in labrum defluit, purissimum est, *Oleum virgineum* vocant, et acetariis vsuique medico conuenientissimum est, diuque seruari sese patitur; quod subsequente cochleae contorsione elicitur, donec nihil amplius exundet, paullo vilioris pretii est. Quae intra fiscinas restat massa (marc des Olives) mauu in alium situm redigitur et aqua feruente humectatur; sacculis sic apte dispositis noua pressione aqua multo oleo scatens defluit, quod, postquam superficiem

ciem aquae in vase supposito petierit, trulla separatur. Quidam ne tum quidem acquiescunt, sed nouae praefioni massam superstitem vel statim vel post praegressam fermentationem submitunt, et opè aquae feruidae nouam quantitatem olei eliciunt, quod vero non nisi pro lampadibus vel saponibus commodum est (DU HAMEL). Furni vsui aptioris fabricam excogitauit cl. VENEL (*sur l'usage de la Honille p. 346. sq. Tab. 6.*), quo aqua coquitur ad expressionem olei huius secundarii necessaria, carbone fossili calefacienda. Quodlibet horum oleorum amurcam siue sedimentum deponit statione, vnde post aliquot dierum moram in alia vasa pars limpida transferri debet, repetitis adeo, si opus, vicibus (DU HAMEL). Iam antiquitus constitit, optimum oleum ex carne oliuarum erui. CARIB (*Scriptores rei rusticae cap. 66. Ed. GESN. p. 70.*) nucleis, scite inquit, ad oleum ne vtatur, nam si vtetur, male sapiet, et COLVMELLA (*cap. 50. Ed. cit. p. 816.*) ne nucleus, qui saporem olei vitiat, confringatur. Ita et discrimen obtinet inter oleum, quod testa nucis, et illud quod nucleus ipse suppeditat. Scilicet primum ex carne subtile et dulce est, grate odorum, coloris cedrini; alterum ex testa non limpidum, acre, ingratis dens; tertium ex nucleo tenax, obscuri coloris, fortisque odoris. Plurimi igitur interest, expressionem ita dirigere, vt quodlibet olei genus seorsim colligatur. Qua arte id fiat, edocuit cl. SIEUVE (*Giornale*

d'talia T. 10. n. 26 et icon ad p. 205.) describendo et depingendo peculiarem machinam in hunc finem fabrefactam. Eo vero fabrica eius redit, vt fructuum carnem a nucibus separet et ex hac primum oleum exprimat. Hocce prelum praeterea id commodi affert, quod olei quantitas sexta parte augeatur, et purius blandius minusque rancori obnoxium oleum acquiratur. Sub tanto consensu mirum est **CL. VENEL** (*sur la Houille p. 368.*) non negare solum praestantiam olei ex carne fructuum expresso, sed praeferre adeo alterum ex nucleis, ob liquidiorum, quam illi tribuit, naturam. Vt in sua integritate conseruetur oleum, oportet vti ampullis vitreis arcto collo instructis bene obturatis et loco frigido repositis. Dolendum, **cl. SJEUVE** instar arcani abdidisse praeparationem spongiae, quam pro longiori conseruatione in vasis fundum collocat. Transmissio vero largioris copiae olei in doliis quernis fit. Non videtur vbiuis recepta encheiresis esse ad separandas aquosas et mucilaginosas partes et ad rancorem arcendum, tantillum salis communis addere, quod vna cum partibus istis recensitis fundum petit, (quam tamen describit **cl. LEWIS** in *M. m. p. 415.*)

Mala arte oleo Raparum vel Lini dulcedinem et albedinem olei oliuarum conciliare quidam, huiusque nomine illa olea vendere, conati sunt, eadem in vasis plumbeis planis per aliquod tempus digerendo,

ex

ex commendatione adeo DEGNERI (*Breslauer Sammlungen Verf.* 31. p. 208. *sqq.*). Solutam hac ratione plumbi partem extra dubium est; hinc ista ab usu interno abesse omnino debent, nec pro lampadibus in arctis conclaibus satis tuta, licet in oeconomia alias vario fine, et in medicina pro vnguentis emplastrisque variis, quae saturnina alias recipiunt, ferri possint. (Conf. REAUMUR in *Mem. de l'ac. d. sc. de Paris* 1746. p. 495. NEVMANN in *Miscell. Berol.* T. 4. p. 321. *sqq.*)

Oleum igitur oliuarum genuinum, vendi solitum, sublauum est, pellucidum, non nimis vnguinofum, saporis blandi, odoris vix vllius. Aetate rancescit eoque citius loco calido repositum, et pro ratione rancoris acre fit. Frigore coit, opacum fit et albescit inde a gr. 38 therm. Fahrenh. (MVSCHENBROECK *Phil. nat.* T. 2. p. 616.). Quod nonnisi circa punctum congelationis aquae cogitur, rancidum est. Aëre libero nihil ponderis sui dissipat, nec in balneo arenae quidem per quindecim dies infra punctum ebullitionis aquae retentum (BERGII *Mat. med.* T. 1. p. 12. 13.). Operae non pretium est hic omnes notas, quas cum oleis vnguinosis communes habet, recensere.

In oeconomia multiplicis est vtilitatis. Pabulum consuetum lampadibus apud ditiores praebet flammaque lucida ardet, tantillum modo fuliginis spargente, nec nidorosa, nisi dum stupra extinguitur.

Aptiffimum igitur litteratorum lucernis nec oculis pulmonibusque adeo infestum, vt alia olea expressa vfitata. Ad istas vero lampades non conducit, quae hieme libero aëre suspenduntur, quoniam frigore cogitur. Ex hoc et Soda optimae notae sapo paratur, de quo infra sub capite Salicorniae. Oleum hocce carnes illi, intra fictilia ampla luto probe clausa, immerfas diu contra putredinem tuetur (V. ROZIER in *Observations sur la physique etc. a. 1771. Sept. p. 75.*). Butyri loco vti illo multis religionis opinio iniungit, vnde et monachi tam crebro herniis infestantur. Sed et inter meridionales gentes vulgare est, illud butyro substituere. Septentrionalibus pro Lactuca similibusque acetariis vulgare additamentum existit. Taceo vsum eiusdem illiti ad machinarum motus facilitandos et reliquos vsus oeconomicos.

Ob pinguedinosam naturam in corpore nostro acres stimulos inuoluit, fibras vasaque lubricat, emolliat, stricta nimis relaxat, stagnatione sanguinis tumida maturat. Quum oleo amygdalorum gratia proxime accedat, ideo et post hoc omnium frequentissime per os ingeritur. Depraedicanda omnino egregia eius facultas est, venenum acre eneruandi, erosa intestina obduqendi, tussim a stimulo acri vel spasmo mitigandi, stranguriam doloresque nephriticos pacandi, spasmos, a quibus dolores vteri post partum colicique saepe oriuntur, item illos, qui post operationes grauiores
chi-

chirurgicas tot mala creant, resoluendi, intestina in hernia vel ileo constricta relaxandi, aluum nimis strictam referandi. Largiori copia, vt alia pinguia, facile emesin creat. Raro, nisi veneno caustico deglutito, solum ingeritur, sed vitello ouorum siue gummi arabico subactum vel salino in saponem mixtum, vel saccharo in electuarii speciem redactum. Extrinsicus admotum similes generaliter dictis virtutes praestat, quare et crebro partibus inungitur variaque forma applicatur, et vulgare clysmatum additamentum esse solet, prout ad dolores a calculo vesicae lotii mitigandos iniectionis eius multum confert. Claudendo poros saepe nocet, in morbis praecipue, qui miasma pro causa habent.

Sed insistendum quibusdam seorsim diutius. — Non probo Italorum frequentem olei in febribus variis inflammatoriis quin putridis et biliosis (PANZANI *Ragionamento sull' uso interno degli ogli nelle febre grave 1775.*) vsu, qui non potest non debilitare ventriculum, nauseam vel vomitum gignere et rancore, quem calore facile concipit, augere febrem bilemque corrumpere. Nihilominus commendatur impense a Gallo (FOURNIER in RICHARD DE H. *Observ. l. c. p. 69.*) iis in febribus (putridas et malignas vocat), in quibus lingua aegri cum interno ore sicca, crassa, aspera et nigricans est, vnde aquosis liquidis obstaculum ponitur, quo minus penetrent, quod vero emoliente

liente et relaxante vi olei tolli credit, ut et peccanti materiae liberiores exitum primae viae concedant, et liquidum pro diluendo sanguine necessarium recipi queant; in hisce quoque ideo illi placet, quoniam alium blande laxet.

Tanquam anthelminticum considerare iubet nos communis oleorum in infectis vermibusque necandis potentia, quam **REDI** aliorumque experimenta confirmant, quae non immerito inde deriuatur, quod oleum, quo submersa fuerunt vel oblinita haec animalia, eorum spiracula obturet. Contra vermes intestinorum pariter valere olea varia ore sumpta constitit, quae inter licet tenaciora, quae aëre siccantur nec frigore coguntur, ut oleum Nucum (*V. Appar. med. T. 1. p. 60.*) vel Lini efficaciora appareant, tamen nec oliuarum oleum spe excidere medentes finit. Conducit vero non solum ideo, quod vermes necet, sed quod tenesmos doloresque intestinorum et spasticas constrictiones compescat. Instar arcani olim in Gallia fuit succus Granatorum oleo oliuarum commixtus, quod vero reuelavit **FORESTVS** (*Oper. Lib. 21. Obs. 27. p. 350.*) illius cochlear unum, huius cochlear dimidium adolescenti cuidam exhibendo. Oleum commune, (quo nomine Ol. oliv. intelligo) cum vino a mulieribus Gallis verminantibus exhiberi, **RIVERIVS** (*Prax. med. Lib. 10. p. 504.*) narrat. Successit et **cl^{mo} WALL** (*Phil. Transf. Vol. 50. P. 2. p. 839.*) oleum cum spi-

spiritu volatili aromatico, vt tanto melius sese cum humoribus primarum viarum commisceret, subactum, et bis de die captum. Requiritur autem olei larga copia pro qualibet dosi (HOFFM. *Suppl. ad Med. syst. de infant. morb. c. 10. de vermibus p. 83.*); variisque aliis, vt aromaticis amaris, oleis essentialibus, vtiliter iungitur, nec commoda purgantia per interualla subministranda negligi debent (WALL *l. c. p. 841.*).

Non nouum inuentum est, in hydrope illud inungere, sed nuperioribus annis pristinam modo famam recuperavit sollertiaque maiori in vsum tractum; qua in re tam ad frictionem quam ad olei ipsius efficaciam respiciatur. In hydrope anasarca frictionem primum cum oleo moderatam et mollem, in progressu autem siccam et intentiorem, dein per lintea asperiora suasit AËTIUS (*Serm. 10. c. 28. p. 244.*). Salem addi iussit GALENVS (*de compos. med. p. loc. Lib. 9. cap. 3. p. 943. Ed. RICC.*). Velleri inductam amurcam hydropicis imponi voluit DIOSCORIDES (*M. m. L. 1. c. 134.*). Frictionem ter quaterque quotidie cum oleo et quibusdam calefacientibus administrandam commendat CELSVS (*de medic. L. 3. c. 21. p. 164. Ed. KRAVS.*), sed quod memorabile, a ventre abstineri praecipit. Recentior contra aetas inunctionem olei asciti nominatim destinauit, supra abdomen exercendam illam curans. Ita sanata legitur femina, cuius abdomini oleum coctum ranarum inunctum

(FOREST. *Opp. Lib. 19. Obs. 35. Schol. p. 253.*) Postquam vero cl. OLIVER M. D. tria ascitis feliciter hac encheiresi curati exempla recensuisset (*Phil. Transf. Vol. 49. P. 1. p. 46.*): multi alii medici aude eandem imitati sunt. Asciticis plurimum conduxisse expertus L. B. de STÖRCK (*Ann. med. 1. p. 90.*). Duo casus memorabiles ample describit cl. MEDICVS (*Beobacht. a. d. Arzneyw. p. 569. sqq.*). Nec in Gallia rara vel infelix fuit eiusdem applicatio (V. GARDANE *Gazette de Santé 1773. et 74. p. 29. 254. 267. 279.*). Profuit vero sub enormi ex collecta lymphâ intumescencia totius corporis (OLIVER *l. c. p. 47.* MEDICVS *l. c.*), etiam in aetate prouectis (Feminae septuagenariae meminit OLIVER), in inueterato adeo ascite, prout eo, qui cachexiam quindecim annorum sub symptomatibus variis icteri et hydropis ingruentem excepit (OLIVER), quando paracentesis aliaque auxilia multa frustra antea tentata. Casu singulari miscela huius olei cum spiritu salis ammoniaci profecit, quum oleum solum frustra per octiduum adhiberetur (DESGERAUV in *Journal de Medecine T. 43. p. 128.*). Encheiresis ea est, quod abdomen aegri mane et vesperi, vel ter de die per quadrantem vel dimidium horae, vel eandem integram manu oleo oliuarum madida perfricetur, quod ipsum per aliquod hebdomades, vel mensem iteretur. Sic post aliquot dies secessus lotii copiosus insequitur, et alius pro voto soluitur corpus-

pusque sub redeunte virium integritate detumescit. Rediit quoque oleo applicato in feminis quibusdam menstruorum fluxus antea suppressus (OLIVER, GARDANE.). Superstes diutius pedum tumor simili eorundem tractatione disparuit (MEDICVS). Frictionis in vniuersum in hydrope insignis efficacia, qua nimirum tenax liquidum atteritur, stagnans mouetur, et resorptioni aptius redditur, tumoresque hydropici dispelluntur. Blanda vero mollisque olei natura prohibet, ne hac ipsa cutis laedatur, vel adeo inflammetur aut gangraenescat, finitque illam diutius continuare frequentiusque repetere. Anne et cum ill. TISSOTO (*Epist. med. pract. p. 415. sq.*) in censum trahere iuuat impeditam per oleum pororum cutis vim humidum aëris resorbendi? Vix crederem tantum valere inunctionem ad abdomen vnice restrictam, arceri vero humiditatem aëris posse, si in toto corpore perficeretur. — Ast non vbiuis neque certum neque tutum auxilium. Tribus casibus expectationem cel. TISSOTI (*l. c. p. 420.*) frustratum est. Nec profuit integumentis nimium tensis et tenuibus, respirationeque valde difficili (STÖRCK *l. c.*). Casu quodam auxit tumorem valdopere, aliisque binis motus febriles quodlibet tentamen excitauit (MEDICVS *l. c. p. 577.*).

Multos tenuit depraedicata huius olei in eneruando morfu viperarum efficacia, quam experimen-

tis alii firmare, alii rursus refellere se posse arbitrati sunt. Non ad recentiora quidem inuenta haecce ipsa referri potest, etenim in libro sub finem superioris seculi iam edito (*Medicina curiosa*, primum a. 1688. dein iterum a. 1705. impressa) iam memoratur. Sed signum quasi experimentorum capiendorum serius dedit vir quidam singularis in captandis viperis peritiae WILHELMVS OLIVER, qui primum a. 1734 Windsorae praesentibus DERHAMO multisque aliis non obtusi nasi viris, a binis viperis in pollice et brachio morderi sese passus, nulla alia medela contra effectus exortos quam oleo oliuarum inuncto conualuit. (BURTON in *Phil. Transf. Vol. 39. p. 312.*) Idem postea praesentibus variis Societatis scientiarum Londinensis membris aliisque a serpente venenato (common Adder) circa articulum pollicis dextrae manus morsum sustinuit, eo effectu, vt tam in loco sauciato, quam remotis corporis partibus solitae sequelae, vt intumescencia partis, dolor, languor, respiratio difficilis, tumor ventris, vomitiones aluique deiectiones crebrae rel. sese exsererent, nec alio remedio post moram vnus et quadrantis horae vti voluit, quam oleo hocce, calide super carbonibus ignitabuli candentibus a coniuge brachio, vndique inuncto, idque igni tam prope ac fieri posset, quasi vstulare vellet membrum. Cordiales quidem haustus a praesentibus medicis illi ob debilitatas nimis vires dati, sed maius longe so-

la-

latium attulit vitrum vnum vel alterum olei oliuarum epotum; et continuata per plures dies inunctione, quae et in aliis dolentibus membris adhibita, omnino in sanitatem rediit. Binarum columbarum eadem simul vipera commorsarum, quibus nihil applicatum, vna intra horam, altera intra sesquihoram periit, carne in gangraenam abeunte et sanguine coagulato nigroque. Cani contra ea et alii columbae nihil mali post inflictum ab alia vipera vulnus, utpote bene perunctis, accessit. Taceo experimenta, quae vir iste instituisse in vaccis, equis, canibus, decem adeo horis post morsum, ipse professus est (MORTIMER *l. c. p. 313.*) Oxonii pariter et ille vulnera duo, et coniux eius tria sibi inferri coram testibus idoneis non recusarunt, utrobius successu eodem, feduloque ibidem cautum, ne fraus committeretur. Pulli vero gallique iuniores, item catulus, frustra oleo inuncto, post vnam vel plures horas perierunt (ATWELL *l. c. p. 394.*) Dein Plymuthi in alio coetu doctorum virorum idem experimentum vir ille olei inuncti ope impune tulit, dum columba sibimet relicta interiret; catulis felibus et columbis pariter seruandis iterato a medicis tentamine suffecit (WILLIAMS *Phil. Transf. Vol. 40. p. 26.*) Duo hucusque modo recensita sunt hominum, quibus successit tentamen, eorundemque Anglorum, exempla. Dresdae aliud incidit hominis in digito a vipera commorsi,

indeque insigni brachii tumore doloreque cum virium prostratione insigni affecti, sed calidi olei inunctione et liquore anodyno minerali, irritis aliis, periculo erepti (ABR. VATERI *Diff. de antidoto novo adversus viperarum morsum praestantissimo*, Wittemb. 1736. *Prògramma* eius, quod in titulo alium casum felicem allegat, legere mihi non contigit.). Felici etiam eventu inunctio olei Hafniae narratur tentata a Practico olim experientissimo, b. FABRICIO, in rustico in dorso pedis morso, sed in subsidium tracta mixtura acetum et Theriacam continens (FLENSBURG *Diff. de oleor. express. usu med. Hafn.* 1773. p. 45.). Ita et Flensburgo retulit cl. BÖSSEL, se oleo hoc tam ingesto quam inuncto sanasse hominem a vipera manu et lingua fauciatum et in collo symptomata grauissima sentientem (*l. c. fq.*). In Gallia patrocinium tulit viri non creduli (CLAUDE POUTEAU, *Melanges de Chirurgie*, 1760. p. 155. *fqq.*), qui quatuor vipera commorsis eo vnice auxilio fuit, quod manum fauciatam ollae oleo hocce repletae immergendam oleoque fouendam, variis malis ominis effectibus iamiam se exferentibus curaret. Ex duabus columbis vna a vipera mare necata, oleum etsi applicaret, altera, vipera femina commorsa, huius ope conualuit. — Par quoque euentus disparitas contigit in experimentis istis numerosis, quae inuitante academia scientiarum Parisiensi (*Mémoires de l'ac. R. d. sc.* 1737. p. 183. *fqq.*) cll. GEOFFROY et HU-

NAULD, in pullis gallinaceis, canibus, felibus, auferre, meleagride ceperunt. Quibusdam horum animalium post morsum varia temporum a vulnere inflictio distantia, oleum illitum, aliis vero non; plurima eorum pars, quae seruata sunt, non peruncta, alia multa peruncta nihilominus interierunt. De simili inconstantia effectus olei in hominibus, ill. A LINNE^o querela est, qui aliquoties adhibuisse sese oleum affirmat, sed exitu exspectationi aduerso (*Amoen. acad. Vol. 2. p. 407.*), et mulierem nominatim Colubri Cherseae morfu, oleum etsi tam copiose potasset quam inunxisset, misere necatam dolet (*Amoen. cit. Vol. 6. p. 213.*). — Conciliare diuersa ista de effectu olei testimonia arduum est. Id primum, casum vnum A LINNEO allatum si excipias, reprehendo, quod species serpentum non fuerit significata. Vere venenatos fuisse plures, dubitare non sinunt peritia viro- rum, qui experimentis adstiterunt, et effectus mali, qui morsum exceperunt; quis vero veneno infestus fuisse omnes, qui sanationem admiserunt, nos conuincet, et quis eiusdem malignitatis omnes et singulos venenatos esse serio affirmabit? vt igitur oleum, quod vnus speciei virus eneruat, contra alius venenum nihil valere probabile sit. Iteratis itaque tentaminibus res videtur dignissima. Variat praeterea in vna eademque specie morfus effectus pro profunditate vulneris diuersa, pro parte vel magis vel minus

neruosa, pro irae, qua serpens succenditur, ^o gradu, pro copia salivae venenatae et per aduncos dentes effusae, quae post morsum vnum vel alterum inflitum parcior et debilior est, pro numero vulnorum illatorum, pro maiorē vel minori sanguinis ex plaga effluxu, pro diuersitate insuper temperiei animalium vel caloris aërei. In tanto experimentorum numero horum momentorum aliquid facile potuit neglectum esse. Saltim insignes fuisse olei virtutes in hominibus vitae periculo ereptis negari nequit. Quod vero hae non vnice oleo oliuarum competant, inde palam fit, quod axungia viperina multis, a serpentibus commorsis, auxilium attulit (MEAD *Opp. Tom. 2. p. 47. Ed. Gott.*), et oleum scorpionum huius insecti puncturam innocuam simili applicatione reddidit. Haec omnia inuoluendi acre virus et spasmos relaxandi potestatem habent. Oleum oliuarum ideo praeferri meretur, quod vbiuis prostat, et adiuuante carbonum calore tanto magis penetrat. Partem virtutis etiam a vi ignis deriuarem, quum vlcera aliaque quaedam vitia externa admoto carbone feliciter curari recentius compertum, quin adeo vlcus ex morfu hominis irati (FAVRE *Mem. de l'ac. de Chir. T. 5. p. 321.*), et societas scientiarum Anglica OLIVERVM vstulasse quasi brachium suum referat, nisi cl. POUTEAU iam a manu ollae oleo repletae immissa effectum eximium percepisset, et alii simplici inunctione

acquieuiſſent. — Haec inunctio etiam in puncturis apum, vesparum, aliorumque insectorum non mediocris praestantiae est (FABRICIVS et BÜSSEL *ll. citt.*).

Vix rabiei caninae duplici casu a cl. BOENNIKEN (*Fränk. Samml. I. B. p. 490. sq.*) curatae meritum oleo oliuarum tribues, si, praeter interna varia, scarificatum emplastroque vesicatorio obtectum vulnus fuisse memineris.

AMVRCA s. massa post expressionem olei in faccis residua in glebas pro foco redigitur. Sed et vtiliter applicatur in paralyſi et doloribus ex causa frigida (rheumatismos chronicos intelligo), vnde transpiratio cutanea vel sudor abunde pellitur, ita vt, si vniuersalis eius applicatio fiat, in syncopen aegrum cadere pronum sit (FOURNIER *l. c.*). Podagricis et arthriticis recentem calente fotu opitulari, iam notauit DIOSCORIDES (*M. m. L. i. cap. 134.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

LINIMENTA, VNGVENTA, EMPLASTRA, OLEA INFUSA et COCTA pleraque oleum hocce recipiunt.

OLEVM PHILOSOPHORVM *Ph. W. p. 131.*
Paratur oleum oliuarum cum lateribus in puluerem redactis destillando. Acre sic per ignem blandum

oleum euadit et tenuius et penetrantius. Contra paralyfin, rheumatifmum, conuulfiones, et vlcera for- dida externa adhibetur. Interne quoque quidam etfi rariffime ad paucas guttas exhibent.

ORDO XVII.

B I C O R N E S.

A R B U T V S.

LINN. *Syst. veg. p. 339. Gen. pl. p. 220.*

211.

Pharm. VVAE VRSI Folia.

Arbutus Vva vrsi; caulibus procumbentibus, foliis integerrimis LINN. *Spec. pl. p. 566. Vva vrsi CLVS. rarior. pl. hist. p. 62.* Descriptam prolixius cernis in *Comment. mea de Arbuto Vva vrsi, Gotting. 1764.* Icon: iunioris plantae, in LINN. *Fl. Lapp. Tab. 6. fig. 3*; senioris, in GIRARDI *de Vva vrsina nouae animad- uerfion., Patauii 1764. recuf. in cel. SANDIFORT Thef. Diff. T. 2. Tab. 8*; ramusculorum abfciffo- rum in *Fl. Dan. Tab. 33.* Frutex femperuirens,
hu-

humilis, etsi aetate largo spatio diffusus, locis sterilibus apricis sabulosis obuius, idque in syluis et montibus tam calidioris quam frigidioris Europae, in Hispania, Gallo-prouincia, Italia, Corsica (VALLE in *Nov. Act. Nat. Cur. Tom. 4. App. p. 212.*), Heluetia, Suecia, Lapponia, Noruegia, Islandia (KÖNIG in *Nov. Act. N. C. Tom. 4. p. 207.*) per totam priter Sibiriam, etsi non copiose, prope Wolgam autem copiosissime. In Germania quidem parcior, lectus tamen prope Vindobonam, in Carniola, Styria, in Silesia superiori, Gryphiae, in Rugia, ad Hassiae inferioris montem Weissner, in Alfatiae monte Breitenau et Sundgouia; et, vt de ditione Fannouerana seorsim dicam, in ducatu Cellensi versus Schelplau; item in ducatu Bremensi in itinere inter Nienburgum et Hamburgum, perill. o. A MÜNCHHAUSEN (*Litt. ad me datae*) eum inuenit. In America ad fretum Hudsonis crescit (CHARLEVOIX in *Hist. de la nouv. France T. 2. addit. p. 5.*) et in Canada 22 circiter miliaribus trans Quebecam copiose conspectus (AKALMIO in *Resa til Norra America P. 3. p. 426.*). Vt reliquarum bicornium, it et huius, propagatio per semina valde difficilis, ne minus translatio ob arescentem mox post euulsiorem corticem radicis tenellum, et conseruatio in herbis molesta.

Imposuit incautis similitudo eiusdem cum *Vaccinio Vitis idaea* LINN. cuius erroris ne C. BAVHINVS (*Pinax p. 470.*) quidem videtur immunis fuisse. Sed *Vua* vrsi *folia* gerit ad basin angustiora, crassiora, subtus integra, *Vitis idaea* autem basi latiora, tenuiora, subtus *punctata*; ista caules procumbentes, haec oblique affurgentes; ista corollam ouatam, germine subiectam staminibus decem, haec campanulatam, profundius incisam, germine superiorem, staminibus octo; ista baccam farinaceam siccam, insipidam, baculis seminibusque plerumque quinque, haec baccam turgentem succo acido loculis quatuor seminibusque numerosis.

An *Vua* vrsi sit ἀρκου σαφυλη GALENI (*de comp. med. sec. loc. L. 7. c. 4. p. 548. Ed. CHART.*), quae ab isto in haemoptysi laudata, vel ἰδαίας ριζή DISSCORIDIS (*Mat. med. L. 4. c. 42. Ed. VERGIL. p. 47.*), ob adstringendi vim in alui laxitate, muliebri fluxione et haemorrhagiis sistendis, depraedicata, post inquisitionem etsi sollicitam (*V. Comment. mea cit, p. 11.*) definire non ausus sum, dum alii memet minus indeterminandis veterum stirpibus timidi haud veretur. Non esse saltim proxime dictam plantam probabile est.

Praeferri merentur eae plantae, quae locis apricis nascuntur, reliquis, quae locis opacis reperiuntur (GIRARDI *l. c. p. 457.*).

Fama, quae ante viginti, et quod excedit annos, de eius in calculo et vitiiis aliis viarum lotii efficacia Vindobonae increbuerat, et me olim ad observationes experimentaque impulit, quorum summam in *Commentatione* citata exposui. Praecesserat opusculo cl. GERHARD (*Die Bärentraube chymisch-medicinisch betrachtet, Berlin 1763. 8.*), item cl. QVER alio (*Dissertation sobre la passion nephritica, y su verdadero specifico la Uua-ursi ò Gayubas, Madrid 1763. 4.*), quod vero non nisi aliquot annos post in versione (*Dissertation sur la maladie nephritique, et sur son veritable spécifique le Raisin d'ours, à Strasbourg 1768. 8.*) legere mihi datum est. Eodem anno, quo ego, stirpi dicaui studium suum cl. GIRARDI (*de Uua ursina eiusque et aquae calcis vi lithonripticae nouae animaduersiones, experimenta, obseruationes, Patauii 1764.*), neutro nostrum alterius operae gnaro. Dictis a me antea de stirpis huius virtutibus interferere multa, recentiori luce cognita, iam vacat.

FOLIA gustata mox stipticum saporem produunt, postea vero grate amarum, saliuamque copiose alliciunt. Caules, et horum quidem cortex, adstringunt longe magis, quam folia, amaritiae autem hisce inferiores sunt, lignosa parte fere omnino insipida. Odor foliorum siccorum is est, qui Glycyrrhizae radici, vel eius extracto (Cf. *Comment. mea p. 21.*)

Quid chemia inde eruat, exposuerunt ill. GERHARD (*l. c.*), MODEL (*Zweyt. Schreiben wegen der Bestucheßschen Nerventinctur, welchem eine physf. chym. Unterf. und Vergleichung der Fiebrinde mit der Uua urfi beygefügt ist, 1763. p. 17. sq.*), Egomet (*l. c.*), item cl. GIRARDI (*l. c.*). Adstringentem naturam praeter saporem mihi declaravit ater infusi vel decocti cum vitriolo martis misto color, et nigredo spathulae ferreae, qua extractum agitavi. Plus foliis inesse gummosarum partium, in quibus amarities latet, quam resinae deprehendi, quae viridis et insipida est, licet vtriusque arctum consortium sit. Unde patet, pro usu medico aquosum menstruum spirituosum esse praefendum. Decoctio partes efficaces valentius euoluit, quam infusio. Maximum pondus earum constituit terra, quae tamen stipitibus adhuc maiori quantitate inest. Pauxillum salis alcalini fixi insuper stirpem ingreditur (*Comm. m. p. 34.*). Cl. MODELII (*Zweyt. Schreib. p. 17. 19. 22. 23.*) scrutinium praecipue circa foliorum recentium succum ope pauxilli aquae expressum haesit, quem tam infuso quam decocto antistare efficacia, ex chemicis experimentis colligit. Destillatione foliorum siccorum ex vase retorto luto obducto super forti igne ascendit aqua acidula, liquor acidus subruher empyreuma olens, tum oleum nigrum tenax (GIRARDI *l. c. p. 458.* Conf. MODEL *l. c.*).

Tempus locusque, quo primum haec stirps in calculosis affectionibus adhibita fuerit, expiscari vix datur. Cl. QVER (*Verf. cit. p. 84.*), qui gloriam inuentionis patriae suae Hispaniae adiudicatam cupit, a. 1734. Neapoli se iam praecepisse illam aliosque ibidem triginta annos antea refert. A. 1743. constitit (LINN. *Progr. ad orat. de telluris habitab. incremento in Amoen. acad. Vol. 2. p. 407.*), plures ante annos Mons-peliensibus medicis in pretio fuisse. Maximam vero in se inde ab a. 1756. attentionem mouit, ex quo ill. DE HAEN (*Rat. med. T. 2. p. 160. et sequentibus Tomis variis*) experimenta sua in calculosis capta publici iuris faceret.

Quid contra calculum valeat, experimentis etiam extra corpus humanum tentare operae pretium est visum. Equidem simplicissima forma vsus, decocto tam frigido, quam calido, eius caloris gradus, qui corpori animali inest, calculos vrinarios crustosos pariter ac murales dictos (h. e. ex variis moleculis glutini iunctis conflatos) per sufficiens tempus immerfi, sed etiamsi quidam horum friabiliores inde euaserint, hanc mutationem iustius aquae quam ipsi stirpi adscribendam putauit, fultus peculiaribus super hac re a me institutis experimentis (*Comment. m. p. 54. sqq.*). Cl. GIRARDI rursus liquori acido supra dicto calculos varii generis vrinarios immittens, emollitionem, aëris explosionem, ponderis dispendium, tanquam indicia soluendi

potestatis indubia consideravit. Nec haec vis liquoris, lotii salivae vel bilis miscela, debilitata (*l. c. p. 461.*), ita nec connubio vini vel succis vegetabilium, certe haud paucis. Spiritus vero vini eandem inertem reddidit, et adiectaoua, pisces, saccharum vel mel (*l. c. p. 464. fq.*), manifeste eam minuerunt. Iniectum in lotii vesicam liquorem aqua dilutum varia animalia satis probe tulerunt, per os vero infusus vomitum creavit, ventriculum contraxit et inflammavit (*l. c. p. 462. fq.*). Miror, quod cl. GIRARDI ex hisce experimentis Vuae vrsi vim lithoripticam veram euinci existimet, quum potius nouo testimonio sint, hac virtute valere acida, certe multis in casibus, ad quorum censum liquor eius exploratus pertinet. Miror quoque, quod non isto liquido vsus fuerit in aegris suis, quum tantum illi tribuat, sed foliis modo in puluerem redactis vel decoctis.

Pleraque felicitis in calculo successus documenta ad illum in renibus haerentem pertinent; quo spectant testimonium ab editore formularum cl. BARBEIRAC (*p. 163. Lugd. 1751.*), plures ill. DE HAEN (*Rat. med. T. 2. p. 170. T. 3. p. 177.*) casus, duo a me recensitae historiae (*Comm. m. p. 41. 45.*) b. WERLHOFII, cl^{orum} TAVBE et PALLAS narrationes, quarum etiam (*l. c.*) iam memini, tria a cl. QVER (*l. c. p. 84. fqq.*) notata exempla, tertium a cl. SCOVOLO (apud GIRARDI *l. c. p. 473.*) et aliquot a cl. GIRARDI (*Obs.*

(*Obs. 2. 4. 6.*) item tria a cl. BUCHOZ (*Traité des plantes de la Lorraine T. 6. p. 389. sq.*) iterumque a cl. GESNERO (*Sanmil. v. Beob. Vol. 3. p. 243.*), memoriae prodita. Profuit vero Vva vrsi et istorum multis, in quibus de praesentia calculi in vesica vrinaria vel signis suis (*GIRARDI l. c. Obs. 4.*) vel catheteris exploratione (*HAEN Rat. med. T. 3. p. 143. 147. 150. et Tom. 5. p. 145.*) constitit. Imo retentio vrinae, quae in diem decimum octauum iam durauerat et ex calculo vrethrae impacto originem traxerat, irritis reliquis omnibus, Vva vrsi sublatam fuit ab ill. BERGIO (*Litt m. Nouembr. a. 1778. exaratae*). Euentus idem in calculo, siue infanti bienni (*HAEN l. c. T. 6. p. 177.*), siue senibus decrepitis (*T. 4. p. 253. BUCHOZ l. c. p. 391.*), exhiberetur. Nec vetustas mali inanem eam reddidit, quin in octogenario (*HAEN l. c.*) per quadraginta annos durauerat, tamenque leuatum. Quibusdam promptum auxilium conciliauit, aliis vero opus fuit per multos menses in vsu pergere (*l. c. Tom. 2. p. 164.*), sunt quos perfecte omnino sanitati restituit (*l. c. T. 2. p. 171. T. 3. p. 176. T. 4. p. 253. 265.*). Nempe dolores inde mitescere coeperunt; vel conticuerunt omnino, dysuria vel stranguria molesta vel ischuria cessauit, cruor vel parcius vel rarius cum lotio secessit, item puriformis materia, donec omnino supprimeretur, stupor cruris vel pondus latentis calculi disparuit, multum sabuli cum lotio prodit, vel etiam lapilli veri

eie-

iecti. Hique subinde haud exigui, e. g. calculus Phafeoli magnitudinis (GIRARDI *Obs.* 2.) et alius tam magnus, vt per vrethram sine chirurgi auxilio protrudi non posset (BUCHOZ *l. c.* p. 390.). Qui contra calculum renum vsi sunt ista, glabriores postea lapillos excreuerunt (ROSENSTEIN in *Husoch Reseapot.* p. 62.). Aliis leuamen modo malorum attulit (HAEN *l. c.* T. 4. p. 256. T. 5. p. 145.). In connubio acidularum contra recrudescentes eorum insultus praeferuauit (cl. ALIX *Observ. chir. Fasc.* 4. p. 31.). In nonnullis, symptomatibus licet omnibus sublatis, calculus tamen cathetere adhuc tangi potuit (T. 3. p. 151.). Mucus ille in calculosorum lotio vulgaris post rite adhibitam stirpem manare in quibusdam desinit (quorsum exempla perfecte sanatorum et aliud T. 3. p. 146.), in aliis parcius fluxit, in aliis rursus, deuictis licet reliquis incommodis, prout ante perstitit (vt in aegris meis). Facilis quoque eorum, qui sanati videbantur, omissa medella, vel malo vitae genere, in pristinum malum relapsus fuit (*l. c.* T. 2. p. 164. 166. T. 3. p. 144. T. 4. p. 254. Casus duo a me in *Comment.* narrati. GIRARDI *l. c.* *Obs.* 3. 6.).

Abfit autem vt omnibus adiumento esset (DE HAEN *l. c.* T. 10. p. 277.). Quidam per nouem adeo menses frustra illam ingesserunt (*l. c.* T. 6. p. 197. Conf. T. 4. p. 254.). Tum nominatim nihil virium praestat,

stat, quando vel a calculo, vel a pure vel ab vrina saepe diutiusque retenta insignis lotii viarum degeneratio (*l. c. T. 9. p. 257.*) suborta. Pluries tamen et tum opem fert, quando a calculo in vrinariis et vicinis, vt scroto, pene, perinaeo, exulcerationes productae fuerunt, vel et pus ex superioribus cum lotio secessit (*l. c. T. 2. p. 163 166. GIRARDI Obs. 5.*). Nec venereum inquinamentum impedimento est, modo mercurius prudenter interpoletur (*DE HAEN l. c. T. 3. p. 178. Cfr. GIRARDI l. c. Obs. 3. 6.*).

Efficax igitur omnino in calculo Vva vrsi censa remedium. Vere tamen soluere illum, non persuadeor. Huic opinioni nec, quantum capio, extra corpus humanum instituta experimenta fauent, nec phaenomena in aegris, quibus offertur, obuia. Nimis promte saepe effectus insequitur, quam vt emolli, deliquescere vel dilabi calculus inde posset; nimisque cito saepe redeunt mala pristina neglecto vsu, quam vt in nouum coalescere posset; vere subinde superfuisse, symptomatibus etsi silentibus, catheter declarauit. Nec, me iudice, a calculo quidam liberatus omnino dicendus est, in cuius lotio mucosum istud, albumini oui haud absimile, haeret, quod, in charta bibula siccatum, mihi sabulum subtilissimum album, splendescens, quasi ex meris crystallis constaret, erogauit, vt prima calculi stamina constituere probabile mihi videatur. Hic vero mucus saepe post alia
mala

mala deuicta superfuit. Magni tamen Vua vrſi facienda, quoniam cruciatus reliquaque incommoda tollendo vitam tolerabilem negotiſque aptam reddit, lotium praeterea ſabulum et lapillos in maiorem calculum concreturos pellit, tum et roborando renes diatheſin ad calculum ſufflaminat. Adſtringentium efficacia in calculo pellendo (Cfr. HEUCHERI *Diff. de calculo per adſtringentia pellendo Witteb. 1711.*) iam dudum conſtitit: ſed in noſtra ſtirpe amaritiei quoque reſpectum eſſe habendum autumo, quae aliis exemplis in malo affini, arthritide, tot aegris ſolatio fuit, et peculiarem inſuper opem vi ſua baſſamica exulceratione iam nata pollicetur. An vis eius vnice a ſenſilitate et irritabilitate lotii partium per tempus imminuta dependet? Ita ſenſit cl. GERHARD (*v. d. Bärentraube*). Hinc et cl. BISSET (*med. Eſſays p. 157.*) exiſtimat conuenire in dyſuria ſymptomatica ex irritatione a calculo orta, ad inflammationem diſſipandam et irritabilem vim veſicae minuendam. Multa quidem contraria ſunt huic explicationi, licet non abſonum credere arbitrer, quod, prout non quiuis ſtimulus a quouis neruo ſentitur, ita nec ſingulorum neruorum ſenſus ab eadem obtundente vi inſringatur.

Verum et in variis lotii viarum vitiis, in quibus nulla manifeſta calculi ſuſpicio, efficaciam ſuam declarauit. Huius generis ſunt exulcerationes harum par-

partium (DE HAEN *l. c. T. 4. p. 253.*); item dysuria et stranguria ex praegresso maligno morbo (*l. c. T. 4. p. 261.*), dysuria in senē (b. VOGEL in *Comment. m.*) et in aliis ex haemorrhoidibus enata (GIRARDI *Obs. 1. 3.*); mictus cruentus ex vitio collum vesicae occupante cum mictu valde doloroso et purulento (SCOVOLLO *Caf. 1.*); mingendi stimulus molestissimus cum lotio mucoso (*l. c. Caf. 2.*); catarrhus vesicae, in quem casu singulari mucoſa in pectore collectio transiit, decocto autem stirpis et Glycyrrhizae sub nitri miscela sublatus (ROUX *Journ. de Med. T. 43. p. 126.*); paralysis denique vesicae apud senem, quae supra tres menses ad lotium euocandum catheteris applicationem requisivit, intra paucas hebdomades planta nostra sanata (PLENCK *Mat chir. p. 276.*). — In fluore albo grauiori casu singulari (*Comment. mea p. 59.*) profecit; quod in memoriam iterum reuocat similis ab alio (cl. BICKER *Mat. med. p. 98.*) significatus successus. — Tentamen vero in phthisi purulenta, ad quod inuitare facile poterat vsus in vlceribus renum, successu caruit (HASENÖHRL *Hist. febr. petech. Obs. 10. p. 69.*).

Vtinam vero reliquae hucusque dictae laudes vbiuis personarent, nec aliorum vel de inertia vel de sinistro effectu querelis turbarentur. Minus tutam Vuam vrsi pronunciauit SAUVAGES (*Nosol. meth. T. 3. P. 2. p. 200.*). Nihil virium declarasse vel ante vel post

Appar. medic. Vol. II, E sectio-

fectionem in calculosis dolet ill. **ACREL** (*chir. Handlagens förkårt. p. 53.*) exemplis peculiaribus quoque allatis (**EIVSD.** *chir. Händelser. Ed. 2. p. 370. 372.*). Vnico modo verbo indicant medici Londinenses sodalitia iuncti, complures eorum frustra istam praecepisse (*Præf. ad med. Observations and Inquir. Vol. 3. p. 5.*). In mictu cruento chronico cum tenesmo et dysuria graui, qui vesicae vlcus causam habuit, summum **WERLHOFIVM** casu singulari destituit (*Comm. m. p. 39.*). Nullum pariter lenimen conciliauit homini incontinentia vrinae cum vlcere vesicae absque calculi vel sabuli indiciis laboranti, sed molestias potius exasperauit (**FOTHERGILL** in *med. Observ. T. cit. p. 144.*). Ita affirmat cl. **LEWIS** (*Mat. med. p. 622.*) omnibus casibus, qui sibi in Anglia in notitiam venere, multa incommoda creasse sine vilo apparente leuamine. Quod mirum sane, quum ill. **DE HAEN** nec non cl. **QVER** (*l. c. p. 77.*) expresse moneant, ex protracto medelae vsu nullum malum effectum contigisse. Si manifesta inflammatio in hisce malis lese adsoctat, vt non raro accidit, et ego arcendos ab vsu aegros censeo: vtrum autem vere adfuerit in casibus allatis, non dixerim. Illustrem **AB HALLER** stranguria et dysuria per plures annos laborantem non nisi breui tempore solabatur (*Comm. nov. Soc. sc. Gott. T. 7. p. 6.*). Exiguam modo vim diureticam infuso aquoso inesse, notat cl. **ALEXANDER** (*Exp. Essays*

p. 151.). Alius vero in connubio tantummodo aliorum emolumenti aliquid inde redundare arbitratur (HEUERM. *Bemerk.* T. 2. p. 80.).

In puluere folia Vuæ vrſi exhibere conſuetiſſimum eſt, a granis quindecim (SAUVAGES) ad ſcrupulum vnum vel duo (DE HAEN), ad drachmam vnam vsque (QUER), quod rarius, ſemel, bis vel ter vel quater de die. QUERIO, (*l. c.* p. 80.) placuit amplior doſis, nam minoribus aluum ſolutam ſicque aegrum defatigatum obſeruauit. Quibusdam diſplicet nimium amarities, vinci vero poteſt capto mox hauſtu aquæ frigidæ, vnde in ſaporem grate dulcem mutatur, vel mitigari addito tantillo ſaccharo (QUER). Minus ſtaſtidii excitat iuſum, ſcilicet ex foliorum drachma vna et aquæ cyathis duobus vel tribus (SAUVAGES), vel ex drachmis duabus foliorum et libra vna aquæ feruentis. Decoctum tamen, quo et vſi HAENIUS et QUERIVS fuerunt, efficacius eſſe, ex ſuperioribus de analyſi chemica dictis, apparet. Iubet vero SAUVAGESIUS (*l. c.*) iacturam abraſi mucii reſarcire iuſculo emolliente poſt quodlibet præbium. Lenimen licet ſæpe ſubito et intra paucos dies contingat, pergere tamen in vſu per plures hebdomades vel menſes conuenit. Doloris vehementia ſubinde ſub vſu huius remedii paregorica vel et iniectionem olei Lini per vrethram requiſiuit. Congrua et fuit miſcela Vuæ vrſi cum Virgâ aurea (cl. TAVBE *Comm. m.* p. 40.).

Pauca modo exempla lego, quod praeter folia aliae plantae partes in forum medicum transferint. Non folia vero tantum, sed et *Baccas* et *Radices* stirpis ob vim adstringentem HERMANNVS (*Cynof. Mat. med. contin. 2. p. 224.*) commendat. Contra calculum baccae maturae in puluerem redactae, a scrupulo dimidio ad drachmam dimidiam datae; et radix a quodam CHRISTIANO in decocto sine eodem successit (QVER *l. c. p. 79.*):

Addere pauca iuuat de Vuae vrsi in oeconomia praestantia. Baccae etsi fatui saporis, non ab auibus folis, sed etiam a Russis et Iacutis, auide comeduntur (GMELIN *Fl. Sibir. T. 4. p. 118.*). Coctione cum aqua largiuntur syrupum, qui vulgari syrupo substitui potest (*Vet. Acad. Handl. 1774. p. 257.*). — Folia cum ramulis iam dudum Suecis ad subigenda et densanda coria, quae efficacia stirpibus bicornibus communis est, inseruierunt (LINN. *Fl. Lapp. p. 124. et Fl. Succ. p. 138.*), ita et Russis, qui prope urbem Toropez stirpem ad induranda coria tenuiora, vt vitulina, adhibent; corio enim bouino non sufficit (GMELIN ex relatione cl. GÜLDENSTAEDT). Prope urbem Casan ex pellibus praeparandis faccos consuunt, in quos immittunt scopo coriario fruticulum comminutum (GEORGI *Reise T. 2. p. 816. Conf. PALLAS Reise T. 1. p. 11.*). — In arte tinctoria non spernenda ob griseum colorem, quem alumine cocta laneis mercibus

cibus suppeditat, et nigrum vitrioli ope (LINN. *Oländska Resa* p. 10. *Wästgöta Resa* p. 110. *K. Vet. Acad. Handl.* 1753. p. 123. *sqq.*). — Nicotianae fumo hauriendo admista folia odorem saporemque gratiorem suppeditant ad praecium Americanorum septentrionalium tentamen (LINN. in *Vet. Acad. Handl.* 1743. p. 392. *sqq.*): — Coccus adhuc memorandus est, purpureo suo colore eximius, caulibus radici proximis insidens, in Suecia Cocco Polonico duplo maior (LINN. in *Vet. Ac. Handl.* 1759. p. 29.), prope Cellam autem exiguus et numero parcus (TAVBE in *Naturk. von Zelle 1 B.* p. 75.).

VACCINIUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 300. *Gen. pl.* p. 191.

212.

Pharm. VITIS IDAEAE *Baccae*; *Folia*.

Vaccinium Vitis idaea; racemis terminalibus nutantibus, foliis obouatis reuolutis integerrimis subtus punctatis LINN. *Sp. pl.* p. 500. *Vitis idaea* foliis subrotundis non crenatis, baccis rubris c. B. Icon: *Fl. Dan.* T. 40. Fruticulus semperuirens, crescens in syluis sterilioribus Sueciae, Heluetiae, Hercyniae, Austriae, aliarumque Europae regionum. Intelligitur Varietas vulgatio**r** baccis rubris.

Characteres, quibus haec stirps ab *Vua* vr̄si dignoscitur, mox indicaui (p. 56.). Nondum quidem recepta in officinas est, meretur vero prae multis aliis.

BACCAE eius subglobosae sunt, glabrae umbilico quadrifido. Succo grate acido ut aliae congenere species scatent, intra parenchyma molle, quod epidermide nonnihil austero obuoluitur. Eximie refrigerant, sitim sedant, putredinem refraenant et refocillant. Mirum tam ab Heluetis (HALL. *Hist. stirp. helv. n. 1022.*) quam in Austria (CRANZ. *Mat. med. Ed. 2. T. 1, p. 59.*) negligi salutarem aequae ac gratum huncce fructum, quo tamen boreales gentes valdopere delectantur. Raro in Suecia crudae baccae eduntur, sed condiuntur plerumque variis modis (WARG'S *Hjelpreda i Hushållningen Ed. 4. p. 335.*), quorum optimus est, easdem syrupo sacchari feruido in connubio corticum Citri concisorum et frustulorum aliquot Cinamomi immerfas coquere, donec baccae pellucidae fiant (*l. c. p. 483.*). Sic instar acetarii pro carnibus vel piscibus assatis, vel inter bellaria, mensis imponuntur. Longe magis hae palato placent, quam quae ex Hercynia vicina, sine sacchari vel alius rei additamento per se coctae, nobis afferuntur, tam austerae, ut vix saccharo insperfo mitigentur. Rob iucundum et in febribus quoque proficuum solito more ex iis paratur. Potulentorum variorum materiam praeterea commodam erogant, Laudatur prae-

primis in vsum aegrorum aqua infusione baccarum per tres menses intra cadum parata, pro lubitu dein saccharo commiscenda, quam vbiuis praesto in pharmacopoliis haberi pro siti fallenda febrientium et viribus refocillandis iussit ill. A ROSENSTEIN (*Barnsjukd. p. 122.*). Saccharo absque aromatibus conditae, vel Rob ex baccis paratum, potionibus vulgaribus in acutis febribus non inepte admiscentur. Sani delectantur magis potione ex baccis, aqua cum saccharo cocta perfusis, et Cinamomo Cardamomisque intra sacculum in vase suspensum, impraegnatis; post moram aliquot hebdomadam in ampullas liquidum hocce gratum transmittitur (WARG'S *Hielpreda p. 500.*). Similem potum et cum melle Sueci parant (*l. c. p. 499.*). In Sibiria fermentatione baccarum contusarum cum decocto Secalis comminuti potulentum gratum acidum, leuiter inebrians, producitur (GEORGI *Reisen T. 1. p. 208.*).

FOLIA. Adstringit herba potenter, vt et inter coriarias locum habeat. In calculo pellendo aemulari Vuam vrsi, casu Halae cognitum, dum ex confusione specierum illius loco vsurparentur. Quin existit, qui haec folia illi praestare virtute asseueravit (*Ex Gazette salulaire HAENIVS in Rat. med. T. 10. p. 275.*).

Pharm. OXYCOCCOS Baccae.

Vaccinium Oxycoccus; foliis integerrimis reuolutis ouatis, caulibus repentibus filiformibus nudis. LINN. *Spec. pl. p. 500.* Virtus idaea palustris c. v. Icon: *Fl. Dan. T. 80.* Pl. perennis locis turfaccis inter Sphagnum palustre crescens.

BACCAE rubrae magnitudine fere Oxyacanthae; globosae, laeues, umbilico prominente quadridido, pulpa molli succum rubrum insigniter acidum includente. Frigore mollescunt.

Borealibus gentibus non spretus fructus, licet exteris nec medico scopo nec oeconomico inseruiat. Virtus acidus est, copiose tamen illum ingerere non verentur Russi. Congelatae baccae ab istis Petropoli venduntur. Quando regelantur, aquam istis superaffundunt et ita per hiemem seruant. Haec ipsa aqua colore vini Burgundici imbuta in potum illis cedit (GORTER *Fl. Ingr. p. 59.*). Conditae saccharo in Suecia infunduntur aqua ebulliente, vel Rob earum aqua soluitur in usum febrientium pro potu (ROSENSTEIN *Bfkd. p. 258.*). Saporis tum et coloris gratia cum vi temperante iungitur. Hinc

P R A E P A R A T V M

MEL OXYCOCCI *Ph. Suec. p. 126.* ex fucco baccarum et melle pari pondere leni calore mistis, iucundum et efficax nuper medicamen constituit.

214.

Pharm. MYRTILLORVM *Baccae.*

Vaccinium Myrtillus; pedunculis vnifloris, foliis ferratis ouatis deciduis, caule angulato LINN. *Spec. pl. p. 498.* Vitis idaea foliis oblongis crenatis fructu nigricante C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 463.* CRAMER *Forstweß. Tab. 49. 1. 2.* Fruticulus copiose crescens in ericetis et syluis. De Varietate vulgari igitur sermo vnice est; non de rara ista, bacca alba (GMELIN *Fl. Sibir. Tom. 3. p. 137.*).

BACCAE profunde coeruleae, globosae, pisi maioris magnitudine, umbilico duplici concentrico notatae, succum purpureum acido-dulcem simulque austerum intra carnem mollem vehentes. Crudae aestate copiose ingeruntur. Ex nimio esu tamen tormina, ventris inflationes aliaque mala (*Conf. Eph. N. C. Dec. 2. Ann. 1. Obs. 137. SCOPOLI Fl. carn. Ed. 1. p. 274.*) propullulant. Coctae quoque et saccharo mitigatae cum pane triticeo tosto calide eduntur, vel, postquam refrixerint, instar acetarii hinc inde. Contra scorbutum valere acor sperare finit, alit-

que spem exemplum, quod legitur, scorbuti oris in femina continuato harum baccarum per plures dies esu, profligati (BSCHERER in *Eph. N. C. Dec. 3. Ann 2. Obsf. 222. p. 346.*) — Cauponum haud rara fraus est, vina alba hisce baccis purpureo colore tingendi succoque eorum quantitatem augendi. De vsu tiuictorio vnum hic verbum sufficit.

Adstringere hasce baccas praeter saporem experimentum cum succo declarat, qui sub miscela vitrioli martis nigrescit. *Siccatae* vero plus hac ipsa in re valent, vt et ad sistenda alui profluvia commendatas in puluere vel decocto cernas. Alui obstructionem lethalem adeo queruntur (*Breslauer Versf. 1722. Oñ.*) Gargarismis etiam adduntur, vt alia similia adstringentia.

P R A E P A R A T V M.

SYRVPVS MYRTILLORVM *Ph. W. p. 215.*
 Ex succo et saccharo. Refrigerat paullisper, et leniter adstringendo alui profluvia haemorrhagiasque, efficacioribus additus, coërcere iuuat.

L E D U M.

LINN. *Syst. veg. p. 337. Gen. pl. p. 218.*

215.

Pharm. RORISMARINI SYLVESTRIS *Herba.*

Ledum palustre; LINN. *Spec. pl. p. 561.* Cistus Ledon, foliis rorismarini ferrugineis c. B. Rosmarinum sylvestre CAMER. *Epit. p. 546.* Conf. LINNEI et WESTRING *Diff. de Ledo palustri, Vpsal. 1775.* Fruticulus plurimam partem borealis paludum cespitosarum et sylvaticarum. In Suecia vulgaris, excepta Scania australi, item in Sibiria vsque ad Kamschadaliam, in Dania quoque et Noruegia, nec non hinc inde in Germania, crescit.

Vix extra Sueciam in praxin medicam translata haec planta est. Germani pharmacopolae eius loco subinde folia Andromedae Polifoliae L. (*Fl. Dan. Tab. 54.*) seruant, seducti forsitan nomine huius: *Ledum palustre nostras*, arbuti flore RAII *Synops. iii. 472.* et foli communione. Sed folia Rorismarini sylv. latiora ad apicem vsque, subtus vestita lana ferruginea, graueolentia; Polifoliae autem angustiora, acuminata, subtus glauca, inodora, vt de florum reliquarumque partium discrepantia nihil dicam.

HERBA verno tempore odoris non ingrati, fere suavis, adolescens spirat odorem grauem nidorosum

fum subaromaticum, vndique ex loco natali sese dispergentem, et olficientibus cephalalgia facile molestum. Sapor subamarus et subadstringens. Destillatione prodit aqua odoris sere aquae Rosarum. Extractum aquosum primum dulcem, mox amarum, denique stipticum saporem imprimit. Essentia pariter ac extractum resinofum valde amara et stiptica sunt. Teterrimi vero odoris et consistentiae piceae est oleum empyreumaticum. Spiritus per descensum cum spiritu tartari sapore conuenit, odorem autem olei empyreumatici aemulatur (WESTRING *l. c. p. 8.*). — Respuunt plantam bruta, praeterquam caprae.

Antequam Humulo ad condiendam cereuisiam in Suecia vterentur, huius herba illius in locum apud pauperiores surrogata est, qui mos et ferius apud Dalecarlos obtinuit, vti olim in Saxonia e. c. circa Wittebergam et Schmidebergam (TABERNAEMONT. *Kräuterb. Ed. ZWING. p. 1480. RVPP. Fl. Ien. Ed. HALL. p. 127.*). Verum temulentia effraena et dira cephalalgia abstinere ab eo quemlibet iubet. (LINN. *Fl. Lapp. p. 121. et RVPP l. c.*). Decocti lotione pediculis boues et fues liberantur (LINN. *l. c. et EIVSD. Fl. Suec. p. 136.*) vel proxime dicta animalia herba recente in haras proiecta (EIVSD. *Oeländska resa p. 60.*). Vestes contra tineas apposita tuetur (TABERNAEMONTANVS). Necat cimices lectularios inter lintea et culcitrās in lectos reposita, vel dum infuso eius fortiori

tiori lecti lauantur; quo eodem fine vt spiritus Ledii per descensum paratus parietibus lectisque inspergatur, nouiter commendatum. (WESTRING *l. c. p. 12.*). Allicit apes in aluearia eadem perfrecta, et hisce vbertatem materiei, ex qua mel ceramque colligunt, praebet (HAGSTRÖM in *Diff. cit.*). Oleo huius et corticis Betulae albae olim creditum corium Russicum (Juchte) odorem suum specificum debere, sed testis autoptes grauis nuper declarauit, Ledum omitti (PALLAS *Reisen T. 1. p. 46. T. 2. p. 189.*).

Non minoris vero censenda est vtilitas eius medica. In tussi conuulsiua haud pauci eandem in Suecia comprobarunt. Westrogothos hoc malum subigere infuso, narrauit iam dudum ill. A LINNE' (*Fl. Suec. p. 136.*). Non contemnendam virtutem, sed aliis tamen vsitatis inferiorerem praestitit cl^{mo} HAARTMAN (in BERGII *Försök til gångbara Sjukdomars utrönande för år 1755. p. 25.*). Aliis quibusdam medicis patriis tamen suffecit infusum in connubio emeticorum (Calmariae cl^o WAHLBOM in *Provincial-med. berättelser såsom en Fortsättning; in Dalia cl^o BLOM in Medicinalverkets tillstånd p. 12.; Louisae cl^o COLLJANDER l. c. p. 436.*). Quin proficua fuit in variolosa epidemia vna cum tussi conuulsiua sese efferente (Joncopiae cl^o WAHLIN in *Prov. med. berättels. Forts. p. 157.*). Attamen non nisi pauperioribus exhibita, idque in infuso vel saturato vel magis diluto, vel solo vel cum lacte siue sero lactis

ctis misto. Ad ipsum miasma, a quo dependet prima huius tussis origo, destruendum facere videtur, quod, si stimulo suo varia iam insignia pulmonum vitia creauerit, non mirum Ledum viribus cassum esse; ut igitur ad initia tussis potissimum herbam restrictam cupiam.

Anginae quoque exstat medela, in Hungaria, ut videtur, primum explorata. Testis virtutis indicatur medicus quidam Hungarus (ROSENST. *B/kd.* p. 242.) et iterum cel. SCOPOLI. Cel. IACQUIN autem euporiston esse apud incolas montium Carpathicorum in angina inflammatoria significasse traditur WESTRING *Diff. cit.* p. 15.). Differt ab illa natura sua ista angina, quam ill. A LINNE' strangulatoriam vocat, epidemica et contagiosa, multisque funesta, in qua glandulae iugulares repente intumescere cum febre lenta et dolore colli intenso. In hocce promptum auxilium gargarismata et cataplasmata ex infuso Ledi praestitere (*l. c.*).

Honorifica itidem herbae in curatione tineae capitis et scabiei, dum lotionis instar adhibetur, mentio fit (*l. c.*). Casu singulari infusum saturatum epotum et externe pro lotionem applicatum exanthemata leprosa plurimam partem dissipavit et sanavit: verum inter optimam spem aegrota hec tice periit (ODHELVIVS in *K. Vet. Acad. Handl.* 1774. p. 266.).

P Y R O L A.

LINN. *Syst. veg. p. 340. Gen. pl. p. 221.*

216.

Pharm. PYROLAE Herba.

Pyrola rotundifolia; staminibus adscendentibus, pistillo declinato LINN. *Spec. pl. p. 567.* *Pyrola rotundifolia maior* C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 110.* Pl. perennis, in dumetis Europae septentrionalioris et vtraque America crescens.

Elegantis huius plantae HERBA hodie in re medica obsoleta. Adstringere cognatio, sapor, qui simul leniter amarus est, et niger ex vitriolo martis color docent. Non vero valde hac vi eminent. Odore omni caret. Sistere alui deiectiones et haemorrhagias internas infusum vel decoctum ingestum, et meri fistulis et vlcibus sub externo vario usu, auctores de materia medica vno ore indicant. Plures virtutes enumerat ZORNIVS (*Botanol. p. 550.*), quas me piget repetere. Vix attinet scire, farraginem, nomine *Vulneraires de Suisse* notam, plerumque illam ingredi.

? S T Y R A X.

LINN. *Syst. veg.* p. 340. *Gen. pl.* p. 237.

217.

Pharm. STORAX ſ. STYRAX.

Styrax officinale; LINN. *Spec. pl.* p. 635. *Styrax* folio mali cotonei c. B. Icon: MILLER'S *Figures Tab. 260.* REGNAULT *Botanique, le Storax.* Arbor in Italia, Gallo-prouincia, Luifiana Americæ, Aethiopia, Palaestina et quibusdam infulis Archipelagi crescens.

Nobilitauit hanc arborem GUMMI - RESINA, sub praefixo nomine pharmaceutico cognita, quae liquida forma post incisionem corticis trunci siue ramorum vel vulnerationem corticis a verme (DU HAMEL *Traité des arbres Tom. 2. p. 288.*) exundat. Copia eius effluit ex arboribus procerioribus in Gallo-Prouinciaë fyluis (de la Chartreuse de Montrieu DU HAM. *l.c.*), item incisione promanat in planitie quadam agri Tiburtini montium catena septentrionem versus cincta (MAZEAS, *Journal des Sçavans 1769. p. 105. Ed. in 4.*). Sed quae in officinis seruatur, orientalis originis est, transferturque ad nos ex Turcia per Massiliam. Distinguenda a Storace liquida, de qua iam antea (*Appar. med. T. 1. p. 67.*) egi, etsi sunt, qui speciem quandam liquidam huic quoque arbori tribuunt.

buunt. *Styrax* vero, de quo hic sermo est, creditur esse *Styrax HIPPOCRATIS* et reliquorum veterum. Discrimina specierum ab iis significatarum enucleare equidem non audens, quos antiquaria haec eruditio delectat, ad alium fontem relego (*KIRSTENII Diff. de Styrace, Altdorfii 1736.*). Tres vero eius species merito hodie distinguuntur, quarum

1ma, Styrax in granis, quae est lacryma gummi-resinosa, purissima, pellucida, pisi minoris magnitudine, albicans vel pallida, odoris suavissimi et fragrantissimi, vix compressionem digitorum admittens, quin statim deliquescat. Haec vix extra musea conspicienda datur (*KIRSTEN l. c. p. 18.*), prout in museo cl. *SEBAE* fuit. Hanc praecise speciem esse, quam ager Tiburtinus suppeditat, *MAZEAS (l. c.)* refert.

2da, Styrax praestantior vulgari, ad veterum calamiten vel gabaliten (a Gabala vrbe) proxime accedens, tenax, facile liquefcens, nullis fordibus inquinata, sed ex albis rufis luteis iisque pinguibus purissimis particulis constans ad speciem *Benzoës f. Ammoniaca*, variae magnitudinis et figurae, odoris iucundissimi *Opobalsamo* similis, saporis balsamici et aromatici grati. Vesicis inclusa transfertur, sed vix unquam ob pretium in officinis obuia (*KIRSTEN l. c. p. 19.*). Existimo esse illam speciem, quae a myropolis vulgo *Styrax in granis* vocatur.

3ia, *Styrax vulgaris*. Est massa badio rufa, turfae speciem habens, leuis, quae inter digitos facile conteritur, compressione autem in pastam compingi se patitur, constans ex gummi-resinosis partibus, scrobe lignea sabulo aliisque quisquilis, odoris fragrantis grati, instar Balsami peruuiani, saporis aliquantisper amari. Glebis multarum librarum pondere ad nos transuehitur, quae ipsae pressiois praegressae notas in se ferunt. Igne ardet, combusta gratum eundem odorem spargit, qui Styraci integro inest. Fatendum et huius historiam adhuc esse mancam, nec nisi noua peregrinatorum indagine perficiendam. Aliena ista an lucri vnice causa addita, an necessitate massam inde solidam formandi? non dixerim. Haec species solet in officinis *Styrax calamita* vocari, licet a calamita veterum, siue nomen veniat ab arundine vel calamo, cui gummi-resinam indiderunt, siue ab vrbe, differat. Sed haec fere vnica est species in officinis obuia. Artem variam, qua *Styrax* corrumpi solet, **DIOSCORIDES** iam **PLINIVS** que conquesti sunt.

Styrax vulgaris aquae infusione impertit odoris sui tantillum, saporem leniter balsamicum et colorem aureo-luteum. Destillatione haec odore valde fragrante imbuitur. Vini spiritus resinam facile soluit, sordibus et gummosa parte relictis. Resina pura maxime fragrans est. Haec si sola destillatur, vna cum
oleo

oleo empyreumatico, fal, Benzoës floribus non abfimile, dimittit (LEWIS *M. m. p. 566.*) Hi flores etiam in confpectum veniunt, fi oleum butyraceum ascendens aqua lauatur et haec loco frigido collocatur (NEWMANN'S *Chymie Vol. 2 P. 3. p. 68.*). Extractum fpirituofum triplo maius pondus aquofo conftituit. (NEVM. *l. c. p. 67.*)

Veteribus (DIOSCOR. *M. m. Lib. 1. c. 79.* GALEN. *de fimpl. Lib 8*) StyraX eorum familiare remedium in variis morbis fuit, quae refoluentia defiderant, praecipue in raucedine, grauedine, tuffi, aſthmate; item in menſtruorum obſtructione. Sunt qui ad ipſam phthiſin vlceroſam extenderunt, aliorum balſamicoꝝ exemplo, ſed ſucceſſu eodem ambiguo. Noſtro tempore interne rariffime vſurpatur, niſi in pilulis ſui nominis. Sed ſuffimigiis deſtinatur ad diſſipandos tumores frigidos, ad aërem corrigendum vel ſolum vel mixtum cum aliis grate odoris, et varie compactum; porro ob balſamicam ſuam naturam vnguentis emplaſtrisque, quae conſolidandis vulneribus inferuiant.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

STYRAX COLATVS *Ph. Lond. p. 23.* StyraX vulgaris aqua, donec molleſcat, coctus prelo inter laminas ferreas tepefaetas exprimitur, quo artificio inquinamenta remanent, StyraX autem depuratus ab aqua ſeparatur. Sub hac encheireſi non poteſt non

dispendium fieri tam odorarum partium, quas calor dispergit, quam gummosorum, quas aqua soluit. Praestat

STYRAX DEPVRATVS *Ph. Suec. p. 181.* Sty-
rax, praegressa solutione in spiritu vini rectificato spi-
ritusque post colationem abstractione, lenissimo ca-
lore ad iustam soliditatem redigitur.

MASSA S. BACILLI PRO FURNACE *Ph. W. p. 113.* Post Benzoën Styra-
x maximam ponderis par-
tem suffimenti huius efficit.

PILVLAE DE STYRACE *Ph. W. p. 141.* Ex
variis resinosis, inter quae et Styra-
x, Opio, Croco et
succo Liquiritiae constant. Ab Arabum tempore ad
nos peruenerunt. Aemulantur vim pilularum de Cy-
noglossa in tussi et affectionibus catarrhalibus et spa-
sticis. Sedecim earum grana Opii duo continent; ut
igitur grana quatuor, sex, octo, plura pro dosi su-
mantur.

PILVLAE E STYRACE *Ph. Lond. p. 96.* ma-
gis ob breuitatem placent praecedentibus; nam Sty-
racem modo, Crocum, Opium continent.

VNGVENTVM DE STYRACE *Ph. W. p. 251.*
Inter alia resinosa ceramque oleo nucum Styra-
x exci-
pitur. Laudatum in vulneribus ligamentorum et
membranarum.

EMPLASTRUM ANGLICANVM NIGRVM (*The Lady's black sticking Plaster*). De hac pluribus infra sub Ichthyocola.

PVLVIS FVMALIS *Ph. W. p. 153.*

ESSENTIA BENZOES COMPOSITA *Ph. W.*

p. 78.

? L A W S O N I A.

LINN. *Syst. veg. p. 300. Gen. pl. p. 191.*

218.

ALKANNAE VERAЕ s. ORIENTALIS

Radix.

Lawsonia inermis; ramis inermibus LINN. *Spec. pl. p. 498.* Ligustrum aegyptium Elhanne seu Tamarhendi vel Alcanna Auicennae ALPIN. *pl. Aegypt. p. 44. c. icone.* Poutaletfje RHEED. *Hort. mal. T. 4. p. 117. Tab. 57.* Arbor Indiae orientalis, Malabaricae, Zeylonae, Aegypti.

Cum *Lawsonia spinosa* L. tam arcte cognata, ut cultura modo differre videatur. Certe natura tinctoria utrique communis (Conf. RUMPH. *Herb. Amb. T. 4. p. 44. Tab. 17.* HASSELQVIST'S *Resa p. 464.*), ob quam in patria stirpis *Folia* praecipue magno in pretio sunt. Hisce orientales gentes vngues, manus, capillos, barbam aliasque corporis partes, item equo-

rum iubam, caudam rel. colore pro miscela varia flavo, rubro, fuluo tingunt, quae consuetudo vtut antiqua, (v. DIOSCOR. de Cypro *Mat. med. L. i. Cap. 124.* RAVWOLFF *Reyff. p. 58.* ALPIN. *pl. Aeg. l. c.*) etiam nunc (FORSKÅL *Flor. Aegyptiaco-arab. p. LV*) feruatur, vt et mercatoribus haec folia insigne lucrum afferant. Pasta ex puluere aqua macerata in hunc finem plerumque alligatur. Adstringere notatur istum puluerem, et ideo ad sudores pedum foetidos tollendos et vlcera oris gingiuarum ficcanda adhiberi (ALPIN.). Multas alias virtutes recenset RUMPHIUS de Lawsoniae spinosae foliis, hic reticendas.

RADIX. Veram s. orientalem ex autopfia describere mihi non datur, sed ex capite crasso copiosas laminas sibi inuicem incumbentes emittere, profundiori, quam Alkanna spuriae radices, rubedine tinctas, comperio (SPIELM. *M. m. p. 375.*) Rarissime intrat officinas, et sine damno abesse potest, sed huic vulgo substituitur radix Anchusae tinctoriae (v. infra inter Asperifolias.). Adstringendi vim illi adscribunt. Coloris vero praecipue ratio habetur, ad tinturas decocta vel vnguenta gratà rubedine imbuenda.

? S A N T A L V M.

LINN. *Syst. veg. p. 137. Gen. pl. p. 191.*

219.

Pharm.	1. SANTI ALBI	}	<i>Lignum.</i>
	2. - - - CITRINI		

Santalum album; LINN. *Spec. pl. p. 497.* 1. *Santalum album* C. B. 2. *Santalum pallidum* C. B. Conf. *Sandalum* RVMPH. *Herb. Amb. Tom. 2. p. 42. Tab. 11*; item BREYNI *Icon. et descript. p. 19. Tab. 5. fig. 1.* Arbor Indiae orientalis, insulae praecipue Timor.

Lignum ALBVM pallidum citreo - album, odoris faporisque expers est. CITRINVM coloris est flauicantis vel pallide rufescentis, odoris fragrantis ad rosaceum vergentis, faporis amaricantis. Vtrumque magnis crassisque frustis iisque ponderosis et solidis ad nos transfertur. Duplex istud lignorum genus mox ex eadem mox diuersis arboribus obtinetur (RVMPH. *l. c.*). Si vtrumque adest, citrinum locum internum occupat et albo obuoluitur, vel maiori vel minori crassitie (GARCIA *de arom. Vers. CLVS. p. 69.* HERMANN. *Cynof. T. 1. p. 219.* RVMPH. *l. c.*). Aliquando vero lignum ad intima vsque album est, idque frequentissime accidit, ita vt vix quinquagesimus truncus citrinus sit (GARCIA.) Nec vlla extus discrimi-

minis vtriusque nota apparet. Ad radicem et nodos magna citrini ligni pars offenditur. Recens lignum odorem nullum spargit, sed modo ficcum. Ne vero ex citrino pereat, oportet aliquam albi ligni portionem circa illud relinquere. Color vero citrinus non nisi in adultioribus arboribus sese manifestat (RUMPH.). Statio aprica pariter ad eius productionem haud parum confert (GARCIAS). In India citrinum cariore pretio venditum fuit, quam in ipsa Europa, unde dubium enatum, an verum ad nos peruenerit. (IDEM).

Santalum citrinum aqua destillatum oleum essentialia dimittit, fragrans, ambrosiacum, quod frigore coit in balsami spissitudinem. Extractum aquosum amaricans et leuiter pungens est. Plus extrahit spiritus vini, qui erogat extractum debilis odoris, sed saporis subacris balsamici (LEWIS *M. m. p. 517.*). Resinosa pars, iterum soluta acohole et inspissata, non vterius in solidam resinam conuerti se patitur, sed refert spissitudine et colore balsamum Peruuianum (FR. HOFFM. *Obs. phys. chym. p. 69.*).

Recens rasae arbores virosus aliquid e cortice maxime et cerebro inimicum spirant, vnde febris deliriosa; idque ex BONTII (*Med. Ind. c. 15. fol. 31. b.*) testimonio, qui tamen et aërem nebulosum aliasque causas simul in culpa habet.

Indis odoris causa mirifice Santalum placet, dum vel pultem ex ligno aqua factam corpori inungunt,
vel

vel ligna accendunt, vel vestibus et vtenfibus adponunt (GARCIA, RYMPH.). Chinenfibus vulgare fuffimentum in honorem deorum eft (OSBECK'S *Keſa* p. 156.).

Graeci veteres eius non meminerunt, fed Arabes, qui refrigerare illud perperam affirmant, modo fatiſ conſtiterit, de eodem ligno ſermonem eſſe. Calidae potius naturae eſſe demonſtrat refina elicitae. Analepticum pronunciauit AVICENNA (*Opp. de med. cord. Tract. 2. p. 565.*); qua in dignitate et eſſentiam habuit FR. HOFFMANNVS (*l. c. p. 70.*), ita vt ad vim Ambrae illam extollat.

Noſtra aetas in cenſendis remediis rigorofior ad ſuperflua haud immerito Santalum citrinum refert, album autem ad inertia.

Santalum rubrum alius omnino originis eſt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES DIATRION SANDALON *Ph. W.*

p. 180. Inconcinna ex varia farragine compositio, qua vitia hepatis et mala inde dependentia debellare voluit veneranda alias antiquitas.

VNGVENTVM SANDALINVM *l. c. p. 249.*

Redit hic iterum Lignorum triga non apto fatiſ fatel- litio ſtipata. Certe fruſtra refrigerare illud et corroborare olim exiſſimatum.

EMPLASTRUM SANDALINVM pertinet ad
Santalum rubrum.

TAMARIX.

LINN. *Syst. veg. p. 244. Gen. pl. p. 148.*

220.

Pharm. TAMARISCI Cortex; Lignum;
Folia.

Tamarix gallica; floribus pentandris LINN. *Spec. pl. p. 387.* *Tamarix altera*, folio tenuiore, f. gallica c. B. Μυρίκη Graecorum. Icon: MILLER'S *Figures Tab. 262. fig. 1.* Arbor in Hispania, Gallia et Italia crescens, in nostris hybernaculis haud rara.

Ab ill. HALLERO (*Hist. st. helv. n. 948.*) virtutes medicae ad *Tamaricem Germanicam*; floribus decandris LINN. *Sp. pl. l. c.* depictam in MILLER'S *Figures l. c. fig. 2.*, *Fl. Dan. Tab. 234*, et REGNAULT *Botanique*, le Tamaris, ad utrasque vero a CHOMELIO (*Usuelles T. 1. p. 321.*) transferuntur.

CORTEX prae reliquis partibus claruit, sed nec hic hodie valde vsitatus. Est tenuis conuolutus vestitus epidermide fusca, stigmatibus griseis distincta, intrinsecus subrufus, saporis amaricantis et subausterr. Solutio vitrioli martis ex eius miscela nigrescit. Aperiendi et corroborandi vi non omni destitutum esse,

esse, vel hisce apparet. Veteres in obstructionibus lienis soluendis praerogativam variis stirpis partibus assignant, quae si de foliorum, siue radicis, siue ramulorum decocto (DIOSC. *M. m. c. 116. Lib. 1. c. 116.* GALEN. *de simpl. facult. Lib. 7.*) vel succo (PLIN. *l. 24. c. 9.*) admittenda: eandem et competere poculis ex eiusdem ligno fabrefactis (DIOSC. PLIN.), quibus potulentum ingeratur, vix nullus credet, etsi vtriusque rei assentientes seriores quosdam medicos offendimus. Validissime lienem comminuere obstructum decoctum ligni asserit FERNELIVS (*meth. med. L. 5. c. 6.*); eodemque fine cortex SENNERTI (*Pract. cap. de lienis morbis.*) formulas numerosas cum aliis intrat. Rachiticis infantibus hic etiam subinde exhibitus (IOS. MILLERI *Bot. offic. p. 432.*). In ictero praeterea, haemoptysi, alui profluviiis vitiisque variis cutis, opem praestitam varii memorant, sed non ita, vt absque iterata experientia fidem mereatur.

Tamaricis Germanicae aperiendi efficaciam cl. SCOPOLI (*Fl. Carn. Ed. 1. p. 320.*) approbavit.

Cineres Tamarisci combusti sal mirabile Glauberi verum erogant (*Montet in Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1757. p. 555. sqq.*).

ORDO XVIII.

ASPERIFOLIAE.

SYMPHYTUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 158. *Gen. pl.* p. 76.

221.

Pharm. SYMPHYTI f. CONSOLIDAE MAIORIS

Radix; Herba; Flores.

Symphytum officinale; foliis ovato-lanceolatis decurrentibus LINN. *Spec. plant.* p. 195. *Symphytum Consolida maior* C.B. Συμφυτον DIOSC. Varietas flore albo solet eligi. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 664. Rubra depicta in REGNAULT *Botan. la grande Consoude*. Pl. perennis; in pratis humidis, ad fossas, riuos Europae australioris copiosissima.

Radix ramosa, magna, extus nigra, interne alba, inodora, masticata mucilaginem copiosam emit. Atque haec causa est, cur adoptata iam a veterum tempore in medicina sit. Tanta vero eius vberitas, ut radix aqua decocta tres circiter partes mucilaginis insipidae ex quatuor ponderis sui partibus erogat:

ma-

maiores igitur mucilaginis quantitatem, quam Althaea, eamque tenaciorem (LEWIS *M. m. p. 29*). Non tamen hodie tam frequenter vsurpatur, ac meretur, et pristina laus suadet. Respectum enim ad virtutem incrassantem, inuiscantem, emollientem et vulnerariam. Sicque in haemoptysi (DIOSC. *M. m. L. 4. c. 10.* LINN. *Fl. Suec. p. 59.*) placuit, puluis naribus attractus immodicum earundem haemorrhagiam compescuit (PFANN in *Samml. merkwl. Fülle p. 249.*); nihilque repugnat, quo minus, vt alia mucilaginosa, in diarrhoea et dysenteria illam proficuum haberes. Dari potest vel in puluere, vel aqua infusa siue decocta. In externis vero vitiis, instar cataplasomatis vel mucilaginis, applicata, vltra fidem fuit a multis depraedicata, non solum ad vulnera recentia consolidanda, sed et ad ossa fracta (SIM. PAVLLI *Quadrip. p. 301. sq.*) conferruminanda, ita vt et ideo apud Anglos hinc inde *Bonfet* (RAII *Hist. pl. p. 505.*) audiat, ad ipsas hernias coercedas (HOUSTOUN *on ruptures.*), et ad sanationem pertinaciorum vlcerum. Quod cruciatus podagricos cataplasma ex puluere (TACHENIVS *de morborum principe p. 199.*) vel contusa radice (RVLAND. *Cent. 2. empir. cur. 9.*) sustulisse narretur, fotui et relaxandi potentiae vnice adscribendum arbitror. Recens autem cum lotio aegri in pulvem cocta, feruideque fere applicata, per 24 horas malum ischiadicum in viro quodam sanauit; sed in parte pustulae in impetiginem trans-

transeuntes, deinque per totum corpus scabies foeda, emerferunt (RVD. IAC. CAMERARIUS in *Misc. Nat. cur. Dec. 3. Ann. 5. 6. Obs. 16. p. 45.*).

Mucilagine scatent etiam FOLIA et FLORES; hinc consimilibus vsibus, etsi rarius, inferuiunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SYRVPVS E SYMPHYTO FERNELII *Ph. W. p. 219.* Praeter radices et folia Symphyti, Tussilago, Pimpinella, Rosae rubrae aliaque quaedam adstringentia intrans. In tabe et pulmonum exulcerationibus, item profluuiis sanguineis et aluinis quibusdam, dignus vsu visus est.

EMPLASTRUM AD FRACTURAS ET LVXATIONES *Ph. W. p. 65.* recipit radicem. Sanior chirurgia eiusdem inertiam reprehendit.

EMPLASTRUM PRO HERNIOSIS *l. c.* Idem esto de hoc iudicium, nisi de hernia infantis tenelli sermo, quam repositam, globuloque coërcitam, retinere suo in situ poterit.

B O R A G O.

LINN. *Syst. veg.* p. 159. *Gen. pl.* p. 77.

222.

Pharm. BORAGINIS *Folia; Flores.*

Borago officinalis; foliis omnibus alternis, calycibus patentibus. LINN. *Sp. pl.* p. 197. Buglossum latifolium Borrago C. B. ICD: REGNAULT *Botan.* la Bourrache. *Hort. Roman.* T. 2. Tab. 20 21. Pl. annua, Halepo in calidioris Europae regiones aduena, vbiuis iam in hortis colitur, et sponte ibidem sese disseminat.

In seria praxi euiluit. Buglossum esse veterum, MATTHIOLVS, DODONAEVS aliique volunt.

HERBA scatet succo aquoso, subuiscido, saporis herbacei, subsalsi. Manifestior mucilago radici inest. Decoctum foliorum in syrui crassitiem spissatum post aliquot dierum moram format copiam crystallorum nitrosarum (BOULDUIC *Mem. de l'Ac. des sc. de Paris* 1734. p. 101. *sqq.*). Idem contingit cum succo herbae expresso post depurationem spissato. (MARCGRAF in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Berlin* 1747. p. 79.). Sicca si carbonibus candentibus inspergitur, strepitu deflagrat (GEOFFROY *Matiere med. Traité* T. 5. p. 346.). Hisce notis, humectare refrigerare leuiterque attenuare posse spissos humores, facile creditur,

tur, vt igitur, in febris acutis et inflammatoriis nominatim, ad quorundam consilium succus expressus vel decoctum aliquid auxilii promittat. Sed exstant efficaciora. Quod vtique valet de hypochondriaco malo et melancholia, quorum morborum curatio insuper raro folis resoluentibus absoluitur, vel iisdem opus habent.

FLORES. Apibus in deliciis sunt, quibus tanto opportuniore, quum in serum vsque autumnum explicentur; hinc in vicinia apiariorum copiose coluntur. Alius vsus est pro acetariis, quibus ornamento potius sunt, quam grato sapor, praecipue Varietatis coeruleae corollae. Hae a calyce separatae a pharmacopolis colliguntur. Reficere easdem neruos olim crediderunt, hinc cordiales flores dicti. Sed neque criteria externa, nam debilis recentium odor aufugit siccando, et aqua emittunt modo mucilaginem subdulcem, nec experientia rem confirmant. Nihilominus olim inter

FLORES QVATVOR CORDIALES militarunt,
et in **AQVAM** eiusdem nominis recepti.

PULMONARIA.

LINN. *Syst. veg.* p. 158. *Gen. pl.* p. 75.

223.

Pharm. PULMONARIAE MACVLATAE
Herba.

Pulmonaria officinalis; foliis radicalibus ovato-cordatis scabris. LINN. *Spec. pl.* p. 194. Var. α . *Symphytum maculosum* f. *Pulmonaria latifolia* c. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 482. REGNAULT *Botanique*, la Pulmonaire. Haec varietas albis punctis notata. Pl. perennis, in locis nemorosis crescens, primo vere floret. Alia quoque Varietas f. γ . *Pulmonaria folio non maculoso* c. B. locum habere potest (LINN. *Fl. Svec.* n. 163.). Galli (*Cod. medicam.* GEOFFROY, CHOMEL) et recipiunt *Pulmonariam angustifoliam* L.

HERBA. Hodie vix a medicis curatur. Sapor eius herbaceus, viscidus. Plurimum cinerum ad septimam ponderis partem suppeditat (GMELIN in *Act. Petropol. T.* 5. p. 283.). Anglis pro olera in frequenti usu (RAY *Hist. pl. T.* 1. p. 489.). Multi inter humectantia, demulcentia, emollientia, quin vulneraria collocant, et asperitati faucium, haemoptysi, imo phthisi ex ulcere, mederi persuasum cupiunt. Nihil vero pollicetur, quam vim aliquam mucilaginosam

communem, quae in hac stirpe infirmior longe est, quam in columniferis et variis affinibus familiae suae.

LITHOSPERMUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 156. *Gen. pl.* p. 74.

224.

Pharm. LITHOSPERMI f. MILII SOLIS
Semen.

Lithospermum officinale; feminibus laevibus, corollis vix calycem superantibus, foliis lanceolatis
LINN. *Spec. pl.* p. 189. *Lithospermum maius erectum* C. B. ICON: REGNAULT *Botanique*, le Grenil. Pl. perennis, ad fluuios item locis glareosis ficcisque reperiunda.

SEMEN ouatum constat ex crusta albido cinerea, dura, splendente, insipida, quae latiori extremo umbilicum habet fuscum, et nucleo, dum recens est, subdulci oleoso. Hic femine diutius seruato ingratum rancorem contrahit. Crustas aqua forti, vel aliis acidis infusas ebulluisse notatum (GREW *mixture corp.* p. 22.); sed alii non successit experimentum cum spiritu aceti et spiritu vitrioli (ALSTON *Lect. on the M. m. T.* 2. p. 362). Vt igitur dubio adhuc locus sit, an cum absorbentibus aliis, e. c. lapidibus cancrorum, vi conueniat (HERM. *Cynof. M. m. T.* 1. pag.

pag. 322.). Calculum vrinarium frangere semen, vetus fabula est, a DIOSCORIDE (*M. m. L. 3. c. 58.*) PLINIO, (*Lib. 27. c. 11*) RHAZE (*ad Mansf. 3. c. 46.*) concepta. Lotium mouere hisce quidem credo, et in stranguria efficere aliquid posse, quum ob nucleum emulsiuae naturae sit. Commendabile hic oleum erogat, et emulsionem nec ingratham nec insalubrem. III. HALLERO (*Hist. fl. helv. n. 595.*) tota stirps videtur narcotica.

A N C H V S A.

LINN. *Syst. veg. p. 156. Gen. pl. p. 74.*

225.

Pharm. BVGLOSSI *Radix; Herba; Flores.*

Anchusa officinalis; foliis lanceolatis, spicis imbricatis secundis LINN. *Sp. pl. p. 191.* Buglossum angustifolium maius C. B. Icon: *Fl. Dan. T. 572.* REGNAVNT *Botan. la Buglosse vivace. Pl. perennis, locis ruderatis et ad agros crescens.*

Haec cum *Anchusa angustifolia* L. depicta a MILLERO in *Figures Tab. 72.* coniungitur specie ab ill. HALLERO (*Hist. fl. helv. n. 599.*). Nec dubitat utriusque communes vires tribuere.

Exoleta. In omnibus partibus mucilago quaedam insipida sese prodit, in floribus praeterea leuis amarities. Vires solent ad istas Boraginis exigi (CHO-

MEL *Ufuelles* T. 1. p. 134. GEOFFROY *M. m. Traité* T. 5. p. 390. ALSTON'S *Lectures* Vol. 2. p. 92. rel.). Nec male docente sapore, cognatione, strepitu item FOLIORVM in carbones proietorum (GEOFFROY). Herba tenella olera primo vere ingreditur in Vplandia (LINN. *Fl. Svec. n. 161.*). An veterum Buglosum sit idem cum nostro, non liquet. Certe nostrum Euphrosyni nomine (PLINIVS *Hist. med. Lib. 25. c. 8.*) indignum est. Nihil enim ad exhilarandum animum facit, licet diu

FLORES ad QVATVOR CORDIALES relati fuerint.

226.

Pharm. ALKANNAE vulgo, ANCHVSAE
Ph. Ed. *Radix.*

- *Anchusa tinctoria*; tomentosa, foliis lanceolatis obtusis, staminibus corolla leuioribus. LINN. *Sp. pl.* p. 192. *Anchusa monspeliaca* I. B. *Hist. pl. T. 3.* p. 584. Icon: REGNAULT *Botanique*, l'Orcanette. Pl. perennis in Gallo-Prouincia crescens.

Distinguenda ab Alkanna orientali ex Lawsonia inermi L.

RADIX fere cylindrica, calamus scriptorium crassa cortice saturate purpureo, intra quem fabrica subligneae albida. Inodora, insipida, subdulcis, non ad-

adstringens, etsi plerique hoc asserunt (ALSTON *M. m. T. 1. p. 365.*). Cortici foli pigmentum istud inest, quod caloris ope tingit spiritum vini, olea, axungias, ceram, colore profunde attamen grate rubro, aquam autem colore debiliter modo bruno. Extractum tam spirituosum, quam aquosum, amaricans. Fraude subinde Buglossi radix substituitur, decocto ligni Brasiliiani imbuta, quo acquirit rubedinem. Pasta Alkanæ radicis ossa in pullo intumuerunt. (GVETTARD in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1746. p. 102.*) Aperire, coagulatum sanguinem dissipare, sistere diarrhoeas, vlcera inueterata exsiccare, olim quidem existimatum BOERH. *Hort. L. B. T. 1. p. 273.*), sed deficiente experientiae fulcro. Vnde nonnisi pro oleosis variis tingendis hodie in officinis asseruatur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VNGVENTVM RVBRVM POTABILE *Ph. W. p. 249.* Ex radicibus hisce vino rubro maceratis et butyro non salito recente coctis. Ad discutiendum sanguinem ex contusione interne stagnantem et coëuntem et ad haemoptysin coërcendam olim in pretio, ad vnciam vehiculo calido sumtum.

VNGVENTVM RVBRVM AD LABIA ORIS *l. c.*

CYNOGLOSSUM.

LINN. *Syst. veg. p. 159. Gen. pl. p. 75.*

227.

Pharm. CYNOGLOSSAE Radix; Herba.

Cynoglossum officinale; staminibus corolla brevioribus, foliis lato-lanceolatis tomentosis sessilibus
 LINN. *Sp. pl. p. 192.* Cynoglossum maius vulgare
 C. B. Icon: REGNAULT *Botan. la Cynoglosse.* Intelligitur Varietas flore rubro. Pl. biennis, in ruderatis et ad vias obuia.

Odor totius stirpis recentis foetens, murino haud absimilis, et color herbae florumque luridus, suspectam illam reddit. Pecora quoque intactam relinquunt, capris solis forte exemptis (LINN. *Fl. Suec. n. 162.*). Pediculos autem pellit (RAII *Hist. pl. p. 490.*). Stirps, radice remota, destillata aquam exhibet valde nauseosam odoris narcotici (SCHRECKII *Diff. de Cynoglossa p. 19.*). Vere etiam anodyna, quin, maiori copia ingesta, narcotica est habita (BOERH. *Hort. L. B. T. 1. p. 275.*). Ex foliis loco tenellorum Symphyti foliorum coctis libereque ingestis in familia vomitus cum aliis malis, dein stupor et somnus insequuti, vno mortuo (MORISON *Hist. Oxon. T. 3. p. 450.*). Funestorum effectuum ex interno usu et meminit BLAIR (in HALL. *hist. fl. helv. n. 587.*).
 Parce,

Parce, si vnquam hodie praeterquam in pilulis sui nominis, vsurpatur.

RADIX grandis, ramosa, succosa, externe bruna vel nigricans, interne albida. In vdis locis obuia, grauem virosūm odorem spirat, in sicciorebus inodora¹ fere (HERM. *Cynof. T. 1. p. 178.*). Perit et odor siccando eam; nec in extracto, siue aqua siue spūritu vini factō, sese figi patitur odora pars. Hīscē iam dubia euadit medica eius, ea qua solet lege, vsurpatae efficacia, certe metus deleterii effectus infringitur. Vereor igitur, ne non satis fida fiat, quae de vsu eius in tussi, haemorrhagiis, alui profluuiis rel. a multis enūmerantur, et quae congeffit SCHRECKIUS (*l. c.*). Addo radicem contra scrophulas et stūmas, tam in decocto epoto, quam instar cataplasmatīs applicatam, celebri medico successisse (RAII *Hist. l. c.*). Extractum dysentericis ad corrigendam acrem corruptelam nuperius haud sine fructu ingestum (SCOPOLI *Fl. Carn. Ed. 1. p. 440.*).

FOLIA ob similes virtutes celebrata. Succus herbae praeuia coctione in syrupum redactus egregiam obem in catarrhosis affectibus et tussi tulit (FVLL. *pharm. ext. p. 401.*). In infuso theaeformi cum aliis herbis eadem praestantia sese exseruit (SCOPOLI *l. c.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PILVLAE DE CYNOGLOSSA *Ph. W. p. 138.*

Continent Opii extractum, semina Hyoscyami, resinosa et aromatica varia, radicem denique et succum Cynoglossi. Ex TRALLIANI (*Lib. 5. c. 1. de Tussi Ed. ANDERN. p. 248.*) temporibus ad nostra peruenerunt, inconcinnae etsi compositionis, efficaces tamen et inter opiata consuetioris usus. Facile patet ex hisce vim Cynoglossi propriam decerni non posse. Qua forma a Wurtembergensibus sistitur, massae quaelibet drachma Opii grana octo et totidem ieminum Hyoscyami comprehendit. Praestat igitur vires Opii in coercendis spasticis affectionibus et profluuiis, item somno alliciendo doloreque sedando. Nominatim ad tussim mitigandam (TRALLES *de Op. Sect. 3. p. 123.*) valet, ex catarrhali labe asperam arteriam vellicante natam. Massa hac, cum nitro versus noctem, data, olim optimo patrum nocturnam quietem, crebris pectoris a tussi concussiouibus diu turbatam, tiro medicus feliciter restitui. In asthma spasmodico inducias ad minimum procurat TRALL. *l. c. p. 161.*) Grana bina ad quinque vulgaris dosi esse solet.

PILVLAE DE CYNOGLOSSO CVM CASTOREO *Ph. W. p. 138.* Sunt illae nuperrime descriptae, sed Croco et Castoreo mistae, vt paullo maiori dosi exhiberi queant. In PILVLIS DE CYNOGLOSSO

GLOSSO *Ph. Dan. p. 210.* hoc semper connubium locum habet, imminuta et Opii et feminum Hyofcyami quantitate ita, vt singula drachma pilularis maffae illius grana quatuor modo, horum grana duo sibi vindicet.

C O R D I A.

LINN. *Syst. veg. p. 191. Gen. pl. p. 110.*

228.

Pharm. SEBESTEN.

Cordia Myxa; foliis ouatis supra glabris, corymbis lateralibus, calycibus decemstriatis LINN. *Sp. pl. p. 273.* Sebestena syluestris c. b. item domestica EIVSD. Sebestena domestica COMMEL. *Hort. Amstel. Tom. 1. p. 139. Tab. 72.* vbi absque fructu depicta. Quem vero, etsi ruditer, vna delineauit ALPIN *pl. Aegypt. p. 30. et 31.* Sebesten officinarum DILLEN. *Hort. Elth. p. 340. Tab. 255.* cuius figuris 1-5 dextrorsum collocatis floris partes sistuntur. Arbor Aegypti et Malabaricae.

FRUCTVS vnice, etsi rarissime, apud nos hodie in vsu; hinc vermibus plerumque arrosus offenditur. Drupa est, referens prunum exiguum, oblongo-rotunda, vtrinque acuta, nigricans, rugosa, viscosa, subdulcis, includens nucem subtriquetram compres-

sam vtrinque emarginatam. DIOSCORIDIS et GALENI operibus non insertus hicce fructus exstat, sed memorarunt eum AEGINETA, AËTIVS et ACTVARIVS (C. B. *Pin. p. 446.*).

Viscida huius natura nomen Myxæ apud PLINIVM aliosque illi peperit. Postponendus Iuubæ fructui dulcedine, certe vetustus in officinis servatus, superat vero illum visciditate, quæ tanta est, vt Aegypti olim inde viscum pararint, aucupii idoneum, fructum contusum et lotum, quoad aqua superflua absumeretur, coquendo (ALPIN. *l. c. p. 29.*). Praecipuus ibidem et alibi vsus fuit in morbis variis pectoris, raucedine, tussi, respiratiois difficultate, etiam inflammatoriis; porro in lotii viarum ardore valuit, quæ omnia rationi quoque consentanea. Ventrem pariter subducere, recentem quidem magis, aridum autem minus, veteres obseruarunt, confirmante et experientia MATTHIONI (*in DIOSCOR. p. 218.*), qui drachmis decem vel duodecim pulpæ eandem vim ac Cassiæ tribuit.

ORDO XIX.

VERTICILLATAE.

TEVCRIVM.

LINN. *Syst. veg. p. 438. Gen. pl. p. 287.*

229.

Pharm. MARI VERI vulgo s. MARI SYRIACI
Angl. Herba s. Summitates.

Teucrium Marum; foliis integerrimis ovatis acutis petiolatis, subtus tomentosis, floribus racemosis secundis LINN. *Syst. veg. p. 439.* Marum Cortusi IO. BAVH. *Hist. T. 3. p. 242.* Cfr. SCHREBERI *verticill. unilab. n. 28. α*, et LINN. *Diff. de Maro resp. DAHLGREN p. 7.* Icon: RIVIN. *monop. irreg. T. 23.* item REGNAULT *Botanique*, sed perperam sub nomine *Nepetae Catariae* s. *Herbe zu chat.* Fruticulus crescens in Valentia et insula Pomponia s. Porteros subter Gallo-Prouincia sita, in Graecia, Creta, Aegypto, Syria. Commode in frigidariis per hiemem seruatur, vt tamen et tepidarii sotum probe ferat.

An

An in veterum notitiam venerit, et quo nomine Marum insigniuerint, nolo disquirere. Sufficit impensam a WEDELIO (*Diff. de Maro resp. HERMANNO 1703.*) sterili huic rei operam indicasse.

Singulari cupidine in hanc stirpem, 'vt Catariam et Valerianam, feles trahuntur, lambendo illam, decerpando, comedendo, quin si CORTVSO, Patauino quondam Professore Botanices, fidendum, ea denorata semine vndique illam conspurcando (10. BAVH. *l.c.*) et, si digiti ista obliti felibus offeruntur, hisce affricant nares, caput, imo dorsum, in voluptatis, quam ex halitibus percipiunt, testimonium MÜNCHH. *Hausvater T. 1. p. 415.*)

FOLIA recentia cum tenellis ramulis contrita simili fere modo, vt sal volatile olfactum grato suo et camphoraceo fere aromate nares vellicant, in sternutationem vsque, et per momentum temporis animum eximie erigunt. Gustata autem amaritiam cum acrimoniae et caloris sensu produunt. Nec multum harum virium ficcatione perditur. Odora herbae pars aquoso quoque latice per infusionem excipi sese patitur, sapore autem tantum imbecilli eundem imbuit. Spiritus vini plurimum vtriusque generis partium extrahit. Destillatione cum aqua largitur oleum aethereum pungens, volatile, valde fragrans, residua parte amara (LEWIS *M. m. p. 372.*). Penetrabili suo odore et sapore, imo et vi, comparari cum oleo

Coch-

Cochleariae potest (FR. HOFFM. *Obs. phys. chym. p. 19.*).

Miteris merito, quod sub hisce praestantiae eius iudiciis tam raro hodie adhibeatur. Interim nolim Polychrestum cum WEDELIO (*l. c.*) vocari, quo nomine despectam potius reddidit nobilem stirpem, vires licet numerosas ample, sed ex ratiocinio vnice, recensuerit. Et ex hoc fonte praecipue promanasse arbitror plerasque laudes de ea in libris de medicamentis obuias. Herba in puluere naribus excepta et sternutationem ciēt et copiosam pituitam allicit. Sed praeprimis ad singularem eius efficaciam, nervosum systema languidum et debile reficiendi, attendendum est. Vnde inter cephalica excellere notavit HERMANNVS (*Cynof. Mat. med. Tom. 2. p. 349.*) ob quam vim et magni illam facit BOERHAAVIUS (*Hist. pl. hort. L. B. p. 262.*), nec veritus ill LINNEVS est, eam summum analepticum declarare (*Diff. cit. p. 13.*). Promptum vero auxilium praestat, nec, etiam si febre praesente, nocet, quare eximio alias analeptico, Cinamomo, vt quod nimium calescit corpus, praeferas. Dolendum tamen, quod solamen, quod affert, aequae plerumque fugax sit, ac promptum, vt itaque opinione citius, effectus dispareat (*l. c. p. 18.*). Post hanc virtutem memorabilis sese reddit eius, in humorum frigido lentore soluendo sudore menstruisque pellendis, praestantia. Haecce de
ista

ista praedicare, non plura, sinunt peculiare historiae, quarum varias ill. LINNEO debemus. Ita, eo narrante, senex morbo subitaneo tam atrociter correptus, vt de vita desperarent, vtpote et loquela et motus potentia orbis stertore respirationem exercebat, Mari ope vitae iacturae euasit, quod et post sesquiannum, quum insultu apoplexiae non absimili afficeretur, salutis illi fuit. In Theologo autem, quem asthma, suffocationem minans, ex pectoris hydrope anxerat, deuicit hocce periculum et nocturnam quietem restituit. Simili fere in casu iurisconsulto adiumento fuit. Resuscitauit et in alio, qui inter varia alia chronica mala tussi vehemente laborauit, cuius sputa subito sub deiectione virium suppressa suffocationis metum inculcarunt, excreationem tussimque ipsam paullo post compescuit. In phthifico sudoribus nocturnis iam emaciato Marum, mixtum cum conferua Ceresolii, tam ad sudores continendos, quam ad secreta facilitandum, valuit. Alium ex pectore post haemoptysin laborantem, fato, vt videtur, proximum, in vitam reuocauit. Menstrua suppressa herba martialibus nupta reserauit (LINN. *Diff. cit.* p. 16-18.). Litteris vero ad me datis vir illustris perscripsit, se eadem medela b. ROSENSTEINIO, dirisissima et pertinacissima tussi cum difficillima respiratione in vltimo morbo conflictato, leuamen attulisse exoptatissimum. Addo casum (cl. BERGII *Mat. med.* pag.

pag. 504.) feminae, quae ex ictu capitis contra lapidem apoplecticae instar cecidit, in tertiam hebdomadem administratis variis idoneis, sublethargicae, sed Maro adhibito in integrum restituae. In paralyfi autem post praegressam apoplexiam iners fuit (IDEM).

Pulvis eiusdem a scrupulo uno ad dimidiam drachmam supraque dari potest. Commodum menstruum vinum praebet.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA CEPHALICA *Ph. W. p. 79.* Farago aromatum, inter quae et Marum, menstruis spirituosus iam per se valde compositis infusorum.

EXTRACTVM MAROCOSTIVM *Ph. W. p. 92.* auctore RAIMUNDO MINDERERO, qui descripsit illud primum in *Aloëdario marocostino* suo a. 1616. Ampla pariter formula, ex Aloë succis variis soluta, Extracto Rhei, Croco, Myrrha, G. ammoniaco, demum Maro vero et Costo maritata. Vtriusque usus obsoleuit.

PVLVIS STERNVTATORIVS *Ph. Lond. p. 89.* Ex foliis Afari, Maioranae, Mari et floribus Lauendulae.

THERIACAM quoque ingredi, vix operae pretium est indicare.

230.

Pharm. POLII CRETICI *Herba*, s. *Summitates* Lond.

Teucrium creticum; foliis lanceolato-linearibus integerrimis, floribus racemosis ternis LINN. *Syst. veg.* 439. Rosmarinus stoechadis folio ALPIN. *exot.* p. 103. T. 102. mala. Conf. *Teucrium hyssopifolium* SCHREB. *verticill. unilab. n. 11.* Fruticulus Aegypti et Palaestinae. LINNEI species etiam T. breuifolium SCHREB. *l. c. n. 10.*, Creticam plantam, sub se comprehendit.

Odor HERBAE moderate aromaticus, sapor ingrate amarus. Hodie non, praeterquam in THERIACA, adhibetur. Inter aperientia et corroborantia locus illi assignatur.

Vbi haec deficit, substituitur

231.

Pharm. POLII MONTANI *Herba* s. *Summitates* Lond.

Hoc nomine autem non vbiuis vna eademque stirps venit.

Galli (*Cod. med. p. 123.*) intelligunt *Teucrium Polium*; spicis subrotundis, foliis oblongis obtusis crenatis tomentosissimis sessilibus caule prostrato LINN.

Sp.

Sp. pl. p. 792. a, Polium montanum luteum c. b. Teucrium aureum SCHREB. *vertic. unil n. 43.* qui suffrutex in Gallia australi, Hispania, Syria crescit.

Germani, *Teucrium montanum*; corymbis terminalibus glabris, foliis petiolatis ellipticis margine revolutis subtus tomentosis, caule procumbente SCHREB. *l. c. n. 57.* quod et T. supinum et montanum LINN. includit. Suffrutex Europae calidioris, apricis sabulosis crescens.

Angli, *Teucrium capitatum*; capitulis pedunculatis, foliis lanceolatis crenatis tomentosis, caule erecto LINN. *Spec. pl. p. 792.* Polium maritimum erectum monspeliacum c. b. Icon: REGNAULT *Botanique*, le Thim blanc des Montagnes. Teucrium Belion SCHREB. *l. c. n. 49.* etsi et alia efficacia Teucra subinde in usum tracta (LEWIS *M. m. p. 463.*). In Europae calidioris et Mauritaniae maritimis.

In *Pharmatopoea Lond. p. 15.* suppar vtrique Polio, Cretico et montano, virtus tribuitur. Est tamen qui Creticum efficacius existimat (MILLER, *bot. offic. p. 353.*). *Pharm. Edinburgensis* Polium montanum vnice requirit. Sed inter tot alia efficaciora vtrumque abesse potest. Pertinet huc remedium, ex Terebinthina Veneta et Polio contra podagram, olim inter Italos vsitatum (V. *Appar. Med. T. I. p. 19.*). MITHRIDATIO Polium montanum Germani addunt.

Pharm. SCORDII *Herba.*

Teucrium Scordium; foliis oblongis sessilibus dentato-ferratis, floribus geminis axillaribus pedunculatis, caule diffuso LINN. *Syst. veg. p. 400.* SCHREB. *vertic. unil. n. 29.* Scordium C.B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 592.* REGNAULT *Botanique*, le Scordium. Planta perennis, crescens in vliginosis Europae.

HERBA Allium spirat cum leui aromate, saporem vero intense amarum habet. Longiori mora perdit odorem suum simulque ingrator eius sapor fit. Vtrumque aquae et spiritui vini impertit infusione. Spirituosum extractum etsi parcius aquoso, tamen amarum magis et efficacius (NEVMANN *Chym. Vol. 2. P. 4. p. 195.* CARTH. *Mat. med. T. 1. p. 519.*). Olei aetherei exiguum modo vehit, illudque per aquam, quae destillando ascendit, dispersum, a quo odor alliaceus dependet (NEVM. *l. c.*). Hic idem in vaccarum adeo lac sese transfert (LINN. *Fl. Suec. n. 513.*).

Calidae est naturae, ventriculo robur restituit, putredinem efficaciter coërcet, obstructions viscerum referat, sudorem mouet. Et haec quidem experientia saepe repetita docet.

Verum et alexipharmaci titulo herbam vno fere ore auctores condecorarunt, dignam hocce tam vi anti-

antiseptica quam sudorifera censentes. In prioris virtutis testimonium non moror fabulosam antiquam narrationem, quod in proelio interemtorum cadauera, quae in Scordium inciderint, tardius longe, quam reliqua computruerint (GALEN. *de antidot. Lib. 6. cap. 12.*), tanto minus quum adhuc dubium valde, an veterum Scordium cum nostro idem sit. Inter alios contagiosos malignosque morbos ad ipsam pestem efficaciam eius extenderunt. Sed nullibi fere in hisce malignis morbis herbam solam administratam offendo, sed in connubio multorum aliorum sub variae praeparationis forma (V. e. g. DIEMERBROEK *Tract. de peste*), in Electuario Diascordii aliisque infra recensendis formulis, vt saltem plerumque, si qua dictorum fides, meritum curationis inter plura diuisum maneat. Sanioris vero medicinae luce nouimus, quantum noxae ex calidis illis et sudoriferis, in hisce morborum generibus, tantum non semper redundet. In peste tamen ad sustentandas vel exigendas vires et subsequam corruptelam humorum auertendam non infimi loci, prout alia stimulantia et antiseptica, Scordium est. Ita decocto eiusdem cum tantillo terrae Lemnios mixto, comitatus legati BVSBECK (*Lettres par DE FOY T. 1. p. 198.*) primo pestis stadio in Turcia per iter correptus, sudoribus largis ex vsu insequutis, mortis periculum eluctatus est. (Conf. CHENOT *de peste p. 132.*)

Porro contra lumbricos commendatur, et vestibus laneis apposita hæc aduersus tineas blattasque tueri notatur, (RIVER. *Observ. med. Cent. 1. n. 16.*); quas vero similes laudes de herba Hyperici a RIVERO non expectassem. Hydropem anasarca dispulit et menstruum fluxum restituit (KLEINKNECHT *de Scordio p. 69.* HALL.). Si asthmaticis opem ferat, non tamen phthisicis ex ulcere pulmonum concedi debet, qua in re abusus in Helvetia factus (HALL. *hist. stirp. helv. n. 288.*). Infusum aqua Scordium plerumque datur.

Sed memorandus est usus eius externus in gangraena eximius, quam et vi antiseptica et stimulo in vicinia loci affecti impertito coercet, in quem finem alia ad augendum effectum addi solent. Pro fomento inseruit decoctum vel infusum herbae, vino vel aceto mixtum, adiecto quoque sale. Cataplasma quoque ex herba recens conquassata et aceto saleque mixta parari potest (TOURNEF. *Plant. de Paris T. 3. p. 301.* Conf. *Chirurgia HEISTERI et PLATNERI*). Ulcerum curationem vel solus pulvis inspersus absoluit (REVSNERI *Obs. in WELSCH. Syll. curat. p. 72.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQUA SCORDII *Ph. IV. p. 6.* Spirat recens herbae odorem, sed in officinis iners plerumque est.

ESSENTIA *l. c. p. 84.* Est haec simplex. Vis spiritus vini praeualet. Alexipharmaca et sudorifera praedicatur ad guttas sexaginta.

ESSENTIA SCORDII COMPOSITA f. DIASCORDIVM LIQVIDVM MAVR. HOFFM. *l. cit.* Constat ex radicibus multis calidis, Croco, Myrrha res, inter quae et Scordium et Opium, spiritu vini e baccis Juniperi abstracto maceratis. Exagitat igitur sanguinem, et sudorem inter vires anodynas Opii insigniter mouet. Vncia vna eius grana circiter duo Opii continet. Redit huc iterum ambigua alexipharmaci laus.

ESSENTIA ALEXIPHARMACA STAHLII *l. c. p. 74.* Cfr. *Appar. med. T. 1. p. 546.* Cui fini destinauerit auctor, titulus indicat. Nocuisse vero innumeris exemplis in febris hanc essentiam, vt reliquas in vniuersum, augendo febrem et diathesin inflammatoriam vel putridam, et excitasse purpuram, exanthemata miliaria vel petechias, certissimum est, quorum culpa haud parum in menstruum spirituosum coniicio.

ESSENTIA ALEXIPHARMACA TEMPERATA STAHLII *l. c. p. 75.* Conf. *Appar. med. l. c.*

EXTRACTVM *Ph. W. p. 88.* Fit menstruo semispirituoso. Debilius herba.

SYRVPVS *l. c. p. 218.* Meretur seruari.

ELECTVARIVM DIASCORDIVM f. DIASCORDIVM FRACASTORII *l. c. p. 46.* Descripserat illud

auctor in libro *de contagionibus et morb. contag. Lib. 3. Cap. 7. ad finem.* Constat ex adstringentibus, aromaticis, terreis, gummosis, inter quae et Scordium cum pauxillo Opii, conferua Rosarum et melle exceptis. Vnciae singulae insunt grana circiter duo Opii. Memineris tamen proportionem variare, si efficcari incipit. Drachmae eius duae ad tres pro dosi assignantur. Inconcinna haecce, et superfluis et inanibus multis referta formula omnino opus habuit correctione, quam et SYLVIVS (*Ph. Brand. p. 58.*) et Londinenses (*Ph. L. p. 90. 98.*) moliti sunt, sed non tam scite, vt eadem acquiescere liceat. Maxima eius abbreviatio occurrit in *Ph. Svec. p. 88.* et selectus tantopere a pristino discrepans, vt nomen FRACASTORII vix seruari mereatur, licet et Scordium admittat. Morbis malignis et contagiosis, imo ipsi pesti accommodatum voluit auctor, sed vehiculo acido temperatum. SYDENHAMI quoque plausum tulit in singultu et diarrhoea febrium, contra quam in clymate etiam adhibendum curauit. Tutius vero extra febres datur, et hodie fere vnice ad sistenda alui profluvia nimia post euacuationes praegressas.

Pharm. CHAMAEDRYOS *Herba.*

Teucrium Chamaedrys; foliis cuneiformi-ouatis incisifis crenatis petiolatis, floribus ternis, caulis procumbentibus subpilosis LINN. *Syst. veg.* p. 440, β. *Chamaedrys minor repens* C.B. Conf. SCHREB. *vert. unil. n. 21.* Icon: *Fl. Dan.* p. 448. REGNAULT *Botan.* la Germandrée. Pl. perennis, in Galliae, Italiae, Heluetiae, Germaniae australis locis asperis montosis et ad oras viarum crescens.

HERBA modice amara cum odore subaromatico. Cum aqua pariter ac spiritu vini efficaciam suam communicat, illam vero magis, quam hunc, amaram reddit.

Praestans stirps et incidendi et roborandi vi etiamnum clara. — In arthritide celebrata impensius. Commendatum eo fine, inter tot alios, qui inde sanati dicebantur, CAROLO V. decoctum ex vino a medicis Genuensibus, post purgans praemissum per sexaginta dies ingerendum (VESAL. *rad. Chin.* p. 111.). Multus in eodem decocto praedicando est SOLENANDER (*Consil. med. Sect. 5.* p. 475.), SENNERTIQUE (*Oper. Ed. Lugd. T. 5 et 6.* p. 568 et 663.) tempore pariter compluribus placuit, variasque antiquiores formulas antarthriticas, quas adducit (*l. c.* p. 176 et 177.), aliasque superioris aetatis formulas in-

trat; quarum ad normam *Pulvis antharthriticus ducis Portlandiae* (*V. Appar. med. T. 1. p. 353.*) concinnatus est. Fermentationem herbae cum hydromelle illustri olim Suecorum heroi A TORSTENSON instar omnium praescripsit a GULDENKLEE (*Oper. Ed. RIVIN. p. 700.*). Quod praeparationis quoque genus, vti et fermentationem cum musto, vel cereuisia, nec non essentiam SENNERTVS (*l. c. p. 177.*) probat.

In febris intermittenibus tantam olim fidem adsciuerat, vt febrifugam dixerint (*CAESALPINVS de plant. p. 455.*). Aegyptii drachmam pulueris per horam ante accessionem optimo successu ingesserunt. (*ALPIN. med. Aegypt. p. 316.*). Successit et rusticis Monspeliensibus pulvis in iusculo captus contra ipsam quartanam (*RIVER. Observ. Cent. 4. n. 84.*). Quin decoctum ante et post paroxysmum datum tertianam sanasse in his, qui frustra cortice Peruuiano vfi sunt, legitur (*SEGVIER pl. Veron. T. 1. p. 319.*). Infusum ex hac et Centaurio minori cum vino paratum eandem praerogatiuam demonstravit (*CHOMEL Usuelles V. 2. p. 39.*).

Nec in asthma et tussi inueterata, a pulmonum infarctu oriundis, spernenda multorum testimonio; qua in re ad Marrubium accedere proxime mihi videtur. Arridet in hisce vitis miscela cum melle in decocto, (*CHOMEL l. c.*). — Hypochondriacis vtilissima pronunciat (SENNERT *l. c. p. 665.*), quibus qui-

quidem amaritie et resoluendi virtute subinde leuamini esse potest. — Addo adhuc vnice, decocti vim in menstruorum suppressione creberrime ab Anglis mulierculis fuisse exploratam (RAII *Hist. pl. T. 1. p. 527.*).

234.

Pharm. CHAMAEPITYOS *Herba.*

Teucrium Chamaepitys; foliis trifidis linearibus integerrimis, floribus sessilibus lateralibus solitariis, caule diffuso LINN. *Spec. pl. p. 787.* Chamaepitys lutea vulgaris f. folio trifido C. B. Conf. SCHREB. *vertic. unil. n. 4.* Icon: *Fl. Dan. Tab. 733.* REGNAULT *Botanique, l'Ivette.* Pl. annua, crescens in agris glareosis Europae australis, etiam Germaniae, variis in regionibus, item in Palaestina, Africa septentrionali et Virginia.

Recens stirps, viscida ad contactum, odorem habet resinofum instar Pini, saporem amarum. Vires suas tam aquae quam spiritui vini erogat, liberalius vero huic. Infusum aqua factum valde amarum et nauseosum. Extractum aquosum amaro austerum est, spirituofum subdulce et calidum (LEWIS *M. m. p. 209.*).

Conuenit HERBA maxime efficacia cum ista Chamaedryos. Nominatim et Chamaepityn omni tempore in arthritide magni fecerunt, vnde et ab

antiquioribus botanicis Iua arthritica dicta, et nomen olim Pilulis de Yua arthritica NICOLAI (Salern. 11. 6.) dedit. In omnibus articularum affectionibus praestantissimum declarat SENNERTVS (*Oper. T. 5. 6. p. 177.*). Placuit multis puluerem cum Terebinthina compingere (CLAVDIN. *Consult. 19. p. 49. Consult. 39. p. 93. SENNERT l. c. p. 568 et 569. MATTHIOL. in DIOSC. p. 669.*), horumque diuturno vsui indulgere. Pari passu cum aliis contra arthritidem idoneis in formulis bene multis (SENNERT. *l. c. p. 176. fq.*) ambulat, vt in ista Ducis Portlandiae, de qua nuperrime dictum, quum tamen praestitisset eam solam praescribere, vt virtus propria innotesceret, inque puluere. Sed redit hic querela ad amara in arthritide generatim, praecipue longo tempore capta, pertinens, non sua noxa carere. Ita quidem apud nonnullos in Heluetia decoctum Chamaepityos cum similibus roborantibus podagram fugauit, sed in febres deinde lentas aut asthma, aut apoplecticos insultus inciderunt (10. GESNER in HALL. *Epist. Vol. 5. p. 54.*).

Commendabilem et sese reddidit infarctus viscerum aperiendo et icterum discutiendo (FERNEL. *method. med. L. 5. c. 7. et c. 23.*). In puluere et infuso exhiberi poterit: de coquendo timendum, ne quid virium pereat (HALL. *flirp. Helv. n. 284.*). Externe olim ad abstergenda et consolidanda vlcera maiori in pretio habita, quam hodie.

A I V G A.

LINN. *Syst. veg.* p. 438. *Gen. pl.* p. 287.

235.

Pharm. CONSOLIDAE MEDIAE s. BVGVLAE
Parif. *Herba.*

Aiuga pyramidalis; tetragono-pyramidalis villosa, foliis radicalibus maximis LINN. *Syst. veg.* l. c. Cfr. SCHREB. *vertic. unil.* n. 3. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 185. Pl. biennis, in pratis montanis crescens.

Praeunte LINNEO hanc speciem significo. Huius loco medicas vires refert HALLERVS (*Hist. fl. helv.* n. 282.) ad *Aingam reptantem* L. glabram, stolonibus reptantibus (*Syst. veg.* l. c.), cuius icon vide in BLACKWELLIAE opere *Tab. 64. fig. 1.* item REGNAULT *Botanique*, la Bugle; sed male in proxima effigie omitti stolones.

HERBA subadstringens cum amaritie leui. Vulneraria igitur secundum vulgarem conceptum habita. Nec in vlceribus pulmonum aliisque internis spreta ARIVERIO (*Prax. med.* L. 7. c. 7. T. 1. p. 349.), qui decoctum eius in iusculo veruecis mire prodesse affirmat, aliisque. Hinc et intrauit varias aquas vulnerarias, aquam visceralem MAVCHARDI. Viribus ad Prunellam accedit. Sufficit stirpem obsoleti vsus pro gargariſmate vnice in angina seruare, in qua ipsa
et

et vim suam experimentis comprobavit (MALOVIN
in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris. 1754. p. 512.*).

T H Y M V S.

LINN. *Syst. veg. p. 252. Gen. pl. p. 297.*

236.

Pharm. THYMI *Herba.*

Thymus vulgaris; erectus, foliis reuolutis ouatis,
floribus verticillato-spicatis LINN. *Spec. pl. p. 825.*
Thymus vulgaris, folio tenuiore C. B. Icon: RE-
GNAULT *Botanique*, le Thim. Fruticulus in locis
excelsis saxosis Hispaniae et Galliae inferioris cre-
berrimus. Hiemem regionum etiam magis fe-
ptentrionalium probe fert, vbi in vsum culinarium
abundanter colitur, et, vt parcatur spatio deco-
rique simul consulatur, areae eo cinguntur.

HERBA saporis calidi, pungentis cum amaritie
quadam linguam, odoris fragrantis non admodum
grati. Destillatione largitur oleum aethereum copio-
sum. Aqua infusione eiusdem odora quidem euadit,
sed saporem modo debilem acquirit, conuersa, si in-
funditur spiritus vini, ratione. Camphorae speciem
continet herba, quae sese declarauit mox post destil-
lationem eius cum aqua, dum oleum ab ea separare-
tur, tam in gossypio quam orificio vitri, crySTALLIS
exi-

exiguus, dein post aliquot dierum moram in fundo vitri crystallis, Auellanae nucis adeo magnitudinis, cubicis, saccharo candi similibus. Hae plerisque notis conuenerunt cum Camphora ex Lauro camphorifera, Thymi odorem prae se ferentes (NEVMANN in *Phil. Transactions Vol. 33. p. 321. sqq.* recuf. in *Miscell. Berol. T. 3. p. 70. sqq.*), quamuis in quibusdam discreparint (BROWN in *Phil. Transf. l. c. p. 361. sqq.*), non ita tamen, quin iustus maximeque idoneus in chemicis, vt tot aliis arbiter, ill. GAUBIUS (*Aduers. varii argum. p. 100. 103.*) inuentoris, NEVMANNI, iudicio de arctissima eius cum vera camphorae cognatione subscriberet. Non potest igitur hocce concrementum ad salia volatilia oleosa solida, quae in oleis aethereis per multos annos seruatis subinde reperiuntur, referri.

Vfus eius culinario scopo longe frequentior, quam medico. Etenim vulgare ciborum pauperioribus condimentum, praecipue sarciminum. Ceterum, si salutaris vis spectetur, multa cum reliquis verticillatis aromaticis similia patrat, de quibus infra sub Lauendula, Salua, Roremarino, vtne in repetitiones ingratas incidam, pluribus.

P R A E P A R A T V M.

OLEVM DESTILLATVM. Vbiuis obuium. Tanta copia emergit, vt SPIELMANNO (*Mat med.*

p. 300.) vnciam eius vnam herbae librae octo suppeditarint, CARTHEVSERO (*Mat. med. T. 2. p. 115.*) autem drachmam vnam et semissem herbae libra vna. Valde acre est, coloris vel flauī, vel si fortior ignis adhibitus, profunde bruni.

237.

Pharm. SERPYLLI *Herba.*

Thymus Serpyllum; floribus capitatis, caulibus repentibus, foliis planis obtusis basi ciliatis LINN. *Syst. veg. p. 452.* Serpyllum vulgare minus C. B. Icon: REGNAULT *Botanique*, le Serpolet. Suffrutex in locis campestribus aridis creber.

Sapor HERBAE aromaticus subamarus, odor gratus ad citrinum inclinans, calcando viatores reficiens, gratior adhuc in Varietate, quam CASPARVS BAVHINVS foliis citri odore distinguit, quae *Thymus citratus* in *Ph. Lond.* audit. Oleum eius aethereum, blandius longe quam Thymi, parca modo quantitate eruitur. Accepta apibus stirps (*Svar på Frågan om bi-skötsel. Resp. 2. HAGSTRÖMII p. 128.*)

Derelicta hodie a medicis non inefficax stirps, vt fere vnice extrinsecus subinde ad discutiendos stagnantes humores partesque roborandas, vel in facculis vel fomenti instar vino cocta applicetur, vti et in balneo ad ciendos menses adhibeatur. Infusum potatum

tatum ill. A LINNÆ' et ore et scripto (*Fl. Suec. n. 535.*)
contra cephalaeam a crapula laudavit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *Ph. W.*

OLEVM DESTILLATVM *Ph. W.* Rubicundum, fragrans. Ad drachmam dimidiam ex libris triginta recentis herbae elicitor (*BAUME' Pharmacie T. 2. p. 45.*). Denti carioso inditum eius dolori medetur (*MILLER Bot. offic. p. 411.*).

SPIRITVS *Ph. W. p. 198.* In paralyfi linguae ore cum successu retinetur.

AQVA BENEDICTA SERPILLI *Ph. W. p. 10.* Est aqua vinosa ex fragrantibus herbis et aromatibus constans, vnde ad incidendum et excitandum valet absente febre.

M E L I S S A.

LINN. *Syst. veg. p. 453. Gen. pl. p. 298.*

238.

Pharm. MELISSAE CITRINAE Herba.

Melissa officinalis, racemis axillaribus verticillatis, pedicellis simplicibus LINN. *Spec. pl. p. 827.* *Melissa hortensis* C. B. Icon: REGNAULT *Botanique,*

la Melisse. Pl. perennis in montibus australioris Europae sponte crescit; in hortis vero colitur.

An Μελισσοφυλλον ἢ Μελιττανια DIOSCORIDIS (*Lib. 3. c. 118.*) sit, merito dubitatur, adeo ut NICANDER (*Theriac. v. 554. 555.*) nomen ad Marrubium transferat. Qui plura circa ambiguum veterum Graecorum et Latinorum notitiam de nostra planta nosse cupiat, adeat SCHVLZIVM (*Diff. de Melissa Hal. 1739.*).

HERBA recens odore Citrum refert, vix exsiccata, sapor eius nonnihil acris et aromaticus. Infusum aquosum citreum odorem recipit, nec ingratis sapit. Hinc et Theae Chīnensi substituere quibusdam visum (*V. Hann. Magaz. 1770. n. 71. ex Relat. Gieß.*). Extractum ex eo spissatum tamen amariusculum et subausterum. Spiritus vini infusus plus sapidus minus odoriferus eruit; pondus extracti inde facti altero minus. Olei aetherei paucillum modo herbae inest, nec nisi ex magna copia stirpis vel cohobatione aquae euoluendum. Ita vulgo sentiunt. Interim stirpem, postquam iam defloruerit, decerptam satis conspicuam copiam olei largiri traditur, quum praecocius collecta parum erogat (*SCHVLZ l. c. p. 10.*).

Arabes primum ad nervos reficiendi, animum exhilarandi, vires deiectas erigendi, virtutem animum aduerterunt. Quae laus a multis recentioris aetatis iteratur ad vertiginem, memoriae labem, pa-

ralyfin, melancholiam, nominatim hypochondriacam de puluere foliorum ad drachmam vnam singulis diebus per mensem vsurpato (FR. HOFFM. *Diff. de remed. domest.* §. 20.), ad maniam veram de infuso eorum spiritu vini facto (RIVER. *Prax. L. 1. cap. 13. p. 92.*), palpitationem cordis in conferua (FOREST. *Observ. Lib. 28. n. 65.*) aliasque systematis neruosi affectiones. In aqua probe parata colligi, quicquid inest virium, grauis testis exstat (BOERHAAV. *Chem. T. 2. p. 67.*), qui in melancholicis, hypochondriacis, chlorosi laborantibus, palpitationi cordis obnoxiiis, quoties mala haec a spirituum perturbatione magis, quam a materiae morbificae mole aggesta pendeant, hacce vix par aliud remedium agnoscit.

Menstruum fluxum tardantem eiëre decoctum, iam dudum mulierculae nouerunt (SIMON PAVLLI *Quadr. bot. p. 436.*), nec hodie, quod scio, infusum hocce sine negligitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA. Pretium eius iam prolatum.

OLEVM DESTILLATVM, flauescens, fragrans. Sunt qui in morbis capitis a systematis neruosi labe oriundis et neruorum debilitate, illud impensius laudant (FR. HOFFM. *Obs. phys. chym. p. 19.* item BOERH. *l. c.*).

AQVA MELISSAE CVM VINO *Ph. W. p. 20.*

AQVA MEL. SPIRITVOSA COMPOSITA, *Eau de Carmes l. c.* Efficax sodalitio variorum aromatum spiritus in paralyfi flatulentisque affectibus drachmae vnus supraque dosi; externa etiam applicatione.

AQVA MEL. ANTIHYSTERICA *l. c.* Vfus praecipuus, cui destinata, ex nomine et adiectis Castoreo et Myrrha patet. Praeter haec et Melissam aromatica quaedam vino digesta continet.

SYRVPVS *Ph. W. p. 214.*

239.

Pharm. CALAMINTHAE vel CAL. MONTANAE
Edinb. *Herba.*

Melissa Calamintha; pedunculis axillaribus dichotomis longitudine foliorum LINN. *Spec. pl. p. 827.* Calamintha vulgaris vel officinarum Germaniae c. B. Icon: Calamentha RIVIN. *irreg. monop. Tab. 46.* Pl. perennis, crescens in dumetis Heluetiae, Italiae, Galliae, Hispaniae.

Male huic quidam pharmacopolae Clinopodium vulgare L, vix aromaticum, substituunt. In Anglia Herba ex *Melissa Nepeta* pedunculis axillaribus dichotomis folio longioribus, caule ascendente hirsuto LINN. *Syst. veg. 453*, quae est Calamintha Pulegii odore s. Nepeta c. B., colligitur, efficaci omnino stirpe,

MELITTIS MELISSOPHYLLVM. 131

stirpe, ad vires Pulegii accedente tamque acri, vt vesicas cuti imposita excitet (HALL. *stirp. helv. n. 240.*).

Altera extra Angliam magis expetita blandior quidem, attamen odoris fragrantis, si teritur herba, et menthaceum aemulantis, et saporis calidi. Non spernendae igitur efficaciae, sed ob similes alias stirpes sensim in desuetudinem abiit. Vires eius plerumque ad istas Menthae exigi solent.

M E L I T T I S.

LINN. *Syst. veg. p. 455. Gen. pl. p. 299.*

240.

Pharm. MELISSOPHYLLI Folia.

Melittis Melissophyllum; LINN. *Syst. veg. l. c.* Lamiium montanum, melissae folio c. B. Melissophyllum verum FUCHS. *Hist. stirp. p. 497.* Icon: IACQV. *Austr. Tab. 26.* REGNAULT *Botanique*, la Melisse batarde, item in IO. MILLERI *Illustr. Syst. sexual.* Pl. perennis dumetorum Germaniae, Austriae, Heluetiae, Monspelii.

Hoc esse veterum Graecorum *Μελισσοφυλλον*, Latinis Apiastrum dictum, FUCHSIVS innuit, quod apibus maxime in deliciis esse tradiderunt, adeo vt, si eo aluearia perungerentur, istae non aufugerent.

Perperam Lamium Plinii nuncupatur a SAM. FR. KÖNIG (in *Diff. de Lamio Plinii, Argent. 1742. c. ic.*), quod nomen rectius ad Lamium maculatum L. applicatur.

Rarissime vsu venit elegans hæcce stirps, sed paucis tamen hic memoranda venit, ob vires illi hinc inde adscriptas. Odor FOLIORVM Lamii, sed gratior, sapor subamarus. Aqua ex iis destillata valde fragrans cum oleo supernatante (KÖNIG *l. c. p. 7.*). Vtinam KÖNIGIVS, in analysi chymica et ex eadem ad vires medicas concludendo multus, plus practicae experientiae tribuisset. In suppressione lotii referenda (TOURN. *Pl. de Paris T. 2. p. 439.* adstipulante GARIDEL in *plantes d'Aix p. 313.*) et renum sabulo et calculis emolliendis (KÖNIG *l. c. p. 17.*), item in fluxu menstruo pellendo (SPIELM. *M. m. p. 653.*) valere, notatum. Argentoratensibus prae reliquis hodie commendabile videtur, idque in infuso theaeformi.

HYSSOPVS.

LINN. *Syst. veg. p. 441. Gen. pl. p. 289.*

241.

Pharm. HYSSOPI Folia vel Summitates.

Hyssopus officinalis; spicis secundis foliis lanceolatis LINN. *Syst. veg. l. c.*. *Hyssopus officinarum* siue spicata C. B. Icon: IACQV. *Austriac. T. 254.* REGNAULT *Botanique, l'Hyssope.* Pl. suffruticosa, in Austriae subalpinis et Sibiria sponte crescens, in hortis alibi colitur.

Sapor FOLIORVM amaro calidus, odor fragrans: Spiritus vini plus virium extrahit, quam aqua, sicque impraegnatus extractum exhibet subamarum calidum et acre; extractum aquosum autem amaricans acerbum et subsalsum est. Aqua destillata fragrantiam herbae recipit, et oleum secum abripit ad vnciam vnam vsque ex libris sex recentis herbae, teste LEWIS (*M. m. p. 317.*), aliis in proportione discrepantibus.

Prae reliquis, quibus herba pollet, virtutibus, incidens et resoluens omnium animos tenet. Hasce in morbis pectoris frigidis, tussi, asthmae, efficaciter exercet, vt vulgare ideo infusis theaeformibus additamentum exstet, modo palato sapor non displiceat omnisque febris absit. Ad ventriculum roborandum

facit. In Suecia infusum aquosum vermibus intestino-
rum infestum esse constitit. Eo quum vteretur contra
tuffim mater, infans eius aliquot cyathos mane hau-
sit eo euentu, vt copia insignis vermium secederet
(ROSENSTEIN *Barnsjukd.* p. 358.).

In angina pituitosa gargarisma eiusdem confert.
Stagnantem ex contusione sanguinem fotu applicata
herba potenter discutit. Nec excluduntur fugillatio-
nes oculorum, quibus herba intra sacculum aqua (RIO-
LAN. *Curat. morb. ocul.* p. 876.) vel et vino decocta
(SIM. PAVLLI *Quadrip. bot.* p. 389.), clausis palpe-
bris, subuenit. Hinc et ill. A ROSENSTEIN (*Rese-
apot.* p. 40.) in ophthalmia post applicationem hirudi-
num foueri tepide aliquoties de die iubet oculum vino
Pontack, in quo herba haec decocta fuerit, superim-
posito postea eiusmodi sacculo eodem vino imprae-
gnato.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA. Aromatica.

OLEVM DESTILLATVM. Flauicans initio,
dein subbrunum, valde acre, odore plantae.

SYRVPVS *Ph. W.* p. 212. Recipit Hyssopum,
Capillos Veneris, radices Helenii et Apii. Pectoris
vitiis supra dictis dicatus. SYRVPVS *Cod. med. Paris.*
p. 29. simplicitate sua praestat.

LAVENDULA.

LINN. *Syst. veg. p. 443. Gen. pl. p. 290.*

242.

Pharm. LAVENDULAE Flores.

Lauandula Spica, foliis lanceolatis integris, spicis nudis LINN. *Spec. pl. p. 800. α*, *Lauandula angustifolia* C. B. Icon: GARIDEL *Plantes d'Aix Tab. 60. Hort. Rom. T. 3. Tab. 72.* REGNAULT *Botanique*, la Lavande femelle. Fruticulus, crescens in Italia, Hispania, Languedocia item Heluetia passim. In hortis ad areas sepiendas et florum causa colitur.

Per FLORES autem intelligendi integri verticilli cum bracteis calycibus et corollis nondum expansis. Verticillorum, quorum flores expansi, vis inferior. Praeter Varietatem *α*, altera *β*, latifolia in *Ph. Paris. p. 87.* quoque requiritur, quae, planta annua, altera efficacior censetur. Sed de priori solo hic sermo esto. Folia longe debiliora.

Placent flores gratia odoris, ut inter linteae reponantur, materiem iuxta Rosas primariam constituent odoramentorum siccorum et suffitibus iucundis addantur. Sapor illis inest amaricans, calidus. Virtutes suas et in aquam et in spiritum vini transfert, copiosius autem in hunc. Aqua destillata oleum, fragrantiam florum continens, secum rapit, copia non

femper eadem ad $\frac{1}{80}$ (LEWIS *Mist. med.* p. 344.) vel $\frac{1}{84}$ (CARTHEVS. *M. m. T. 2.* p. 149.); nonnisi $\frac{1}{258}$ autem ill. SPIELMANNVS (*Chem.* p. 214.) elicuit. Vix vnquam absque praeuia praeparatione per os ingeruntur. Omnes vero in eo conuenimus, neruos reficere, stimulare et roborare insigniter, vt in animi deliquiis, paralyfi, tremoribus artuum, vertigine affnibusque systematis neruosi morbis conducatur, resoluedi pariter efficacia haud mediocri instrui et sudorem pellere. Absint autem congestiones humorum ad caput, plethora, febris, praecipue si liquidis spirituosis flores hi excipiuntur, per quae menstrua manifeste saepe nocuerunt. Tutius sacculis vel fomentatione extrinsecus ad stagnationes humorum varias dissipandas imponuntur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *Ph. omn.* fragrans, analeptica.

OLEVM DESTILLATVM LAVEND. f. SPICAE *Ph. omn.* Coloris laete flauicantis, acre. Ex Gallo-Prouincia copiose transfertur, sed saepe adulteratur spiritu vini vel oleo Terebinthinac (V. GEOFFROY *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1715.* p. 321.). Paralyticis membris externe infricatur. Rarissime externe ad aliquod guttulas vsurpatur.

SPIRITVS *Ph. omn.* Eau de Lavande. Simplex cum spiritu vini. Vulgatissimus spirituum odorati dicatorum. Crebro ad excitandos deliquio animi prostratos naribus, temporibus, carpis adhibetur, quo autem fine acetum concentratum longe praeferendum, et hocce spiritus falis ammoniaci cum calce viua paratus. In paralyfi artuum externe inungitur. Ore retentus balbutiem et linguae paralyfin leuat.

SPIRITVS LAVENDVLAE COMPOSITVS *Ph. Lond. p. 58.* Anglis Palsy-drops. Aromatum aliorum accessione, altero fortior. Huius naturae plura adhuc continet spiritus hic secundum *Ph. Edinb. p. 33.* concinnatus. Santalum rubrum coloris causa utrobis additur. Guttae huius octo vel decem, saccharo instillatae, vel cum pauxillo vini s. i. aquae Cinnamonomii ingestae, eximie in defectu virium subitaneo, animi deliquio et apoplexia serosa, refocillant (**ROSENST. Apot. p. 35.**).

ACETVM *Ph. W. p. 1.* , ,

BALSAMVS *Ph. W. p. 29.* Ex oleo destill. Lauend. et Oleo nucistae expresso.

GUTTAE ANGLICANAE CEPHALICAE *l. c. p. 99.* Destillatione spiritus volatilis ferici crudi et olei destillati Lauend. spiritu vini diluti.

PVLVIS STERNVTATORIVS *Ph. Lond. p. 89.*

Pharm. STOECHADIS vel STOECHADIS
ARABICAE Flores.

Lauandula Stoechas; foliis lanceolato-linearibus integerrimis, spicis comosis LINN. *Syst. veg. p. 443.* Stoechas purpurea C. B. Icon: REGNAULT *Botanique*, le Stoechas. Suffrutex Hispaniae, inferioris Galliae, Italiae.

Vtique non spernenda planta, cuius et folia, inter digitos trita, camphoraceum odorem spargunt.

FLORES vero feu potius integrae spicae vnicè expetuntur, gratum forteque aroma spirantes et amaricantis calidique saporis. Largiuntur destillatione non parum olei fragrantis, quo si exuuntur, extractum amariuscum et subadstringens remanet. Superfluam Stoechadem reddidit Lauandula, vnde nec nisi vetustate effoeti flores in officinis profitant.

Intrant THERIACAM et MITHRIDATIVUM.

O R I G A N V M.

LINN. *Syst. veg. p. 452. Gen. pl. p. 297.*

244.

Pharm. DICTAMNI CRETICI *Folia.*

Origanum Dictamnus; foliis inferioribus tomentosis spicis nutantibus LINN. *Spec. pl. p. 823.* Dictamnus creticus C. B. Icon: REGNAULT *Botanique*, le Dictame de Crete. Pl. frutescens ex Candiae monte Ida.

Rari hodie vsus, vnde vix nisi inertior herba in fasciculos colligata, in quibus subinde capitula florentia et caules, in officinis seruatur. FOLIA vero integrae virtutis saporis sunt aromatici et feruidi odorisque fragrantis. Olei ex integra libra in summum drachma dimidia eruitur, quod ipsum luteo-brunum penetrantis odoris saporisque est (NEVMANN. *Chym. Vol. 2. P. 2. p. 282.*), aqua, cum quo ascendit, aromatica. De hac stirpe veteres Graeci Latinique fabulati sunt, ea deuorata capras sagitta transfixas telam eiicere (THEOPHR. *Hist. l. 9. c. 16.* DIOSC. *L. 3. c. 37.* ARIST. *9. Hist. 6.* VIRGIL. *Aeneid. l. 12. v. 412. T. 3. p. 563. Ed. HEYN. PLIN. Lib. 25. c. 8.*); repetierunt commentum recentiorum varii inter exempla salutaris brutorum in medicamina instinctus. Noxius magis est error, quod ad partus difficiles accelerandos vel certe

de-

dolores sedandos conducere veteres crediderint (THEOPHR. DIOSCOR.), qui et ad referandos menses et secundinas pellendas adhibuerunt (HIPPOCR. *de morb. mulierum*, item *de nat. mulierum*).

IN DIASCORDIO, MITHRIDATIO, THERIACA hodie adhuc vsu venit.

245.

Pharm. ORIGANI CRETICI *Herba.*

Origanum creticum; spicis aggregatis longis prismaticis rectis, bracteis membranaceis calyce duplo longioribus LINN. *Spec. pl. p. 823.* *Origanum creticum* C. B. Pl. perennis, crescens in Palaestina et Europa australi, etiam Basileae Helvetiae.

SPICAE vnice dicto nomine seruantur, lutei, dum siccae sunt, coloris, saporis grate aromatici et amaricantis, odoris iucundi, grauis. Qui idem et inest oleo destillato, saporis feruentis, coloris rubri. Lactucae condimentum gratum in acetariis est. Inter tot alias aromaticas stirpes similium virtutum, obliuioni haec data alioquin non spernenda.

P R A E P A R A T V M.

OLEVM odore suo nares valde afficit et errhinam, pituitam liquantem, virtutem exserit. In odontal-

algia curanda magni fit a quibusdam (HOFFM. *Obs. phys. chem. p. 20.*).

246.

Pharm. ORIGANI VVLGARIS *Herba.*

Origanum vulgare; spicis subrotundis paniculatis conglomeratis, bracteis calyce longioribus ouatis
 LINN. *Spec. pl. p. 824.* Origanum sylvestre C. B.
 Icon: *Fl. Dan. Tab. 638. Hort. Rom. T. 3. Tab. 75.*
 REGNAULT *Botanique* l'Origan sauvage. Pl. perennis, in montibus petris abruptis et ad margines dumetorum crebra.

HERBA, odore ad Maioranam accedens, saporem acrem aromaticum habet. Oleum distillatione largitur exigua quantitate ad $\frac{1}{5}$ (SPIELM. *M. m. p. 286.*), idque valde acre odoris eiusdem ac herba. Acorem a cereuisia auertit illi addita vel in dolo suspensa (SCHWENKF. *flirp. Siles. p. 150.*). Sub fermentationem eius autem si adiiciatur, inebriantem illam reddit (LINN. *Fl. Svec. n. 534.*). Folia siccata et aqua perfusa succedaneum Theae Chinenſis haud ignobile praebent (LINN. *Wästgöta Resa p. 196.*), sed, me iudice iusto calidius. Incidendi efficacia in tussi absque febre et asthma explorata. Nec minorem vim praestitit in menstruis pellendis. Infusum aquosum in utroque casu confert, in posteriori quoque pedi-

diluuii vel femicupii forma applicata. Extrinsicus et in epithematibus ficcis vel humidis resoluit discutitque, cognatarum stirpium in modum. Quum harum vero multae illi vi antistent, obsoleuit sensim eiusdem fama.

P R A E P A R A T V M.

OLEVM DESTILLATVM *Ph. omn.* Gossypio instillatum in cauum dentem dolore correptum immittitur, quem, vt alia similia acria, sopit. Optimo successu in carie ossium in vniuersum coërcenda adhiberi lego (*LANGE Brunsv. domest. p. 249.*).

247.

Pharm. MAIORANAE *Herba.*

Origanum Maiorana; foliis ouatis obtusis, spicis subrotundis compactis pubescentibus *LINN. Spec. pl. p. 825.* Maiorana vulgaris *C. B. Icon*; *REGNAULT Botanique*, la Marjolaine. Pl. annua patriae hucusque ignotae, colitur in omnibus hortis culinaribus, satione in vaporario praegressa.

'Αμαρακον ἢ Ξαμψυλον veterum esse creditur. *SUMMITATES* et *HERBA* vsurpantur. Odor fortis, sapor aromaticus, subacris et amaricans. Spiritus vini plus sapidarum partium infusione sibi vindicat, aqua vero odoras potentius abripit (*LEWIS M. m.*

p. 366.). Aqua destillatione emergens, fragrantis odoris. Oleum simul euehitur ad $\frac{1}{3}$ partem (CARTHEUSER, SPIELM. *M. m.* p. 278.).

Pauperioribus herba pro condimento ciborum est, et in farciminibus vix solet omitti. Parcius a medicis pro interno vsu subministratur, vt tamen in resoluenda pituita nares, ventriculum, pulmones cum annexis partibus grauante, neruis vellicandis, sanguine exagitando, sudore pellendo haud mediocrem vim possidere agnoscas. Tumores mammarum dolentes, scirrhosos, recens viridis herba per tempus applicata feliciter dissipauit (COHAVSEN in *Comm. Nor. a.* 1742. p. 151.). Sacculis herba sicca inditur ad stases externas discutiendas et neruos stimulandos. Puluis eiusdem naribus attractus vel aqua destillata vel et oleum dilutum mucum narium soluit, et sternutationem excitat, vnde et sternutatoriis pulueribus crebro admiscetur. Aegyptii clysmate ex libra vna decocti Maioranae cum olei laurini vnciis tribus quartanam curant, quin ipse ALPINVS (*med. method.* p. 342.) eodem conualuit. Pertinet hoc sine dubio ad ista subsidia, quae sudorem pellendo febrem tollunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA. Fragrantiam eius laudauit.

OLEVM DESTILLATVM *Ph. omn.* Color eius, si mitior ignis adhibitus, pallide luteus, sed si fortior ignis vel vetustas accesserit, rubicundus, sapor acris, calidus. Aetate in sal volatile oleosum solidum concrefcit, ex plurium obseruatione (GEOFFROY in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris* 1721. p. 163. CRÜGER in *Eph. Nat. curios. Dec. 2. Ann. 5. Obs. 38. p. 70. Phil. Transf. Vol. 33. p. 366.*) Sal hoc albidum est, odore ac sapore conuenit cum oleo Maioranae recenti, etsi compage et colore discrepans. Ferro calefacto impositum deliquefcit, recuperans autem formam et compagem, postquam refrixerit. Diutius in eodem retentum olei Maioranae vetustioris odorem vndique per conclaue spargit. Spiritu vini soluitur, et solutio aqua frigida affusa lactescit. Post abstractionem spiritus et euaporationem in subsidium adhibitam, reliquum in flores candidos concrefcit (CRÜGER *l. c.*). Flagrat admota flamma, sed remanente nigredine quadam. Aëre non instar Camphorae consumitur. Oleum externe vnice adhibetur.

OLEVM COCTVM *Ph. W. p. 125.* Resoluens nonnihil.

BALSAMVM *l. c. p. 30.* Ex oleo Maioranae destillato et oleo nucis moschatae expresso.

VNGVENTVM s. **BVTYRVM MAIORANAE** *l. c. p. 244.* Ex herba eius recenti, butyro cocta et oleo destill. eiusdem commixta, — Prius efficacius

in nervis stimulantis, flatibus discutendis. In obstructione narium a muco apud infantes confert extrinsecus naso alterutrum illinere. Butyrum laudat nominatim hoc fine b. A ROSENSTEIN (*Barnf. p. 26.*).

PVLVERES STERNVTATORII *Ph. W. p. 157. fq.* numerosi inter alia multa vel herbam vel oleum Maioranae recipiunt.

PVLVIS STERNVTATORIVS *Ph. Lond. p. 98.*
Vid. Marum.

S A T V R E I A.

LINN. *Syst. veg. p. 441. Gen. pl. p. 288.*

248.

Pharm. SATVREIAE Herba.

Satureia hortensis; pedunculis bifloris LINN. *Spec. pl. p. 795.* *Satureia hortensis* C.B. Icon: REGNAULT *Botanique*, la Sariete. Pl. annua, in inferiori Gallia et Italia spontanea, in hortis vero vbiuis sata.

Sapor HERBAE aromaticus, acris et calidus, odor fragrans; in vtroque Thymum aemulatur, quo tamen mitior. Aqua infusione odorem quidem recipit, sed saporis exiguum: quum e contrario in spiritum, quicquid inest efficaciae, transeat. Pauxillum modo olei aetherei complectitur, illudque acre, ca-

Appar. medic. Vol. II. K li-

lidum, fragrans. Residuum post eiusdem destillationem extractum offert aquosum, subadstringens amaricans. (LEWIS *M. m.* p. 527.).

In culinis accepta ad olera leguminaque varia, ut Phaseolos, Pifa, Lentesc, condienda. Thymo in reliquis suppar, quo tamen imbecillior.

Herba *Thymi cretici* officin. qui est *Satureia capitata* LINN. *Spec. pl.* p. 795. plane exoleuit.

M E N T H A.

LINN. *Syst. veg.* p. 444. *Gen. pl.* p. 291.

249.

Pharm. MENTHAE CRISPAE *Folia.*

Mentha crispa; floribus capitatis, foliis cordatis dentatis undulatis sessilibus, staminibus corollam aequantibus LINN. *Syst. veg.* p. 444. *Spec. pl.* p. 805. Icon: *Mentha crispa* RIVIN. *monop. irreg.* T. 50. Pl. perennis, Sibirica, in hortis colitur frequenter.

Efficax genus quoad plures quoque species, quam officinae adsciunt; quae omnes saporis odorisque item virium affinitate insigni vniuntur. Arrident et *Menthae* plures eidem insectorum speciei, scilicet apud nos Gottingae, *Chrysomelae* Gottingensi L., prout curculiones *Scrophularias* plures easque diuersas depascuntur.

Apud

Apud Graecos nomen Ἡδυσσμος item Μινθὴ saepe obuium est, etsi incertum, ad quam speciem Menthae praecipue pertineat, quam vero multis viribus adscriptis ornant. — In *Ph. Lond. p. 12. Menthae vulgaris*, et *Ph. Edinb. nouiss. p. 23. Menthae sativae* nomen occurrit, sub quo priori *Mentha viridis* LINN. *Sp. pl. p. 804.* s. *Mentha angustifolia spicata* C. B. intelligitur.

Tritissima species praefixa est, etsi recentius plus virium tributum *M. Piperitae*. Odor *crispae* est fortis; fragrans, non admodum gratus, sapor calidus aromaticus cum amaritie leui. Siccatione non multum virium perdit. Infusum aquosum odorem quidem herbae seruat, saporis autem parum acquirit. Antecedit illi hac in re spirituosum. Libra vna foliorum olei aetherei drachmas circiter tres erogat (CARTHEVS. *M. m. T. 2. p. 122.*). Inter tot vires, quas cum aliis aromaticis huius ordinis communes habet, memorandae quaedam seorsim, experientia de hac confirmatae. Eminent praeprimis vi neruina et resolvente.

In flatibus primarum viarum discutiendis plane eximia, vnde hypochondriacis hystericisque ructus excitando egregium solamen, vt et ructatricem Mentham MARTIALIS (*Epigr. L. 10. 48.*) appellauerit. Mitigat colicos dolores ex hacce causa ortos, etiam illos, qui dysenteriam comitantur. Compescit vomitus et diarrhoeam, tum scilicet, quando haec mala absque fomite,

in primis viis haerente, ex spastica diathesi enascuntur, vel illo egesto vitiose ob hanc causam perdurant. Foliorum pulvis saccharo mixtus ad ventriculum roborandum facit (ROSENST. *Bskd.* p. 265.).

Antiquitus (DIOSCOR. *Lib. 3. c. 41. p. 189.*) iam constitit, coire lac densarique in caseum non posse, si illi folia (Menthae sativae) immerguntur; recentius quoque experimentum edocuit, lac, in quo macerata folia Menthae fuerunt, longe lentius coagulari, quam absque eiusmodi connubio (LEWIS *M. m. p. 378.*). Lactis praeterea affluxum ad mammas minuit, et iam collectum lac dispellit. Experiuntur hoc in pecoribus adeo rustici, dum eadem, messe perfecta, in agros, in quibus Mentha arvensis luxuriat, admittunt, quam iacturam fascino credulum vulgus imputat (LINN. *Fl. Suec. n. 516.*). Nutrices vero post ablactationem infantum, Mentha adhibita, eiusque oleo axillis inuncto, lac aliorsum deducunt. Ita et in indurationibus mammaram apud puerperas et nutrices recentibus, confert Mentha vino cocta mammas fouere et cum saccharo oleum destillatum eius ex aqua Menthae ingerere (LINN. *Diff. de Menthae usu p. 8.*).

Ad menstrua cienda adhibent crebro feminae; hac vi vero adeo excellere memoratur, ut ex Menthae spiritu crebrius ingesto in vteri haemorrhagiam suborta fuerit proclivitas (*l. c. p. 9.*). — Seminis
vim

vim apud viros Mentha eneruari, ARISTOTELES HIPPOCRATESQUE (*de viâus ratione Ed. FOESII p. 359.*) notarunt, de qua re vero adhucdum iure dubitatur.

Et hæc quidem virtutes præstat interne vel in pulvere sumta, vel in infuso vel præparatorum multiplici varietate. Sæpe sufficit externa eius applicatio contra dicta mala, in facculis ficcis vel aqua siue vino coctis, cataplasmate, epithemate, clysmate, vel iterum in præparatis variis. In sugillationibus vel contusionibus capitis folia vino cocta ex præstantissimis resoluentibus sunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *Ph. omn.* Grato calore os et ventriculum persundit. Carminatiuum egregium constituit, vel per se ad vnum vel alterum cochlear sumta, vel instar vehiculi aliorum. Vomitum sopit (*SYDENH. Oper. p. 77.*), ventriculum roborat. Colicobatam præcipue extollit BOERHAAVE (*Chem. T. 2. Proc. 16.*), etiam in lienteria.

AQVA MENTHAE SPIRITVOSA (*Ph. Lond. p. 57.*).

AQVA STOMACHICA *Ph. W. p. 23.* Destillatione Menthae et aromatum aliquot efficaciorum ex vino fortiori.

OLEVM DESTILLATVM *Ph. omn.* Pallide flauum, sensim profunde rubrum, saccharo instillatum interne vsurpatur. Externe abdomini illinitur. V. et supra p. 147.

OLEVM COCTVM *Ph. W. p. 126.*

SPIRITVS *l. c. p. 193.* Destillando herbam spiritu vini.

CONSERVA *Ph. Lond. p. 24.*

TINCTVRA *Ph. Ed. p. 43.*

250.

Pharm. MENTHAE PIPERITAE *Folia.*

Mentha piperita; floribus capitatis, foliis ouatis petiolatis, staminibus corolla breuioribus LINN. *Syst. veg. p. 444.* *Mentha* spicis breuioribus et habitioribus, foliis menthae fuscae sapore feruido piperis RAII *Synops. Ed. 3. DILLEN. p. 234. T. 10. f. 2.* REGNAULT *Botanique*, la Menthe poivrée. Pl. perennis, crescens in Anglia locis humidis. Colitur vero absque virium dispendio in hortis pharmacopolarum.

Facile ab incautis confunditur cum *Mentha viridi* L. depicta a REGNAULT *Botanique*, la Menthe a l'Epi, cuius vero folia angustiora sessilia, spica longior et exilior, sapor imbecillior.

Ab Anglis laus plantae ad alias gentes transit, nec immerito, quum reliquis Menthis efficacior existat. Gustata, etiamsi succosa, herba mox aromaticum et camphoraceum saporem prodit, et calore primum insigni replet os faucesque, postea insequente grato frigoris sensu; odor eius fortis non ingrate fragrans. Siccata stirps hisce notis potior, quam succosa. Attamen in aquae destillatae praeparationem vnice, saltim in Germania, colitur. Haec aqua ex sicca et iustam maturationem adeptas stirpe per cohabitationem praeparata et probe seruata post annum excutit filamenta, item villos candidos pellucentes, nitentes, sapore, odore, volatilitate ad ignem et fragilitate verae Camphorae similes, quam naturam ulterius sublimatio eorundem confirmavit, quae crystallum erogavit illi simillimam (GAVBII *Aduersaria var. argum. pag. 99 sqq.*).

P R A E P A R A T A.

AQVA DESTILLATA *Ph. Brunsv. p. 181. Ph. Svec. p. 70. Ph. Dan. p. 123. AQVA MENTH. PIP. SIMPL. Ph. Lond. p. 53. Ph. Ed. p. 28.* Licet in catalogis officinar. pharm. Germaniae, qui praesto mihi sunt, nullibi praeter quam dicto illam offendam: creber tamen eius ibidem prouentus obtinet. Praestat ad Londinensium exemplum, illam ex foliis siccatis, nec recentibus, vt alii, aquam destillare. Haec, odore

stirpem aemulans, et sapore simili acri ac calido nec Camphorae absimili linguam afficit. Deglutita eundem sensum ventriculo adsp̄rgit, subsequente refrigerio, quin totum corpus grate refocillat. Praeferri igitur haec aqua alteri ex *Mentha crispa* meretur.

AQUA SPIRITVOSA *Ph. Lond. p. 56.* Vires stirpis in hac parcius collectae, quam in aqua simplici.

OLEVM DESTILLATVM *Ph. Lond. et Edinb.* Copiose inest herbae, coloris ex viridi lutei, aetate obscurioris, saporis feruidi odorisque fortis, instar herbae. Ad vnam vel alteram guttulam igitur modo ferri potest.

251.

Pharm. MENTHAE SYLVESTRIS *Herba.*

Mentha sylvestris; spicis oblongis, foliis oblongis tomentosis serratis sessilibus staminibus corolla longioribus LINN. *Spec. pl. p. 804.* *Mentha sylvestris* folio longiori c. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 484.* Pl. perennis in aquosis fossisque Europae calidioris frequens.

Et huius HERBAE odor fragrans, sapor pariter aromaticus. Vtraque re superior illi est *Mentha aquatica* L, in vsum pauperum saltim seruanda. Vires

res distis similes, sed debiliores, priori adscribuntur. Rarissime ultra epithemata vsurpatur.

252.

Pharm. PVLEGII *Herba.*

Mentha Pulegium; floribus verticillatis, foliis ouatis obtusis subcrenatis, caulibus subteretibus repentibus, staminibus corolla longioribus. LINN. *Spec. pl. p. 807.* Pulegium latifolium c. B. Icon: REGNAULT *Botanique*, le Pouliot. Pl. perennis in locis vdis calidioris Europae.

HERBA acris, vt et cutem exulceret (HALL. *stirp. helv. 221.*), aromatica simul et valde fragrans. Oleum vehit vrens, odoris vt herbae, destillatione cum aqua item alcohole vini eruendum. In plerisque vi conuenit stirps cum *Mentha crispa*.

Apud Anglos olim in tussi conuulsua claruit. Quo fine succum eius ad cochleare vnum commendauit BOYLE, laudante et, qui hoc narrat, ex experientia HVLSE (apud RAY in *Hist. pl. T. 1. 534.*). Placuit quoque BOYLEO syrupus Pulegii vel Hederæ terrestris oleo vitrioli acidulatus, per vices ad quartam cochlearis partem sumendus (V. EIVSD. *Works T. 4. p. 475.*). Casu singulari leuamen succo attulisse sese narrat LENTILIVS (*Eteodr. p. 635.*). In-

ter alia proficua infusum Pulegii pro potu in hoc morbo suadet SAVVAGES (*Nosol. method. T. 2. P. 2. p. 157.*). Sed magni alius medici (WERLHOFII in *Comm. Noric. 173. p. 1733.*) expectationi succus, etsi crebro ab eo tentatus, non obsecundavit. Nec hodie amplius specifici nomine contra hanc tussim condecoratur. In affinibus quoque malis aliis herba probata, decoctum edulcatum in raucedine (CHESNAV apud RAI.), infusum theaeforme in asthma (CHOMEL *Usuelles T. 2. p. 32.*).

Infusum autem cum vino albo et chalybe factum certissimum et nunquam fallens emmenagogum pronuntiatur (HALL. *l. c.*).

P R A E P A R A T A.

AQVA DESTILLATA *Ph. W. SIMPLEX Ph. Lond. Edinb.*

AQVA SPIRITVOSA *Ph. Lond. p. 57.*

OLEVM DESTILLATVM. *Ph. W.*

O C I M V M.

LINN. *Syst. veg. p. 455. Gen. pl. p. 300.*

253.

Pharm. BASILICI Herba.

Ocimum Basilicum; foliis ovatis, glabris, calycibus ciliatis [LINN. *Spec. pl. p. 833. a.* *Ocimum caryophyllatum maius* C.B. Icon: REGNAULT *Botanique*, le Basilic. Pl. annua Indiae orientalis, in hortis nostris colitur vaporarii fotu adiuta.

Omnes Ocimi species suavem fortemque odorem contritae spargunt, quaedam adhuc fortiorem, quam Basilicum, ut, quae non minus frequens in hortis, inque foro medico pariter locum habet, *Ocimum minimum*; foliis ovatis integerrimis LINN. *Sp. pl. l.c.* Sapor HERBAE utriusque moderate aromaticus. Nec vis perit siccatione, quae contra ea odorem gratiorem reddit.

Cibus hodie fere vnice pro condimento est. Oleum praebent folia copiosum illudque valde fragrans, cuius virtutem cephalico neruinam praedicat FR. HOFFMANNUS (*Obs. phys. chem. p. 19.*). Pulvis naribus attractus mucum prolicit. Quidam eo etiam vtuntur Tabaci loco (CHOMEL *Ufuell. p. 2. p. 29.*). Vnde et in quibusdam pulueribus sternutatoriis officinarum occurrit. Vis neruina et pellens alios moratur.

NE.

NEPETA.

LINN. *Syst. veg. p. 442. Gen. pl. p. 289.*

254.

Pharm. NEPETAE Herba.

• *Nepeta Cataria*; floribus spicatis, verticillis subpedicellatis, foliis petiolatis cordatis dentato-fer-ratis LINN. *Spec. pl. p. 797.* *Mentha cataria vul-garis et maior c. B. Icon: Flor. Dan. Tab. 580. RE-GNAULT Botan. sub falso nomine Le Marum. Pl. perennis in locis ruderatis crescens.*

Odor HERBAE menthaceus, sed magis ingra-tus, aromatico amarus. Oleum continet flavicans, odore herbae ipsius. Accepta felibus planta, vt vix feruari ab iis queat. Hinc ad mures ab apiario ar-cendos conducit fasciculum trabibus eius alligare (HAGSTÖM'S *Svar om Biskötseln*).

Obsoleuit in hodierna praxi medica, plurimi ta-men conueniunt in malo hysterico et ad menstrua pellenda valere. Chloroticis subuenire legitur (LINN. *Fl. Suec. n. 514. Conf. EI. Mat. med. n. 311.*). Infusum aquosum vel vinosum eiusdem adhibere licet; item pediluio vel infessui herbam addere conducit.

DRA-

DRACOCEPHALVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 454. *Gen. pl.* p. 298.

255.

Pharm. MELISSAE TVRCICAE *Herba.*

Dracocephalum Moldauica; floribus verticillatis, bracteis lanceolatis, ferraturis capillaceis LINN. *Spec. pl.* p. 830. *Melissa peregrina* folio oblongo C. B. Icon: BLACKWELL *Tab.* 551. Pl. annua in Moldauia et Ruthenia crescens.

HERBA trita vulgaris *Melissae* odorem spirat, sed debiliorem. Viribus et suppar credita; imo a FR. HOFFMANNO (*Diff. de praestantia remed. domest.* §. 19.). Verum ad exoletas transmigravit.

Experimenti causa proposuit ill. A LINNE' (*M. m.* p. 153.) MELISSAE CANARIENSIS *Herbam* ex *Dracocephalo Canariensi* (*Spec. pl.* p. 829.), quae fragrantia aemulatur fere Marum, hinc priori longe efficacior videtur. Trahi sine dubio huc poterit illud BAGLIVI (*Lib. de fibr. motr.*): "Multa adhuc latent in herbis ad Citri naturam accedentibus, vt *Melissa*, sed sapienti fat.,

B E T O N I C A.

LINN. *Syst. veg.* p. 446. *Gen. pl.* p. 293.

256.

Pharm. BETONICAE *Folia; Flores.*

Betonica officinalis; spica interrupta corollae labii lacinia intermedia emarginata LINN. *Spec. pl.* p. 810. α, *Betonica purpurea* C. B. *Fl. Dan.* p. 726. RE-GNAULT *Botan.* la Betoine. Pl. perennis, crescens in Europae syluis et collibus apricis.

Veterum ΒΕΤΟΝΙΖΗ an cum nostra stirpe eadem sit, merito dubitatur. Quodsi enim descriptio DIO-SCORIDIS (*Lib. 4. cap. 1. p. 245.*), quae quidem et in alias verticillatas quadrat, non aduersetur, refel- lit tamen multiplex eorum in tot tamque diuersis morbis de illa praeconium, effectusque varii illi ad- scripti, quos quidem serior praxis non confirmat. Mitto igitur quadraginta septem illos morbos, quibus sanandis ANTONIVS MVSA in singulari libro (cuius primaria capita vide in SIM. PAVLLI *Quadr. bot.* p. 241. *sqq.*) Betonicam suam parem censuit, tradi- turus pauciora de stirpe a paucis medicis hodie aesti- mata, simulque certiora.

FOLIA sapore amaricante subsalfo, odore non- nihil aromatico, instruuntur. Extractum aquosum eorum amaricans et subausterum est, odoreque stir-
pis

pis destitutum, spirituofum subacre aromaticum. Pulvere naribus attracto fternutationem mouent et mucum proliciunt. Non crederem in vigore neruorum reftituendo multum virium illis inefle, arguentibus id etfi plerisque auctoribus. Curatius determinat vim illam cephalicam vir celebris (SCOPOLI *Fl. Carn. Ed. 1. p. 460.*), qui neruos mucofa vel ferofa colluue relaxatos iis refocillari ex fua experientia notat. Pro argumento, quod Betonica neruorum fyftema conspicuum in modum afficeret, narrationes de temulentia, quae fub euulfione radicum in aniculis quibusdam (SIM. PAVLLI *l. c. p. 246.*) et operariis (BARTHOLIN. *Hift. anat. obferu. Cent. 3. Obf. 97. p. 193.*) contigerit, efle poffent, nifi alii in euellendis et transferendis illis impune occupati fuerint, nec ex folio in naribus retento aliquid moleftiae fenferint (ALSTON'S *Lectures on the Mat. med. T. 2. p. 90.*). Radices tamen manifeftè differunt natura ab herba, vtpote quae naufeam vomitumque cient (RAII *Hift. pl. T. 1. p. 550.*), et, vt ferius obferuatum (SCOPOLI *l. c.*), recentes aluum mouent. Exfcreationem mucii vel puris in pulmonibus collecti adiuuare (CHOMEL *Ufuell. T. 2. p. 13.*) folia, non videtur omni fide carere. Quod vero ad arthritidem fopiendam, in iufculis, acetariis, potu, balneis tantum faciant (HILDAN. *Cent. 6. Obf. 32. Oper. p. 536.*), non abfque vltiori experientia accipi poffet.

FLORES. Integra per hosce spica intelligitur.
Communis istis cum foliis virtus adscribitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *Ph. W.* Iners.

CONSERVA *Ph. W.* Superflua.

SYRVPVS *Ph. W. p. 204.* Maceratione herbae recentis in aqua eiusdem praegressa, succo expresso saccharum additur. Exoletus et superfluus.

EMPLASTRVM s. **CERATVM DE BETONICA.** *Ph. W. p. 60.* Excipientia sueta vna cum herba bina resinosa et Mumiam comprehendunt. Vulneribus capitis olim praecipue dicatum (Cfr. **SIM. PAVLLI** *l. c. p. 245.*).

MARRVBIVM.

LINN. *Syst. veg. p. 449. Gen. pl. p. 294.*

257.

Pharm. **MARRVBII** (vel addito epitheto) **ALBI**
Folia.

Marrubium vulgare; dentibus calycinis fetaceis uncinatis **LINN.** *Spec. pl. p. 316.* Marrubium album vulgare **C. B.** *Icon: REGNAULT Botanique,* le Marrube blanc. Pl. perennis, in locis ruderatis et ad vias crescens.

Πα-

Πρασίου (DIOSCOR. *Lib. 3. c. 119. p. 223.*) veterum Graecorum videtur. FOLIA gustata amaritiam cum leui acrimonia produnt, trita autem odorem moderate fragrantem spargunt, moschi quodammodo aemulum. Extracti aquosi maius pondus elicitur idque inodori et amari, spirituosi minus, quod vero fragrantiam seruat cum penetrantiori amaritie. Sanguis, cui decoctum eius adfusum, rubicundior et fluidior euadit (FREIND *Emmenol. T. 1. Oper. p. 208.*). Inde iam partem effectus, quem in corpore humano praestat, subolfacias.

Nempe incidendi et aperiendi insignis efficacia Marrubio inest, cognita veteribus et nostro quoque tempore crebro confirmata. Pituitam, pectus grauantem et tussim asthmaeque producentem, saepe haud sine iuncto infarctu pulmonum, resoluit et screatu eliminat (DIOSCOR. *l. c. RHAZES ad Mansor. 3. n. 49.*). Profuit in asthmae, quod sputa valde crassa flauida et valde tenacia comitabantur (LÖSECKE *Arzneym. p. 382. not.*). In asthmae humido et quouis pulmonum infarctu est, qui omnibus reliquis praefert, selectu praecipue facto pulueris tenerrimorum furculorum apicum, qui potentiores existimantur (LANGE *de Brunsv. dom. p. 302. sq. et iterum in Miscell. verit. med. p. 58.*). Quin in deteriori adhuc labe, phthisi ex vlcere pulmonum, suppetias fert. Succus eius cum melle placuit ALEXANDRO TRALLIANO *Appar. medic. Vol. II.* L (Lib.

(*Lib. 5. Ed. ANDERN. p. 158.*) in tussi inueterata, et si pus in thorace collectum fuerit, qui et varias alias miscelas commendat. Prius connubium et CELSO (*L. 3. cap. 22. Ed. KRAVS. p. 171.*) et CAELIO AVRELIANO (*Morb. chron. L. 2. p. 423. sq.*) opportunum visum. In vno vel altero casu profuit aliquantum Marrubium in abscessu insigni pulmonum, praecipiente illud ill. HAENIO, in ceteris autem minime (*Rat. med. P. 4. p. 252. Cfr. Index Operis p. 164, quibus adhuc plus huic laudi detrahit.*) Similis inconstantia infusi aquosi mouet ill. HALLERVM (*Hist. st. helv. n. 258.*), qui quidem aliquoties in hisce morbis screatura eo leuatum obseruauit, et in phthisi fatis prouecta semel illud vtile inuenit, non vero aliis exemplis.

Resoluit etiam tumidum hepar, quin scirrho vitiatum. Sic euauit tumor eius diuturnus durus, contra quaelibet alia tentata auxilia rebellis, conferua florum (quorum calycibus folia stirpium vi aemulantibus, sine dubio efficacia debetur), melle parata ad vnciam per quadraginta dies sumta, superbibita aqua ex stirpis foliis et radicibus destillata (ZACVT. LV-SIT. *Prax. admir. Lib. 2. Obs. 48.*). In duobus hominibus infuso vinoso per plures menses continuato disparuit scirrhus regionis hepatis, magnitudine nucem aequans (CHOMEL *Usuell. T. 1. p. 232.*). Iterum pertinacem, reliqua eludentem, saepe discussit, (FOREST. *Oper. Lib. 19. Obs. 19. Schol.*) idque in succo per

per saccharum in syrupum redacto (FOREST.). Nec
 sefellit Marrubium, ictero iam in hydropem trans-
 eunte, multis exemplis, in decoctis vel succo cum
 vino et saccharo vel melle misto, et vtrumque mor-
 bum sanavit (FOREST. *Op., Lib. 19. Obs. 40.*). In-
 numeras suas experientias citat BORELLVS (*Hist. et
 Observ. Cent. 4. n. 14.*),^r depraedicans infusum sum-
 mitatum eius ad menstrua prouocanda et chlorosin
 virginum tollendam. Ptyalismus, qui ex mercurio
 ante administrato ultra annum in iuvene venerea labe
 infestato perrexerat, infuso eius breui sublatus (LINN.
Fl. Svec. n. 531.).

Praeter indicatos varios exhibendi stirpem mo-
 dos notandum adhuc est

P R A E P A R A T V M.

EXTRACTVM, pariter in officinis obuium, li-
 cet in catalogis vulgatis omittatur. Vtique non sper-
 nendum, praecipue si menstruo aquoso simulque spi-
 rituoso secundum *Ph. Dan. p. 172.* paratur.

SALVIA.

LINN. *Syst. veg. p. 64. Gen. pl. p. 17.*

258.

Pharm. SALVIAE Folia.

Salvia officinalis; foliis lanceolato-ouatis integris crenulatis, floribus spicatis, calycibus acutis LINN. *Spec. pl. p. 34.* Conf. ETLINGERI *Comment. de Salvia p. 16. α*, *Salvia maior c. B. Salvia latifolia BRUNFELS. β*, *Salvia minor aurita et non aurita c. B. Salvia angustifolia CLVS.* Icon: REGNAULT *Botanique*, la petite Sauge. Rarius occurrit flore albo, plerumque coeruleo. Fruticulus in Europa australi spontaneus, in hortis nostris sub dio commode hospitatur.

Vtriusque Varietatis promiscuus in officinis vsus fit: altera tamen et odoris et saporis fortioris quibusdam videtur (V. e. C. ALSTON *on the M. m. Vol. 2 p. 217.*), consequenter et virtutis. Quae locis ficcis lapidosis crescit, efficacior est illa, quae solo humido fertili reperitur; hortensis igitur postponenda (HILL *on the Virtues of Sage, Verf. Germ. p. 48.*).

Ελελισφακον DIOSCORIDIS (*M. m. Lib. 3. cap. 4.*) existimatur esse. Subtilius distinguens THEOPHRASTVS (*Hist. pl. Lib. 6. cap. 2.*) per illam vocem Varietatem maiorem, per vocem Σφακιλαυτην

tem Var. minorem denotat. Plura de nomine apud veteres in WEDELII *Diff. de Salvia, resp. WEISHEIT Jen. 1715*, legas.

FLORES nondum expansi plurimum virtutis videntur spondere, vt quorum calyces balsamum valde fragrans spirant. An vero hisce potissimum vsi fuerint veteres, indeque plus stirpe hac praestiterint, quam nostro tempore fit, vt HILLIUS (*l. c. p. 61.*) vult, definiri nequit. Iam vero FOLIIS vnice acquiescimus. Haec saporis aromatici calidi amaricantis subadstringentis sunt, odoris fortis non admodum grati. Succosis s. recentibus foliis quum feruidam aquam infunderem, obtinui liquidum saporis fere camphoracei non valde amarum, sed diu a putredine immune; quod vero infusione siccatorum foliorum redundauit, ingrate amarum reperi vix aromaticum, et facile putredinem calido aëre concipiens. Infusum aquosum miscela vitrioli martis saturata nigredine tñgi quidam (TANCRED ROBINSON in RAII *Hist. pl. p. 510.* item LEWIS *M. m. p. 513.*) referunt: recentissimus autem auctor (ETLINGER *l. c. p. 54.*) colorem modo profundiorum inde vidit. Idem infusum, admixtum sanguini calenti, floridissimum eum reddidit et attenuauit (SCHWENCKE *Haematol. p. 186.*). Extracti aquosi primi drachmae duae cum dimidia circiter ex vncia vna foliorum eruuntur; et extracti spirituosi primi drachma vna cum sedecim granis (ET-

LINGER *l. c. p. 51. sq.*) ex eadem quantitate. Amaras et adstringentes partes, quae ambae maximum pondus constituunt, aqua elicit, spiritus vini autem insuper aromaticas. Aqua defillatione transiens fragrans est, cum qua emergit oleum aethereum, ad drachmam dimidiam vel scrupulos duos ex libra (CARTHEVS. *M. m. T. 2. p. 109.*) vel scrupulus vnus cum granis quatuor ex vnciis octo herbae (ETLING. *p. 53.*). Multum cinerum combusta erogat, ad drachmas decem ex libra. Praeter alcali fixum, etiam volatilis notae insunt (*l. c. p. 53.*). Antiseptica vi sub experimentis cum carne ipso cortice Peruuiani superiora folia sunt deprehensa, nam nonnisi quatuor integris diebus elapsis cadauerosum odorem caro sub hoc connubio sparfit (*l. c. p. 54.*), quum cortex foetorem per 55 horas modo auerteret.

Ante vsum lauari bene folia iubeo aqua, fabulas quidem de busonibus non curans, quibus, per acceptam sibi sub stirpe hac commorationem, inquinamentum illi venenatum afferri perhibent, vel de insectis adfidentibus; sed ob papillosam superficiem, quae subtus in cauernulas vinctuosas puluerem aliasque quisquilias recipit et seruat.

Miror, quod in locum Theae Chineusis Saluiam surrogare quidam suaserint (HVNAVLD *Discours sur les propriétés de la Sauge. à Paris 1698.* STENZEL *Diff. de Salvia in infuso adhibenda huiusque prae Thea Chi-*

Chinensi praestantia, Vitemb. 1723.), cui fini vero tam ob ingratiorem saporem, quam ob calidam et sudoriferam naturam longe minus opportuna est, ut nec ob hanc febrientibus concedi possit. Merito et dubitatur, licet multi (prout BOERHAAVIUS in *Hist. pl. hort. L. B. P. 1. p. 235.* et iterum BOMARE in *Dictionnaire d'hist. nat. T. 6. p. 645. Ed. 4.*) affirmant, quod Chineses et Iaponenses oblatam ab Europaeis Saluam eadem auiditate ac nos veram Theam in infuso biberent; suaeque Theae tantopere praeferrent, ut pro cista vna Salviae binas vel tres cistas Theae viridis redderent, quod Belgae praecipue ad littus Gallo-Prouinciae integram fere Salviae messem coementes suum in lucrum vertere dicuntur (BOMARE). Certe silent hac de re itineratores nuperiores.

Efficacia et nomen herbae dedit (a saluando), et cumulum laudum attulit, in tremore artuum, paralyfi, obstructione menstruorum, fluore albo, arthritide et rheumatismo, morbis contagiosis, aphthis, vlceribus aliisque multis morbis, quorum nomina colligere absque testium fide non interest. Licet tamen inter HVNAULDI, WEDELI, PAVLLINI (*Jacra herba s. nobilis salvia, Vindob. 1688.*) prodiga praeconia et tenuem exsuccamque generaliorum virtutum enumerationem media quadam via prodire. Hae stimulandi neruos instar aliarum aromaticarum herbarum, roborandi fibras, adstringendi, dissipandi stagnantes

humores et detergendi efficacia videntur contineri. Vterius vero constitit, ad coërcendos nocturnos eorum sudores, quibus ex febribus praegressis languidi et debiles subinde diffluunt, eximium auxilium attulisse infusum Salviae vino, vel; nisi hoc suffecerit, spiritu vini paratum, et hoc proxime dictum quidem ad bina cochlearia bis de die sumtum, quod nunquam fefellisse fertur (SWIETEN. *Comment. T. 2. p. 370.*). Sudores adeo in peste absque leuamine protrusi vino saluiato, aut saturatori Salviae infuso, addito spiritu vini coërciti (CHENOT *de peste p. 136.*) Non spirituosi liquidi vi roboranti deberi hanc sistendi sudorem effectum, inde patet, quod par successus ex infuso aquoso contigerit (QVARIN *method. m. febr. p. 37.*).

Molestum quoque lactis stillicidium, subinde post ablactationem infantum persistens haud absque notabili corporis emaciatione, subigi se, reliquis subsidiis irritis, infuso forti Salviae per trihoria ad vnciam vnam vel alteram dato patitur (SWIET. *Comment. T. 4. p. 645.*). Succu Salviae cochlear cum tanta copia succi citrei, quam malum eius erogat, remixtum et versus paroxysmi exortum captum febrem tertianam sufflaminauit (KALM'S *Resa T. 2. p. 354.*) sudore, vt existimo, loco paroxysmi excitato; quod vero ambiguum curationis febrium intermittentium genus constituit. Fuerunt tamen antea alii, qui in hisce febribus Salviae confisi sunt.

Laus in aphthis infantum non noua nec immerita, cui signatura foliorum, per contractas venas in papillas efformatorum, fauere WEDELIO (*l. c. p. 18.*), ad genium istius temporis, visum. Praecautentur hae decocto foliorum, aqua facto, vel hoc cum pauxillo vini Gallici albi mixto, cui additur post colationem tantillum mellis, dum nutrix linteo illi intincto digitum obuoluit, et hocce os, praecipue vbi albae maculae occurrunt, perfricat. Iungitur et similis decocti vsus, quando praesentia aphtharum alia efficaciora desiderat (ROSENST. *om B/fkd. p. 42. sq.*).

Ad gingiuas relaxatas roborandas, vlcera oris detergenda et sananda confert, decocto colluere os vel eodem in gargarismate vti. — Discutit et potenter in facculo adhibita vel in fomento, aqua vel vino decocta.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *offic.*

AQVA SALVIAE COMPOSITA *Ph. W. p. 22.*

Valde calida ob aromatum copiam et spirituosum menstruum. Superflua, certe apoplecticis, quibus olim destinata, noxia.

CONSERVA *Ph. W. Exoleta.*

OLEVM DESTILLATVM. *Ph. W. Initio viride vel album (ETLING. l. c. p. 53.), aetate flauescens vel brunum, acre et calidum. Temporis mora*

odorem fere camphoraceum assumit (GEOFFROY *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1721. p. 163.*), Rari usus.

259.

Pharm. SCLAREAE vulgo s. HORMINI SATIVI Ph. Ed. *Folia.*

Salvia Sclarea; foliis rugosis cordatis oblongis villosis ferratis, bracteis coloratis calyce longioribus concavis acuminatis LINN. *Spec. pl. p. 38.* Horminum Sclarea dictum C. B. Cfr. ETLING. *Comment. de Salvia p. 34.* Icon: REGNAULT *Botanique, l'Orvale, ou Toute bonne. Pl. biennis Italiae, Syriae.*

Superflua, nec in medicina amplius hodie locum habet. LINNEVS (*M. m. n. 19.*) fortiolem pronunciauit praecedente. Dum recens est, ad attactum vinctuosa.

Odor FOLIORVM grauis, fortis, sapor amaricans, subaromaticus. Pauxillum modo olei destillati continent, scil. $\frac{1}{3}$. Omissis virtutibus in malo hysterico, colica, suppressione menstruorum rel. illis adsignatis, noto tantum cereuisiam vel vinum herba impraegnatum inebriare insigniter capitisque dolores excitare (LOBEL. *Aduersf. p. 240.* HERM. *Cynof. Mat. med. T. 1. p. 460.*). Qui mos iisdem impraegnandi vina tamen etiamnum ab oenopolis quibusdam frau-

fraudentis, vt vinum sapore moschatellino imbuant, exercetur.

ROSMARINVS.

LINN. *Syst. veg. p. 64. Gen. pl. p. 16.*

260.

Pharm. ROSMARINI HORTENSIS *Herba;*
-) ANTHOS *Flores.*

Rosmarinus officinalis; β , *Rosmarinus hortensis* angustiori folio C. B. *Λιβανός* DIOSC. Icon: REGNAULT *Botanique*, le Romarin. Frutex in collibus inferioris Galliae, Hispaniae, Italiae, Helvetiae quoque passim, item Oriente spontaneus. Septentrioni propius in hortis per aestatem quidem sub dio viget floretque, per hiemem autem hybernaculorum tutamine indiget.

HERBA odorem fortem fragrantem non omnibus gratum, si teritur, et recens et sicca spargit, sapore autem calido acri, camphoraceo, instruitur. Hisce notis maxime extrema ramorum foliis vestita calycesque distinguuntur; nam corolla demto calyce vix odora vel sapida (NEVM. *Chem. B. 2. Th. 4. p. 117.*). Vnde, quatenus partes vi praestent, colligitur. Folia prae reliquis eliguntur. Aqua ex iis obtinetur extra-

tractum amaricans vberius, spiritus vini autem elicit etiam odoras calidasque partes, sed spissatus pondus extracti minus praebet. Nec parum terrestrium partium hisce seclusis remanet, scilicet ex vncia vna drachmae tres supraque (NEVMANN). Olei destillati $\frac{1}{8}$ ad $\frac{1}{2}$ cl. CARTHEUSER (*M. m. T. 2. p. 106.*) cl. LEWIS (*M. m. p. 486.*) autem $\frac{1}{2}$ eruit. Flores longe eius minorem quantitatem erogant. Camphoram, quam stirpi inesse nonnulli affirmarunt, in coniectura ex analogia saporis vnice consistere arbitror.

Est stirps ex potentissimis huius ordinis aromaticis, quae in neruis stimulantis et reficiendis, liquidis tenacibus resoluendis et stagnantibus dissipandis, sanguine exagitando, vt in sudorem degeneret vel in feminis in menstua erumpat, flatibus displodendis, putredine coërcenda, insignem vim habet. In affectionibus ideo systematis neruosi variis, memoriae labe, vertigine, paralyfi, multum nec iniuste laudatur. Vino decocta et melle dein mista asthmatis (pituitosi sine dubio) existit eximia medela (BORELL. *Hist. et Obs. Cent. 4. Obs. 46*). Glandularum colli infarctum apud infantes dissipat infusum vel decoctum herbae saccharo edulcatum (XVECHLER in *Diff. de glandulis colli puerorum tumefactis p. 47.*), approbante et HEISTERO (*Med. pract. p. 264. et Chirurg. cap. de scirrho*). Diarrhoeam chronicam sub virium iactura tabem

tabem minantem vinum ex foliis ftipauit intra breue tempus (*Welfch. Hecatoftea* 2. n. 51. p. 29.).

Herba extrinsecus in facculis vel epithematibus applicata fugillationes discutit, ficcata diffipat oedemata, in fomento cum vino gangraenam sistit.

FLORES ANTHOS. Desueuerunt vsurpari. Vis eorundem; vt dictum, in calyce latet.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA officin.

OLEVM DESTILLATVM officin. Flauicans vel subuiride, tenue, fragrans insigniter, etli paullo ingratius odore, quam ipsa herba. Aetate odorem fere camphorae acquirit (*GEOFFROY Mem. de l'Ac. d. sc. d. Paris 1721. p. 163.*). Paucis guttulis ingestum flatus discutit neruosque stimulat.

AQVA REGINAE HVNGARIAE, melius SPIRITVS ROSISMARINI. Simplicior est in *Ph. Edinb. p. 33.* vbi flores, vel in *Ph. Ed. nouiss. p. 100.* et *Ph. Lond. p. 58.*, vbi summitates, item in *Ph. Suec. p. 176.* vbi folia cum floribus requiruntur, et horum aliquod cum spiritu vini absque alia miscela destillatur. Dani (*Ph. p. 128.*) floribus Anthos flores Lauendulae addunt, et Wurtembergenses (*Ph. p. 18.*) Saluiam et Zingiber. Externe pro odoramento est debilium et deliquio animi correptorum, discutit etiam et roborat.

rat. Qui spiritus Monspeliis ad nos transfertur fragrantior et efficacior est reliquis.

CONSERVA *Ph. Lond. p. 24. Ph. Ed. p. 70.*

Ex floribus. Contusione horum et saccharo addito debilitatur fragrantia et vis insigniter.

MEL ANTHOSATVM. *Ph. W. p. 113.* Ex floribus vel herba aqua et melle maceratis demum coltis et colatis. Raro hodie ad flatus dissipandos et tormina vterique dolores mitigandos ingeritur, vel clysmatibus admiscetur.

GLECOMA.

LINN. *Syst. veg. p. 445. Gen. pl. p. 291.*

261.

Pharm. HEDERAE TERRESTRIS *Herba.*

Glecoma hederacea; foliis reniformibus crenatis

LINN. *Spec. pl. p. 807.* *Hedera terrestris vulgaris*

C. B. ICON: REGNAULT *Botanique*, le Lierre terrestre. Pl. perennis ad sepes, et in dumetis crebra.

HERBA succosa amara paullum cum leui aromate et acrimonia, et odoris, dum fricatur, fortis. Nec ficcata perdit saporem vel odorem suum vel vires, si confusa et in placentam redacta ficcatur beneque seruetur (WILLIS *Pharm. rat. Sect. 1. c. 6. p. 59.*).

Alius

Alius iacturam odoriferae partis ficcando queritur (CARTH. *M. m. T. 2. p. 469.*). Aqua destillata odora. Extractum aquosum amaritiam mitem habere fertur, spirituosum euidentius acre et aromaticum (HEDER. *Diff. de Hedera p. 12. sq.*). Contra haec vir fide dignior (CARTHEVSE *loc. cit.*) saporem extracti aquosi primum subdulcem et amaricantem, postea adeo acrem, vt Piper vel Pimpinellae radicem aemuletur, describit, extractum autem spirituosum, quod longe minori quantitate elicitur, balsamicum, amaricans.

In Anglia, praecipue septentrionali, olim per 24 horas dolio immissa ad cereuisiam clariorem reddendam (RAII *Hist. plant. T. 1. p. 567.*). Crebro quoque cereuisiam hac stirpe impraegnata, nomine Gill-ale, potarunt, vt antiscorbuticum, aperiens et diureticum (MILLER *Botan. offic. p. 225.*). In Germania quibusdam locis embammatibus incoquitur gratiae causa. Folia loco Mori bombycibus proiecta (VSTI *Gött. Polixeynachr. 1757. p. 23.*).

Quod aperiendi, detergendi, lotium pellendi vulnerariamque facultatem habeat haud mediocrem, experientia non diffitenda nititur. Olim fiduciam in viceribus internis (SIM. PAVLLI *Quadrip. bot. p. 74.*), praecipue pulmonum, contraxit, quam adhuc apud multos seruat. In tussi graui et pertinaci pulueris drachmam dimidiam vel integram bis de die, in aqua de-

destillata vel decocto pectorali fumendam, impense laudat WILLISIVS (*Pharm. rat. Sect. 1. c. 6.*). In phthisi ex haemoptysi prae ceteris omnibus commendatum cupit syrupum ex Hedera terrestri copiose ingestum MORTONVS (*Phthysiologia Lib. 3. cap. 5. Op. T. 1. p. 133.*). QVERCETANO pariter syrupus hoc sine placuit, sed ex succo cum saccharo Rosarum vel penidio paratus (RIVER. *Prax. P. 1. p. 349.*). Decoctum melle, si placet, miscendum multis extollit ETTMÜLLERVS (*Oper. T. 1. MANG. p. 639.*) in exulcerationibus pulmonum, LINDANVM socium laudis in empyemate vomica pulmonum et abscessu ex male curata pleuritide citans. Fauet horum effatis de efficacia in phthisi SCARDONA (*Aphorismi de cognoscendis et curandis morbis Lib. 2. p. 69.*). SAUVAGES (*Nosol. T. 3. P. 2. cap. de phthisi.*) in censu remediorum contra phthisin variam hoc pariter memorat. In Suecia, vbi medicis quibusdam contra phthisin sese quoque commendauit, memini cognati cuiusdam, qui pus verum exspuerat, succo eiusdem cum sero lactis vel lacte mixto, iuncta equitatione, potissimum curati. Equidem pluries addidi pro phthificis ex vlcere aliis herbis in infuso theaeformi, conserua Rosarum loco sacchari edulcato, non sine fructu, sed in comitatu reliquorum subsidiorum.

Calculo renum subuenit, non quidem, vt arbitror, peculiari quadam soluendi virtute, quam in pul-

pulvere, vel aqua spirituosa, exploratam arbitratur SIM. PAVLLI (*Quadrip. bot. p. 74.*), sed ea, qua lotium mouet. Ad praecauendum igitur calculum valde efficax, quocunque modo sumta, pronunciatum (SENNERTI *Pract. Lib. 3. Pars 7. Sect. I. Oper. T. 3. p. 576.*). Aliis infusum spiritu vini paratum ad calculos pellendos placuit (PLATER. *Prax. Tom. 2. p. 499.* REVSN. *Obseru. med. p. 90. apud WELSCH.*), etiam saccharo edulcatum; sicque aliquando haud absque dolore arenulae excretae (REVSN. *l. c.*). Vnde apparet, non larga nimis manu praebendam esse, ne, vt solent diuretica efficaciora, labefactatas lotii vias nimis irriter, et laedat. Extra tempus, quo dolor renum affligit, commendabilis est cereuisia non lupulata, cui tempore fermentationis folia stirpis addita (MEAD *Monita et praec. med. p. 97.*).

Succum naribus attractum cephalalgiam vehementissimam et inueteratam auferre RAIVS (*Hist. pl. T. 1. p. 567.*) profert, auctore ludimagistro quodam, fateor teste non satis idoneo, et nimis empirice. Meminisse tamen huius rei iuuat ob experientiam grauioris viri (SEGVIERI, *Plant. Veron. T. 1. p. 306.*), qui, etsi nequaquam radicitus malum tolli, minui tamen hac ratione expertus est.

Leuiores eaeque vernales febres intermittentes infuso meraco recentis herbae, sub apyrexia et frigoris stadio vbertim hausto, fugatae fuerunt (LAVTTER *Appar. medic. Vol. II.* M *Hist.*

Hist. bienn. p. 2.) Miror, quod et primo febris stadio in usum tractum, quum, quicquid tum potulenti ingeritur, molestias creare soleat, et paroxysmum prolongare.

Desuevit omnino tritam herbam vlceribus sinuosis crurum imponere, vel succo eadem eluere (GABELCHOVER *Cent. 3. Obs. 69.*)

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

CONSERVA *Ph. W.* Superfluam declarat supra citata WILLISII obseruatio.

AQVA DESTILLATA *l. c.* Abesse potest, tanto magis, quum odor facile pereat.

SYRVPVS *l. c. p. 212.* Laus in phthisi supra adfuit. Extenditur et haud sine omni iure ad abscessus alios internos, item ad nephritidem calculosam.

L A M I V M.

LINN. *Syst. veg. p. 445. Gen. pl. p. 292.*

262.

Pharm. LAMII ALBI *Herba; Flores.*

Lamium album; foliis cordatis acuminatis serratis petiolatis, verticillis vigintifloris LINN. *Spec. pl. p. 809.* *Lamium album non foetens, folio oblongo*

longo c. B. Vrtica iners siue Lamium primum
 DODON. *Pempt. p. 153.* Icon: *Fl. Dan. Tab. 523.*
 REGNAULT *Botanique*, L'ortie blanche. Pl. perennis,
 creberrima ad vias et locis cultis.

In *Pharm. Edinb.* vtraque pars designatur, in
Londinensi vnice flores. Spreta in vniuersum stirps
 in hodierna praxi; nec spondet multa sensuum scruti-
 nio subiecta. HERBAE odor subfoetens, sapor sub-
 austerus. In haemorrhagia vteri et fluore albo, prae-
 cipue in hoc olim laudata. Quidam floribus praero-
 gatiuam tribuerunt conseruamque ex recentibus pa-
 rarunt (DODONAEVS). Alii infuso theaeformi ex
 vtraque dictarum partium vsi sunt. (GEOFFROY
Matiere med. Traité T. 7. p. 168.) Ex recentioribus
 Galii praecipue de ea honorifice in hisce malis sen-
 tiunt, vt CHOMEL (*Pl. usuelles T. 2. p. 306.*), qui
 herba floribusque in iusculo vitulino coctis, vel et
 succo ad sex vncias ingesto vna cum cataplasmate ab-
 domini applicato saepe auxilium attulisse narrat, item
 GEOFFROY (*l. c.*), qui ad quotidianam praxin pro-
 uocat. Scrophulas etiam infuso aquoso frigido fo-
 liorum et florum Lamii pro potu vulgari dispelli visum
 (*Mem. de l'Ac. de Paris a. 1717. p. 273.*)

LEONVRVS.

LINN. *Syst. veg.* p. 449. *Gen. pl.* p. 295.

263.

Pharm. CARDIACAE *Herba.*

Leonurus Cardiaca; foliis caulinis lanceolatis trilobis. LINN. *Spec. pl.* p. 817. Marrubium Cardiaca dictum c. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 727. REGNAULT *Botanique l'Agripaume ou la Cardiaque.* Pl. perennis, in locis ruderatis crescens.

HERBA omnesque reliquae eius partes colorem luridum habent; odor foliorum subfoetidus, sapor amarus. Ad obsoleta pertinet. Quae de usu in cardialgia infantum a distensione hypochondriorum, de vituitam resoluendi, lotium et menstrua prouocandi, de efficacia in palpitatione cordis etc. passim (Vid. e. c. RAII *Hist. pl. T. 1. p.* 572. BOERH. *Hist. pl. Hort. L. B. P. 1. p.* 259.) tradita sunt, non ita narrantur, vt verae frugis aliquid inde peti possit.

P R V N E L L A.

LINN. *Syst. veg. p. 458. Gen. pl. p. 301.*

264.

Pharm. PRVNELLAE s. BRVNELLAE *Herba.*

Prunella vulgaris; foliis omnibus ovato-oblongis ferratis petiolatis. LINN. *Syst. veg. l. c.* Brunella maior folio non dissecto C. B. Icon: REGNAULT *Botanique*, la Brunelle. Pl. perennis, in pratis obuia, praecipue humidis.

HERBA parce praescribitur. Saporis subamari leniter austeri; adstringit igitur nonnihil. Hinc ex vulgari opinione, quod sanguinis profluvia et alui vitiosae deiectiones adstringentibus sistantur, haec quoque a variis inter horum malorum auxilia est cooptata. Prudentiores causas horum antea vincunt, quam ad roborantia animum aduertant. Hodie pro gargarismis seruatur in angina, et collutionibus in viceribus oris, quo fine aqua decoquere illam et melle commiscere conuenit (Cfr. ETTMÜLL. *Oper. Ed. MANG. T. 1. p. 680.*)

SCVTELLARIA.

LINN. *Syst. veg. p. 456. Gen. pl. p. 301.*

265.

Pharm. TERTIANARIAE Herba.

Scutellaria galericulata; foliis cordato-lanceolatis crenatis, floribus axillaribus LINN. *Spec. pl. p. 835.* *Lyfimachia coerulea galericulata* f. *Gratiola coerulea* C. B. *Tertionaria* I. B. *Hist. pl. T. 3. P. 2. p. 435.* Icon: *Fl. Dan. Tab. 637.* Pl. perennis ad oras stagnorum et in fossis crescens.

HERBA medicis valde paucis hodie cognita. *Spirat Allium, amara.* Nomen pharmaceuticum virtutem in febre tertiana respicit, de qua et nomine TURNERVS IO, BAVHINVM (*loc. cit.*) certiolem reddidit. Quum post tam longum silentium in *Ph. Danica p. 50.* eius iterum mentio fiat, nec vt opinor, absque ratione, nolui heic loci desiderari. Decoctum eius praedicauit CAMERARIUS in angina (TOURN. *Hist. des pl. de Paris T. 1. p. 318.*).

ORDO XX.

PERSONATAE.

ANTIRRHINVM.

LINN. *Syst. veg. p. 464. Gen. pl. p. 309.*

266.

Pharm. LINARIAE Herba; Flores.

Antirrhinum Linaria; foliis lanceolato-linearibus confertis, caule erecto, spicis terminalibus sessilibus, floribus imbricatis LINN. *Spec. pl. p. 858.* Linaria vulgaris lutea, flore maiore c. B. Icon: REGNAULT *Botanique*, la grande Linaire. Pl. perennis in locis ruderatis et muris crebra.

HERBA facile discernitur ab ista Euphorbiae Cyparissiae L., illi ceteroquin statura, foliorum angustia, figura, colore, odore haud parum simili, per succi lactei defectum,

Suspecta planta tam ob affinitatem, quam odorem, dum recens est, virosum, qui Ebulum aemulatur, saporis subamari ingrati. Lacti recenti immerfa ad necandas muscas in Smolandia adhibetur

(LINN. *Fl. Suec. p. 218.*) Lotium pellere, vt et inde quondam Vrinalis dicta, olim obseruatum, item aluum mouere, ad quam vim et БОСК (*Kreutterbuch pag. 115.*) Germanico nomine respexit. Patet hisce, a natura nostra non ferri stirpem per os ingestam. Immiscentur hinc inde aliquot eius laudes in hydropo, in ictero, quas hodierna praxis floccipendit. Praecipua autem eius extrinsecus applicatae in haemorrhoidum coecarum dolentium lenimine et dissipatione continetur, eaque non ambigua, sed a multis confirmata (Vid. e. g. HORST. *Obs. et Epist. med. lib. 4. Obs. 50.* SIM. PAVLLI *bot. p. 415.* CHESNAV *Obs. p. 360.*) Et hancce quidem virtutem et flores praestant, vt vtraque plerumque pars vna adhibita fuerit, scilicet vel cataplasmaticis forma, vel Linaria lacte cocta et fomenti instar applicata, additis, si placet, floribus Chamomillae (CHOMEL *Pl. usuell. T. 3. p. 34.* GEOFFROY *M. m. T. 7. p. 297.*), vel, quod maxime vulgare est, in vnguento, quod simplicissimum parare poteris ex contusa planta cum butyro vel axungia porcina et camphora mista, et linteo carpto applicare (Conf. CHOMEL. GEOFFROY *l. c.*).

FLORES eius ad exanthemata chronica curanda valent in connubio florum Verbasci, dum istorum quatuor partes horum vna infunduntur aqua, et hoc infusum, Theae saturatae instar, ad plures cyathos potatur. Sic et euauit exanthema, quod per tres

annos aliis frustra tentatis durauerat (HAMNERIN in *Provincial- Doctores Berättelser* 1761 p. 7.).

Alias Antirrhini species, vt *Antirrhinum maius*, *Orontium*, *spurium*, *Cyrbalarium*, quarum passim in libris de materia medica mentio fit, silentio hic praetereo, quum mihi quidem dubia de effectuum hisce adscriptorum veritate obuersentur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VNGVENTVM DE LINARIA *Ph. Wurt.* p. 244.

Coctione herbae florumque cum axungia porcina. Prolixior eius formula in *Ph. Brand.* p. 225. exstat, ad cuius naturam propius accedit illa Danorum (*Ph. Dan* p. 280.), quae Semperuium et Hyoscyamum, praeter Linariam, pinguedini addit. Prima decantatissimum est remedium haemorrhoidum dolentium, in plumaceolo cum vitello ouorum applicandum. Inuentor eius est IO. WOLPHIVS, medicus LVDOVICI senioris, Hassiae Landgrafii, cui iste pluries rogatus reuelare vnguentum recusauit, donec princeps bouem saginatum quotannis illi dare promitteret; vnde versiculum pro dignoscenda Linaria ab Euphorbia dicta composuit "Esula lactescit, sine lacte Linaria crescit", cui addidit adsidens IO. RIDESELIVS, Hassiae Marschallus hereditarius "Esula nil nobis, sed dat Linaria taurum" (HORST *l. supra c.*).

E V P H R A S I A.

LINN, *Syst. veg. p. 460, Gen. pl. p. 304.*

267.

Pharm. EVPHRASIAE *Herba.*

Euphrasia officinalis; foliis ovatis lineatis argute dentatis LINN. *Spec. pl. p. 841.* Euphrasia officinarum C. B. ICON: REGNAULT *Botanique, l'Euphrase. Pl. annua, in pratis et montanis vulgaris.*

HERBA inodora, sed subamara et adstringens, ut et solutioni vitrioli martis nigredinem inducat. Olim tanquam oculorum efficax praesidium in variis eorundem morbis, caligine, lippitudine, inflammatione, exulceratione, cataracta aliisque in medium producta. Vnde et nomen eius in Europae linguis tantum non omnibus ad hanc virtutem respicit. Facem praetulisse videtur GORDONVS (*Lil. med. Ed. a. 1305. Fol. 146. a.*), cui externe in aqua destillata composita, et intrinsecus in syrupo arrisit, applaudente paullo post ARNOLDO DE VILLA NOVA, qui aquam Euphragiae (*Breuiar. Praet.*), item vinum euphragiatum (*Lib. de vinis.*) commendavit, et aliquanto serius SYLVATICO, posteaque insigni medicorum caterua, quorum nomina et scriptorum loca significat ZORNIVS (*Botanol. med. p. 290.*). Haecce scire gestientibus etiam satisfacit FRANCUS (*Euphrasia*

gia herba medicina polychresta, verum oculorum solamen 1717.). Sunt et inter hosce, qui puluerem aromate mistum ingerendum, vel herbam pani incoctam, item succum oculis instillandum, curarunt. Mireris merito varietatem difficiliorum oculi affectionum, quibus stirpem opposuerunt, et ludicram saepe eandem adhibendi rationem. Plurimi tamen substituerunt in visu debili acuendo, vt et HILDANVS (*Cent. epist. n. 59.*) eius vsu septuagenarios, ob vigilias et studia visu orbos, eundem recuperasse enunciauerit, et LANZONVS (*Oper. omn. Lausann. 1738. T. 2. p. 394.*) viri quadragenarii post alia irrita tentata, vini Euphrasiati ope conualescentis, meminerit. Hocce vinum nominatim frequenter per longum tempus vsurpatum est, quod quidam simplici herbae infusione cum vino, alii, de consilio ARNOLDI, fermentatione cum musto pararunt. Male vero in amico quodam LOBELII (*Stirp. aduers. p. 210.*) cessit experimentum, vt qui leui cataphora et lacrymatiunculis tentatus, ex illo per tres menses poto amborum fere oculorum iacturam fecisset, fluxionibus prope suppressus. Nonne idem, quod aliis, visu caligantibus solatium vnice attulit, roborando neruos, huic detrimento fuit, vinum scilicet. Quidam calidam et siccantem herbam sibi repraesentantes restringunt vim ad eam caliginem, quae frigidam causam habet (SIM. PAVLLI *Quadrup. p. 325.*). Ambiguis istis experimentis non fido,

fido, nec existimationi, in qua apud Islandos fuccus expressus in dolore vel aliis affectionibus oculorum est (EGGERT OLAFSEN *Reise durch Island Vol. 1. p. 229.*) quae tamen utpote profecta a plebe indocta nec auctoritatis praeiudicio occoecata maioris est facienda, quam ista prius enarrata, donec certiora edocear. Aqua eius destillata pro collyriis adhiberi poterit loco aquae Rosarum vel simplicis destillatae, si quid lucri ex affectatione in formulis sperari possit.

Ictericis vino decoctam mederi quidam (BOCK *Kreutterbuch p. 107.* HOFFMANN in SCHRÖD. *p. 412.*) recensent, sed experientia non confirmata recentius.

P R A E P A R A T V M.

AQVA EUPHRASIAE offic. German.

SCROPHULARIA,

LINN. *Syst. veg. p. 468. Gen. pl. p. 312.*

268.

Pharm. SCROPHULARIAE vulgo s. cum epitheto
VULGARIS Ph. Ed. *Radix; Folia.*

Scrophularia nodosa; foliis cordatis trineruatis,
caule obtusangulo LINN. *Syst. veg. l. c.* *Scrophularia nodosa foetida* C. B. Icon: *Scrophularia* RIVIN.

irreg. mon. Tab. 107. Planta perennis, in vmbrosis ad pagos et sepes crescens.

Luridi aspectus est stirps, foetens instar foliorum Ebuli vel florum Paeoniae, vt totum genus curculionibus misere depascitur, ingrate amara. Obsoleuit sensim vsus eius medicus. Radicis potior olim laus fuit.

RADIX tuberosa, constans ex nodis aggregatis inaequalibus parce fibrosis, albida, foetens pariter, subacris et amara. Sicca radix et odoris et saporis mitioris est.

Nodosa eius figura videtur medicos primum inuitasse ad eandem contra scrophulas, strumas, ficus et mariscos ani, praecipue autem haemorrhoides tumidas, in auxilium vocandam. Testium copiam huius aliarumque virtutum allegat ZORNIVS (*Botanol, p. 624.*) ARNOLDVM DE VILLA NOVA, CRATONEM, SOLENANDRVM, HENRICVM AB HEERS, MAYERNIVM, ETTMÜLLERVM aliosque, quibus plures addi possunt ex SLEVOGTII *Dissertatione (De Scrophularia, Jen. 1720.)*, quae et ipsa dictis nouum pondus adicere pro fine habuit. Anilem superstitionem, quod in amuleto in hisce conferret, praetereo, quum iam nimium videatur, pulueri, electuario, extracto, infuso, decocto pro interno vsu, vel fotui siue vnguento vario pro externo, fidem tribuere: In haemorrhoidibus dolentibus et frigidis dissipandis nomi-

minatim SLEVOGTIVS (*l. c. p. 27.*) adeo eam praedicat, vt neque certiozem neque celeriozem in aliis remediis effectum desideret. Si quid heic resoluendo praestet, anodyna quoque natura in censum vocanda est. Translata etiam eius laus ad vlcera, ad scabiem aliaque mala, quae iteratis experimentis opus habet.

FOLIA supparia radice viribus habita.

C O M P O S I T V M.

EMPLASTRUM DE SCROPHULARIA *Ph. W. p. 71.* Ex foliis huius et Digitalis cum pinguibus et resinosis et aerugine mixtis. Ulceribus antiquis et scrophulis dicatum.

269.

Pharm. SCROPHULARIAE AQUATICAE f.
BETONICAE AQUAT. *Edinb. Folia.*

Scrophularia aquatica; foliis cordatis obtusis petiolatis decurrentibus, caule membranis angulato, racemis terminalibus LINN. *Spec. pl. p. 864.* *Scrophularia aquatica maior* C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 507. Hort. Rom. T. 2. Tab. 89.* REGNAULT *Botanique*, la Scrophulaire. Pl. biennis in aquis frequens.

Priori

Priori minus foetens, sapore quoque inferior. FOLIA eius iisdem malis opposita, etsi rarius. Sed accessit alia commendatio, ad odorem ingratum saporemque nauseosum Sennae absque iactura eiusdem virium corrigendum. Yquetayae vel Liquitayae nomine Brasiliensibus hoc fine celebrata. Diderat hanc vim MARCHANTIVS a Chirurgo e Brasilia reduce, qui quidem rem arcanam fecerat, sed imprudenter inter folia comminuta semina reliquerat, ex quibus, terrae mandatis, emerfit dicta Scrophularia, cum qua et indigena stirps hacce efficacia congruisse dicitur (*Mem. de l'Acad. de sc. de Paris 1701. p. 275.*). Drachma eius dimidia drachmis duabus Sennae admixta hanc acrimonia neruis et cerebro inimica exui monuit BOERHAAVIUS (*Hist. pl. hort. L. B. P. 1. p. 316.*). Olim et in Pharmacopoea Edinburgensium pro infuso Sennae dimidia vel maior pars Scrophulariae addita; sed ex ea a. 1756. iterum reiecta. Nec videtur stirps per se nauseosa et foetida aliam similem corrigere posse.

Vulnerariam praeterea depraedicarunt, adeo ut in obsidione Rupellensi ad finem vulnera ea vnice sanarentur (CHOMEL *Usuelles Tom. 3. p. 63.*) et LOCHNERVS (*Eph. N. C. Cent. 7. et 8. p. 145.*) atrocissimum furis inflictum vulnus decocto eius hausto et succo plagae instillato sanatum memoret, qui et in xenodochio vires vulnerarias exploratas laudat.

A V I C E N N I A.

LINN. *Syst. veg. p. 484. Gen. pl. p. 579.*

270.

Pharm. ANACARDIVM ORIENTALE.

Auicennia tomentosa; foliis cordato-ouatis subtus tomentosus LINN. *Gen. pl. l. c. Syst. veg. l. c.* Bontia germinans EIVSD. *Spec. pl. p. 891.* Bontia foliis subtus tomentosus IACQ. *sel. stirp. amer. p. 178.* Anacardium c. B. Oepata *Hort. mal. T. 4. p. 95. Tab. 45.* Arbor crescens in vtraque India.

LINNEO iudice ex hac arbore desumitur fructus, qua in re COMMELINI coniecturam in *Horto Malab.* praeuentem habet. Verum negat IACQUINVS (*l. c.*) ex ea prouenire, latere adhuc stirpem veram putans.

ANACARDII ORIENTALIS, cuius figuram expressit GARCIA AB HORTO (*Arom. p. 120.*) nomine venit *Nux nigra splendens*, cordatae figurae, compressa, obtusa, magnitudine pollicis, pedunculo breui rugoso insidens. Constat haec ex *putamine celluloso*, in cuius cauernulis latet liquidum oleosum, melleum, causticum, nigrum, quod sensim omnino exsiccat, et *nucleo albo*, saporis amygdalarum dulcium, vel Castaneae. Conferri merentur quae de

ar-

arbore et fructus diuersitate pro aetate varia memoriae prodidit CAMELLVS in *Syllabo herb. insulae Luzonis p. 59.* adiecto RAII *Hist. stirp. T. 3.* Colligitur in variis Indiae regionibus, vt Malabaria, Goa, Malaca, insula Luzonis etc. Creditur vulgo recentioribus Graecis innotuisse primum (V. GARCIAS AB HORTO *l. c. p. 120.*), sed in PAVLLO AEGINETA (*Lib. 7. c. 11. in med. art. princip. p. 659.*) iam occurrit, et Arabibus, vt AVICENNAE, MESVI, SERAPIONI, probe nota fuit haec nux et ab illis Balador nuncupata, ex quibus et praeparata varia profecta.

Discrepat maxime iudicium auctorum de eius natura, aliis edulem adeo vel salutiferam, aliis contra ea deleteriam illam pronunciantibus; qui ipsi tamen facile conciliari possunt, modo, vt in feminibus Ricini, intra nucleum et putamen rite distinguatur. Nucibus viridibus et sale conditis Indos vti, oliuarum in modum, in cibis referunt GARCIAS (*l. c.*) et DACOSTA (*Historia delle Droghe medicinale p. 176.*) quod vero de nucleo vnice intellectum vult CAMELLI (*l. c.*), licet, vt et alterum credam, nihil repugnet. Nux viridis etiam coctae oryzae appetitus ciendi causa admiscetur, prout et ficci fructus nucleus estimatur (DACOSTA). Nucleus et, certe ex CAMELLE interpretatione, in India sero lactis maceratus contra asthma et contra lumbricos ingeritur (GARCIAS *l. c.*). Omnia igitur in id collimant, nihil maligni

nucleo inesse, sed hunc blandum oleum continere. — Succus contra in putamine reconditus acris est, inflammatur exulceratur, ut et caustici instar Indi eum ad verrucas, lichenes, fungosas carnes aliasque excrecentias delendas illinant, item dentibus cariosis ad eosdem perdendos instillant, nec non vlceribus brutorum ad eadem mundanda (DACOSTA *l. c.*). Non absolum igitur est, ingesta Anacardium fauces, guttur, ventriculum inurere, febres accendere, quibus adiiicitur paralylin et mentis alienationem insequi (MATTHIOL. in DIOSCOR. *Lib. 6. cap. 5. p. 985, Ed. BAVH.*). Succo dicto cum calce misto characteres pannis gossypinis aliisque loco atramenti inscribuntur, nulla lotionem delendi. (DACOSTA *l. c.*); alii ductibus adhuc madidis eodem fine calcem inspergunt (OSBECKS *Ostind. Resa p. 208.*). Aliud atramenti scriptorii genus paratur ex fructibus immaturis contusis addito lixiuio et aceto (CAMELLI *p. 60.*). Cultri apici infixam haec nux, si candelae admouetur, mox flammam capit, strepitus excitat, scintillas variorum colorum spargit, quibus impostores in India credulim imponunt (DACOSTA).

PRAEPAARTA ET COMPOSITA.

ELECTVARIVM f. CONFECTIO ANACARDINA MESVES. ZWELFF. *Animaduers. in Pharm. August. p. 345.* Ex Myrobolanis, aromatibus quibusdam

dam, Nigellae vel Erucæ semine, Castoreo, Anacardio, varia miscela in electuarium redactis. Et corporis et animi vires restaurare creditum. Exulauit merito ex officinis hodiernis. Quosdam eo ingesto euasisse maniacos legitur (CASP. HOFFM. *de med. offic. Lib. 2. p. 487.*).

MEL ANACARDIUM AZARAVIL ZWELFF. *l. c. p. 56.* Obscure descriptum, sed nihil refert, quum iure expulsus fuerit.

VITEX.

LINN. *Syst. veg. p. 473. Gen. pl. p. 326.*

271.

Pharm. AGNI CASTI Semen.

Vitex Agnus castus; foliis digitatis serratis, spicis verticillatis LINN. *Spec. pl. p. 890.* Vitex foliis angustioribus cannabis modo dispositis C. B. Ἄγνος & λυγός Graecorum. Icon: REGNAULT *Botanique*, l'Agnus castus. Varietas folio latiori depicta exstat in DU HAMEL *Traité des arbres T. 2. Tab. 105.* Arbor Europæ australis, Siciliae, Neapolis, nec non Halepi, locis palustribus crescens.

Castitati seruandae apud Graecos sacra olim fuit. Eo fine in thesmophoriis, h. e. sacris Cereris, matronae castitatem custodientes, foliis vel ipso frutice ad

strata vſae ſunt. (DIOSC. *Lib. 1. cap. 135.* GALEN. *de ſimpl. Lib. 6. p. 780. Ed. RICC. PLIN. Hiſt. nat. Lib. 24. c. 9. p. 1102. DALECH.*). Vnde et nomen *Αγνος*, cui Latinum *caſtus* idem ſignificans male additur. Eadem virtute olim claruit fructus, vt et Monachorum piper a SERAPIONE vocaretur.

Perperam hic vetuſto vitio a pharmacopolis SEMEN dicitur, quum bacca ſit globoſa, mucronata, magnitudine fere grani cannabini, fuſco-nigricans, infra calyce cinereo denticulato dimidium veſtita. Odor eius fragrans, ſapor autem acris aromaticus; quod vero de recens collectis baccis intelligendum. Nam quae in officinis feruantur, inertes plerumque ſunt; vnde forſitan omnino uſurpari deſueuerunt, quae Graecis tamen in affectionum inſigni varietate in pretio fuerunt. Iure calida et ſiccans vis illi adſcripta, nec perperam ad flatuſ pellendos efficax habita, forſitan et ad viſcera obſtruſta referenda (DIOSC. GALEN.). Cetera nimia ſunt. Nec reſtinguere poteſt impetum ad venerem, vt veteres voluerunt, ſed excitare potius oportet remedium aromaticum.

Attamen et intrauit ESSENTIAM CASTITATIS IO. MICHAËLIS et varias AQVAS CASTITATIS, HORSTII, MYNSICHTI et aliorum.

GRATIOLA.

LINN. *Syst. veg. p. 60. Gen. pl. p. 13.*

272.

Pharm. GRATIOLAE *Herba; Radix.*

Gratiola officinalis; foliis lanceolatis serratis, floribus pedunculatis. LINN. *Syst. veg. l. c.* *Gratiola centauroides* C. B. Cfr. KOSTRZEWSKI *Diff. de gratiola, Viennae 1775.* cum figura non satis accurata. Praestantior icon: *Flor. Dan. Tab. 363.* REGNAULT *Botanique*, la Gratiolle. Pl. perennis in vdis Europae australioris Germaniae, Austriae, Helvetiae, Galliae, Italiae crescens.

MATTHIOLVS creditur (KOSTRZEWSKI *l. c. p. 8.*) primus esse botanicorum, qui eius meminerit.

HERBA valde amara et nauseosa est, absque odore. Respuitur a pecoribus sic, vt prata, in quibus copiosius crescit, inutilia censeantur (HALL. *Hist. stirp. hebet. n. 329.*). Equi autem pratis admissi ab eadem vehementer purgari, et, nisi abigantur, emaciari compertum (IAOCH. CAMERAR. *Hort. med. et philos. p. 69.* GLEDISTSCHS *verm. Abhandl. T. 3. p. 376.*). Sicca herba viridi et succosa longe debilior est (LINN. *Amoen. acad. Vol. 7. p. 306.*). Succus eius expressus non eo gradu amarus est, vt residuum (BOULDOUC, in *Mem. de l'acad. R. d. sc. 1705. p. 189.*). Inspissatus

sal commune largitur (MARCGRAP in *Mem. de l'Ac. des sc. de Berlin* 1747. p. 79.). Vnciae sedecim herbae siccatae largiuntur extracti aquosi vncias quatuor cum tribus drachmis, extracti spirituoſi ſecundi ex reſiduo nonniſi grana quadraginta quinque emerſerunt (*l. c. p. 191.*). Spiritu vini igitur longe minus, quam aqua eruitur (*Conf. l. c. p. 192.*). Aquam itaque conuenientiffimum Gratiolae menſtrum eſſe colligitur.

Ad efficaciora purgantia pertinet. Quin ſaepe aluum eluens, ſimul vomitum excitat (CONR. GESNER *Epist. med. Lib. 3. Epist. 31. p. 94. b.* DODON. *perempt. p. 361.* BOERH. *Hiſt. pl. hort. L. B. P. 1. p. 308. ſq.* BERGII *Mat. med. p. 26.*) Pituitam et bilem copioſe eliminat. Haud paucis ſuſpecta vis purgans quoque viſa, et tormina et hypercatharſin inde ſuſceſſiſſe obſeruatum (CHOMEL *Uſuell. T. 1. p. 48.*) (BVRCKEL *Diff. de Gratiola, Argent.*). Hinc robuſtioribus vnice nonnulli deſtinarunt (CHOM. *l. c.*). Hinc et vehiculo vel miſcela et praeparatione varia, ſaepe nimium operoſa, (Vid. e. c. FREITAG *auror. med. gal. chym. Lib. 2. c. 43. p. 398. ſq.*) praecauere incommodis oriundis conati ſunt. Multi in hunc ſinem lacte vaccino (BOVLDOVC *Mem. cit. p. 187.* GEOFFROY *M. m. Traité T. 6. p. 42.*) decoquendam ſuaſerunt. Alii Cinamomi, Macis, Zingiberis vel ſeminis Aniſi tantillum, Glycyrrhizam, Saccharum, paſſulas addiderunt (CHOM. HERM. TABERNAEM.). Imo eſt, qui nonniſi poſt

post praeparationem corporis oleo et mellitis factam die sequenti concessit, et, si ingratus sensus oriretur, copiam tepidae aquae superbibendam suavit (BOERH. *l. c.*). Mitius contra ea aliorum de vi eius purgante iudicium est, nec villo incommodo et absque vlla internarum partium laesione eam operari affirmant (CORDI *Hist. pl. Lib. 1. cap. 2. p. 86. Ed. GESN. ETTMÜLL. Oper. T. 1. p. 763. Ed. MANG.*). Sine dubio et hic diathesis aegri et doseos iusta ratio habenda.

Varia pulueris quantitas assignatur. Scrupulus iam vnus cum robe Sambuci sumtus c. GESNERVM (*Epist. l. c.*) per vomitum et aluum copiosa pituita et aqua non sine molestia liberavit. Eadem dosis bis data vna die saepius aluum duxit cum nausea et vomitione, effectu et in alterum diem continuante (BERGIVS *l. c.*); vnde patet minori adhuc dosi locum esse. Exhibere tamen alii ad drachmam dimidiam (CHOMEL *l. c.*), scrupulos duos (HERMANN. *Cynof. T. 1. p. 540.*), imo ad drachmam integram (TOURN. *pl. de Paris T. 2. p. 44. et BÖCLER in not. ad HERM.*), non veriti sunt. Pro infuso vel decocto largiorem quidem concedere licet dosin, sed in tam efficaci stirpe non pugilli vel manipuli mensura, (vt a TOURNEFORTIO, CHOMELIO, GEOFFROY factum) sed pondere pariter determinandam. Quod ipsum a drachma vna ad sesquialteram vel duas supraque paucis definitur

(DODONAEVS, I. BAVH., HERM.). Typographico sine dubio vitio apud MORISONVM (*Hist. pl. T. 2 p. 480.*) vncia vna ad duas supraque significatur. Decoctum, praecipue diuturniori mora paratum, infuso censeo efficacius. Nam praecipua vis purgans latet in pulposa parte. Succus nimirum expressus et inspissatus ad dosin 24 vel 30 granorum blande purgat absque vomitu, sed lotium efficaciter pellit. Extractum vero ex residuo post expressionem aqua erutum et amarius est et eadem dosi violentius purgat (BOVLDOVC *l. c. p. 189. sq.*). Quibusdam, praeter aquosum infusum, placuit vinosum, item conferua. In clysmate ad pugillum vnum aquae vel lacti vel eius sero incocta securiorem usum promittere visa fuit (CHOMEL *l. c. GEOFFROY l. c.*).

In multis igitur morbis, qui purgantibus opus habent, Gratiolae locus est. Sed in quibusdam ab auctoribus memoratis non purgandi vnice facultate, sed et resoluendi efficacia auxilio fuisse arbitror. — In hydrope vario (HEVRN. *Prax. med. p. 332. CAMERAR. Hort. med. l. c.* qui extractum cum Cinamomo in pilulas reductum laudat. ETTMÜLL. *l. c. Tom. 1. p. 716.*), ascite (HELVICH. *Misc. N. C. Dec. 3. A. 5 et 6 Obs. 67. p. 133. sq.*), anasarca, (IOEL *Oper. med. T. 4. Lib. 4. sect. 1. p. 372. HARTM. Oper. med. chym. p. 60.*) a bene multis frequentata. Oportet hic vero ante omnia inquirere, an viscerum viriumque conditio pur-

purgans eiusmodi forte ferat, et dispicere, an in diuresin magis quam alui solutionem natura inclinet. — Alii ad viscera obstructa referenda, febres intermittentes profligandas, rheumatismos dissipandos proficuum declarant; sed relego lectores ad dissertationem indicatam cl. KOSTRZEWSKI, in qua testimonia harum virtutum sparsa leguntur. — Addenda tamen vis anthelmintica a multis percepta, qua plures verminosos, ferocibus symptomatibus stipatos incantamenti instar sese sanasse laetatur ANGELVS SALA (*Essent. veget. Sect. 5. cap. 9. p. 158. sq.*). Infusum aquosum suum pretium pro hoc fine approbavit (BOVLDOV C. l. c. p. 187. sq.). Clyisma ex decocto non minus vermibus infestum fuit (TABERNAEMONT. l. c.).

Folia vel recentia, vel in puluere, vulneribus applicata constitit ad consolidationem eorundem facere (TABERNAEMONTAN. l. c. CAESALP. *de plant. p. 265.*), in vlceribus autem recentibus fomenti calidi instar conferre (ZWING. *Theatr. prax med. P. I. p. 531.*). Minus notum est, herbam conquassatam et extrinsecus adhibitam in arthritide et rheumatismo nec non tumoribus a coagulo tam lacteo quam sanguineo, vt ecchymosi, praestantissimum resoluendo effectum exserere (Ex narratione cel. TISSOT coram fratre ADOLPHO MURRAY Prof. Vpsal. facta.).

RADIX cylindrica, calamus crassa, geniculata, alba, horizontalis, fibris descendens. De vi huius medica plerique tacent, ut inde coniceres non nisi herbae illam competere. Sed vix cedere radicem isti, recentiora praecipue experimenta docuerunt. Et haec intense amara simulque adstrictionis sensum edit (BOVL DVC *l. c. p. 188.*). Vacua sesquialtera drachmas duas et dimidiam extracti aquosi erogat. Huius grana quindecim ad viginti quatuor mitius purgant, quam idem pondus extracti foliorum. Spiritus vini et de radice minus extrahit, quam aqua (*l. c. p. 193.*). Specificum in dysenteria et Ipecacuanhae aemulum ad drachmam dimidiam vel integram, modo non nimios progressus fecerit, habita (a BOVL DVC *l. c. p. 188.*). Wallachis quoque in hoc morbo familiaris KRAMER *Tent. bot. p. 18.*). Ad hanc stirpis partem refero experimenta recentius Viennae in nosocomio Hispanico et isto Sti Marci instituta, etsi, qui de iis recenset cl. KOSTRZEWSKI (*Diff. cit.*), quae praecipue fuerit pars, non edisserat, de pulvere Gratiolae modo loquens, et ad finem opusculi (*p. 63.*) etiam saturatum infusum herbae explorari ibidem significans. Ex iis vero, quae serius ill. L. B. DE STÖRCK (*med. prakt. Unterricht T. 2. p. 36. et inter form. p. 52.*) de usu in hydrope exposuit, colligo, radicem intellectam fuisse. Saepe prodesse hanc, ubi reliqua diuretica et purgantia inertia sunt, et quidem in pulvere ad

ad drachmam dimidiam pro dosi per plures dies continuos datam, vel in nimia aegri debilitate vel anxietate quouis biduo vel quadriduo, item in infuso vinoso ex radicis drachmis duabus per horam vino ad colaturam librae vnus infusis, fumendo omni bihorio uncias duas. Pulvis radicis vomitum excitauit, non vero ille ex extracto plantae cum saccharo paratus (KOSTRZEWSKI p.64.). Tres maniacos aliis multis frustra tentatis pulvis Gratiolae perfecte sanitati restituit, quibus decoctum radicis Graminis loco potus vulgaris, et vesperi plerumque paregoricum datum fuit (*l. c. p. 32. sqq.*). Nosocomium Marci Vindobonense recepit quoque sequentem puluerem: ℞. Extract. Gratiol. ʒj Sacch. alb. Lap. cancror. ana ʒijß Sem. Foen. ʒj M. F. pulv. tenuissimus, cuius initio ter de die grana decem fumantur augendo sensim dosin, donec per diem drachma integra consumatur. Hic profuit in vlceribus venereis nasi, faucium, frontis, artuum, carie ossium, tophis, cancro venereo, phymosi, ea adeo, quae in gangraenam vergebat, testiculo venereo a gonorrhoea retropulsa, bubonibus, fluore albo a labe venerea, arthritide. Sed in quibusdam aegris nonnisi lotium mouit, in aliis sudores, quidam et ptyalismum leuem inde experti sunt (*l. c. p. 50.*). — Constat igitur, stirpem hanc, et resolnendo tenaces humores et materiam peccantem multiplici via euacuando, salutarem suam efficaciam exercere.

P R A E P A R A T V M.

EXTRACTVM *Cod. med. Paris. p. 50. Ph. austr. prov. p. 173.* Infusione herbae cum aqua et subsequa inspissatione. Pretium supra indicatum.

A C A N T H V S.

LINN. *Syst. veg. p. 484. Gen. pl. p. 327.*

273.

Pharm. BRANCAE VRSINAE vulgo, ACANTHI *Ph. Paris. Folia; Radix.*

Acanthus mollis; foliis sinuatis inermibus LINN. *Spec. pl. p. 891.* *Acanthus sativus* f. *mollis* Virgilii C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, l'Acante ou la Brancursine. Hort. Roman. T. 3. Tab. 13.* Pl. perennis, frequens in humidis Italiae inferioris et Siciliae. Frigus hiemale in hortis Germaniae quidem fert, sed non floret sub dio.

FOLIA insipida, viscosa. Horum loco plerumque pharmacopoeae colligunt folia Heraclei Sphondylii, quem errorem, etiam a ZORNIO (*Botanol. p. 14.*) propagatum, iam (*App. med. T. 1. p. 256.*) redargui. Haec aequae ac RADIX, quae tamen vix in officinis offenditur, mucilaginem continent, praecipue autem radix. Ad naturam igitur Maluae similiumque mucilaginosarum

rum accedit stirps, et emolliendi sine in ambustionibus, hæmoptysi, alui profluuiis, non sine omni ratione, præcepta. Obsoleta hodie in tanta copia efficaciorum, vixque amplius in clysmatibus folia vsu veniunt.

HERBARVM QVINQVE EMOLLIENTIVM E NUMERO est.

VERONICA.

LINN. *Syst. veg. p. 56. Gen. pl. p. 12.*

274.

Pharm. VERONICAE Herba.

Veronica officinalis; spicis lateralibus pedunculatis, foliis oppositis, caule procumbente LINN. *Spec. pl. p. 14.* Veronica mas supina et vulgatissima C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 248.* REGNAULT *Botan.* la Veronique mâle, ou Thé d'Europe. Pl. perennis, in syluis sterilibus frequens.

HERBA amaricans et subadstringens est, vt tamen infusum eius solutione vitrioli martis mixtum mox nigrescat. Odorem peculiarem vix senties in succosa herba, multo minus in sicca, sed, aqua ex recenti destillata, volatile quoddam sese naribus offert (FR. HOFFM. in *Diff. de infusi Veronicae efficacia præferenda herbae Theae*, recus. in *Opusc. med. p. 378.*).

prout

prout et tinctura spirituosa odorem balsamicum spargit (CARTHEVS. *M. m. T. 2. p. 466.*). Ad hoc volatile feruandum infusum decocto praeftare creditum est (HOFFM. *l. c. p. 377.*). Sed ad amaritiam et austeritatem in primis attendas. Extractum spirituosum amarius est aquoso, ponderis autem fere aequalis (CARTHEVS. *l. c.*).

Infusum tenuius flauicantem vel rubicundum colorem habet, saporem amaricantem non ingratum. Eo, loco infusi Theae Chinensis potio, multorum in Germania praecipue palato placuit, postquam FR. HOFFMANNVS (*Diff. cit. Hal. 1693.*) et IO. FRANCVS (*Polychrestia herba Veronica, Vlm. 1690. 12, recusa sub titulo Veronica theizans, Coburg. 1700.* et tam Germanice quam Gallice versa), multis eam commendassent. Ita a colonis in Suecia eo sine vsurpatur (LINN. *Fl. Suec. p. 5.*). Sed etiam in medelam variorum malorum cessit. Communis fere laus obtinuit in pectoris morbis a pituita collecta oriundis, scilicet tussi, asthmae, imo in ulcere ipso pulmonum et hectica, in quibus screatum leuare illam, et vulneraria virtute excellere creditum (HOFFM. *l. c. p. 390.*). In suffocationibus nocturnis catarrhalibus profuisse testatur magnus vir (HALL. *hist. fl. helv. n. 542.*). Vereor vero, ne adstringens stirps screatum potius cohibeat, quam adiuuet, nisi debilitas pulmonum subsit, cui subuenire potest quodammodo roborans Veronicæ
vis.

vis. Ab adstringente vnice potentia deriuo opem calculosis eadem praestitam; quae tanta decocto et fomentationi eodem factae apud feminam infuit, vt calculus in rene latens ad vrethram et tandem ad vesicam protrusus fuerit, ex qua haud absque summa laesione et copiosa haemorrhagia per collum eiusdem vi extractus est (ELSNER *Ephem. nat. Cur. A. 1. Dec. 1. Obs. 107.* Conf. et praeconium CRAT, in HOFFM. *Diff. cit. p. 391.*). Mictum cruentum eximie compescuit succus Veronicae cum vino rubro maceratae expressus, et vel melle vel saccharo edulcatus, isque cochlearum sumtus (FISCHER *de senio p. 217.*). Cutis pruritus et scabiem, illam quoque, qua senes corripiuntur, felicissime potus Veronicae dispulit (HOFFM. *Diff. cit. p. 391.*). Plures virtutes in FRANCI libro significato memorantur, vtinam aequae certae ac numerosae.

Huius Veronicae in locum in *Actis medicorum Berolinensium* (Vol. 2. p. 125. sq. cum icone rudi) surrogatur nomine Teucris veri *Veronica Teucrium*; racemis lateralibus longissimis foliis ouatis rugosis dentatis obtusiusculis caulibus procumbentibus LINN. *Syst. veg. p. 57.*, quae est Veronica montana RIVIN. *Tab. 95.* Gravior enim sapore magisque resoluens et roborans ab istis existimatur. Sed noluit prior cedere iuri suo, quamuis et huius fama sensim in medicina seriori consenuerit.

P R A E P A R A T A.

AQUA VERONICAE CVM VINO' *Ph. W.*
p. 24. quae nulla in re valde eminent.

EXTRACTVM *l. c. p. 88.* Aqua paratur. Vix
 vnquam amplius praecipitur.

SYRVPVS *l. c. p. 219.* Abstergens et consoli-
 dans vis illi adscripta in vitiis praesertim pulmonum
 ac renum.

275.

Pharm. BECCABVNGAE *Herba.*

Veronica Beccabunga; racemis lateralibus, foliis
 ouatis planis, caule repente *LINN. Spec. pl. p. 16.*
Anagallis aquatica maior (item II. minor) folio sub-
rotundo c. B. Icon: Flor. Dan. Tab. 511. RE-
GNAULT Botanique, la Beccabunga. Pl. peren-
nis ad riuos et in fossis fluentibus copiosa.

HERBA recens scatet succo aquoso aliquantum
 amaro, vix adstringente. In tenellis foliis sapor ma-
 nifestior. Saporem Nasturtio similem tribuit herbae
SCHWENCKFELD (stirp. Siles. p. 18.), subinde tamen
 plane inspidam reperit. Verno tempore acetaria in-
 trat (*ID. et SCHREBER Samml. T. 3. p. 31.*). Recens
 merito efficacior, quam sicca, iudicatur, quum id,
 quod volatile insit, vt in nasturcinis, siccando pereat.

CON-

Contra scorbutum valere multi sibi persuadent. Optima forma est in succo, cuius vnciae duae ad quatuor epotentur, etiam in connubio feri lactis (СНОМ. *Pl. usuelles T. 2. p. 238.*). Solet quoque cum succo Cochleariae vel alius efficacioris antiscorbutici commisceri, vt acrimonia huius nonnihil mitigetur, FORESTI praeuio exemplo (*Observ. et Curat. Lib. 20. Obs. 12. Schol. p. 306.*), qui et syrumpum ex utroque sed coctione parato impensius laudat, quam sperare hodie fas est. Ulcus scorbuticum tibiam fere vniuersam occupans et ad os vsque descendens in scorbutico sola Beccabunga in cereuisia cocta et applicata consolidatum narratur (SIM. PAVLLI *Quadrip. p. 239.*). In vniuersum titubare incipit herbae laus, nec immerito; ideo non opus est, aliis praeconiis de vi referandi obstructa viscera, dissipandi podagram rel. diu immorari.

VERBENA.

LINN. *Syst. veg. p. 61. Gen. pl. p. 16.*

276.

Pharm. VERBENAE Herba.

Verbena officinalis; tetrandra, spicis filiformibus paniculatis, foliis multifido-laciniatis, caule foliario LINN. *Spec. pl. p. 29.* *Verbena communis*
Appar. medic. Vol. II. O flore

flore coeruleo c. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 628.* REGNAULT *Botan.* la Verveine. Pl. annua, in viis et locis ruderatis crebra.

Videtur esse *Ἡρα βοτάνη* s. *περιστερώνα* DIOSCORIDIS (*Lib. 4. cap. 61.*).

HERBA inodora, sapore subadstringente et subamaro instruitur. Hinc non multum bonae frugis spondet. Nec facile cum hisce et neglectu herbae apud solidiores medicos hodiernos, efficaciae testimonia, quae hinc inde ab auctoribus sparguntur, conciliari possunt. Nolo ad vetustiora tempora regredi, quum, de quam stirpe praecise loquantur, non liqueat. Operae tamen iudicavit pretium HAENIVS (*Rat. med. P. 6. p. 292.*) quorundam ex istis effata citare ad vsum in doloribus capitis inueteratis, quibus et ipse herbam opportunam censuit, confirmandum. DODONAEI et PLATERI, quos etiam allegat, auctoritas nihil ponderis hic addit, quum a veteribus de applicatione externa dicta vnice enarrent. FORESTVS (*Oper. omn. Lib. 9. Obs. 52. p. 301.*) vero singulari casu Verbenam viridem nonnihil contritam collo aegri atrocissima cephalalgia diu vexati appendit, nec auferendam permisit antea, quam exsiccata per se caderet, optimo, vt ille quidem sibi persuadet, successu. Sed non fido amuletis, quae nec halitus vltos spargunt, nec a madida cute resolui sese patiuntur.

tur. Legitur et plantam recentem vel solam vel cum radice Rhodia in formam cataplasmatidis contusam vtiliter capiti circumligari, item decoctum (ETTMÜLL. *Colleg. pharm. in Schröd. Oper. T. 1. p. 713.*). Nec maioris facio HARTMANNI (*Prax. chymiatr. Tom. 1. in oper. Ed IOHREN. p. 15.*) arcanum sic dictum omni cephalalgiae accommodatum, ex aquae Verbenae destillatae vnciiis quatuor cum spiritus vitrioli guttis quatuor, saepius ingerendum, et Verbena contusa capiti imposta. Quo tamen feminam a diuturnis et rebellibus contra alia remedia doloribus, ex inquilino capitis vitio, vt videbatur, oriundis liberasse sese gaudet eximius aliis multis documentis DE HAEN (*l. c. p. 304.*), in eo modo deslectens ab HARTMANNO, quod siccam appenderet herbam. Sed saepe id, gloriam curationis deportat, quod vltimo in auxilium adhibitum; et ipse praeterea ill. vir (*l. c. p. 314.*) plura exempla desiderat. Et haecce vnice fama HAENII ductus attuli.

Ceteris tanto breuius persungat. Vim febrifugam succi vel extracti etiam nostro seculo quidam iterum tangunt, TOURNEFORTIUS (*Pl. de Paris T. 2. p. 120.*) item CHOMELIUS (*Pl. usuell. T. 2. p. 86.*). Hic idem in classe ophthalmicorum collocavit. Tantum illi tribuit aquae destillatae vel eius succo in ophthalmiis dissipandis. Ad gargarisma in angina decoctum, vt alia adstringentia magis frequen-

quentata, concedi potest. Attamen absque damno medicum forum Verbena carere posse arbitror.

P R A E P A R A T V M.

AQVA DESTILLATA *Ph. W. p. 6.* Nullius pretii.

ORDO XXI.

R H O E A D E S.

P A P A V E R.

LINN. *Syst. veg. p. 407. Gen. pl. p. 263.*

277.

Pharm. RHOEADIS s. PAPAVERIS ERRATICI *Capitula; Flores.*

Papauer Rhoëas; capsulis glabris globosis, caule piloso multifloro, foliis pinnatifidis incisis LINN. *Spec. pl. p. 726.* *Papauer erraticum maius* C. B. *Poisac* THEOPH. DIOSC. Icon: BLACKWELL *Tab. 560.* Pl. annua, agrorum vulgare vitium. Varietas flore rubro, simplici, vnice intelligitur.

Caue,

Caue, ne confundatur Papauere dubio L. capsulis oblongis glabris; vel Papauere Argemone EI. capsulis oblongis hispidis, facile discernendo; quod vtrumque passim cum Rhoeadе mixtim crescit.

Succum lacteum haec, vt altera species, quae Opium verum exhibet, vehit. Opii etiam species ex eiusdem fructu s. CAPITVLIS elici potest, licet exigua modo copia. Nec vnquam lac exundans in vsum vertitur, sed extractum modo aqua paratum. Huius solidi drachmas quinque vnciae quatuor capitulorum largiuntur (BOVL DVC in *Hist. de l'Acad. R. d. sc. de Paris 1712. p. 52.*). Ampla drachmae dimidiae vel integrae eius dosis, scopo anodyno et pro conciliando somno blando et contra tussim, commendata (CHOMEL *Pl. usuell. T. 1. p. 125.*); alii ad grana pauca modo, vt duo tria vel quatuor (BOVL DVC *l. c.*), restringunt. Multum in morbis conuulsivis extracto ex capitulis et herba aqua facto a granis sex ad octodecim tribuit cl. FOVQVET Monspeliis, hocque praefert Opio, vt quod nimium calefaciat, ipsam adeo epilepsiam eo compefcuit, item in scirrho matricis dolores consopiuit (testimonio fratris AD. MURRAY ex itinere per Galliam). Substititur vero plerumque in vfu

FLORVM. Hi recentes, vix siccati, virosum Opii odorem pariter spargunt, gustati mucilaginem cum amaritiae miti produnt. Infusa illis aqua feruida, haec manifeste mucilaginosa euadit, simulque gra-

tam rubedinem asciscit. Mucilaginis itaque pariter ac anodyni principii ratio habenda est iis in morbis, in quibus praestantiam suam declarat. Profuit infusum eorum saturatius calide ingestum in catarrhali-
 bus affectionibus pectoris et tussi pertinaci (CHOM. *l. c. p. 124.*). Pleuriticis subuenire iam dudum crediti, huiusque quidem efficaciae primus testis BAPTISTA SARDVS existimatur (DODON. *Pempt. p. 447.* qui vero illam refellit). Pleuritidem leuare omnia ex Rhoeadе nominatimque decoctum ex semine Lini et floribus Rhoeados inuenit BAGLIVIVS (*Oper. p. 38.*). Rectius vero adhibetur infusum florum, non neglecta tamen praemittenda venae sectione, eo tantum morbi stadio, quo sudor erumpit, quem blande illud adiuuare compertum. (CHOMEL *l. c. p. 125.*). Hoc idem colicam flatulentam pluries discussit (IDEM.). Nostro vero tempore flores potissimum ob colorem grate purpureum, quem aquae item spiritui vini impertiunt, in pretio sunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SYRVPVS PAPAVER. ERRATICI *Ph. W. p. 215.*
Ph. Lond. p. 81. Infuso florum additur faccharum. Gratia coloris commendabilis, sed blandum insuper anodynum (Conf. c. HOFFM. *med. offic. p. 529.*) et demulcens est. Mixturis igitur crebro additur.

TINCTVRA *Ph. W. p. 224.* Est aquosa spiritumque vitrioli recipit. Hinc in febribus temperat, colore quoque recreat mixturis iulapiisque adfusa.

EXTRACTVM (*capitulorum immaturorum*) *Ph. Brunsvic. p. 256.* Aqua paratur.

261.

Pharm. PAPAVERIS NIGRI *Semina; Capitula,*

- - - ALBI *Semina; Folia.*

Ex utroque Papauere OPIVM. 23

Papaver somniferum; calycibus capsulisque glabris, foliis amplexicaulibus incisiss LINN. Spec. pl. p. 726. α, *Papaver hortense* femine albo C. B. Icon: REGNAULT Botanique, le Pavot blanc. β, *Pap. hortense* femine nigro C. B. Icon: REGNAULT l. c. le Pavot noir. Μίρκων Graecis. Pl. annua, teste LINNEO, in Europae australioris ruderalis (Sicc. pl. p. 726.), item agris (EIVSD. Mat. med. n. 280.) crescens. Dabo id fieri ex delapsis casu feminibus: Asiae autem calidioris veram incolam habeo. Colitur in Europae hortis ob varietatem coloris et plenitudinis florum, uti et ob femina; in orientalibus autem regionibus Opii praecipue causa.

SEMEN utriusque exiguum, reniforme, utrinque gibbum, rugosum, adeo numerosum, ut ex vna radice vnica aestate 32000 femina computarentur.

(LINN.)

(LINN. *Phil. bot. p. 86.*) Nomen *albi ferri* quidem potest ob candorem seminis, sed color in *nigro* potius coeruleo cinereus est. Haec semina, licet ex eadem theca, quae Opium erogat, proueniant, virtutis tamen vere somniferae expertia sunt. Contrariam GALENI de largius ingesto semine (*de aliment. facult. Lib. 1. cap. 31.* qui inde soporem adeo induci perhibet), BÖCLERI (in HERM. *Cynof. M. m. T. 1. p. 436.*) et IVNCKERI (*Therap. gener. p. 279.*) adsertionem cibarius vsus manifeste evertit, antiquissimo iam tempore frequentatus. Τροφιμον itaque ab HIPPOCRATE (*de victus ratione Lib. 2. FOES. p. 357.*) vocatum. Vulgare epitheton Papaueris apud poetas fuit cereale, item vescum, (VIRGIL. *Georg. Ed. HEYN. Lib. 1. p. 149. Lib. 4. p. 365.*) Ad panes adhibitum et melle mixtum pro esca memoriae prodidit DIOSCORIDES (*Lib. 4. p. 65.*); condimenti autem instar panibus vtiliter inspergi GALENVS (*l. c.*). Ita et Tridentinis (MATTHIOL. *Comment. in DIOSC. p. 764. Ed. BAVH.*), Aegyptiis (*Prosp. ALP. in Hist. nat. Aegypt. T. 1. p. 160. sq.*), Persis (CHARDIN *Voyage en Perse T. 4. p. 32.*) esculentum. Verum adhuc hodie copiose in Polonia (GVETTARD *Mem. sur differ. parties des sc. et d. art. T. 1. p. CXIV.*), in Silesia (TRALLES *de Opio T. 1. p. 13. sq.*), in Bohemia et Moravia (WIEGANDS *Handbuch für d. Oesterr. Landjugend*), vti et, quod certe scio, in Hungaria,

nec

nec non in Italia, item Argentorati (GVETTARD *l. c.*) vel pasta inuolutum vel placentulis extus inspersum estatur. Ne vero cum cl. LE CLERC (*Hist. de la Medecine Lib. 3. c. 2. in fine*) existimes, igne virus dispersum fuisse: scias solum illud insigni copia impune fuisse ingestum ad uncias, quin ad libram integram (ab ipso SWIETENIO *Comm. in BOERH. T. 5. p. 110.*). Et idem accidit, qualecunque fuerit semen, siue album, siue nigrum (ALSTON in *med. Essays of Edinb. Vol. 5. p. 130.*). Nimirum semina inodora sunt, blandi dulcisque saporis, ut in amygdalis, oleo simili innocuo scatentia. Emolliunt igitur, leniunt, demulcent, stimulosque ad vigilias excitantes obuoluunt, nec alio nomine anodyna in tussi, stranguria vel dysuria, febribus dicenda, quam amygdalae dulces. Emulsionis forma, ast raro sola, sed plerumque in miscela cum cucurbitaceis seminibus vel amygdalis praecipiantur.

Expressione vero ex eorum libra una OLEI UNCIAE quatuor elicita (SPIELM. *Chem. p. 84.*), quin alio experimento (BORRICH. *somnif. n. 20.*) ex unciis sedecim istorum huius unciae nouem. Hoc ipsum iam MATTHIOLI (*l. c.*) tempore in Stiria et Austria continuo cibis additum, prout et in Gallia pereuntibus hieme a. 1710. Oleis, harum oleo eodem fine surrogatum fuit (GEOFFROY *Mat. med. Traité T. 4. p. 359.*). Loco butyri in Argouia adhibitum absque

NOXA (WAGNERI *Hist. nat. Helv. p. 262.*) Nuperrime quoque in Gallia consilio cl. ROZIER permiffum regno lucrum octodecim millionum iam attulit (V. EIVSD. *Observations sur la physique etc. 1776. in Aug.*). Sic et placentae post olei expressionem residuae, a pueris impune deuorantur (REICHARTS *Gartenschaz, T. 4. p. 92.*) et saginandis animalibus conducunt. Taceo vsum olei pictorium.

CAPSVLARVM f. CAPITVLORVM vero alia ratio est. Haec narcoticae omnino indolis, fauciata lac amarum virosi odoris emittunt, cuius vires paullo post explicabuntur. Recentia exsiccatis efficacia antecellunt. Ex ficcis coctione cum aqua extractum parari potest ad $\frac{1}{3}$ vel $\frac{1}{2}$ partem ponderis, quod dupla quantitate effectus eosdem ac Opium praestare fertur, et pro praeparatione syrapi Papaueris, dum eiusdem grana duo pro vncia quauis syrapi adduntur, commendatur (ARNOT in *med. Essays of Edinb. Vol. 5. p. 105.*). In Persia haec vna cum seminibus decocta in thermopoliis bibuntur, in gratam inebriationem (CHARDIN *Voyage en Perse T. 4. p. 206.*). Veteres iis aqua coctis et melle dein mixtis instar eclegmatis utebantur in tussi, catarrhis aliisque malis. Extrinsicus instar cataplasmaticis ea admouerunt cum polenta locis inflammatis vel erysipelate correptis, vel cum foliis decocta, pro somno ad somnum conciliandum (DIOSC. *l. c.*). Sed nostro tempore vix alii fini,

fini, quam syrupis variis inde parandis (de quibus postea) destinantur.

Maxime tamen omnium haec stirps ob OPIVM inclyta. Hoc nobis ex Persia, Arabia aliisque locis Asiae calidioris, vti et ex Aegypto, forma placentarum rotundarum complanatarum, vel alia magis irregulari forma instructarum, affertur, quae pondus vnciarum quatuor ad libram vnam vel supra aequant, et foliis Papaueris, Nicotianae vel aliorum vegetabilium partibus, praecipue autem Rumicis cuiusdam, item puluere vario ad cohaesionem impediendam testae sunt. Quidam *Opium Thebaicum*, ex Aegypti regione ita dictum praeferunt, quod epitheton et quibusdam praeparatis ex Opio additur. Sed illud ex orientalibus regionibus eiusdem pretii, vt si hodie Thebaicum nomines, idem significet, ac electum (ALSTON *med. Essays Vol. 5. p. 133.*).

Est materia resinoso gummosa, coloris rubicundo-bruni, odoris virosi fortis, saporis primum nauseosi et amari, paullo post acris calidique, quo caloris sensu lingua palatum et labia vltra quindecim minuta temporis prima afficiuntur, et ipsae nares ita irritantur, vt in sternutationem propensio oriatur (ALSTON *l. c. p. 135.*). Colligi Opium ex eadem, quae in nostris hortis hospitatur planta, patet vel ex rudioribus illis veterum descriptionibus, et testimonio autoptarum recentium (vt cl. KERR in *med. Obs. and Inqu.*

Inqu. Vol. 5. p. 321.) Veteres (DIOSCORIDES *l. c.* PLINIUS *L. 20. cap. 18. Ed. DALECH. p. 961.*) duplicem succum describunt ex stirpe erutum et inspissatum: alterum, quem *Opium* proprie vocant, incisione capsularum elicatum; alterum, *Meconium* illis dictum, quem, contusione capsularum et foliorum praegressa, prelo expresserunt, qui ipse Opio ignauior ab iisdem declaratus. Indis prius nomine *Affion* venit, *Pouft* vero illis est species vilior ex foliis et caulibus excocta, et folis dein ope indurata (BONTII *medicina Indor. p. 6.*), quae pauperum vnice in vsum cedit (BONT.). Dubitarunt quidam, an hodiernum in Europa venale Opium vere ex incisis capsulis exundauerit, veterum potius Meconium esse arbitantes, pariori, vt illis quidem visum, prioris prouentu inducti. Inque hoc errore fuerunt LEMERY (*Dict. de drogues, Art. Opium*), LINDESTOLPE (*de venen. p. 588.*) DE LA CONDAMINE (*Mem. de l'Ac. R. d. sc. 1739. p. 427.*), NEVMANNVS (*Leit. de Op. p. 104.*) aliique. Sed refellunt illum itineratores fide digni, GARCIAS AB HORTO (*Arom. vers. CLVS. p. 22. sq.*) BELON (*Observations en Grece etc. Lib. 3. c. 15. p. 404.*), KAEMPFER (*Am. exot. p. 642. sq.*), alii, et recentissimus testis cl. KERR (*l. c. p. 317. sqq.*). Imo sunt, qui in Europa simili artificio, quod apud orientales gentes vsu venit, ex capsulis Opium elicuerunt, nec colore, sapore, odore ab orientali discrepans,

nec viribus inferius. Experimenta eiusmodi in stituerunt cll. viri, FALK, Biblioth. Regius Stockholmiæ et LINDESTOLPE (*De venen. p. 588.*) Carlstadii, ALSTON (*med. Essays l. c. p. 166. sq.*), qui drachmam vnam intra horam collegit (*l. c. p. 120.*), Edinburgi, CHARAS (*Pharm. p. 73.*) in Languedocia, Dux Aureliensis (GVETTARD *Memoires sur differentes parties des sc. et des arts, Paris 1768. p. CXIII.*) Parisiis, DILLENIVS (*Eph. n. C. cent. 9. et 10. Obs. 43. p. 114.*), qui huius granum vnum pro dosi sufficere obseruauit et largam diapnoen excitare, Giessæ, HALLERVS (*Hist. st. helv. n. 1065.*) Gottingæ, TRALLES (*De Opio T. 1. p. 6. ad finem*) in Silesia. Multis momentis ab hoc differt extractum stirpis, item succus expressus condensatus, scilicet vtrique sapor et odor imbecillior est, color etiam compagesque diuersa, minus etiam hæc resinæ quam verum Opium continent (ALSTON in *Med. Ess. l. c. p. 119. sq.*). Longe vero maiori lucro in orientalibus regionibus Opium verum eruitur. Soli enim et climatis benignitate et cultura accedente (V. KERR *l. c.*, qui eam describit) assequitur subinde stirps magnitudinem quadraginta pedum in Persia (CHARDIN *Voyage en Perse T. 1. p. 31.*), et capsulae interdum in Arabia ad amplitudinem triginta quinque vnciarum capacem perueniunt (GARCIA *lot. cit.*). Vt hæc tanto magis grandescant et succo tanto vberius turgeant, in ramosis plantis scite capitula

tula superflua abscindunt (KAEMPF. *Annoen. exot. p. 643.*). Multum et ad id conferre existimo, quod plantis interstitia latiora concedant (KERR *l.c.*). Perinde est virtutis respectu habito, ex nigro, an albo, Papauere colligatur (GARCIAS, BELON, KAEMPFER. Cfr. ALSTON *l.c.*). Colligendi vero ratio sequens est. Capitulum semimaturum (KERR.) vel maturitati proximum (KAEMPFER.) vesperscente coelo fauciatur instrumento peculiari plagis parallelis vel et sese decussantibus fursum ductis, ea tantum profunditate, vt ne ad internum capsulae cauum penetrent. Cultello ad id vtuntur vel tribus (CHARDIN *loc. cit. p. 30.*) vel quinque apicibus parallelis instructo (KAEMPFER.). Nouissime descriptus constat ex laminis binis chalybeatis bicuspidatis sibimet oblique impositis, filo interposito distinctis, quibus altero extremo transmittitur anfa digito indici infigenda (Vid. *Fig. cl. KERR in med. Observ. and Inquir. l.c. Tab. 3.*). Lacteus succus mox promanat, qui rore nocturno copia augetur. Postridie ineunte mane quod effluxit aëre condensatum scalpro ferreo abstergitur, et vasculo terreo inditur. Vulneratio eiusdem capsulae quavis vespera iteratur, donec sex vel octo vulnera illi inflicta, quibus factis maturationi seminum fructus relinquitur. Quod collectum fuit Opium sole splendente in vasculo manu tractatur in iustam spissitudinem vel (prout

KAEMPFERVS *p.* 643.) indicat, pauxillo aquae humectatum spatha lignea ducitur et reducitur sicque subactum in placentas formatur, vltius exsiccandas. Docuit et lucri cupido varia corrumpendi illud artificia. Factum id fuit antiquitus (DIOSCORID.) addito succo Lactucae syluestris (nonne Lactucae virosae LINN.) vel Glaucii, et adhuc hodie fit adiecto stercore vaccino, extracto Papaueris coctione parato, vel aliis additis, quae arcani instar celant (KERR *l. c. p.* 319.). Tanto igitur magis nostra interest, notas probi et integri Opii nosse. Ab hoc requiritur, vt vniforme, laeue, tenax sit, pondus constituat quoad molem suam leuius, nullas interne sordes prodat, dissectum scintillas salis volatilis oleosi exhibeat, amaritiae calore ac acrimonia emineat, empyreuma non spiret, candelae admotum mox ardeat, aqua omnino fere soluatur, solutum rubicundam tincturam praebet (Conf. IONE'S *Mysteries of Opium revealed.*).

In analysi chemica tradenda ea experimenta omitto, quae fortioris ignis tortura capta sunt, quum nihil verae de Opii natura lucis accendant. Gummosas vero resinosas terreasque partes facile est et absque vi eruere: sed in proportione harum chemici variant. Ex vnciis Opii duodecim obtinuit ALSTONVS (*Med. Essays Vol. 5. p.* 138.) gummi vncias quinque, resinae vncias quatuor; reliquae tres vnciae ex indissolubilibus partibus constiterunt. NEVMANNVS

(*Lect.*

(*Lect. de Opio p. 117.*) plus extracti resinosi quam gummosi Opio tribuit. Spiritus vini tenuior vtramque partem soluit. Tam arctus vero est vtriusque nexus, ut aqua et resinae partem, et spiritus vini rectificatissimus gummi bonam partem, abripiat. An vinculum hisce praebet sal quoddam acidae naturae (NEVMANN *l. c. p. 115. 116.*)? Memorabilis, praeter dictas partes, est materia oleosa, spumosa, pinguis et viscida, graueolens, superficiem aquae, si Opium infusione, digestionem vel leui coctione soluitur, petens, cuius drachmas duas, tres vel nonnunquam plus vna libra Opii suppeditat (NEVMANN *l. c. p. 119.*). Sed omnium praecipua in Opio est volatilis et graueolens pars. Haec quidem reliquis dictis vel maiori vel minori copia adhaeret, nec ab hisce compedibus diremta seorsim seruari potest: effectus tamen multiplicis in corpore animali emergentis primariam causam continere, multis documentis euincitur. Huic adscribas, quod qui in colligendo Opio occupantur homines, luridi maridi et tremuli compareant (CHARDIN *l. c. p. 32.*), et quod vel sola translatio Opio crudi recentioris in alia vasa mentis emotionem excitauerit, somno dimidiae horae dissipatam (LORRY in VANDERMONDE *Recueil period. T. 4. p. 70.*). Haec caloris ope sub varia encheiresi chemica vndique per auras dispersa vaporibus graueolentibus sese prodit. Tam ab aqua, quam spiritu vini destillatione abripitur, ita ut vtrumque

que liquidum Opii crudi vires exerceat. Diuturniori eius coctione, per diem vltraque protracta, auolat, ita vt et decrementum ad libram definiri possit, prout asseuerante BÜCHNERO (in *Diss. de genuinis Opii effectibus, resp. SCHWARZ §. 36.*) vncia dimidia extracti aquosi per triginta sex horas cocta grana duodecim perdidit, et vires fere omnino sufflaminentur. Idque contingit, siue spirituosum extractum, quod alias altero efficacius est, siue aquosum, longiori coctione torqueas. Torrefaciendo Opium super lamina ferrea pariter sensim sua efficacia priuatur (Cfr. TRALLES *de Opio Sect. 1. cap. 3. p. 149. sqq.*). Aetate odor debilior fit visque simul minuitur (ALSTON *l. c. p. 146.*). Nec posset effectus Opii in corpore animali tam celer esse, nec tantus ab exigua mole, nec deferuere effectus diu ante, quam pilula opiata euomeretur, nisi dependeret a particulis subtilissimis, quae vim longe prius exerceant, quam Opium solutum massae sanguineae sese insinuare possit.

Quaenam Opii vsus in praxi medica habuerit initia, quos progressus, cl. LE CLERC (*Hist. de la Médecine p. 210. sq.*) ALSTON (*l. c. inde a p. 124.*) et TRALLES (*l. c. inde a p. 14.*) ex optimis fontibus et proprio iudicio egregie exposuerunt, et vberius, quam heic loci fieri possit. Contractiorem tamen historiam hic legere non pigebit. Vtrum Graecis an Aegyptiis gloria primum cognitae virtutis illius soporiferae debeatur,

Appar. medic. Vol. II,

P

tur,

tur, difficile est ad definiendum. Probabile autem Graecis deberi, et **HIPPOCRATIS** aeuo vel non multo ante fuisse detectam. Ipse tamen, si Opium noverit, adhibuisse illud vix videtur. Euidens etiam est, nomine *μήλων*, eum subinde purgantem plantam intellexisse, quae, quantum apparet, Peplus, Euphorbiae species, est, et vocem *ὕπνικον* in aliud quoque somniferum quadrare. Certe iis in casibus, quibus iam Opium adhibetur, non in usum ab eo tractum est, ut in doloribus, spasms, profluviis consopendis. **DIAGORAS**, contemporaneus fere **HIPPOCRATIS**, novit visum obnubilare et somnum ciere, indeque repudiandi illud argumentum cepit. Secta autem empirica de frequentiori usu medico bene meruit. Ita **SERAPIO** saepe vsurpavit catapotia ex Opio et Hyoscyamo. Et post eum demum **HERACLIDES** Tarentinus, qui variis utebatur remediis, quae Opium comprehendebant. Dein post empiricorum tempora, quum medicina Graecorum Romam migraret, Opium iterum neglectum est, nec in merito pretio habitum. **CELSVS** nonnisi summa necessitate anodynus uti suadet. Post hunc **DIOSCORIDES** et **GALENVS** eius in scriptis suis crebro meminerunt. Posterior tamen timidus in eo exhibendo fuit, et **AËTIVS**, **TRALLIANVS**, **PAVLLVS** aliique Graeci rarissime Opium commendarunt. — Attamen antiquissima quaedam composita exstant, quae Opium continent, ut *Philonium*,
cuius

cuius inuentor PHILLO est, cui GALENVS inter antidota primas tribuit; Mithridatum DAMOCRATIS, multis a PLINIO laudibus condecoratum; Theriaca ANDROMACHI, Archiatri Neronis; item Massa pillularum de Cynoglossa, quae TRALLIANVM auctorem habet. Quum dein sensim medicina vna cum bonis litteris ad occasum vergeret, resuscitarunt iterum Arabes, et inter hosce RHASES, AVICENNA, AVENZOAR rel., meritam Opii existimationem.

Inter Europaeos medicos, vacillante adhuc erga illud fiducia, THEOPHRASTVS PARACELSVS et verbis et felici artis exercitio illud commendavit. Dignior omnino imitatione et efficacior eius praeco fuit PLATERVS. Quae inter Heluetos parta gloria ad HALLERI et TISSOTI vsque tempora permanfit. Apud Belgas SYLVIVS ab HELMONTIO, praeceptore suo vel amore in Opium initiatus, tantum illi tribuit, vt cauillatores inde doctorem opiatum eum vocitarent, nec forsitan omni iniuria. Magis ideo profecit subseculo tempore BOERHAAVII moderatio, nec theoriarum fallaciis superstructa laudatio, cui subscripsit SWIETENII, HAENII totque aliorum, qui ex eius schola egressi sunt, auctoritas. In Germania post HORSTIVM, SENNERTI, WEDELII, LVDOVICI, ETTMÜLLERI, BOHNII, FR. HOFFMANNI, HEISTERI, WERLHOFII, TRALLESII rel. multorum nomina scriptaque illud ornarunt. Ho-

rumque virtute prouifum est, ne quid damni ex STAHLII eiusque affeclae IVNCKERI de Opio vituperiis praxi medicae accederet. Nec potuit non ab Anglis, efficaciori medicina in vniuerfum delectantibus, celebrari, inter quos SYDENHAMVS Laudano suo liquido praecipue filius, praecedat, sed nominandi et MORTONVS, IONES, FREINDIVS, MEADIVS, YOUNGIUS, PRINGLEVS, WHYTTIVS, LINDIVS rel. tanquam celebriores Opii fautores, simulque fatendum est, Anglorum experientia multas Opii virtutes antea ignotas in nostram cognitionem primum peruenisse, vt in fequentibus abunde declarabitur. Ex Gallica gente HOLLERII, FERNELII, RIVERII, RONDELETII, item HECQVETI, modo eius audacia fidem non minuiffet, LORRY INOMINA huius loci funt. Quid vero inter Suecos medicus solidior quiuis de Opio fentiat, propriam mentem interpretans, ill. A ROSENSTEIN (*Om Barnfjukdomar*, item *Hus- och Refeapoteque*) indicat.

Variant mirifice euentus experimentorum cum fanguine, cui Opium adiectum, factorum. In quibusdam Opio aqua foluto attenuatus et fluidior fanguis apparuit (SCHWENCKE *Haematol. p. 188.*). Animalia, quibus per venam Opium fuit inieclum, in hifce quoque vilus est tenuis et rutilus (FREIND *Emmenol. in Oper. T. 1. p. 117. fq.*). ALSTONVS e contrario coagulari eo potius et fpiffari fanguinem arbitratur.

tratur. Lac, cui affusa erat Opii solutio aquosa, post aliquot dies grumofam partem deiecit, cremorem in superficie habuit, serum autem in medio. Sanguinis serum crassius albidum et nonnihil coagulatum euasit. Sanguis vero ipse mox albidum coagulum in fundum demisit, supernatans pars tenacior potius quam fluidior apparuit. Huc et in sententiae suae patrociniū trahit coagula sanguinis circa cor in cadaueribus animantium Opio enectorum (*Med. Essays l. c. p. 160. sq.*), prout et concreti sanguinis grumus ex sinu longitudinali canis extractus (MEAD *de venenis Oper. Gott. T. 2. p. 190.*). Quaecunque vero ab Opio in sanguinis crasi alteratio incidat: non apte satis, arbitror, mutationes in quiescente vel necati copia Opii animalis fanguine obuias applicari ad sanguinem animalis vel hominis viui, largius etsi Opium ingerentis. Etenim animalia per plures hebdomades admista larga copia Opii nutrita, nihil in consistencia sanguinis alieni habuere; et femina post multorum annorum spatium, quo Tincturam Thebaicam abundanter ceperat, vena secta sanguinem sanissimo similem prodidit (LETTSON'S *med. Memoirs p. 124. sq.*). — Carni additum eam contra putredinem munit, imo longe efficacius quam sal marinum (PRINGLL *Dis. of the army, App. Experim. 10. n. 2.*), sed debilius, quam cortex Peruuianus (*Essay sur la Putrefaction p. 390. sq. 447. sq.*). Vtne vero inde colligas, in

corpore humano viuo idem contingere: mentio facienda est cadaueris iuuenis, quod, ex drachma vna Opii ingesta, paullo post mortem tumoribus liuidis artuum, corruptela omnium liquidorum et intolerabili foetore, putredinem enatum manifestauit (*Mem. de l'Ac. R. d. sc.* apud TRALLES, *l. c. Sect. 2. p. 182.*).

In brutis, si quod vllum aliud remedium, hoc certe creberrima experimenta subiit, quorum praesertim illa ALSTONI (*Med. Essays Vol. 5. p. 152. sqq. Art. 7.*) WHYTII (*Works p. 307. sqq.*) ALEX. MONROI iun. (*Essays et Observ. phys. and liter. T. 3. p. 297. sq.*) LORRYI (in VANDERM. *Recueil period. T. 4. p. 68. sq.*), SPRÖGELII (*Diff. exper. circa venena p. 28. sqq.*), WIRTENSOHNII (*Diff. Opium vires fibrarum cordis debilitare etc. p. 11. sqq.*) BASSIANI CARMINATI (*de animalium ex mephitibus et noxiis halitibus interitu pag. 132. sqq. 1777.*) memoranda. Nec negandum, multas inde veritates, quoad partem valde ingeniose de eius natura nouiter erutas, alias in exercitio artis etiam obuias magis fuisse confirmatas. Constitit inde, quinam effectus ex nimia dosi sese efferant, quos nonnisi infortunio apud homines obseruare datur; quodnam praeparati genus alterum efficacia superet; deleri neruorum sensilitatem, motusque in musculis potestatem, siue ingeratur per os Opium, siue per anum vel vulnus in cauum aliquod corporis immittatur, siue extrinsecus fluida forma applicetur.

Con-

Constitit Opio dato copiam bilis praeter modum augeri, secundum experimentum cl. KAAVW BOERHAAVE (*Impet. fac. diſt. Hipp. §. 434.*) in cane, in cuius duodeno multa bilis postea inuenta, turgente simul bile vesicula fellea et ductu choledocho, et secundum experimenta cl. COTVNNII (*de Isch. neruosa §. 43.*) in coturnicibus. Canes vero maiorem longe quantitatem Opii ferunt, quam alia animalia, antequam afficiantur, quin variis etsi symptomatibus grauioribus correpti, mortis tamen subinde periculum eluctantur (*HALL. Elem. Physiol. T. 5. p. 609.* item *LORRY l. c. p. 77.*). Alia experimenta subtiliora quaedam argumenta extricanda pro scopo habuerunt, quorum quaestio pertinet, vtrum Opium neruis vnice et quomodo vim suam imprimat, an et intrando sanguinis massam operetur, porro vt potentia Opii in viribus cordis definiatur. Qui sensum, prout Opium obtundit, ita et cordis vim frangere, ex ictuum eius paucitate vel debili siue deleta contractione colligunt, vt ill. WHYTT, prouocant praecipue ad ranas, quarum cordi intra apertum thoracem adhuc relicto circumfuderunt Opium solutum, vel per apertam in vicinia eius venam illud immiserunt (vt *ALEX. MONRO l. c. Exp. 13. p. 330.*), vel per dissectum abdomen Opium applicarunt. Sed scitissime et verissime regeſſit magnus HALLERVS (*Element. Physiol. T. 5. p. 609.* item in *Comment. nou. Götting. T. 7. p. 3.*), difficilli-

mum esse portionem debilitationis animalculi distinguere, quae Opio debetur, ab ea portione, quae violentiae vulneris, alioquin funesti futuri, debetur. Pugnant, contra Whyttiana experimenta, ista cl. **CARMINATI** (*l. c. Lib. 3. pag. 139. sqq.*) in ranis, quibus per os Opium intrusum fuit. Nam in hisce, dum adhuc viuerent, incisis cordis motus aequabilior et fortior fuit, quam vnquam iisdem illaesis; et tam in ranis quam in aliis quibusdam animalibus motus cordis continuauit, quum musculi et intestina iam dudum motus potestate orbata existerent. Haecce optime conueniunt cum praeuiis ill. **HALLERI** obseruationibus (in *Comment. Gotting. T. 2. p. 147.* item *Element. Physiol. l. c.*), et nouum fulcrum eius sententiae subdunt, quod Opium, dum sensum neruorum debilitat, vna simulque cordis motum excitet.

Quanta fit vis consuetudinis in naturae legibus euertendis, vix alio exemplo manifestius redditur, quam Opio. Hoc enim Persis, Arabibus aliisque Asiae populis, vti et Africae, praecipue iis, quos Mahumedis religio tenet, vini vsum interdicens, in quotidianum delictum cedit. A magnitudine capitis acus incipientes sensim ascendunt dosi, donec portionem pisi magnitudinis ferant (**CHARDIN** *Voyages T. 4. p. 203.*). Sunt tamen inter orientales gentes, qui drachmam integram (**BELON** *Observ. p. 404.* **КАЕМПФ.** *Amoen. exot.*

p. 644.), imo tres (ALPIN. *Med. Aegypt. p. 255.*) impune ingerunt. Maxima quantitas memoriae prodita est stupenda ista drachmarum decem maiorque, quam homo quidam singulis diebus ingessit (GARCÍAS AB HORTO *l. c. p. 22.*). Mora aliqua post (horam significat CHARDIN *l. c. Vol. 4. p. 204.*) captum Opium, hi ipsi hilaritatis sensu afficiuntur gratissimo, ad omnia munia aptiores sese existimant, quidam inebriati in nugas et petulantiam erumpunt, imagines gratas varias obuervantes oculis mente concipiunt, omnem mortis timorem deponunt, ferociore ad pugnas subeundas euadunt, nec minori impetu ad veneris castra sequenda pelluntur. Deferuescit autem intra quatuor vel quinque horas haec virtus (CHARDIN *l. c.*) citius serius pro copia ingesta, hancque excipit languor, morositas, fastidium omnium, somnolentia, donec redeant ad pristinum suum delictum. Quod successu temporis res tantae necessitatis fit, ut Opii defectus ipsam adeo mortem post se traxerit (HASSELQVIST'S *Resa p. 183. sq.*). Ex largiori tamen diuque continuato Opii usu multa mala enascuntur, emaciatur corpus, vires conteruntur, taciturni, tristes, stupidi, somnolenti sedent, nec vix in publicum locum prædire audent, nisi viribus noui Opii portione restauratis (CHARDIN, KAEMPFER, item KERR in *med. Observ. and Inquir. T. 5. p. 320.*). Moderatiores tamen hodie Arabes sunt in ingerendo

Opio, quam olim, ita vt cel^{mo} NIEBVHR nulla abusus documenta occurrerint, an quod spiritus vini destillatio sensim magis, etsi clam, inualuerit (V. EIVS *Beschreibung v. Arabien p. 57.*)? Chinesibus haud mediocrem voluptatem parit, fumum Nicotianae Opio mistae haurire (KERR *l. c. p. 321.*).

Inter ista igitur consuetudinis blandimenta, narcotica tamen Opii natura vim valetudini inferens factis superque elucet. Hisce si addis, inaffuetis exigua adeo dosi nocere posse, maiori necem inferre: venenis annumerare illud licet, tanto magis timendum, quum sub specie salutaris effectus lento damno infestum sit (YOUNG *Treatise on Opium, Pref. p. 6.*). Desiit tamen nostro praeprimis aevo veneni nomen terribile esse, et multa, quae deleteria vnice olim habitae, hodie tanquam dona pretiosissima in vindicias sanitatis diuinitus data veneramur. Horum e numero omnino Opium est, modo in conditionum diiudicatione non hallucinemur. Nec nimium est SYDENHAMI (*Oper. p. 186.*) de Opio iudicium, sine illo in hominis periti manu mancam esse et claudicare medicinam, quum pluribus malis debellandis par sit, quam quis ab vno remedio facile sperauerit.

Ad vires Opii in numerosis istis et grauissimis morbis intelligendas et nouas contra alia mala explorandas, effectus eiusdem generales praemittere quam maxime iuuat. Hi, vtut multiplices, duplicem tamen

men Opii potentiam spectant, alteram, qua stimulum exercet, alteram, qua sensum obtundit, motusque fibrarum pacat. Praecedit illa plerumque hanc posterius dictam. Attamen pro natura morbi, et pro diuersa Opii dosi, altera virtus prae altera magis sese effert. Rationes horum assertorum ex sequentibus satis elucescent. Duplex ista Opii facultas anam olim litigandi praebuit, Opium frigus corpori afferret, vt GALENVS sensit, an contra, vt HELMONTIVS et secta chemica voluerunt, naturae esset calidae. A qua controuersia non multum differt recentius ista mota, an ne Opium, prout nerui sensum obtundit, ita et sanguinis motum frangeret, an e contrario ab Opio sanguinis motus concitaretur. Vtramque sententiam conciliari posse experientia in hominibus, iisque aegrotis capta, arbitror, quae omnino plus ponderis habet, quam scrutinia in ranis aliisque animalibus instituta, vnde et haecce separatim significauim. Eadem duplex vis, suapte natura diuersa, aliis stirpibus quibusdam inest, quae acere virus cum stupefaciente coniunctum habent, vt Cicutae virosae (Vid. *Appar. medic. T. 1. p. 273. sq.*), Belladonnae (*l. c. p. 431. sq.*), Stramonio (*l. c. p. 461. sq.*), licet omnino quaedam Opio competant, ab hisce et affinis diuersa. Ad vtrumque effectuum genus seorsim cognoscendum apertissima mihi videtur, inter aroma quoddam fortius vel vinum et plumbum, comparatio.

Cordis motum Opio incitari et consequenter circuitum sanguinis eodem, cum fortiori impulsu, accelerari, ex sapore acri calido coniicere iam datur, luculentius vero arteriarum ictibus velocioribus et durioribus et amplioribus, et sequelis inde oriundis, cognoscitur. Quum pulsuum frequentia observationibus in hominibus aestimari facile posse videatur: dolendum maxime, quod hae ipsae tantopere inter sese discrepent. In homine scilicet ex nimia Opii dosi conuulso pulsus vna cum respiratione valde lentus fuit. (M V Z E L L's *Wahrnehm.* P. 2. p. 131.). Quidam (S A M. B A R D in *Diff. de viribus Opii*, Edinb. 1765. V. censura in *Gött. Anz.* 1769. p. 1367. et cel. T O D E *med. chir. Bibl.* T. 4. p. 247.) ex sesquialtero Opii grano ingesto arteriae ictus a 71. post horam vnam ad 69. et post horas quatuor ad 57. in minuto temporis primo decreuisse in se notauit, et alio tempore a 70 ad 62. Similis fuit euentus in amicis auctoris, qui eadem experimenta subierunt; quorum tamen vnus Opio vesperti fumto mane 30 ictibus auctam fuisse celeritatem arteriarum intra minutum pr. obseruauit. Non capio igitur, quo iure alius (W I R T E N S O H N *Diff. cit.*), licet in semetipso et amico granum vnum Opii pulsus 76 et 71 post minuta pr. nouem ad 86 vel 84 attolleret, vel in ranis, quarum cor relictum in suo cum neruis et vasis nexu, hoc ipsum Opio velocius sese motitaret, fibras cordis debilitari Opio concludat.

Addo

Addo vnice exemplum summi HALLERI (*Comment. Gott. nov. T.7. p.13.*) qui, postquam ob longum et dolorosum morbum Laudanum liquidum larga quantitate in clysmate iniici sibi curasset, pulsuum 75 vel 80 numerum (is enim mane fuit), binis post applicationem horis ad 86, et plures a pastu, imo, si constipata esset alius, ad 100 ascendere sensit. In hisce porro, quorum pulsus per excretionem nimias valdopere torpuit, fortiozem illum et celeriozem ex Opio se animaduertisse semper alius vir grauis testatur (TRALLES *l. c. Sect. 1. p.64.*). Ob hanc vires vitales seruandi et augendi potestatem ad efficacissima cardiaca, tam ab eo (*l. c. et EIVSD. Disquisitio de vi Opii cardiaca 1771.*) quam aliis multis refertur. — Quod vero tot alii languescere numero et vi cordis motus statuunt, vel inde prouenit, quod palpant arteriam, quum iam deseruisset cordis impetus, huncque solitus eiusdem languor excepisset, qui ipse tanto intensior sit necesse est, quo maior copia Opii antea corpus intrauerit; vel et quod Opium appropinquante morte datum fuerit, quo stadio sponte sua pulsus rarus debilisque existit; vnde et pulsus debilior ab Opio sumto mortis signum habitum (WALDSCHMIDT *inuent. circa Opium*). Manifestum autem est vna cum velocitate pulsuum arteriam magis ab Opio expandi (BORDEV in *Recherches sur le Pouls T.2. Ed. 2. p. 107. sqq.*).

Citator hicce sanguinis circuitus non potest non caloris augmentum creare. Idque vere contingere et sensu caloris, quem ipsi homines indicant, et siccitate linguae fauciumque siti et saturatori emissi lotii colore, extra dubium ponitur. Calore rarefit sanguis, saltem dum adhuc ille perdurat, vnde turgescent vasa. Ab vtraque causa rubedo et intumescencia enascitur faciei, grauitas capitis, vertigo, tinnitus aurium, et accumulatio sanguinis in cerebro, vt in enectis Opio obseruatur. Et vtrique iunctim tribus celeriore simulque difficiliore respiracionem. Fuit tamen casus, in quo, Opio licet largius ingesto, respiracio non labefactata apparuit (LETTSOM'S *medical Memoirs* p. 150.). Gentes orientales ad exhilarandum animum et conciliandam sibi audaciam ingerere Opium supra indicatum: sed pari successu aegris exhibetur, vt tranquilla et hilaris reddatur mens; vnde et quidam, timoris abiiciendi causa, ante encheireses chirurgicas difficiliore, Opii vsum commendant. Maiori vero copia inebriat Opium, imo deliria vel insaniam parit. Alius accelerati sanguinis rursus effectus est excitatus vel auctus ad venerem stimulus cum tentigine, qui tantus est, vt nec senes ab hisce deliciis alienissimi (HALL. in *Comment. Gött. nov. l. c. p. 16.*) excludantur, et erectio penis etiam in trucidatis militibus Turcis post praelia perstiterit (*Eph N. C. Dec. 1. Ann. 2. Obs. 69. p. 127.*), et noctu pollutiones

sub

sub Imaginibus lasciuis insequutae (TRALLES *l. c.* Sect. 1. p. 131.). Nimia contra dosis ad venereum exercitium ineptos viros reddit (GARCIAS AB HORTO *l. c. p. 22.* STALPART VAN D. WIEL *Observ. Cent. 2. n. 41.* a drachma dimidia Opii.).

Mirum sane, quod idem remedium, quod viribus vitalibus tantum calcar subdit, neruorum tamen sensum et irritabilem fibrarum muscularium vim infringere quin sufflaminare possit, et quod saepe vno eodemque tempore vterque effectus sese exferat. Imminutio vel iactura sensus sese extendit ad vniuersum neruorum imperium, ita vt tactus, visus, olfactus inde sublatis exempla legantur. Animalia, quibus Opium vberius intruditur vel in venas transfunditur, sensu eousque orbantur, vt partes discindi possint, lacerari, vellicari, alias valde sensiles, absque vlla doloris significatione (V. SPRÖGEL *Exper. circa venena §. 20.*). In solatium vero summum experiuntur hanc virtutem in morbis, qui dolorum tormentis adfliti sunt. — Quod irritabilis musculorum natura labem ex Opio contrahat, patet ex abolito ventriculi et intestinorum motu peristaltico apud animalia (vt etiam expertus est cl. IO. VIVENTIVS in HALL. *Epist. Vol. 5. p. 75.*), ex paralyti crurum, vel tremoribus, quibus ista afficiuntur (V. e. gr. experimenta SPRÖGEL. WHYTT. ALSTON.), et similibus in hominibus phaenomenis. Hinc ista in hisce iridis ad candelam ante

oculos retentam immobilitas, flatus in ventriculo et intestinis collecti, appetitus cibi potusque prostratio, vomitoriorum etiam si fortiorum inertia, torpor ad motum, spasmodorum et convulsionum resolutio, hinc et sine dubio alui tarditas Opii utentibus adeo molesta, et excretionum serosarum per lotii vias vel glandulas salivales, item muci ex naribus et larynge (HALLERI historia proprii morbi in *Comm. Gött. nov.*) cohibitio. Tanto vegetius autem diaphoresis vel sudoris eruptio succedit etiam a parvis dosibus, (sive hoc contingat a paralytica cutis relaxatione, sive ab impulsu cordis nimio) ita, ut et saepe sudor Opii redoleat (ut in HALLERO) et pruritus cutis cum exanthemate comitem se adiungat. Non minus vero vis sedativa Opii cerebrum ipsum petit, quam altera stimulans, ut ad effectus consuetos somnus insequens sit referendus, qui tamen saepe insomniis mox gratis mox terrificis turbatur, et ex iusto maiori dosi vel frequentioribus praebitis facile in soporem degenerat, quin in apoplecticam mortem in convulsionum sodalicio. — Addi debet languor iste, displicentia rerum circumstantium, et somnolentia, quae solet incidere, postquam Opii vis deseruit (quod in HALLERO post horam circiter 26. accidit; *Comment. Gött. nov. l. c. p. 12.*) et fatuitas ista, stupor, tristitia, memoriae labes, in quam orientales gentes protractiori et copioso Opii usu sensim transeunt, haud sine praematura morte.

morte. Haec omnia obseruationibus et experimentis Indubiis creberrime factis nituntur, quae vero ad singula quaeuis momenta citare, ne acta agerem, neglexi, quum in plerisque huius rei momentis satisfecerit ill. TRALLESII (*de Opio Sect. 1. inde a p. 56.*) et ill. HALLERI (*Element. Physf. T. 5. p. 606. sq.*) sollertia.

Et multi horum effectuum sese exferunt non solum Opio per os ingesto, sed eodem cuti admoto (LORRY in *Recueil period. 1756. p. 74.*), prout emplastrum opiatum largum temporibus applicatum furorem spasmosque oris creauit, (Cfr. MONRO IUN. in *Essays et Observ. physf. et lit. Vol. 3. p. 297. sq.*), vel Opio apud animalia in abdomen siue telam cellulofam, (LORRY, MONRO) vel venam apertam iniecto, item eodem naribus intruso, vel sumi instar cum Nicotiana hausto (V. supra p. 234.), item in clysmate (Experimenta WHYTTII et MONROI n. 3. 4. in ranis, LORRY l. c. p. 77. in cane), quo adminiculo in praxi medica non raro corpus humanum intrat. Velocius tamen et efficacius effectum suum eadem dosi Opium interne sumtum praestat, quam extrinsecus cuti applicatum (MONRO l. c. p. 306.). Nec reticendum, Opium neruo immediate admotum sensu eum non priuare (MONRO l. c. p. 327. *Exper. 12. sq.*), quin adeo, de quo infra pluribus, dolorem augere. Contra ea musculo admotum irritabilem vim eius paullo post destruit (MONRO l. c. *Exper. 6. p. 309.*).

Multa omnino momenta sunt, in quibus Opium cum vino aliisque spirituosis conueniat. BOERHAAVIUS (*Hist. plant. p. 362.*) ideo eadem illud exigua dosi, quod hoc magna efficere sibi persuasit. Huicque analogiae etiam subscripserunt HALLERUS, ALSTONUS, TRALLESIUS, LUDWIGIUS (*Aduers. med. pract. Vol. 1. P. 3. p. 510. sq.*) pluresque alii. Vinum pariter mentem exhilarat, sanguinis motum accelerat, calorem corporis auget, vasa expandit, ad venerem sollicitat, sudorem pellit, ultra modum ingestum inebriat, deliria, somnolentiam, soporem, stupiditatem, artuum languorem parit, quin apoplexiam post se trahit. Eadem iactura virium ventriculi et reliqui corporis, efficacia vini discussa, superstes est, et eadem bibonibus ad redintegrandas vires redeundi ad pristinum suum solatium necessitas. Nec Opii defectum in gentibus illo abutentibus aliud aequè apte ac vinum (AËOSTA *Droghe medicinali p. 317.*), vel quod adhuc praestat vinum aromate stimulatam (ALPIN. *l. c. p. 256.*), supplet. — Nihilominus vereor, ne isti inter Opium et spirituosam cognationi iusto plus tributum fuerit. Nam non apparet ex spirituosis ista excretiones varias supprimendi efficacia, et licet omnino in pedibus reliquisque partibus musculosis aliquid paralytici sese ex spirituosis nimium potis manifestet, dubito tamen, an vere irritabili sua natura iisdem priuentur, donec experimenta id edoceant.

Nec

Nec haec, falua mente, doloris fenfum, inftar Opii, fedare queunt. Recenfetur et maniaci exemplum, per Opii vsum in fummum furorem delapfi, cui contra ea vinum quietem conciliauit (LORRY in *Rec. period. l. c. p. 73.*).

Haud ignobilis quaeflio efl, Opium vim fuam vnice exferat extrema neruorum eius, cui applicatur, loci deinceps per communionem ipfum cerebrum afficiendo, an potius nonnifi vel integre vel quoad partem in fanguinem reforptum humoribusque miftum virtutem praeflet. Celeritas effectus et exigua, qua hunc exhibet, dofis prius videtur extra dubium ponere; nam fubinde pilula Opii poft plures horas, dum iam voto fatisfecerit, vomitu nondum foluta excutitur, abfque decremento ponderis notabili; prout in cane drachma dimidia in pilulam formata poft fomnum fex horarum vix grani iacturam fecerat, quod incifione fopiti animalis conftitit (KAAV BOERHAAVE *impet. fac. p. 407.*). Et nouimus, colluue in primis viis ftabulante, cephalalgiam diriffimam, deliria, furorem, fomnolentiam rel. haud raro enafci, quae vero mala fomite per vomitorium eiefto mox difparent. Experimentis ingeniofis rem euincere voluit WHYTIVS (*Works p. 310. fq.*); nempe euulfo ranis corde aequo cito vidit fenfus motusque facultatem ex Opio perire, ac eo relicto, abfciffo contra iis capite et medulla fpinali deftructa, languidius Opii duplicem iftam vim

contingere. Contrarius vero euentus in corde euulso obtigit MONROO (*l. c. p. 321.*), ita vt separato corde impressionem Opii etiam in neruos difficiliorem reddi cognosceret. Quod in venas eiusdem infusione eadem phaenomena emergant, ac alia applicatione, a contactu neruorum, quorum extrema in cauis vasorum reperiuntur, repetendum esse videtur. Ita poterant conuulsiones in parte enasci, etsi huius nerui vel in origine vel progressu suo discissi fuerant, sola Opii translatione in sanguinem (MONRO *l. c. Exp. 14. p. 334.*). Laqueorum neruorum circa arterias constrictione explosa istorum in haec imperium tenebris spissis offunditur: nihil tamen prohibet, quin et pars Opii, vtpote acris et halitus edentis corporis, largius ingesti vel applicati ab ostiis vasculorum inhalantium resorbeatur, et vel vasorum sanguiferorum neruos afficiendo mutationes in primo contactus loco factas vltius hic imprimat, vel ad cor cum sanguine delatum hoc ipsum immediate stimulet, item crasin sanguinis mutet, et in vltima adeo eius colatoria peringat. Certe resolutio sanguinis putrida in cadauere hominis nimia Opii copia enecti (V. supra p. 230.) et odor sudoris virosus, item lotii, (TONE'S *Mysteries of Opium cap. 12. p. 93. sq.*), probant, Opium per os ingestum non vnice inter primas vias coërceri.

Subsunt vero subinde quaedam corporis conditiones, quae salutiferum alias Opium in timendum
vene-

venenum vertunt. Si ingeritur pleno ventre, nau-
 seam initio creat, quae pergit, donec vna cum con-
 tentis ventriculi vomitu excutiatur. Nocet, si pri-
 mae viae fordibus scatent, vt quas retinet, vnde
 acrimonia sua irritant et febrem vel accendant, vel
 augent (YOUNG *on Opium p. 35.*). Lique inde, quan-
 tum officiat, ingesto emetico vel purgante acri motus
 effraenos Opio sopire velle. Abesse etiam debet ple-
 thora ob stimulantem calidamque Opii naturam. Ea-
 que de causa cauere ab eo in inflammatoriis morbis
 plerique practici cautiore nervose iniungunt (e. g.
 L. B. VAN SWIETEN *Comment. T. 1. p. 372.* YOUNG
on Opium p. 140. sq. TRALLES *de Opio Sect. 2. p. 80.*):
 laxari vero et posse et debere hanc admonitionem
 sub quibusdam conditionibus infra docebitur. In de-
 bilitate praeterea systematis nervosi nimia provide est
 vsurpandum; vnde in iactura virium post exinanitio-
 nem vasorum insignem praegressam, v. c. haemor-
 rhagiam (LVDWIG *Aduersf. Vol. 1. Sect. 3. p. 516.*) non
 confert. Dissuadet etiam Opium excretio quaedam
 critica ingruens, vt diarrhoea critica, ptyalismus vel
 diuresis. Quoniam insuper Opium aluum stringit, eo
 continuato clysmatibus vel cathartice opus est, vt
 haec aperta seruetur.

Iam ad varios istos morbos transeundum, qui-
 bus auxilium Opium affert. In hisce nominatim vir-
 tutis eius somnum inducendi, dolores mitigandi,

spasmos delendi, et excretiones omnes nimias, praeter sudorem, sistendi ratio habenda est. Latus igitur tam acutorum quam chronicorum morborum patet campus, in quibus ob horum vitiorum aliquod Opii exhibendi necessitas subest.

In febribus acutis continuis generatim, vtrum Opium conferat, an noceat, constitui non potest, quum sua natura multis modis differant, item pro stadiorum diuersitate effectus non variare non possit. Prouide tamen et circumspecte in hisce omnibus adhibere, et ratio et experientia nos iubet. Veteres vsum Opii ad chronicos vnice morbos restrinxerunt. Sed a recentioribus seculo potissimum superiori vsurpari coepit, nascente malignitatis in morbis idea, quod vitium alexipharmacis et bezoardicis subigere et eliminare conati sunt, in quorum miscela semper fere Opium delituit. Alii efferuescentiam, quam sibi in febribus finxerunt, compescere eodem studuerunt (V. TRALLES *l. c. Sect. 2. p. 173. Jqq.*). Meum non est, horum causas agere, vt qui refrigerantis et motus febriles sedantis virtutis opinione, quam perperam de Opio sibi conceperunt, occoecati fuerunt, vel sudoriferae eiusdem vi nimium dederunt. Praeter rem in hisce datum non potest non, accelerando circuitum sanguinis eumque vna cum vasis expandendo, effraenos, qui sponte iam adsunt, motus augere, et stagnationes tam nouo impulsu quam exsiccante

cante sua et liquida per sudores abliguriente potentia gignere, iamque natas magis compingere. Ita coctiones crisesque turbantur, symptomata bene multa intenduntur, et exanthemata varia, petechialia, erysipelacea, phlegmonica pullulant. In putridis et biliosis febribus nocet tanto certius, quum corruptelam humorum augeat, et euacuationes requisitas per aluum sistat. Febris nervosa ob virium dispendium non facile Opium admittit, et exigua huius dosis in ista sedatiuam suam vim iam declarat (HVXHAM *Oper. Ed. REICH. T. 2. p. 84.*).

Peruigilia, dolores et excretiones nimiae vulgatissima in febribus symptomata sunt, quarum de causa hodie ad Opium confugitur. Sed cum tot aliis et ipse pluries expertus sum, in peruigiliis diu protractis saepissime nos scopo excidere, et vel nullum somnum vel somniis turbatum vigiliisque interpellatum, quin maiorem lassitudinem postea relinquentem, esse insequutum. — Par doloris febrilis est ratio, increfcit hic saepe Opio dato, cessat vero causa febris ipsa sublata. In hominibus tamen sensibili et irritabili nimium corpore instructis, vt hypochondriacis et hystericis, vt in quibus saepe spasticis stricturis haec duo mala originem suam tribuunt, remissius de noxa Opii sentiendum, non neglectis tamen venae sectione et euacuantibus praeuiis. — Indigent etiam subinde alui deiectiones, ante tempus criseos absque fomite pri-

marum viarum incidentes eodem auxilio, ne perueratur decursus febris, vires sufflaminentur, vel exanthema, quod crisin constituit, cohibeatur vel retrahatur. — Instar cardiaci saepius profuit versus vigorem febris, quando vires diuturnitate febris, peruigiliis, doloribus, excretionibus copiosis consumptae valde fuerunt (YOUNG *l. c. p. 162.*)

De administratione Opii in inflammatoriis febribus separatim hic agere conuenit, idque vel ideo, quod nouissimo tempore pristina eius commendatio aucto strepitu resonet. Officere in inflammationibus internis plures fama et experientia conspicui viri nobis reliquerunt (e. c. v. SWIETEN *Comment. T. 1. p. 372.* YOUNG *on Opium p. 140. sq.* TRALLES *de Opio Sect. 2. p. 80.*). Argumenta vituperationis desumpta sunt a damno ex motu sanguinis Opio accelerato, staseos augmento, sudoris intempestiua excitatione, morbi ex somno quin naturali exasperatione, et pergente causae inflammationis destruendi vi, etiamsi dolor, contra quem praecipue Opium dirigitur, sopiatur. Generalis igitur normae instar inculcat haec Anglus celebris (PRINGLE *Diseas. of the army p. 264.*) abstinentiam ab Opio, in quod dolorum vehementia diarrhoea et inquietudo aegri iuniores medicos tam facile alliciat, nec illud, nisi plurimis inflammationis signis iam sublatis, capite libero et post peruigilia nimis protracta concedit. Sunt tamen, qui primum inflammationis
sta-

stadium in irritamento quodam, quod doloris vehementia declaratur et ab hoc dependente spasmo vasorum et agitatione praeternaturali liquidorum collocant. Hunc stimulum si tempestiue Opio infringas, tollas, inquirunt, alteri stadio, quod inspissatione et stagnatione liquidorum continetur, praeuertitur. Ita SARCONE, vir alias grauis iudicio et experientia (*Geschichte d. Krankh. in Neapel T. 1. inde a p. 141.*), ad pleuritidem sermonem restringens; ita generatim de quauis inflammatione loquentes REMMETT (*Diff. de Opii usu in morbis inflammatoriis, recens. in med. Comment. of Edinb. Vol. 2. p. 19. sqq.*) WIRTENSOHN (*Diff. Opium vires fibrarum etc. p. 32.*) et nouissime cl. HAASE (*Diff. de usu Opii salubri et noxio in morbis inflammatoriis Dissert. 1. p. 23. Lips. 1777.*) alii. Quod ad pleuritidem speciatim attinet, praeconum Opii insignis copia existat (V. TRILLERI *Diff. de suspecta Opii ope in pleuritide p. 4.*). Inter recentiores HVXHAMVS (*Oper. Ed. REICHEL P. 2. p. 228. sq.*) citari meretur, qui prudenti Opii vsui post largas venaesectiones, ad extinguendum stimulum doloris, qui febrem ipsam excitet, mirifice fauet. HAENIVS (*Rat. med. P. 1. p. 24.*) etiam monet, saeuitiem inflammationis subinde non nisi vnciiis quinque vel sex Olei Lini cum grano Opii aut vncia vna syrupi Diacodii datis siluisse. Cl^{mi} SARCONE (*l. c. inde a p. 151. sqq.*) de Opio laus ad eam pleuritidem nominatim spectat, cuius praecipuum sym-

ptoma dolor vehemens lancinans est, quem casu, de quo loquitur, pro causa non vero effectu inflammationis habet. Ab hoc initium morbus sumsit, moxque sub respiratione difficili et valde celeri, pulsu exiguo vel molli et quasi sepulto, anxietate, sudore frigido, tussis incidit adeo molesta, vt conuulsionum metus subesset; plurima igitur affectorum neruorum et spasmodorum indicia adfuerunt, quae postea alia verae inflammationis exceperunt. Primo isti stadio vnice Opium opposuit, sed venae sectione repetita, epithematibus externis emollientibus, item emulsionibus et potulento mucilaginoso nitroso, praemissis. Opiatorum vero vis tanto maior fuit, quo maturius adhibita, vnde vena intra paucas horas bis secta, mox ad Opium confugitur, cuius granum vnum in vncia vna aquae solutum in tres doses diuiditur, quarum vna singulo trihorio ingeritur, eo leuamine, vt quarta raro opus sit, nisi sub dolore nimis atroci et febre spasmodum mox insequente, sub qua conditione ad venae sectiones redeundum, vel cucurbitae siue hirudines pectori applicandae. Ita ille; sicque in ipso germine suffocari morbum posse sibi persuadet. Id quod vero summam difficultatem parit, etiamsi intelligenti et experto medico assensum renuere nolim, est, distinguere limitem inter vtrumque stadium, dum ipsi Opii in hoc morbo patroni summam prudentiam requirunt, et altero stadio administrare illud temerarium iudicant.

cant. Imo testantur veterani practici, fide dignissimi, se methodo Sydenhamiana et Boerhaauiana difficillimas et numerosas pleuritides, ne vno quidem Opii grano dato, sanasse (TRALLES *l. c. Sect. 2. p. 210.* TRILLER. *Diff. cit. p. 36.*).

Dolor spasmiq̄ue, qui intestinorum inflammationem vel praecedunt vel comitantur, non admittunt modo, sed exposcunt saepe Opium. Videtur hoc etiam motum peristalticum languefaciendo conferre ad finem destinatum, quum in inflammatis partibus quies maxime necessaria sit. Tutius tamen exhibetur ante inflammationem, quae ipsa tum Opii vi saepe auertitur, quam ea iam vere exorta. Sed et hic prudentia iubet venam prius secare, et emollientibus clysmatibus aluum probe eluere (SYDENHAM. *p. 533.* SWIETEN *Comm. T. 3. p. 964.* TRALLES *de Op. Sect. 2. p. 248.*). Affine malum ex inflammatione intestinorum saepe oriundum, vel successu temporis illam post se trahens, ileus, Opio pariter opus habet, tantoque magis, quum purgantia ad curationem necessaria saepe absque huius adiumento mox euomantur. Miscela tum vtriusque opus est, donec aluus aperiatur, quibus factis alterna praebia singulorum pro necessitate exhibenda (MEAD *Mon. et praec. med. p. 64.* PRINGLE *on the Dis. of the Army p. 152.*), vel et, quod quidam praeferunt, quodlibet horum seorsim datur (HAEN *Rat. med. P. 3. p. 94. P. 9. p. 137.*

ROSENSTEIN *Barnsjukd. p. 256.*) praemisso Opio, et paucis horis elapsis, antequam deferbuerit vis eius, cathartico subiuncto (SYDENH. *Oper. p. 209.*) Hinc et herniae incarceratae, mox ab initio vel paullo post inflammatione iunctae, pereximium remedium, quae ipsa ex causa spastica plerumque proficisci videtur et spasmodum sodalium habet. Hisce sopitis repositio facilius redditur, dolores vomitionesque sedantur, et inflammatio vel tollitur, vel cum metuenda gangraena auertitur, non neglectis tamen aliis solitis subsidiis. (V. SWIETEN *Comment. T. 1. p. 743.* TRALLES *l. c. p. 265.* WIRTENSOHN *Diff. cit. §. 6.*)

Inflammationis in vulneribus vel casu vel chirurgia inflictis ex stimulo et spasmodis natales multo adhuc quam interuae inflammationis manifestiores sunt. Quae in bellis vel inter rixas vulnera fiunt, non nisi sub vehementiori mentis commotione recipiuntur, in operationibus chirurgicis metus de futuro euentu spasmos non obscuros generat. Plagas illatas insequuntur paullo post languor, alternum frigus calorque, mingendi frequentia, celeritas et inaequalitas pulsus, borborygmi aliaque spastica signa, dolorque, qui quo vehementior, eo et validior febris subsequutura euadit. Atrociorem inflammationem tam in caesis quam contusis vulneribus Opii usu potissimum arceri, et hunc venae sectione longe efficacius auxilium praebere, Anglorum praecipue experientia compertum

(BROMFIELD'S *chirurgical Observations et Cases Vol. 1. p. 9. sqq.* RANBY *on gun-shot wounds l. c. p. 25.*)

Non minus acriter disputatum est de Opii, quòdsum et refero syrupos Diacodii et Meconii, in variolis vtilitate. Multi in paregoricorum laudibus fuerunt SYDENHAMVS, MORTONVS, WEDELIVS, BOERHAAVIVS, FREINDIVS, HVXHAMVS, WERLHOFIVS, SWIETENIVS, HAENIVS aliique numerosi viri, quorum haud pauci methodum variolis per antiphlogistica medendi exercuerunt, et tamen ad paregorica tanquam ad vnam ex praecipuis curationis partibus confugerunt. Suam simulque fere reliquorum Opii in hoc morbo fautorum sententiam expressit HAENIVS (*Rat. med. P. 2. cap. 3. p. 42. et Rat. med. contin. T. 2. inde a p. 84.*), referens (l. proxime cit. p. 87.), si vsquam Opii ac paregoricorum immensa laus sit, esse saltem in variolis, exhibuisse se illud aequè leuiori in morbo quam in grauiori, aequè in leuissimo quam grauissimo, idque a prima eruptione ad exsiccationem vsque bis nychthemero, experientia se edoctum, si ob morbi leuitatem non daretur, grauiora symptomata in morbi progressu prodire, quae dato a principio Opio rarius comparerent. Variolae, pergunt, itaque si expectatae non prodeant, fere ab vncia vna vel duabus syrupi Diacodii, ab vncia vna syrupi Papaueris albi, ab Opii grano se prodere in apicem solent. Si inflammationis suppurationisque statu subterfugiant, paregorico tali

bis

bis ter quaterue intra nychthemeri tempus repullulant. Si anxietudines, si peripneumoniam, si anginam minitentur, has vna cum aliis auxiliis mitigant et curant. Et quamuis horum nihil contingat, arbitratur, ad solum tamen fomnum, qui ad facilem morbi tam tolerantiam, quam maturationem eximie faciat, blande conciliandum mereri laudem, sic vt non nisi damno ingenti variolosis denegetur. Atque haec HAENIVS in vltima aetatis linea, quae confirmatam maxime experientiam supponere sinit, post tot antea ab aliis expertissimis viris mota contra Opium in variolis dubia. In benignis igitur aequae ac malignis variolis illud exhibuit, stadio suppurationis pariter ac reliquis, et ipsa suppurationis febre. — Paregorica in vniuersum in hoc morbo nociua esse vel superflua qui pronunciet, in obseruantiam tantis nominibus debitam peccat, eodemque iure, an vlla vnquam in praxi medica fides existat, dubitabitur: ast in quolibet genere variolarum et quolibet stadio et varietate adhibere velle arrogantis est. Quotne variolosi absque Opio feliciter emerferunt! nec dubium, reliqua auxilia simul adhibita refraesasse saepe mala ex eodem indiscriminatim dato alias redundatura. Tantum illi tribuit SYDENHAMVS (*Op. p. 371.*) in confluentibus, vt aequae dignum titulo specifici in hisce iudicaret, ac corticem Peruvianum in febribus intermittentibus. — Lectu dignissima sunt restrictiones aliorum praestanti-

tissi-

tissimorum virorum, SIMSONI (in *med. Essays of Edinb. T. 6. p. 579.*) YOUNGII (on *Opium p. 35.*) TRALLESII (de *Opt. Sect. 2. p. 125. sqq.*) et TISSOTI (*Epist. med. pract. Ed. 2. inde a p. 186.*), qui omnes in febre suppuratoria nominatim infestum esse agnoscunt (Vid. speciatim de noxa eius in hocce stadio ill. TRALLES *Diff. epist. de methodo medendi variolis cognita insufficiente p. 95. sqq.*). Ad ROSENSTEINII (*Barnsjukd. p. 138.*) mentem in hacce praestat omittere, eiusque loco Vitrioli spiritum capere, licet ille in secundo stadio, ad dolores lumborum eruptioni obstantes leuandos, Opium adhibuerit (*l. c. p. 137.*). Non confert igitur illud porrigere, quando febris nimis valida est, nimia vel tenuitas vel inflammatoria spissitudo humores tenet, vel cutis nimium tensa est. Nocet saepe, quoniam somnum intempestive conciliat, ptyalismo et aliis crisibus remoram parit, cutis dolorosam tensionem et inflammationem auget, vnde ne transpiratio quidem cutanea libere succedere potest, aluum constipat, quam per totum decursum morbi rite apertam esse conuenit, et in stadio praesertim suppurationis corruptelam putridam auget. — Non defraudandum tamen sua laude in variolis sub varia conditione: dolore nempe ex pustulis nimis urgente lenimen affert temporarium (SIMSON *l. c. p. 584.*), vix tamen in febre suppuratoria vehementiori; vires vitales debilitatas vel subito subsidentes, calcar sub-

dendo

dendo necessariae feбри, erigit; variolas depressas crudas attollit, ad coctionem perducit, et interstitia pallida laeto rubore suffundit; tumorem faciei manuumque restaurat, et salivae profluuium iactura virium retardatum restituit; diarrhoeam denique tempore eruptionis vel et serius vitiose incidentem, coërcet (YOUNG *l. c. p. 147.* TRALLES *de vi card. Opii p. 35.* HUXHAM *Oper. Ed. REICH. T. 2. p. 138. sq.*).

In morbillis tussis vehementia et diarrhoea intempestiva Opium interdum requirit. Tutissime tamen in tussi ea praemittuntur, quae febrem mitigandi vim habent, vnde non sub initium locus illi est (YOUNG *l. c. p. 155.*) — Diarrhoea symptomatice primo vel secundo stadio ingruens hic praecipue intelligitur, vt quae vires dilapidat, morbillorum eruptionem turbat, vel retrocedere eos cogat. In hisce, quod transpirationem promouet, tanto maiori comodo est. Sed et illud alui profluuium, quod critice tertio stadio erumpit, si absque leuamine fit et cum dispendio virium in diuturnum degenerat, inter alia consilia Opio indiget.

Varia opiata, Theriaca, Mithridatium, Philonium et serius Diafcardium, prae ceteris autem Theriaca, tanquam potentissimum in peste remedium, inde a vetusto tempore celebrata fuerunt. Et horum plerique in id praecipue curationis sollertiam intendi vulerunt, vt miasma pestis per sudores largos ex corpore

pore eliminaretur; nonnulli a veri specie magis abundantes ipsi virus pestiferi naturae antidoti instar aduersari crediderunt. Errant vero, qui contra miasma vnice pugnant, pugnandum enim quoque contra noxas corporis, quae, antequam hocce ingrederetur, exstiterunt, et nouas istas vi morbi enatas, et expulso licet contagio operari pergentes. Stimulantium e genere quum sint, locum non habent, praesertim si, vt ex praeiudicio solitum fuit, absque comodo vehiculo exhibentur, sanguine sponte iam exagitato et aestuante. Saepe febris pestilens inflammatoriae naturae est, saepe putridum inquinamentum sub ea latet, vel in progressu morbi concitatur. In neutro casu Opium opportunum est. Largus praeterea sudor nimiam virium iacturam parit, imo vtut copiose prolicitus non ita euoluere et euerrere miasma valet, vtne bubones et carbunculi prodirent. Expelli vero sudoribus non potest miasma, nisi adhuc mobile, vagum, vt est in aegro, cuius solida flexilia, humores meabiles, blandi, copiosi, corporis puri. Quo fine diapnoë sufficit. Opiata rite temperata hoc scopo concedi possunt. Sed et eadem commendant affectiones spasmodicae et spirituum ataxiae, quae plerumque in peste sese associant (CHENOT *de peste* p. 121.) et saepe prae metu sub initium contingunt. Theriacae parua dosis combinata antiphlogisticis insignis saepe praestantiae est. Ita et ad dra-

Appar. medic. Vol. II. R mae

mae pondus commodo vehiculo propinata prophylactico sine, prodromis morbi iam sese exferentibus, solatium affert (*l. c. p. 134.*). Diarrhoea quoque pertinacior, vires profundens opiata aliquando sibi vindicat (*l. c. p. 155.*), et si dolor lumborum nimium vexat, Theriaca emplastri instar applicata omni subinde scopó satisfacit (*l. c. p. 175.*).

In phthisi pulmonum tussim tolerabiliorem aliquando reddit Opium. Praecipuam adeo opem ab anodynis circa vesperam datis pendere declarat SWIETENIVS (*Comm. T. 4. p. 104. sq.*), inde somnum blandum conciliari, vires refici, et mane sputa cocta sub pure bono, lenique tussi facillime educi, imo motus pulmonum effraenos pacando ad consolidationem vlceris facere. Non fidit autem apparenti solamini YOVNGIVS (*l. c. p. 98. sq.*), sed dum stimulum vlceris Opium minuit, obstructions simul pulmonum augere obseruavit, inflammationi pabulum praebere, effectum eiusdem licet recondat, tolerabilem quidem reddere tussim, sed accumulare eiusdem causam. Hinc, quum pauperiores absque Opii vsu viribus animi et corporis exhausti vita decedunt, ditiores post inducias eodem conciliatas deliriosi moriuntur. Id tamen, dum ad diarrhoeam colliquatiuam morbus iam peruenit, commodi praebet, vt aliquando fatalem horam per tempus differat, siue per os sumatur, siue clysmatis forma iniiciatur, ita e. c. vt Theriacae

vncia vna tribus vel quatuor vnciis lactis diluta in anum feratur, id quod pro necessitate repetendum cures (S VIET. *Comm. T. 2. p. 394.*). — Imo praecauendae phthisi sufficere Opium post LVDOVICVM cl. SAL. THEOPH. DE MEZA (in *Collect. Hafn. med. T. 2. p. 309. sq.*) affirmat, saepenumero se expertum; nempe eius ope in dispositis haemoptysi occurrere, dum, si tussis per quatuor hebdomades durauit, praegressis venae sectione cathartico et diaetae obseruatae rigore, pro doli granum dimidium Opii bis de die capitur, donec tussis omnino cesset, minuendo dosin pro re nata. Redeunte tussi iterare idem remedium suadet.

Non noua res est, Opium aduersus febres intermittentes vsurpare. Antiquissimo adeo tempore narcoticae variae stirpes et praeparata, quae intrat Opium, in hisce arriserunt (V. SCHVLZ *Diff. de intermitt. curationibus antiquis*). Seriores vero varii medici PARACELSVS, HORSTIVS, ETTMÜLLERVS, WEDELIVS, consultius duxerunt in solo Opio acquiescere, eoque paullo ante paroxysmum vel ipso algoris stadio ingesto. Quo iure igitur illud cl. BERRYAT (*Memoires présentés à l'Acad. R. d. sc. 1755. T. 2. p. 254. sqq.*) nouum remedium antifebrile nuncupet, liquet. Hic ipse Laudanum liquidum SYDENHAMI in dimidio vel integro vitro infusi Centaurii minoris vna circiter hora ante accessionem febris propinauit,

et quidem infantibus trium ad quinque annorum Laudani quinque ad sex vel octo guttas, infantibus decem vel duodecim annorum decem aut duodecim guttas, adultis autem ab octodecim ad triginta; sicque valde rara repetitionis necessitas adfuit. Cl. autem LIND (*Dis. in hot Climates p. 316. sq.*) conuenientius apprehendit, semihorium post caloris initium opiatum exhibere, sicque aliquot centenis auxilio fuit. Ingestum tempore apyrexiae nihil praestitit; stadio exhorrescentiae autem datum semel modo vel bis illud leuauit. Ast definito stadii caloris tempore captum breuiorem et mitiorem reddit paroxysmum, et certius, vt refert, quam vncia vna corticis Peruuiani, caput liberat, aestum vincit, sudorem profusum excitat gratumque somnum ciet. Nunquam hydrops vel icterus hac medela vsurpata febres exceptit. Eo tempore maiorem solito dosin aegri tulerunt, nec nocuit delirio iam orto, licet differre Opium tum consultius sit. In iis, quibus Opium non immediatum symptomatum lenimen attulit, eum tamen vsu habuit, quod intermissionem plenariam efficeret, et ob sudores excitatos corticis Peruuiani dein longe minori copia opus esset. Haustu quodam Opium continente vsus est auctor in hisce curationibus, quem, vtpote ad pharmacopoeam Londinensem spectantem, per partes describere prolixum nimis foret. Id quod vero miror, euacuantium praemittendorum nulla fere mentio

tio inieſta eſt. Aliquoties ſibi Opium ſub ipſo caloris ſtadio datum ſucceſſiſſe, mihi ill. DALBERGIVS (*Litt. m. Septembr. a. 1778. Vid. liber meus med. pract. Bibl. Vol. 3. p. 321.*) retulit, et reliquis omnibus palmam praeripere ad ſedandam cephalalgiam diram quibusdam epidemiis familiarem, et ad febrem ipſam tolerabiliorem reddendam, effectum praeterea eſſe omnino ſecurum. Secundum experientiam cl. GREGORY praestitit quidem Opium ingerere calore ſiccò ingruente, ſed ſcopo etiam ſatiſfecit ante paroxyſmum vel ſub horrorem captum (IOH. BRANDRETH *Diſſ. de febr. intermitt. Edinb. 1770.*). — Spasſtica februm intermittentium natura et criſis harum ſolita per ſudorem, quin ſuſcepta ſaepe per ſola ſudorifera curatio, facile ad Opium tentandum inuitare poterat. Nec caruiſſe ſucceſſu ex dictis patet, etiam tum, quum tempus illud dandi theoriae vulgari non ſatis accommodatum eſſet. Non in qualibet tamen febre intermittente ſudorifera admitti poſſunt, nam ſaepe manifeſte illa nocent, iugulatur quidem inde febris, ſed obſtructiones generantur vel aluntur, quas abigere ſtuduimus, et ſaepe hae febres inde in continuas, inflammatorias, irregulares, malignas commutantur. Sunt et haud pauci, qui fruſtra iis uſu ſunt. Idem de promiſcua Opii adminiſtratione valere, aduerſa quaedam experimenta teſtantur, praepriſis ſi ſub ipſo paroxyſmo oblatum fuerit. Quod, nominatim ad cl.

BERRYAT methodum attinet, inter multos aegros, quibus illam adhibuit, duos modo affirmat ill. **A STÖRCK** (*Ann. med. 1. p. 77. fq.*) post profundum somnum a febre fuisse liberatos, dein vero mansisse debiles, stupidos et appetitu orbos, in vnico aegro paroxysmos mitigasse, non vero febrem integram fugasse, reliquis omnibus temulentiam induxisse, paroxysmos prolongasse, et aluum constipasse. — Vt vero commoda Opii in hisce febribus vna complectar, sic habeto. Conducit illud, quando febris ex pathemate animi, vt terrore vel nausea nata (**TRALLES de Opio Sect. 2. p. 70.**). Compescit neruosos v̄rios affectus sub ipso paroxysmo oriundos; item tollit febres mere neruosas, quales apud hystericas et hypochondriacos, doloribus colicis, pleuriticis, clauo hysterico, asthma, cordis palpitatione etc. sese manifestant, ante paroxysmum ingestum (**STÖRCK l. c. p. 73.**). Alibi et significauit (*Appar. med. T. 1. p. 574.*), quam egregiam vim habeat cortice Peruuiano mixtum, ad compescendum vomitum vel alui profluuium, si praeter consuetudinem incidunt et beneficium corticis frustrantur. Denique sudorem pellendo, saltem ad multorum mentem, vt illam cl^{mi} **LIND**, corticis efficaciae subuenit.

Transeo ad vim Opii in doloribus sopiendis. Generatim in horum curatione ad causas semper respiciendum est, quae in tensione vel pressione neruorum v̄ria,

veluti a luxato vel fracto osse, calculo, inflammatione, tumore, a dilaceratione eiusdem quoad partem, denudatione eius, rosione per acria vel acuta corpora, et sympathica saepe affectione consistunt. Hae antea remouendae, nam etiamsi sensus mitigetur vel pereat, causa tamen operari pergit. Hinc dolor sopitus, deferuescente remedii potentia, saepe recrudescit. Nocet aliquando causam ipsam doloris magis intendendo, vt, si plethora vrget, orgasmo sanguinis, quem excitat, item congestionibus ad partem affectam; nocet et subinde excretiones omnes, praeter illam per cutem cohibendo, vnde remanet interdum pars eius, quod dolorem creauit. Nihilominus tamen saepe, causa ipsa doloris etli nondum deuicta, vehementia eius, vigiliae protractae, et metus, ne grauiora adhuc mala, febris intensa, conuulsiones, quin ipsa mors inde consequantur, necessitatem Opii dandi praebent, praecipue si ex spastico fonte dolor prouenerit. Sed inter haec de causa doloris superanda sedulo dispiendum. In iis demum casibus, qui veram morbi curationem non admittunt, vt calculo, cancro, forsitan et tussi phthisicorum, saepe vnicum lugendae vitae solatium conciliat. Adeo vero pertinax interdum est dolor, vt nec ingens Opii dosis eum sedare possit. Ita Laudano liquido, licet ad guttas quinquaginta pro dosi et ad ducentas vel trecentas guttas intra nycthemerum capto, non cessauit dolor nephriticus

(BAINE in *med. Obs. and Inquir. Vol. 2. p. 156.*) Hisce generatim de vtilitate Opii in doloribus animaduersis, non opus erit, in specialem eius in singulis dolorosis morbis, cephalalgia, odontalgia, otalgia, cardialgia, colicis, variis vesicae vrinariae dolorosis affectionibus, arthritide, rheumatismis etc. descendere. De quibusdam insuper suis locis iam actum. — De colica pictonum autem, morbo, in quo dolor vna cum spasms infestat, quaedam adhuc seorsim monere non superfluum est. Plurimam in hac opem exspectes ab Opio, copia olei commixto, interne et extus adhibito, quo fit, vt non modo inuoluatur acris stimulus et fibrae laxentur, sed et nerui sensibilitate priuentur, spasmi intestinorum, qui feces et flatus intercipiunt, soluantur, et motus peristalticus restituantur (HAEN *Rat. med. P. 3. p. 79.*). Eadem ope paralyti efficacissime praecauetur (*l. c. p. 94.*). Scite et in hoc morbo cum Opio copulantur purgantia, quorum vis absque illo alias futura esset nulla (HVXHAM *Oper. T. 3. p. 76.* HAEN *l. c.*). Quodlibet horum etiam seorsim capi potest, ita vt praecedat Opium, quod si mitigauerit dolores, purgans lene insequatur (HILLARY *Diseas. of Barbados p. 191. sq.*). Ad Opium reuersio fiat recrudescentibus doloribus. In hoc vero malo exiguae eius doses nullum effectum exserunt. — Quod ad rheumatismos attinet, quorum obiter modo mentionem feci, non reticenda est Opii praestantia in dolore

lore effraeno ischiatici mali pacando, (quod expertus in se est cl. KAAV BOERHAAVE, *Impetum faciens p. 411.*) nominatim ista huius mali specie, quae in affecto ipso neruo ischiatico consistit. Granulum eius id praestat sub vesperam deglutitum vel clystma opiatum. Non augenda autem Opii dosis, si vim eius amplius non perferat aeger, ne molestus neruo torpor inducatur (COTVNNI *de isch. nerv. §. 42.*). Pacat praecipue dolores ischiaticos a venerea causa ortos (V. c. §. 44.).

In morbis conuulsivis et spasticis pariter non absque causarum scita diiudicatione locum habet. Nam conuulsiones spasmosque quandoque adeo excitat, non magna vnice dosi, sed intempestive usurpatum (V. ROSENST. *Barnf. p. 61.*). Nocet, si qua accumulatio vel sanguinis vel pituitae vel feri vel corrupti humoris, alias per vlcera vel fonticulos excerni soliti, in causa horum malorum sunt. Nec admitti potest, si a iactura sanguinis vel aliorum liquidorum vel dispendio virium ex vigiliis vel curis nata fuerint. In hominibus irritabili nimis corpore instructis, infantibus praecipue et feminis, exiguus stimulus fibrarum muscularium turbas saepe insignes excitat; vt vermes, acre primarum viarum, dentitio difficilis, exanthemata eruptioni intenta. An in hisce ad Opium confugies, et sedando vnice turbas hostilem stimulum insidiari vitae impune sines? Incidunt etiam casus

adeo inmorigeri, vt nonnisi doses eae motus effraenos pacent, quae ipsam vitam supprimunt. Vnde nisi solito multo liberalior dosis spei satisficiat, praestat abstinere, quam continuatione vel augmento vitam in discrimen vertere (LETTSON'S *med. Memoirs* p. 129. *item Cas. 1. p. 135.*). Saepe tamen si ex diathesi peculiari irritabili absque materiali causa homo conuellitur, siue spasms corripitur, vel causa etsi subacta malum pergit pristina sua ferocia, Opium efficacissimum auxilium erogat.

Agmen ducat spasms ille vniuersalis, qui vel corpus in lineam rectam tendit rigidumque reddit, vel antrorsum vel retrorsum vel ad latus flectit, tetani, emprosthotoni, opisthotoni et pleurothotoni nomine, cum quo saepe trismus siue maxillae inferioris spasms iungitur, quod genus malorum in vtraque India intra tropicos apud eos, qui subitae caloris frigidisque vicissitudini obnoxii sunt, endemium est, in Europa autem ex punctura vel dilaceratione neruorum per clauum, acum, festucam ligneam infixam, globulum plumbeum sclopeto iniectum, vel ex pressione fortiori praegressa, aliquando sed valde raro oritur. Sponte patet, si corpora eiusmodi aliena intrusa in causa sint, haec sine mora euelli debere. Maxime et interest, neruum haud procul a vulnere omnino discindere, ne stimulo suo alios neruos in consensum trahat. Sed saepe suppetiae hae non sufficiunt. Opii siue extrinsecus
siue

siue per os adhibiti in hisce angustiis praestantiam iam dudum medici agnouerunt, sed veram eo vtendi methodum recentioribus quibusdam debemus, vt fere hodie nulla medicina contra haec mala efficacior iudicetur; inunctio enim mercurialis, de qua alio loco, paucis haftenus exemplis comprobata est. Quidam Opium cum balneis calidioribus iunctim vsurparunt. Secundum hanc normam Opium vel in balneo vel paullo post exhibeatur; nam absque illo praemisso vix deglutire aeger potest. Subinde balneum, in quo ipse aeger leniter perfricetur, quinquies vel sexies per diem repetere opus est. Opium vero iteretur quauis hora dimidia vel aliis interuallis, donec spasmus sub sterno cesset, et postea defectus doloris vltioris significet, plane deuictum esse malum. Induciis apparentibus vero caue ne statim fidas, sed recrudescente dolore ad Opium iterum reuerte. Largior autem longe dosis Opii requiritur in hoc, quam in alio forsitan vlllo morbo, et ferri potest sine vel sopore vel sensuum turbatione: initium tamen pariori fiat et minuenda pariter maioribusque interuallis praebenda, si curatio succedit. Ad deglutiendi facultatem restituendam clysmata Opio commista faciunt. Insuper eximie dictorum efficaciam adiuuant clysmata emollientia cum multo oleo, vesica aqua calida semirepleta et ventriculo imposita, et fomentationes cum oleo, cui Opium additum, cum leui frictione, vel fo-

men-

mentationes ex decoctis emollientibus (CHALMERS in *med. Observ. and Inquir. Vol. 1. p. 101. sqq.* Cfr. DE HAEN *Rat. med. P. 10. p. 182. sqq.*; MACAVLAY in *med. Observ. and Inqu. Vol. 2. p. 130. sq.* recensens trismus cum emprosthotono feminae absque vi externa ortum; WHITE *l. c. p. 382. sqq.* agens de trismo cum aliis convulsionibus a digito vulnerato; GLOSTER in *Transactions of the Society in Philad. Vol. 1. p. 317.* de tetano cum trismo aethiopsis aëre frigido post insudationem dormientis). In balneorum horum locum, si qui haec reformidant, vt saepe fit, vaporum calidorum applicatio surrogari potest (CHALMERS in *Account of the Weather and Dis. of South-Carolina, Vol. 2. p. 23.*). Imo sunt, qui absque calidae beneficio Opio solo potissimum sanati (SILVESTER in *med. Obs. et Inqu. Vol. 1. p. 1. sq.*; CLEPHANE *l. c. p. 51.* SIBBERN in *cel. TODE med. chir. Bibl. T. 2. P. 1. p. 160.*; WINSLOW in *Collect. Havn. med. Vol. 1. p. 304. sqq.*). In hisce casibus trismus violenta causa ortus vna cum aliis musculorum tensionibus vel contorsionibus adfuit, et vel primarium morbum constituit vel tetano demum accessit. Visa quoque est miscela Opii et moschi effectum et potentius et citius praestare, quam Opium solum (HILLARY *Dis. of Barbadoes. p. 233.* HVCK *med. Obs. and Inqu. Vol. 3. p. 326. sqq.* mentionem iniiciens trismi opisthotono iuncti apud vulneratos, qui post plagas inflictas frigido aëri lacustri expositi fuerunt).

runt,). — Largam dixi dosin Opii in hisce malis requiri. Absque noxa et probo successu intra nychthemerum gr. centum et viginti capta (DON. MONRO *Praelect. in CRONII instituto* rec. in *Gött gel. Anzeig.* 1778. n. 45.). Datae adeo tincturae Opii guttae ducentae vna dosi, et quidam vltra huius liquidi vnciam intra nychthemerum absque stupore ingesserunt (CHALMERS *med. Obs. l. c. p. 105.*). Nemo vero audacior fuit quam auctor quidam anonymus (*Pract. Remarks on West-India Diseases p. 106. sq.*), qui homini tetano correpto, inter nychthemerum Laudani vltra vncias viginti propinauit, quæ enormis quantitas autem neque spasnum neque peruigilium mitigauit; succedente tamen per continuatum Opii vsu, cui cortex Peruuianus interpolatus, sanatione. Proxime huic exemplo temeritate accedit aliud, quo mille quingenta grana intra septendecim dies ab aethiope Antiquae capta (GLOSTER *l. c.*). Alius Opii puri granum vnum omni bihorio sumsit, vel grana viginti octo intra quadraginta octo horas, vel grana circiter nonaginta intra dies viginti duo; inde nec torpida euasit alius, nec sensuum vsus turbatus, et vix somnus noctu vltra sesquitertiam horam perdurans successit (CLEPHANE *l. c.*). Alius intra triduum grana triginta tria ingessit (SIBBERN *l. c.*). Item fuit, qui hebdomadibus circiter quinque grana trecenta et septendecim Opii praeter potiones anodynas ingessit

(WHITE

(WHITE *l. c. p. 386.*) — Queritur tamen cl. ROWLEY (*Med. Advise for the use of the army and navy p. 39.*), se ne vnicum quidem spasmo maxillae correptum Opio, moscho et balneo calido seruare potuisse. — Vt quoque in caloris balnei gradu nihil vitii committatur: sciendum, si tempestas calida et pulsus celer cum praeternaturali calore cutis contingit, calorem aquae non excedere gradum nonagesimum sextum vel octauum thermometri Fahrenh. debere, conditionibus autem contrariis ad gradum centesimum vel centesimum et secundum augeri (CHALMERS *l. c. p. 102.*).

Minus quidem in oculos incurrit spastica hydrophobiae natura, sed deglutiendi liquida impotentiam spasmo vnice faucium et oesophagi contineri, obseruationibus constat. Vnde efficaciae Opii in hoc rabiei caninae symptomate probabilis coniectura. Sisteit cl. NVGENT (*Essay on the hydrophobia*) documentum singulare huius auxilii, in quo tamen praeter Opium et moschus aliaque simul administrata fuerunt. Idem faustus euentus contigit alii in Northumbria commorso et methodo cl. NVGENT tractato (WHYTT'S *Works p. 679. (q.)*).

In asthma spastico, quod obstructionibus pulmonum et pituita illos grauante caret, Opio (iuncta venaesectione, si plethorici est habitus aeger) insultus optime tollitur, siue ipsi nerui pulmonum affecti sint,
siue

siue lymphaticæ ex ventriculi vitio malum enatum fuerit. Dicta vero vitia si insint pulmonibus, non nisi post eadem deuicta Opium conducit (WHYTT *l. c. p. 701. sq.* YOUNG *on Opium p. 115. sq.*). Senes nominatim asthmatici ob collectam, vt vulgo fit, intra pulmones pituitam ab Opio arcendi sunt (YOUNG *l. c. p. 133.*).

Praestantissimum est palliatium ad sopiendam nimiam neruorum sensilitatem et inde dependentes motus irregulares. Hinc hypochondriacis et hysteriacis tam frequens solatium, dum spasmi vrgent et flatus excruciant, ex quibus fontibus tot aliae molestiae, palpitatio cordis, asthma, anxietas, suffocationis sensus, dolores et calores vagi, obnubilatio mentis, labes memoriae temporaria, peruigilium rel. proueniunt. Frequentem quoque mictum lotii pallidi apud hosce aegros egregie sedat, modo dein in subsidium trahantur, quae renes roborant (WHYTT *l. c. p. 707.*). Quidam tamen horum aegrorum Opium non ferunt, sed languorem, debilitatem, nauseam, vomitum, spasmos ventriculi, pruritus, delirium, quin maniam inde patiuntur. Nec confert apud hosce in nimia virium deiectione, nam etiamsi ad tempus lenimen inde persentiant, expirante tamen efficacia magis quam ante vires deprimuntur. Nec capi debet nimis copiose vel protracto nimis vsu, ne torpeat sensus et vigor systematis neruosi, vel ipsa animi vis (WHYTT *l. c. p. 644. sq.*). Haud

Haud pauci illud contra epilepsiam commendarunt. Varietatem autem causarum, vnde haec proueniat, considerantes facile perspicient, non cuius speciei coercendae par esse. Multa promittit in ea, quae a sensilitate et mobilitate nimia corporis, vel pathemate animi proficiscitur. Ita et, causa quadam materiali morbi superstite, aliquando neruos cum systemate neruoso ita mutat, vt irritamentum non sentiat. Sic filuit epilepsia sexennis ex terrore nata et quotidie fere erumpens (HAEEN *Rat. med. P. 5. p. 126*). Praeuertit Opium aliquoties conuulsionibus mitioribus fixo diei tempore reuertentibus hora vna vel remotius ante paroxysmum captum. Cuidam tamen epileptico nec largior dosis guttarum quadraginta Laudani liquidii subuenire valuit (WHYTT'S *Works p. 680.*), Alias et conuulsionibus difficiliores instabili tempore incidentes Opium compefcit. Hocce ad decem grana intra nychthemera ingestis senex, conuulsionibus primum musculorum oculi dein faciei tum totius corporis quater quinquies vel sexies per diem correptus, post irrita cum igne electrico, floribus Zinci aliisque ceteroquin commodis capta tentamina, conualuit (LETTSON'S *Medical Memoirs p. 143.*).

Ex dictis facile eruitur, sub quibus conditionibus in aliis hic, ne prolixitate nimia peccem, reticendis spasms et conuulsionibus, vomitu, singultu, tussi, pal-

pitatione cordis etc. conueniat. — Sequatur morbus duplex, in quo pariter ataxia spirituum animalium in vitio est, quae vero ipsam mentis officinam turbat, melancholia et mania. Rarissima sunt exempla, quod malum solo Opii vsu fuerit subactum; nec hoc accidit, nisi recente eo, et a commotione animi fortiori ira vel terrore profecto (V. RIEDLINI *Lin.* 1700. *Dec. Obs.* 12. et YOUNGII *on Op Sect.* 23. duo casus). Quin ne hoc quidem omnibus corporibus tutum fatis videtur. Praecipue animo irrequieto pacando et somno arcessendo heic destinatur. Sed saepe doses insignes hisce scopis non satisfaciunt (MEAD *Oper.* T. 2. p. 187.), vt vel maxime elucet casu feminae, quae per aliquot vespers duodecim, viginti ad viginti quatuor grana Opii sine somno exspectato ingesserat (HAARTMAN in *K. Vet. Acad. Handl.* 1762. p. 268. sq.). Alii aegri etiamsi in somnum eius ope cadant, turbulento tantummodo terrificisque imaginibus tentato fruuntur, et expergesti vel insanire pergunt, vel longe inquietiores fiunt, quam antea, vel si quietiores inde euaserint, in perpetuum et immedicabilem fatuitatem, redeunte per interualla furore, incidunt (V. TRALLES *de Op. Sect.* 4. p. 68.). Sunt et, quorum malum exasperat (FR. HOFFM. *Med. syst.* T. 4. P. 4. p. 197. LORRY in *Recueil period.* T. 4. p. 73.). Non ideo quidem illud damnauerim, quod insaniam adeo gignere in sanis possit, nam tum neque in conuulsionibus,

S
ne-

neque in aliis bene multis malis conduceret, quum abusu eadem in sanissimis creare valeat. Sed nocet omnino in homine plethorico, pulsu duro, forti, vultu rubicundo, instructo, vel illo, qui crassum a veteribus atrabilarium dictum sanguinem, obstructionibus plerumque iunctum, vehit, item si ex acri quadam materia retenta vel retropulsa, vt arthritica impetiginosa, prouenit, vel causa in ipsum cerebrum vim suam exserit. Proficuum e contrario est, si turbatio ista mentis sine materie contingit, quod valet de illa ex animi affectibus vel dolore nimio. Exhaustis etiam bonis humoribus, modo non nimia fuerit inanitio, parca dosis in connubio nutrientium et roborantium instar cardiaci concedi potest. (Conf. de hoc argumento LORRY *de melanchol. T. 2. p. 131. sq.*). Quae de venae sectionis et primas vias euacuantium necessitate generatim monui, ad haec quoque mala attinent, horumque iuncto vsu et in speciebus, in quibus alias minus commodum Opium est, leuamen aegris conciliare potest. Liberali etiam in dictis morbis manu exhiberi debet. Ad moerorem et anxietatem melancholicorum sopiendam aliquando ad quindecim eius grana vna vice dare opus fuit (V. SWIETEN *Comment. T. 3. p. 517.*). Laudani liquidi trecentas ad quadringentas guttas per diem melancholica femina ingessit, vt dispelleret animi tristitiam, sicque et specie sana euasit (YOUNG *l. c. p. 103.*). In maniaco similiter subinde quin-

quindecim grana Opii pro vna dosi requirebantur, antequam desideratus effectus insequeretur (WEPFER. *hist. apopl. in App. p. 687.*).

In dysenteria nonnisi summa cautione adhiberi debet, licet non defuerint etiam inter celebratiores VIROS, SYDENHAMVS, SENNERTVS, BONTIVS, BRVNNERS, WEPFERVS, RAMAZZINI pluresque alii, qui valde necessarium illud in huius mali curatione habuerunt, quin quoad partem, vt SYDENHAMVS, iusto liberalius eo vsi sunt. Etenim intempestive datum aluum coërcendo acrimoniam vellicantem, quae ipsius morbi causa est, retinet, quae accumulata redit inflammatque intestina, et nisum in inflammationem, qui sponte iam adest, auget. Hinc, etiamsi induciae blandae eius ope concilientur, salices hae maxime sunt, suppressus enim fluxus vel tanto copiosius redit, vel inflammatione correpti aegri pereunt (DEGNER *de dysent. bil. p. 183.* PRINGLE *Dis. of the army p. 264.* YOUNG *l. c. cap. 7.* ZIMMERMANN *v. d. Ruhr p. 96. 101. 105. 106.*). — Doloris tamen vehementia, tenesmi molestia, spasticae intestinorum contractiones, quin ipsa deiectionum copia vires subito sufflaminans, interdum ad Opium confugere nos cogunt. Prodestque vel ideo, quod riuum alluentium humorum ad cutem diaphoresi diuertat. Praecedere autem debet euacuantium per os vel aluum sollicita administratio. Vel nisi huic

tempus obtigerit, symptomata tamen vrgent, breui post Opium datum, euacuantia suggerenda, et in interuallo tranquillo mucilaginoso, demulcentia, diluentia non negligenda sunt (TRALL. *l. c. Sect. 3. p. 201.*). Plethora si subest, vel febris valida pulsu duro stipata, antea minui debet. Minus conducit, si morbus iam febrem excitauit, quae vel putridae vel inflammatoriae indolis est. Placet maxime ad consilium ill. DE HAEN intra reliquas suppetias Opium cum oleosis dare (DE HAEN *Rat. med. T. 2. p. 4. item T. 3. c. 2. p. 91.*). De connubio Opii cum Ipecacuanha in hoc morbo alibi iam differui (*Appar. med. T. 1. p. 535.*).

Diarrhoea pariter nonnunquam Opium sibi vindicat: sed et in hac nihil temere agendum. Caue ne sistas eam, quae subinde et in sanis oritur absque notabili vitio et praecauet difficiliori morbo, modo non diuturna fiat, nec vires eneruet. Tanto magis apparet noxa, si ingluuies eius causa fuerit, quum in beneficium aegri incidat, et sopita ipsam massam sanguineam inquinet. In critica diarrhoea pariter nocet, et illa, quae a superioribus partibus humorum abundantiam ad aluum deriuat, prout in dentientibus salutaris omnino est. Roborantia et adstringentia, non opiata, conducunt in isto profluuio, quod a relaxato nimium tono intestinorum, sine omni stimulo prouenit, vt quae paralyticum eorum statum
magis

magis augment. Symptomata autem diarrhoea totius morbi decursum turbans vel iusto protractior, quae nimium relaxat intestina et probis humoribus corpus priuat, compesci debet. Quid in reliquis alui profluuiis Opium valeat, solide excussit cel. TRALLESI (*Op. Sect. 3. p. 230.*), vt ad hunc remittere oporteat, quibus dicta non sufficere videantur.

Aliud iam profluuii genus, haemorrhagia, considerandum, in quo Opio, vt affinibus vi Hyoscyami feminibus, nimium pretii a multis tributum. Quidam horum ex perperam assumpta hypothese, quod effraenum sanguinis motum moderaretur, alii, quod coagululum illi induceret, alii aliis ingenii ludibriis ducti illud depraedicarunt. In ea autem haemorrhagia, quae ab aucto sanguinis motu et expansione in corpore plethorico erumpit, Opio non esse locum, sed augere illam potius, quis non videt? Nocere similiter in ea, quae a resolutione putrida sanguinis oritur, palam est, quum illud ipsum putredinem intendat. Restringenda igitur vnice Opii laus ad eam est, quae vel a spasms remotarum partium, sanguinem alio- rum vrgentium, vel a stimulo in loco labefactato nascitur, vel dolorem aliquem secum iunctum habet, — Spastica causa in haemoptysi ex hypochondriis et istarum feminarum alius cuiuslibet vitii pulmonum expertium locum habet. In hoc morbo in vniuersum ad stimulum, qui ad tussim vellicat, post praemissa alia sopien-

dum apprime valet, qui nisi obtundatur, sustentat profluum et cessans recrudescere facit. — In fluxu nimio mensium vel haemorrhagia post abortum, quae in connubio doloris dorsi vel abdominis non inflammatorio incidit et reuertitur aucta vehementia, quoties vel dolor redit vel increfcit, Opium adstringentibus omnibus est praefendum (WHYTT'S *Works* p. 661.). Abortum quoque auertit in nimium sensilibus feminis (ID. p. 540.). Haemorrhagiae vteri prope finem grauiditatis obortae vel isti parturientium succurrit, vt palliatium egregie irritationem doloresque vteri sedando, item spasmos abdominis, si qui subsunt, sanguinem ad inferiora determinantes pacando. In hisce haemorrhagiis cl^{mo} GARTSHORE (*Diff. de Papaueris usu in parturientibus ac puerperis* p. 36.) apta visa est Opii cum spiritu vitrioli coniunctio, cuius commodum in haemorrhagiis grauidarum cl. AASKOW (in *Act. Societ. med. Havn. Vol. 1. p. 51. sqq.*) documentis allatis nuper confirmavit. Siftitur etiam Opio feliciter immodica ista haemorrhagia et periculosa, quae partui nonnunquam statim superuenit, siue haec fiat a residuis placentae portionibus vel grumis sanguineis post infantem natum, siue contingat post vteri contenta omnia iam exclusa (V. casus memorabilis in GARTSHORE *l. c.* p. 51.). Imo si metus futuri sub partu effraeni fluxus incidit, saepissime periculo, antea Opio capto, obuam ire licet (Conf. SMELLIE

on *Midwifery Vol. 3. p. 421. sqq.*). Opportunitatem vel noxam Opii in aliis haemorrhagiis exhibendi definiunt regulae praefixae generaliores et addita exempla.

Quum Opium inflammatis locis applicatum gangraenam non arceat, sed contra eam aduocet, dubitaret merito quis, an in vlla gangraenae specie conduceret, nisi experientia id exploratum reliquisset. Omitto HECQVETI vagas laudes: nouissime vero (POTT *chirurgical Observations* inde a pag. 189.) insignis eius praestantia in ea specie constitit, quae in digitis pedis incipiens sensim ad pedem ipsum et malleolum, quin tibiam ascendit, et aegrum plerumque trucidat. Extracti nominatim thebaici tria vel quatuor grana ad minimum intra nychthemera capta. Nec opus fuit simul alio externo remedio, quam pulte ex farina seminis Lini et bulliente lacte vel aqua, mixta vnguento sambucino vel butyro recenti absque scarificationibus, quae saepe inanes, saepe exitiosae apparuerunt.

Pauca hucusque modo exempla externi Opii vsus memoravi. Sed multiplex olim inualuit, vt vel ex formulis linimentorum, vnguentorum, emplastro- rum, in libris pharmaceuticis obuiis, constat, et vlt- erius elucet, si practica cuiuslibet fere aevi monimen- ta euoluimus. Scopus fuit idem plerumque ac Opii per os ingesti, frequentissimus ad dolores sopiendos

in arthritide, rheumatismis, odontalgia, hæmorrhoidibus aliisque dolorosis affectionibus, item in vulneribus et vlceribus; porro ad somnum conciliandum et conuulsuos vel spasticos motus sedandos. Falli nos vero in spe dolores compescendi Opio extrinsecus applicato, experimenta bene multa docent. Nunquam stuporem partis ab applicatione opiatorum se obseruasse profitetur WEDELIVS (*Opiol. l. 2. §. 3.*) nec ALSTONVS (*l. c. p. 159.*) emplastro opiato per noctem circa digitum annularem vel brachium imposito effectum vllum percepit. Approbavit et academia chirurgica Parisina, Opium cuti appositum dolorem partis non minuere (LOUIS in *Rec. des pieces, qui ont concouru pour le Prix Tom. 2. p. 127. sqq.* GVIOU *ibid. p. 205.*). Contra ea neruo nudo applicatum vt acre calidumque remedium irritat. Manifeste hoc contigit solutione aquosa partibus excoriatis et vulneribus superficialibus admota, vt in quibus ardorem et irritationem excitauit, dolore per aliquot minuta temporis prima continuante (ALSTON in *med. Essays l. c. p. 159.*). In cancro pariter dolorem auxit (MURAVLT *chir. Gesch. p. 264.*), quin adeo, vt quum vlceri cancroso parotidis dextrae illud imponerent, prae dolore aeger conuelleretur (PLENCK *Mat. chir. p. 388.*). Odontalgiae ex carie consumendo ipsum neruum, vt acria olea vel acida, videtur vnice opitulari in his, qui opiata in dentem caute immiserunt; sed nec in

hac

hac specie effectus semper constans est (LORRY *l. c.* p. 72.), in aliis aperte noxius, et, sicuti ex Opio interne sumto, post aliquas subinde contingentes inducias dolores postea exasperari solent. — Ob stimulum hunc varij Opium ad discutiendos et emollientidos tophos, nodosque arthriticos, scirrhos, scrophulas, item ad resoluendos et maturandos tumores adhibuerunt; et in tenerioribus hominibus cutis inde exulceratur, pili extirpantur, pruritus excitatur. (V. testes citt. in TRALLES de *Op. Sect. 4. p. 189.*) Minus igitur apta nonnullis (ALSTON *l. c. p. 159. sq.* MONRO *l. c. p. 283.* TRALLES *l. c. p. 191.*) visa est causticorum vel vesicatoriorum cum Opio miscela, doloris inde enascituri mitigandi causa, a quibusdam, vt HILDESHEIMIO (*Spicil. 1, de affect. cap. p. 14.*) HEQUETO (*l. c. p. 194.*) GVIOTO (*Recueil pour le Prix de l'Ac. d. Chir. T. 2. p. 205. sq.*) aliisque commendata; vt qui augmentum potius doloris inde metuunt. Hisce tamen aduersatur nouissima ill. ACREL (*Chirurg. Vorfälle T. 2. p. 445.*) experientia, qui methodo cl^m ELSE in curatione hydroceles vsus, additamento Opii causticum exiguum vel nullum dolorificum sensum excitasse nobis persuadet. Ob hunc, quem dixi, stimulum in inflammatorii generis morbis valde noxium est, vt gangraenae adeo inde originem suam ceperint (TRALLES *l. c. p. 218.* TISSOT *Epist. pract. p. 196.*) Emplastrum opiatum, tempori ad sedandum

dum dentium dolorem impositum, in femina furorem cum spasms creauit, non prius cessantem, quam emplastro remoto (LORRY in *Rec. period.* 1756. p. 74.). Delirium pariter successit ex binis emplastris opiatibus temporibus vtrinque ad cephalalgiam in adolescente domandam applicatis, sensim obrepente somno (ΚΑΑΥ BOERH. *impet.* p. 405.). Ita et alia exempla docent, Opium capiti applicatum somnum subinde impertire (LORRY *l. c.* TRALLES p. 194.). Nec in conuulsibus vel spasticis turbis externum vsum inanem fuisse, ex vsu Theriacae, in vomitu saepe laudato (Vid. e. c. v. SWIETEN *Comment. ad §. 658.*), et dictis supra de spasms vniuersalibus liquet. Semper vero cautionum circa vsum internum Opii obseruandarum sub isto quoque externo habenda ratio est. Vberius de eius applicatione externa egit cl. PLENCK (*Samml. v. Bemerk. 1 Th. p. 143. sqq.*).

Clysmate autem Opium excipere, haud rara etiam hodie praxis est. Quin sunt, qui sic illud praestare reliquis exhibendi modis arbitrantur (COTVNII *Comment. de Ischiade nervosa §. 42.* DONALD MONRO in *Praelect. med. in Cronii instit. v. Gött. Anz. 1778. Zug. n. 45.*). De efficacia testantur iam experimenta de animalibus indicata (p. 230.). Videtur et in hominibus similibus fere intestinorum ac ventriculi structura eundem effectum promittere, siue per os siue per anum illud ingeratur. Maior tamen eius semper
 poste-

posteriori via requiritur quantitas, quae si modum excedat, vel extra opportunitatem porrigatur, in eadem pericula, ac Opium ore iusto copiosius captum, hominem praecipitat. Hanc ut praeferrent viam, quidam eo inducti fuere, quod tutiorem crederent, alii rectius, quando ventriculi sensibilitas nimia ob nauseam vel vomitum Opium interne non fert, alii iterum ut loco affecto tanto propior esset medicina. Nonne et ideo clysmata opiata praerogatiuam habent, quod sic Opium bilis aliorumque humorum miscela non possit eneruari? Nota est theriacae in dysenteria per aluum applicatio, a SYDENHAMO, SENNER-TO, RIVERIO, DEGNERO, HVXHAMO praecepta, quae, nisi illi addatur, quod calidam eius naturam temperet, Opio solo nocentior habenda. Prodest eximie in pertinaci tenesmo alui dysentericorum clyσμα ex feminibus Lini, vel amylo cum guttis quinquaginta Laudani liquidi (CLARK *Dis. in hot countr. cap. de dysent.*). Colliquatiua phthysicorum diarrhoea a paruula Opii dosi per anum iniecta constanter immi- nuta, aucta potius per maiorem eius copiam degluti- tam (COTVNNI *l. c.*). Nec minus in insultibus asth- matis conuulsiui conducit; nec non ad dolores imma- nes ischiadis neruosae demulcendos; quibus scopis Opii granulum in lactis aqua diluti semilibra solutum post elota intestina vulgaribus clysteribus e're est im- mittere (COTVNNI *l. c.*). Obstructionem mensium

ex spasms vaforum vteri clyfma ex aqua calida cum triginta vel quadraginta guttis Laudani vefperi tempore eruptionis instante iniectum referat. Et idem, iuncto epithemate emolliente tollit dolores, animi deliquia, deliria, conuulfiones, quae nonnunquam tenellas feminas sub eruptione affligunt (WHYTT'S *Works p. 658. fq.*). Sic dolores imi ventris varii eius ope confopiti (*l. c. p. 616. fq.*). In stranguria moleftiffima clyfma eiusmodi 40 ad 100, 120, 130 guttas Laudani continens, vnicum immortalis HALLERO (*Comment. nov. Societ. fcient. Götting. Tom. 7. p. 7. fq. et Tom. 8. p. 12.*) folatium fuit.

Vfui tam interno quam externo omnino fufficeret Opium crudum defcripto fuperius modo ex capitulis ftirpis erutum, nec alii praeparationi fubiectum, quam illi, qua a terra, arena aliisque peregrinis particulis vel fordibus liberatur. Ita fenferunt SYDENHAMVS (*Oper. p. 186.*), WEDELIVS (*Opiol. L. 1. Sect. 2. c. 6. p. 69.*), YOUNG (*l. c. p. 172.*) multique alii summi Opii fautores, idemque euicit innumeris vicibus capta experientia. Hocque fine peregrina vlla mifcela in pilulas vel in puluerem facchari fimiliumue inertium ope redactum, quo tanto facilius in ventriculo fubigatur, vel folutum in commodo menftruo ingeri potefl. In definienda eius dofi autem fponfe patet, pro norma efle non poffe ingentem iftam quantitatem, quae orientalibus gentibus arridet (Vid. fupra

pra p. 232.), nec eam, quam et in Europa quidam eadem consuetudine indurati impune tulerunt; vt drachma integra, quam Rostochiensis quidem pharmacopola ad leuandos arthriticos dolores deglutiuit (SIM. PAVLLI *Quadrip. bot. p. 466.*), et eadem alio exemplo dosis, cui femina Hafniensis initium a granis capiendo, adeo assueuerat (BARTHOL. *Act. Hafn. Vol. 2. Obs. 20. p. 50.*), vt iterandi illam quotidie necessitas subesset; vel mensura cochlearium paruorum quatuor Laudani liquidi Sydenhami, quam per duodecim annos homo quidam sine somno subsequente quotidie sumsit (YOUNG *l. c. p. 104.*). In melancholia autem vel mania, nec non spasms vel conuulsionibus dirioribus, tantopere turbata est neruosa vel muscularis natura, vt eae doses Opii et repetitiones ferantur, quae apud alios ipsam vitam necessario perfundaturae essent. Inassueti omnium maxime eodem afficiuntur, vt in hisce iisque adultis, quarta grani pars, granum dimidium vel integrum insignem effectum exerceat. Raro hisce grana duo vel tria concedi vno praebio possunt. Assuetis adultis grana quatuor, quinque, plura, donec expectata vis emergat, ALSTONVS (*Med. Essays of Ed. Vol. 5. p. 172.*) permittit. Sed praestat, si continuatione eius opus est, nisi mora periculosa, vt in terribili isto spasmodum vniuersalium genere, illud partitis portionibus porrigere, et sperati effectus ratione habita, vel iterare breuiori-

bus

bus siue longioribus interuallis praebia, item augere pro necessitate quantitatem, vel si sinister euentus inde contingit, omnino Opium omittere. Quoniam vero illud, si frequenter sumitur, sua vi sensim exiit, sub continuato vsu dosim adaugeat aeger necesse est. Quantitas, quae inassuetos necesse obseruata, varia perhibetur, drachma vna, grana viginti duo, duodecim, imo septem, quatuor (V. HALL. *Elem. Physiol. T. 5. p. 612.*). Causa effectus aequalis a dispari mole in peculiari quadam corporis peruersa diathesi omnino quaerenda est, et saepe sine dubio mors non a mole, sed intempestiua eius administratione dependit, e. c. in eo, qui, post tartari emetici grana quinque ingesta, Laudani guttas viginti ad turbas compescendas sumserat (STEDMANN in *med. Ess. of Ed. T. 4. p. 37. sq.*).

Significanda iam auxilia, quibus succurritur iis, qui vel malo consilio vel fortuito casu vel imperitia quadam Opio abusi periculosis variis sequelis conflitantur. Causa horum saepe studiose celatur medico, quae, nisi percontando detegi possit, non ambigua tamen euadit temulentia, delirio, sopore vel et conuulsionibus, pruritu cutis, sudoribus profusis, saepe Opium spirantibus, facie inflata rubente, sub pulsu veloci et respiratione difficili celeri. Haec si adsint, quantocyus tentandum, an vomitus cieri possit vel aqua tepida, in qua butyrum vel oleum dif-
flu-

fluxit, accedente faucium per digitum siue plumam oleo madidam irritatione, vel tartaro emetico, vel, si ventriculus iam sensu fere et irritabili sua vi orbatus fuerit, vitriolo albo (HEBERDEN in *med. Transf. Vol. 2. p. 220.*) Mora autem paralyticus fit ventriculus, vt nec acre remedium vellicet, vel spasms ita contrahuntur pharynx et oesophagus, vt nihil deglutiri possit, quo posteriori casu per canalem metallicum demitti iubet BOERHAAVIUS (*Praelect. T. 6. p. 388.*) commoda remedia. Tum vena secanda est, vt velocitas visque sanguinis minuat et caput a nimia eiusdem mole liberetur, quo consilio et maxime interest, hirudines collo et temporibus applicare. In usum quoque vocanda, si fieri potest, purgantia vel clysmata stimulantia. Confert et reuulsionis sine fricare pedum plantas scopulis, hisque sinapismos imponere. Summa vero infringendi Opium, vt alia narcotica, potestas acidis inest, quo scopo acetum aqua dilutum potare, spongia quoque illud idque calidum ante nares tenere et eodem frontem et tempora fouere e re est. Ad antidota eius quoque referenda Ipecacuanha est, ex obseruationibus Anglorum, de qua vi iam antea (*Vid. Appar. med. T. 1. p. 539.*) notabilem casum recensui, et puluis DOVERI mox fusius persequendus insuper indubium documentum praebet. Imo Coffeae infusum eneruat vim narcoticam Opii experimento Turcarum et Arabum (PERCIVAL'S *med. Essays*

say's Vol. 2. p. 128.) Et licet Laudani liquidi guttae octodecim post prandium captae in medico quodam alias somnum concirent, hic tamen prohibitus fuit tribus cyathis infusi saturati Coffeae immediate post superbibitis. Rediit autem somnus sub alio experimento, omiffa Coffea (*EIVSD. phys. et med. Eff. p. 269.*).

PRAEPARATA PAPAVERINA.

OLEVM PAPAVERIS EXPRESSVM *Ph. W. p. 127. Ph. Paris. p. 114.* Ex feminibus Papaueris albi. De hoc supra iam egi *pag. 217.*

SYRVPVS PAPAVERIS ALBI *Ph. W. p. 215.* Ex decocto capsularum (nondum perfecte maturarum) cum feminibus et saccharo. Vim blande anodynam praestat; hinc in tussi, vigiliis protractis, inquietudine animi vsurpatur vel solus ad vnciam dimidiam, drachmas sex supraque, item in emulsionibus et mixturis. Seminum additamentum superfluum, imo eneruare videtur vim anodynam. Hinc praefereendus

SYRVPVS E MECONIO s. DIACODION *Ph. Lond. p. 80.* qui semina excludit. Instar mitissimi pargorici praecipit solet, vnde apud infantes crebrius vsu venit, quibus Opium plerumque scrupulosius offertur. Vncia vna tamen huius syrupi grano circiter Opii (*LEWIS M. m. p. 430.*) vel guttis sedecim Laudani

dani liquidi (SYDENH. *Oper. p. 376.*) suppar cenfetur. Atque huic in eo praeferendus, quod minus calefaciat (SYDENH. *p. 372.*). Omnes vero eae cautelae, quas Opii felix administratio requirit, ad hunc etiam spectant. Dosis non aegri aetati sed naturae morbi et symptomatum vehementiae adaptanda, et, nisi prima sufficiat, iteranda alia atque alia, post commoda intervalla, donec voti compos aeger fiat, et tum minuenda. Ita ad mitiganda incommoda ex dentitione difficili tutissimum est omni semihorio eius scrupulum semis infanti ingerere, et intermittere, ut primum tranquillitas restituatur; inter quae tamen non topica emollientia negligenda, et Electuario de Manna soluenda aluus, ne in detrimentum torpeat. In casu diriori opus maiori dosi est, vel syrupi dosi gutta una vel altera Laudani liquidi instilletur (ROSENSTEIN *Barnsjukd p. 36 sq.*). Ad sedandos dolores infantum lactantium ab aphthis nutrix syrupi drachmas duas capiat, si vero lacte mammae turgeant, drachmas tres vel quatuor (IDEM *p. 44.*). Hoc nominatim paregoricum est, quod SYDENHAMO (Vid. e. c. *Oper. p. 372.*) totque eius affeclis adeo sese probavit in variolis, cuius vnciam unam ad sesquiunciam ille adultis pro dosi concessit.

SYRUPVS DIACODION *Ph. W. p. 209.* Ex capitibus Papaveris, Siliqua dulci, radice Liquiritiae aqua coctis, addito dein saccharo. *Ph. Danica p. 254.*

omittit iure Siliquam dulcem, sed capita Papaveris Rhoeados recipit. Tussi mitigandae nominatim destinatur, licet omnino et alias anodynas vires exferat. Infantibus lingendus datur ad drachmas duas, adultis ad unciam supraque. Debilior praecedente, hinc et ad uncias vsque duas in variolis propinare illum non dubitavit HAENIVS (*Rat. med. cont. T. 2. p. 87.*).

SYRVPVS, DIACODIVM CROCATVM *Ph. W. loc. cit.* Est praecedens Croco mixtus. Calidior igitur magisque anodynus.

PRAEPARATA OPIATA.

Opium crudum licet omnis generis praeparatis praeferri mereatur, tot tamen artificiis lusit humana industria in Opio, vel, ut ipsi quidem crediderunt se efficere posse, corrigendo, vel commodius exhibendo, ut sigillatim illa omnia enumerare longi temporis negotium esset, operam vix rependens. Quidam tostione vel et fermentatione, quod noxium inesse Opio arbitrati sunt, dispergere tentarunt, alii, resinofam partem metuentes, Opium aqua soluendum et dein inspissandum duxerunt, alii contra spirituosa emendando illi optime inseruire vel efficaciores partes erudere existimarunt. Nonnulli acidis mitigare acrimoniam eius studuerunt, aliis hanc vim ab alcalinis expectantibus. Magna medicorum cohors, qui nescio quidnam glacialis frigoris inesse Opio somniarunt, acria

varia, aromata calidissima, resinosa, salia volatilia, Crocum, olea aetherea rel. addiderunt. Vnde portenta ista pharmaceutica, Theriaca, Mithridatium, Electuarium Diascordium, aliaque similis fecis emerferunt. Purgantium, diureticorum, neruinorum etc. miscela existimarunt effectibus quibusdam molestis cum commodis ex Opio iunctis obuam iri posse. Castorei seorsim in hoc corrigentium putatitorum catalogo mentio fieri debet, quod iam GALENI, TRALLIANI, AVICENNAE plausum ferens, inter seriores celebratiores viros, SENNERTO et BAGLIVIO sese approbavit, et proxime cl^{mo} GARNIER (*Rec. period. T. 4. p.304.*). Certissimum autem est, varia hacce praeparationis sollertia vel castrari Opium benefica sua virtute, vel miscela multiplici peregrinas alias vires illi impertiri. Maxime interest, feruare Opii vaporosam istam siue volatilem partem, qua dixi (*p. 224.*) illius vires praecipue contineri, cuius aliqua portio non potest non, quamcunque Opium per ignem vel fermentationem praeparationem subeat, sufflaminari. Acidi autem additamento, vtpote corporis contrariae naturae, debilitatur nimium. Debilitare autem medicamen, an idem est, ac corrigere? Qui spirituosa, aromata aliaque calida, addunt, manifeste Opii calidum et acrem genium insigniter intendunt. Non perinde igitur est, quo opiato vtaris.

EXTRACTVM OPII SPIRITVOSVM vel solutionem eius spiritu

vini factam efficaciorē esse Opio crudo, experientiam tam in brutis quam hominibus instituta probant, sine dubio ideo, quod spiritus vna cum resina plurimum volatilis portiois Opii in se recipiat; liberatum quoad maximam partem a gummosis et terreis compedibus. Non facile vero fert ventriculus praeparata ista spirituoſa, sed ob acrimoniam eorundem vomitu vel et alui deiectionibus excutiuntur; vnde omnino fere vsus eorum medicus internus hodie repudiatur.

EXTRACTVM OPII AQVOSVM. Si rite paratum fuerit, multum adhuc seruat halituosae Opii partis, et tantillum resinae ob arctam eius cum gummi copulam. Quo minus calida est aqua pro solutione, quo blandior pro inspissatione ignis gradus, et quo angustius vas in quo ista perficiatur: eo efficacius est extractum. Vt praeterea a resina, quantum fieri potest, liberetur: copia aquae eaque frigida requiritur. Multis modis contra hasce simplices regulas a pharmacopolis peccatur, adeo vt valde differat extractum aquosum vnum ab altero, nec mirum sit, quibusdam iusto imbecillius extractum aquosum videri. **EXTRACTVM OPII** in *Ph. W. p. 94.* descriptum non satis bene aqua succo citri acidulata paratur, maleque omisſum, calida an frigida conducatur. *Ph. Danica p. 176.* pariter temperiei aquae non meminit. Secundum vtramque formulam, ob aquae copiam, resinae notabilis iactura efficitur. **Ad OPIVM**

COLATVM f. EXTRACTVM THEBAICVM *Ph. Lond. p. 23.* item *Ph. Succ. p. 112.* bulliente aqua pro solutione vtitur, eaque parca. Omnes hae modico igne spissandum iubent. Duplo maiori dosi, quam Opium crudum, dari potest genuinum extractum (*TRALLES de Op. Sect. 1. p. 237.*), soletque plerumque sub hac lege Opio crudo substitui.

PANACEA LIQVIDA OPII cl. IONES (*Mystery of Opium revealed*) est solutio aquosa colata, liquidam formam seruans. Ob formam placet, etiam infantibus ad guttam vnam vel alteram exhibenda.

EXTRACTVM OPII f. OPIVM CYDONIATVM PER FERMENTATIONEM *Ph. W. p. 94.* Succus cydoniorum aquae pro solutione additus, vt acidum, Opium eneruat, quod vltterius facit fermentatio subsequens, praecipue in vase leuiter tecto. Huic dispendio virium aliud ex copia sacchari addas. Mirum sane, quod Pharmacopoeae dictae auctores exaltari hac praeparatione Opii vires asserentes, parciorem longe eius quantitatem quam extracti aquosi iniungant. Rarissimi vsus.

LAVDANVM OPIATVM *Ph. W. p. 104.* Constat ex extracto Opii aquoso, Croco et Opobalsamo, quod creditum est narcoticam Opii vim vtiliter infringere. Crocus hic superfluus. Dosis a grano dimidio ad tria in *Ph. W.* assignatur; sed solidioribus medicis nou amplius arridet.

ESSENTIA ANODYNA OFFICINALIS *Ph. W. p. 76.* Est extractum Opii aquosum in nouem partibus aquae Cinamomi spirituosae solutum; ita vt Opii granum vnum in scrupulo dimidio essentiae comprehendatur. Rarius hodie in Germania frequentatur. Conuenit fere omnino cum **TINCTURA THEBAICA** vulgo **LAVDANO LIQVIDO** *Ph. Edinb. Ed. nouiss. p. 86.* Nec multum discrepat **TINCTURA THEBAICA** *Ph. Holm. p. 200.*, etsi spiritui vini aqua Cinamomi seorsim pro solutione additur. Formula *Ph. Lond. p. 67.* autem Opium colatum, Cinamomum, Caryophyllos in vino albo macerari iubet; Anglis fuetissima.

LAVDANVM LIQVIDVM SYDENHAMI *Ph. W. p. 104.* Formula eadem plane illuc inserta est, quam auctor suppeditat in *Opp. p. 185.* et quae conflatur ex Opio, Croco, Cinamomo, Caryophyllis et ea quantitate vini Hispanici, vt eius drachma vna Opii grana decem et Croci grana quinque circiter contineat. Vulgatissimum fere omnium opiatorum, et vel comoda sua forma placens, licet non careat suo vitio ob Crocum et addita aromata, quibus saepe praeter rem iusto calidius redditur. Hinc et compendia ista praeparationis in praecedente articulo recensita. Adultis eius guttae sex, octo, sedecim supraque per os exhibentur, idque commode in frustulo sacchari; mixturisque crebro additur. De utilitate eius
 exi-

eximia in clysteribus supra (p. 284.) exempla adfuerunt.

PILVLAE DE CYNOGLOSSA *Ph. W. p. 138.*

Crebro praecipiuntur inprimis a medicis Germaniae, a granis binis ad quinque. Plura alibi (*Artic. de Cynoglossa, App. med. T. 2. p. 104.*) iam de iis exposui.

PILVLAE DE STYRACE *Ph. W. p. 140.* Ana-

logae mox dictis, etsi rarioris quam istae praescriptionis. A granis quatuor ad octo capiuntur. Pluribus iam de hisce (*Art. de Styrace, App. med. T. 2. p. 84.*) egi. Simplicior, vti dixi, compositio pilularum huius nominis in *Ph. Lond. p. 96.* exstat.

THERIACA ANDROMACHI *Ph. W. p. 50.*

Electuarii species, luxuriantis ingenii soboles, quam vna cum multis efficacibus, copia partim inertium, partim superfluum ingrediuntur. Composita Neronis tempore. Nomen tulit a vi illi adscripta morfus et ictus venenatorum animalium eneruandi, et additis viperarum trochiscis, quos ἀρτισκουῦς Ἰνριανουῦς Graeci dixerunt. Admiscuerunt quicquid theriaco scopo commodum iudicarunt; et quum simul exhilarare animum eodem cuperent, Opium Crocum et aromata addiderunt. Noua vero accessit farrago ob correctionem, qua Opium illis indigere visum est. Sensim in lugendam tot hominum cladem ad miasmata morbosa extensa est eiusdem virtus, et commune malignitatis remedium est reputata.

tata. Sic ex vno errore in alterum saepe deuiat humana mens. Plebis panacea in acutis, sed ob calidam et sudoriferam naturam in hisce valde noxia. Potior vis ab Opio, cuius grana sex vnciae cuilibet infunt. Drachmae duae vel tres assignantur pro dosi. Vfus interni varia iam hinc inde exempla suppeditata sunt. Crebrius a medicis extrinsecus applicatur, circumspeditione debita obseruata, ad sedandum vomitum, tormina, diarrhoeam, dysenteriam, dum supra alutam extenditur, vel in profluuiis dictis aluo iniicitur. Carere vero in vniuersum potest solidior medicina monstro hocce pharmaceuticae artis. Sicco hinc pede transeo correctionem s. THERICAM COELESTEM QVERCETANI *Pharm. dogm. restit. p. m. 528. sq.* item in *Ph. Brand. p. 201.* repetitam, qui auctor rescindens mellis vbertatem tanto liberalius pro more seculi terrea varia aliaque vix a corpore nostro soluenda adiecit: item THERIACAM COELESTEM WVRTEMBERG. (*Ph. W. p. 222.*) compositionis arcanae. Simulacra modo grandaeuae illius ANDROMACHI compositionis sunt THERIACA EDINENSIS *Ph. Ed. p. 78.* et illa *Pharm. Suec. p. 193.* vt quae ad octo modo symbolas formulam contraxerunt, ambae tamen inter se in quibusdam discrepantes.

MITHRIDATIUM DAMOCRATIS *Ph. W. p. 47.* Similis nostrae formula a MITHRIDATE, Ponti rege, profecta fertur, quam inter arcana eius
victo-

viſtorem POMPEIVM inueniſſe narrant. Seriori paulo tempore, nempe DAMOCRATIS, Neronis Archiatri, tribuas adhuc ſuperſtitem. Simili farragine hoc electuarium, vt Theriaca conſtat, ſimiliſque efficaciae opinionem prae ſe tulit. Opii autem tertiam modo partem continet, ſcilicet vncia vna grana eius tantum duo. Doſis, drachma vna ad vnciam ſemis (*Ph. W.*). Cenfura vero prior huc redit.

PHILONIVM ROMANVM *Ph. W. p. 48.* Antiquiſſimum omnium opiatorum, quae PHILONEM Tarſenſem, Aſclepiadeae gentis medicum, auctorem agnoſcit. Non tamen hodierna genuina formula eſt. Breuior, quam reliquorum electuariorum opiatorum. Veteres plurimum virtutis illi tribuerunt, hodie fere omnino neglectae. Cuilibet eius drachmae granum vnum et ſemis Opii ineſt, vnde doſis conſtitui poterit.

ELECTVARIVM DIASCORDIVM FRACASTORII *Ph. W. p. 46.* De hoc vid. *Artic. de Scordio* ſupra pag. 117. 1q.

ORVIETANVM *Ph. W. p. 133.* Omnium dictorum electuariorum ſtolidiſſimum, nam compositionem largam et inconcinnam adhuc auget Theriaca et Mithridatii additamentum, Dignum igitur circumforaneo, HIERONYMO FERRANTE, ex vrbe Oruieto, monumentum. Etiam hoc verſipelli alexipharmaci titulo honoratum. Pro doſi drachmae duae ad vnciam dimidiam indicantur.

PVLVIS ANODYNVS DOVERI, *Dr. Dover's Powder*. Frequens Anglorum tam in nosocomiis, quam priuata praxi, eiusdem vsus iniungit, vt prae-ter pauca ista, antea de eo dicta (*V. Appar. med. T. 1. p. 539.*), vberius illum hic perfequar. Formula eius haec est: ℞. Nitr. Tart. vitriol. ana ℥iv. In cruci-bulum candens iniecta agita donec deflagratio et scin-tillatio desinat, adde Opii concis. ℥j et in puluerem redige adiiciendo Rad. Glycyrrh. Ipecac. subtiliss. pul-ueris. ana ℥j. M. probe. Ita variis locis describitur in MONRO'S *Account of the milit. diseas. p. 299. Chirurg. Pharmacy p. 344. Med. Pract. of Lond. Hosp. p. 18.* Dosis ibidem a gr. decem ad drachmam dimidiam, scrupulos duos imo ad drachmam vnam, permitti-tur. Paullum differt formula in nosocomio St. Tho-mae Lond., sub nomine *Sweating Powder*, vsitata, scilicet: ℞. Opii Ipecac. ana gr. ij Tartar. vitriol. Nitri ana gr. viij. MF. puluis, dandus pro vnica dosi (*Lond. Hosp. p. 69.*); quae miscela tamen sub Doveri nomine in nosocomio St. Georgii vsu venit. Opium et Ipeca-cuanha praecipua sunt, quae posterior prioris vim ita mitigat, vt pulueris ampla dosis innocue ingeri possit. DOVERI puluis est efficax valde sudoriferum et ano-dinum (*Lond. Hosp. p. 128.*). Sudor stragulis in lecto et potione diluente calida copiosa ali et. augeri solet. Insigne leuamen afferre in inflammationibus topicis magno calore et tensione stupatis traditur (*Chir. Phar-macy*

macy p. 345.) Rheumatismum chronicum egregie dissipat vesperi data ad grana viginti vel viginti quinque (PRINGLE *Dis. of the army p. 102.*) vel ad gr. triginta (*Lond. Hosp. p. 18.*), quae dosis adeo bis de die hebdomadis spatium exhibita (BROCKLESBY *occ. and med. Obs. p. 131.*); alterna quavis vespera porrigitur secundum formulam dictam nosocomii St. Thomae. Dosi omnium maxime prodigus fuit cl. BROCKLESBY, qui subinde intra nycthemerum eius drachmas duas exhibuit, quae Opii grana sex et subinde plura comprehenderunt. Porro ad finem dysenteriae quibusdam aegris profuit excitando sudores et dolores sopiendo, alii tamen male inde sese habuerunt (MONRO *on milit. Diseas. p. 84.*). Hydropem quoque aliquando sustulit ad scrupulos duos captus sudore, qui adiutus decubitu inter stragulas per complures horas fuit (BROCKLESBY *l. c. p. 278.*).

Numerosa, praeter dicta, composita in *officinis Germaniae* Opium recipiunt, quorum vero pleraque exoleuerunt. Nominibus ideo solis acquiescere licet, idque eorum, quae Pharmacopoea Wurtenb. recenset: LAVDANVM HYSTERICVM *Ph. W. p. 204.*; LAVDANVM DIVRETICVM *l. c.*; EXTRACTVM ANODYNVNVM *p. 39.*; REQVIES NICOLAI *p. 49.*; BALSAMVS ODONTALGICVS *p. 30.*; ESSENTIA ANODYNA LVDOVICI *p. 76.*; TINCTVRA BEZOARDICA LVDOVICI *p. 224.*; TINCTVRAE ALIAE BEZOAR-

ZOARDICAE *l. c.*; TINCTURA ODONTALGICA *p.* 229.; AQUA THERIACALIS SIMPLEX *p.* 23. COMPOSITA *p.* 23.; SPIRITVS THERIACALIS *p.* 199.; SPIRITVS THERIACAL. CAMPHORATVS *l. c.*; PVLVIS ANODYNVS LVDOVICI *p.* 144.; PILVLAE POLYCHRESTAE STARCKEII *p.* 140.; PILVLAE SOLARES WILDEGANSII *l. c.* TROCHISCI DE CARABE *p.* 235.; EMPLASTRVM ODONTALGICVM *p.* 69.

Ex *Anglicis Pharmacopoeis* addenda ELIXIR PAREGORICVM *Ph. Ed. p.* 44. PILVLAE SAPONACEAE *Ph. Lond. p.* 95. PILVLAE PACIFICAE *Ph. Ed. p.* 85. BALSAMVS ANODYNVS *f. BATEANVS l. c. p.* 94.

CHELIDONIVM.

LINN. *Syst. veg. p.* 406. *Gen. pl. p.* 262.

279.

Pharm. CHELIDONII MAIORIS *Herba; Radix.*

Chelidonium maius; pedunculis umbellatis LINN. *Spec. pl. p.* 723. *Chelidonium maius vulgare* C. B. *Χελιδόνιον μέγα* DIOSC. et aliorum veterum: Icon: *Fl. Dan. Tab.* 542. REGNAULT *Botan. la Chelidoine. Pl. perennis, locis ruderatis et ad sepes copiosissima.*

Odor

Odor tofius stirpis recentis ingratis grauis, praecipue radicis, quae eo refert Mucorem fepticum L. Infidet plantae amarities, cum acrimonia iuncta, tenax, vt a contrectantibus digitis lotione difficile abtergatur. Scatet succo crocei coloris, qui saturatior est in radice. Siccando vel extractione acrimonia eius mitigatur insigniter, odorque herbae in integrum perit. Olim frequentioris in praxi medica vsus, quam hodie, commendatione tamen dignissima stirps. Vires HERBAE et RADICIS similes, modo agnoscas huic esse potiores.

Radix ramosa, dum recens, bruno rubicunda, siccata nigra. Vtraque pars resoluit aperitque et abtergit efficaciter, ita vt in obstructione varia viscerum morbisque ab ea prouenientibus, nec non in cutis variis vitiis, opem haud mediocrem erogat.

Icteri remedium iam antiquitus reputatum, sed restringendum ad eum, qui absque inflammatione est. Radicem cum Aniso ex vino albo potatum illi mederi notat DIOSCORIDES (*M. m. Lib. 2. cap. 211.*), absque Aniso autem GALENVS (*de simpl. Lib. 8.*) memorat. Eadem FORESTO (*Obs. et Curat. Lib. 19. Obs. 40.*) placuit, sed ex cereuisia decocta. Arcanum in ictero vocat LENTILIUS (*Miscell. med. pract. p. 229.*). In hunc quoque finem vel radicis vel foliorum infusum aquosum vel radicis puluis ad drachmam dimidiam supraque exhiberi potest. Suadetur et serum lactis, in quo folia fri-

gide macerata, cum cremoris tartari tantillo capere (СНОМ. *Usuell. T. 2. p. 80.*). Commodissime extractum eius, vino ad mitem ignem paratum, offertur a scrupulo vno ad duos per diem, aqua destillata solutum. Sicque tam in ictero quam aliis morbis ex obstructione viscerum, glandularum, mesenterii, vel lymphae ipsitudine prouenientibus, per aliquot hebdomades continuatum, voto satisfacit (LANGE *de med. Brunsv. dom. p. 124. sq.*). Hocce extractum aceto scillitico solutum infarctos pulmones post screatum pituitae praegressum liberavit (IDEM.). Lienem doquentem et tumidum succus ex tota planta expressus et vino vel cereuisia et saccharo temperatus sanauit (SENNERT. *Epist. Cent. 1. Epist. 36.*).

Transeo ad efficaciam in febre intermittente. Hanc tollere fertur praemisso emetico succus herbae expressus ad guttas tres vel quatuor aliquot cochlearibus vini sumtus, vel et infusum radice ante paroxysmum ingestum (WAGNER in *Eph. Nat. Cur. Dec. 2. Ann. 9. p. 60.*). Vereor, ne guttae istae paucae succi parum effectus praestent. Quantitatem autem cochlearis dimidii vel integri cum vino capiendam (HÜNERWOLFF in *Eph. N. C. Dec. 3. Ann. 2. p. 120.*) vix praeterquam robustis exhiberem. Binis exemplis eius cochleari dimidio bis per diem dato tertianam profligauit ill. LINNEVS (in TILLAEI *Diff. de varia febr. interm. curat. p. 29.*). Plebs Brunsvicensis eodem
sine

fine vel puluere radicis ad drachmam circiter vnam cum aceto vel et succo herbae aceto similiter remixto vtitur (LANGE *l. c. p. 122.*). Sudor post vsum erumpit copiosus, qui sollicite lecti sotu alendus (WAGNER, LANGE). Praebium repetatur bis vel ter pro necessitate.

In hydropo, contracto ex abusu spiritus vini, Warsouientes herbae et radicis ex cereuisia infusum potant, vnde lotium copiose manat (ERNSTEL *Warsauia phys. illustr. p. 190.*), et saepe emerfisse feruntur.

Podagricis et calculosis commendatur instar Theae (CRAMER in *Act. Berol. Dec. 2. Vol. 8. p. 45.*).

Sunt et externi morbi, quibus Chelidonium dicarunt. Horum ex censu sunt inde a vetusto tempore oculorum affectiones. Succum cum melle in aereo vase coctum adiuuare oculorum aciem DIOSCORIDES (*l. c. Cfr. RHASES*) monet. Nec minus contra initia suffusionis valere quidam sibi persuaferunt; quo fine extracti quantum aequaret magnitudinem capitis aciculae mane oculo immisit, item aquam destillatam applicauit HILDANVS (*Cent. Epist. n. 59. in Oper. p. 1003.*). Fateor, me non satis fidere topicis istis contra cataractam iactatis, et vereri, ne, confundendo visum imminutum a suffusione cum illo, qui a maculis leuioribus corneae oriatur, varia remedia immeritis encomis cumularint. Ad delendum oculo-

rum

rum pannum vel nubeculas, extractum pariter applicatum (HILDAN. *l. c.*) vel succus aliquoties de die oculo instillatus (*A. N. C. Vol. 2. Obs. 77.*) profuit. Audiendi tamen et ii, qui frustra hocce remedium aliquando tentarunt (LANGE *l. c. p. 125.*). Vim humores oculi effusos refarciendi, quam BURRHVS de succo hocce iactitavit, iustius vnice aqueo humori, sponte naturae beneficio perfossa cornea confluenti, acceptam referimus, (Cfr. TH. BARTHOL. in *Act. Hafn. Vol. 1. Obs. 132. 133.*), vt manifeste docet cataractae extractio. Aqua eius destillata passim pariter ophthalmica depraedicatur (LVDOVICI *Oper. p. 208.*). Vnde et collyria intrat, vt aquam ophthalmicam ST. YVES; sed, quantum equidem teneo, irrita spe. — Pauci in recensione virtutum efficaciam succi vel herbae contusae et extrinsecus applicatae in herpete omittunt. Existimo conuenire in ea modo specie, quae topico vitio ab humore acri, cui per vesicantia exitus parari potest, nec labe humorum vniuersaliori consistit. — Nempe adeo acrem succum vehit, vt verrucas molliores, iis illitus, exedat (HEIST. et PLATN. *Chirurg. in capp. de Verrucis*). Laus eiusdem in depurandis sanandisque vlceribus ad vetustiora pariter (ARNOLDI DE VILLANOVA *L. 5. Brev. pract. 6. 21.*) ac feriora tempora pertinet (LANGE *l. c. p. 124.*).

PVTAMINEAE. CAPPARIS SPIN. 305

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA CHELIDONII MAIORIS *Ph. W. p. 6.*

Vix prae simplici aqua destillata ullam praerogatiuam habet.

DECOCTVM AD ICTERICOS *Ph. Ed. p. 54.*

Inter alia radicem cum foliis stirpis recipit.

ORDO XXII.

PVTAMINEAE.

CAPPARIS.

LINN. *Syst. veg. p. 405. Gen. pl. p. 261.*

280.

Pharm. CAPPARIDIS *Gemmae conditae;*
Cortex.

Capparis spinosa; pedunculis unifloris solitariis, stipulis spinosis, foliis annuis, capsulis oualibus,
LINN. *Spec. pl. p. 720.* *Capparis spinosa* fructu minori, folio rotundo c. B. *Καππαρίς* DIOSC. Icon:
BLACKWELL *T. 417.* Frutex sarmentosus, crescens in muris petrisque Europae australioris, nominatim Gallo-Prouinciae, Hispaniae, Italiae, vti et Orientis.
Appar. medic. Vol. II. V tis.

tis. Colitur in Prouincia circa Telonem Martium. Plantae horti botanici nostri inermes sunt.

GEMMAE (des Capres) virides, h. e. flores nondum expansi, qui igitur constant ex calyce tetraphyllo, corolla tetrapetala, staminibus numerosis et pistillo vno, lentis vel pisi magnitudinis, maxime hanc stirpem celebrarunt, siquidem rite praeparatae intinctoribus carnum pisciumque inseruiunt. Quo minores, eo magis placent, tantoque carius veneunt. Differt vero magnitudo pro aetate gemmarum varia. In Prouincia sine delectu maiores minoresque colliguntur: sed conditae iam per cribra transmittuntur, vt dispescantur secundum magnitudinem diuersam (DU HAMEL *Traité des arbres* T. 1. p. 121.). Ita vero condiuntur: decerptae in umbra per tres vel quatuor horas reponuntur, donec flaccescere incipiant, dein aceto per octo dies macerantur, quibus exactis eximuntur leniterque premuntur, et iterum aceto perfunduntur per idem spatium, quod et dein tertium fit; tum in doliis seruantur cum aceto, cui quidam falem adiiciunt. Hac ratione per triennium seruantur integrae (RAII *Hist. pl. Tom. 2. p. 1629.* item GEOFFROY *M. m. Traité* T. 5. p. 431.). Noxio valetudini artificio, vt gratiori virescencia tingantur, aliquando vase cupreo macerantur. Conditae etiam si fuerint, acrimoniam tamen et amaricantem saporem retinent, nec cuilibet palato in deliciis sunt. Dabo, ad ciborum appeti-

petitum augendum et concoctionem facere. An obstructions hepatis et lienis vere resoluant, vltiori experientia dirimi debet. Capparidibus vnice et aqua, in qua faber ferrarius saepe ferrum candens exstinxit, septennis induratio et tumor lienis dissipatus (BENIVENIVS *c. 105. de abditis* in SCHENCKII *Obs. medic. p. 427.*). Non male pro vsu cibario hodie gemmae similes Tropaeoli substituuntur.

CORTEX ex radice deglubitur, quae ipsa ampla lignosa. Ille vero crassus albidusque est, conuolutus, calami cygnei amplitudinis, saporis nonnihil aromatici, subamari et subacris. Adstringere auctores tantum non omnes, vt FORESTVS (*Oper. Lib. 20. Obs. schol.*) SIM. PAVLLI, HERMANNVS, LINNEVS affirmant: solutio tamen vitrioli martis inde non nigrescit (ALSTON. *M. m. Vol. 1. p. 371.*). Et quae veteres, quibus insigni in pretio fuit, de eo recensent, ad aperiendi vim potissimum et abstergendi pertinent. Nempe praecipue in obstructionibus lienis, in mensium suppressione, malo ischiadico, in strumis discutiendis, porro in vlcibus expurgandis praeceperunt (DIOSCOR. *M. m. Lib. 2. cap. 204.* GALEN. *de simpl. L. 7.* PLIN. *Hist. nat. Lib. 20. cap. 15.*). Humores deprauatos eius ope per lotium eliminari, quin interdum per deiectiones sanguinolentas (DIOSCOR. GALEN. *loc. citt.*). Seniores varii medici lieni obstructo referando nominatim il-

lum dicarunt, vt videre est apud FORESTVM (*l. c. Obs. 2. et 3.*) et SENNERTVM (*Pract. Lib. 3. P. 4. c. 2. et 3.*), sed inter tot alia sesquipedalibus formulis. Despicitur hodie.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEVM CAPPARVM *Ph. W. p. 122.* Com-
plectitur corticem hunc aliaque aperientia, vt cre-
duntur, vino infusa, dein oleo oliuarum cocta. Re-
soluere, praecipue lienem induratum, perhibent.

RADICVM QVINQVE APERIENTIVM MI-
NORVM numerum radix Capparidis intrat.

ORDO XXIII.

SILIQVOSAE f. CRVCIATAE.

a) SILIQVOSAE *proprie sic dictae.*

SISYMBRIVM.

LINN. *Syst. veg. p. 497. Gen. pl. p. 338.*

281.

Pharm. NASTVRTII AQUATICI Herba.

Sisymbrium Nasturtium; filiquis declinatis, foliis pinnatis, foliolis subcordatis LINN. *Spec. pl. p. 916.* Nasturtium aquaticum supinum c. B. Καρδαμνη f. Σιον DIOSC. Icon: *Flor. Dan. Tab. 690.* Pl. bien- nis, ad riuos certe in Germania copiose crescens, per totam hiemem viridis. Caue, ne confundatur cum *Cardamine amara* L. f. Nasturtio aquatico ma- iori et amaro c. B. *Prodr. p. 45. c. ic.* quod tanto fa- cilius, quum saepe mixtum cum altera occurrat. Sed in *Cardamine* dicta caulis elatior, corymbus ultra folia prominens, folia magis oblonga et an- gustiora, petioli erectiores, flores maiores, sapor herbae magis amarus. LINNAEVS addit axillas stoloniferas.

Displicet mihi, pharmacopolas Suecos substituere Cardaminem pratensem L. longe mitiorem, licet perinde existimet cel. BERGIVS (*M. m. p. 561.*).

HERBA recens saporem moderate cum amaritie pungentem habet, trita autem digitis odorem volatilem spargit. Saponi pariter ac odori aliquid specifici inest, cum variis tamen stirpibus affinibus, vti et cognatione disiunctissimo Tropaeolo, communis. Tribuerunt hisce multi eximii chemici, vt BOERHAAVIUS (*Chem. Tom. 2. Proc. 33.*): HIÄRNE (*Aët. chem. Holm.*), SPIELMANNVS (*Chem. p. 202.*) rel. sal alcalinum volatile, idque non ignis vehementia vel alia vi productum, sed innatum, arte tantummodo separandum. Et huic quidem volatilem et nares vellicantem odorem simulque et vires harum stirpium tribuerunt. Post CARTHEVSEVM (*Mat. med. T. 1. p. 294.*) autem cl. ALTMANN (*Diss. de analysi plantarum antiscorbuticarum, Vienn. 1766. inde a §. 10.*) item nuperius cl. WIEGLEB (*Versuche üb. d. alcal. Salze p. 199. et antea*), alios vt taceam, experimentis (Vid. infra Cochlearia *sub n. 294.*) euicerunt, acre istud olfactus organon vellicans alii cuidam haec vegetabilia intranti parti adscribendum esse, quam ille (ALTMANN *l. c. p. 40.*) spiritum rectorem vocat, hic (WIEGLEB *l. c. p. 149.*) nondum definire audet, vtrum sit acidae, an potius oleosae naturae, licet omnino hic ipse in illis alcali volatilis indicia mox euiden-

dentiora mox obscuriora detexisse sibi visus fuerit, experimentis cum aqua ex stirpibus istis et portione cinerum clauellatorum destillata nixus. Ad oleosam naturam accedere cl. NOSE (*Versuch ein. Beyträge zur Chemie, Wien, 1778. p. 131. sq.*) arbitratur, argumenta etiam producens ex phaenomenis in corpore animali sub vsu horum stirpium obuia, salis alcalini volatilis genio contraria. — Quod ad Nasturtium aquat. nominatim attinet, ex larga eius, aqua destillatae, copia, pauxillum olei essentialis subtilis, volatilis valde pungentis eruitur (LEWIS *Hist. of M. m. p. 396.*). Acre volatile diffatur plane fere siccatione herbae vel inspissatione succi siue menstruorum, quibus illud elicatum. Expressione autem vna cum succo euoluitur, item destillatione aqua vel spiritu vini facta (ID.).

Acetarii instar herba cruda verno tempore praeseruatuo sine editur, praecipue in Germania.

Mitior paullo est, quam Cochlearia, cui et proxime accedit contra scorbutum virtute, ob quam praecipue communi medicorum laude condecoratur. (V. e. gr. EVGALEN. *de scorb. Obsf. 54.* et alibi, LINN. *Fl. Suec. n. 592.*) In iusculis herba vti, vt quidam suadent, improbo, tam ob mensuram incertam, quam ob virium per calorem dispendium. Plus praestat acetarium inde paratum, plurimum succus expressus, qui, vt succus Cochleariae, Lepidii, alii calidiorum vegetabilium, apte mitigatur frigidioribus succis, vt

Acetofae, Beccabungae, Aurantiorum rel. Pro dosi eius binae vnciae ad quatuor esse poterunt. Lacte mistus curavit scorbutum in coenobio Bethlehemenfi (HASSELQVIST'S *Resa* p. 154.).

Eminet praeterea attenuante sua et resolvente potentia. In caro pituitolo frigido vsus Nasturtii cocti vel in acetario impense commendat FORESTVS (*Opp. L. 3. Observ. 39. in schol. p. 366.* item RONDELLETIVS *Meth. cur. morb. c. 19. Oper. Ed. CROCQV. p. 49.*). Succo ori infuso in febre tertiana soporosa puero scorbutico succurrit EVGALENSIS (*l. c.*). Tentantis in hac febre WERLHOFFII (*de febr. p. 80.*) spei, quamvis non omnino satisfecerit, forsitan ob defectum diatheseos scorbuti exquisiti: proficuum tamen illi visum, sub paroxysmo succum vel solum vel spiritibus salinis volatilibus acidis vel mediis commistum sub paroxysmo in os infundere. — Diuturno vsu obstructions viscerum referare compertum (HALL. *Hist. fl. helv. n. 482.*). Ita cessavit rebellis tussis iusculo, cui succus herbae fuit additus (ZWINGERI *Diff. de plantis nasturc. p. 49.*). In ipsa phthisi purulenta pulmonum solatium attulit planta (BONET. *Sepulchr. T. 1. Ed. MANG. p. 686.*). Huc pertinet casus curationis phthiseos solo Nasturtio aquat. ieiuno stomacho sumto, cui superbibitum lac ebutyratum, peractae. (*Eph. n. Curios. Dec. 2. A. 8. Obs. 142. p. 302.*). Exemplum vero restauratae pulmonum substantiae, quod narra-

tur

tur (a BONETO *l. c. p. 693.*), multis momentis dubium redditur. Quae de vi in calculo hinc inde memorata, pondus aliquod nanciscuntur historia feminae nephritide calculosa laborantis, sed iusculo, Nasturtio aquatico et Cerefolio cum granis viginti feminis Nasturtii hortensis remixto et per aliquot dies sumto, sanatae (ZWINGER. *Diff. cit. p. 49.*).

¶

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA. *Ph. W.* Iners, prout vulgo habetur.

CONSERVA *Ph. W. p. 39.* Eximia.

SVCCI AD SCORBVTCOS *Ph. Ed. p. 67. Edit. nouiff. p. 52. Ph. Lond. p. 26.* Differunt formulae, sed vbiuis stirps nostra consortium ingreditur.

282.

Pharm. SOPHIAE CHIRVVGORVM *Herba;*
Semen.

Sisymbrium Sophia; petalis calyce minoribus, foliis decomposito - pinnatis. LINN. *Spec. pl. p. 920.* Nasturtium sylvestre tenuissime diuisum c. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 528.* Pl. annua, vulgatissima in maceriis, ruderatis et arenosis.

Exoleuit in feriori praxi. HERBA tamen olim claruit, vt vulneraria, vnde nomen superstes. Tota stirps conquassata et applicata vulnera sanare et vlcera purgare fertur (CHOMEL *Pl. Usuell. T. 2. p. 295.*). Gotlandi in malo hysterico ea vtuntur (LINN. *Fl. Suec. n. 595.*). In decocto vel infuso alui profluuiis opposita, prout varia forma contra haemoptysin, fluorem album et haemorrhagiam vterinam, praecepta (CHOM. *l. c.*).

SEMEN exiguum, ouatum, glabrum, rufum, saporis acris. Non omni igitur virtute cassum. Diarrhoeam sistere ad drachmam vnam oblatum (RAII *Hist. pl. T. 1. p. 812.*). Nericii eodem dysenteriam tam hominum quam boum curant. (LINN. *Fl. Suec. l. c.*). Affectibus nephriticis et calculosis subuenire, ROBINSON (apud RAY *l. c.*) memorat. Ad lumbricos necandos laudatum (CAESALPINVS nomine Accipitrinae in *Lib. 16. de plant. p. 361.*); imo semini Santonici hoc scopo substitutum (C. HOFFM. *offic. p. 101.*).

E R Y S I M V M.

LINN. *Syst. veg. p. 499. Gen. pl. p. 339.*

283.

Phärm. ERYSIMI *Herba; Semen.*

Erysimum officinale; siliquis spicae adpressis, foliis runcinatis. LINN. *Spec. pl. p. 409.* *Erysimum vulgare* C. B. *Επισυμον* Graec. Icon: *Fl. Dan. Tab. 560.* REGNAULT *Botanique*, le Velar ou la Tortelle. Pl. annua, ad vias creberrima,

HERBAE fapor nonnihil acris, praecipue summitatum florentium; vix vero odora est. Efficacius semen est, quo praecipue vsi sunt veteres, aemulans sapore et rubefaciendo cutem Sinapis semen. Contusa tamen et applicata herba quoque legitur vesicas prouocasse. Haec in tussi inueterata, asthma, item raucedine ex nimia vocis contentione, incidens et expectorans efficax celebratur, et hodie ea vnice acquiescunt. Ad hanc praecipue partem existimo referendas esse laudes neruosas LOBELII (*Aduers. nov. stirp. p. 69.*), qui fidem fere omnem in dictis malis eam superare edisserit, praeceuntibus RONDELETIO aliisque praeceptoribus suis. Plerique nostro tempore syrupum vnice adhibent. Puluis tamen etiam recentius in pituita pulmones vel viscera imi ventris grauan-

uante, vsu longiori profecit (LENTIN *Obs. med. Fasc. 2. p. 29.*). Nec nocuit praesente febre miti vel transitoria (IDEM.). Confert quoque, in vitiis istis pectoris instar Theae cum melle eam exhibere (BOERH. *Hist. pl. hort. L. 3. T. 2. p. 428.*). Lotium praeterea suppressum herba liberat (BOCCONE *Mus. di fific. p. 216.*).

Pellit hoc etiam SEMEN ad drachmam vnam pro dosi ingestum (FONSECA *Consil. l. 2. n. 96. 100.*). Cum melle delinctum in thoracis fluxionibus et ipso screatu purulento prodesse, DIOSCORIDES (*Mat. m. Lib. 2. cap. 188.*).

COMPOSITVM.

SYRVPVS DE ERYSIMO LOBELII *Ph. W. p. 210.* Inter alia varia pectori opportuna, partim quoque inania, Erysimum quoque comprehendit. Correctiorem formulam reiectis effoetis suppeditat *Ph. Danica p. 254.* Prae ceteris tamen mihi placet simplex iste ex succo et melle (GEOFFROY *M. m. Traité T. 6. p. 277.*), quem et praefero isti *Ph. Paris. p. 30.* qui infusione feruidae aquae paratur, sub qua, ob calorem, iacturam volatilis partis nasturcinis communis metuo.

284.

Pharm. ALLIARIAE *Herba.*

Erysimum Alliaria; foliis cordatis LINN. *Spec. pl. p. 922.* Alliaria C. B. Icon: REGNAULT *Botan. l'Alliaire.* Pl. annua, ad fepes et locis vmbrosis frequens.

Exoleta. Odor HERBAE recentis contritae idem ac Allii, fapor similis modice acris, subamarus. Sapor alliaceus ipsum adeo lac vaccarum, quae plantam deuorarunt, inficit (*Vet. Acad. Handl. 1750. p. 103.*). Siccando perdit plurimum odoris et faporis nonnihil. Succus expressus efficaces partes continet, quae vero inspissatione eius diffiantur. Destillatione herbae recentis cum aqua tantillum olei essentialis ascendit faporis odorisque fortis. Elicit quoque spiritus vini virtutis plurimum (LEWIS *M. m. p. 27.*).

Olim recentia folia ad condimenta ciborum, intinctus et falsamenta, Allio substituta, item embammata introiuerunt. Sed desuevit hic vsus non minus, quam ille medicus. Nec curamus amplius decoctum herbae in asthmae (CAMER. ad MATTHIOLVM,) nec femina (TABERNAEMONT.) ad pituitam pulmonum incidendam. Quidam pro externa applicatione Scordio supparem agnouerunt, quo in numero fuit HILDANVS (*Cent. 2. Obs. 94. in Oper. p. 172. Cfr. Oper. p. 1038.*) Scordio tamen praerogatum concedens.

cedens. Sed succum eius vel liquidum vel inspissatum vnguentis item cataplasmatibus refert summo cum fructu sese ad coërcendam gangraenam et vlcera mali moris abstergenda et a putredine vindicanda addidisse. Historiam curatae pariter gangraenae ex tibia cum fibula fracta et conquassata per herbam contusam cum vino narrat BOERHAAVE (*Hist. pl. T. 2. p. 437.*). Contra vlcera cancrum minantia adeo extendit CAMERARIUS eius efficaciam; et vlceribus carcinomatosis folia contusa applicuisse sese probo successu testatur CHOMEL (*Pl. Ujuell. T. 2. p. 378.*). Praecipua momenta de pristino Alliariae vsu congeffit C. BAVHINUS in *Respons. ad HILDANVM Obj. cit.* addita. Vtinam in vniuersum vera essent, quae de singularibus casibus in dubium vocare cell. horum viro- rum auctoritas non finit.

285.

Pharm. BARBARAEAE *Folia.*

Erysimum Barbaraea; foliis lyratis extimo subrotundo LINN. *Spec. pl. p. 922.* Eruca lutea latifolia f. *Barbaraea* C. B. Icon: REGNAULT *Botan.* l'herbe de St. Barbe. Pl. perennis, copiosa ad margines fossarum.

Similis est Sifymbrio *Barbaraeae* LINN. (*Spec. p. 921.*), sed huic folia non pinnatifida, vel, vt LIN-

NAEVS

NAEVS maault dici, lyrata, sed indiuisa, oblònga, acute dentata, competunt, et duratio tantum biennis.

Nostra non inefficax, etsi rarioris vsus. FOLIA ingrate amara et leniter acria, vt cognationem cum nasturcinis agnoscas, odoris herbacei. Viret tenella planta etiam hieme. Apud Anglos in hortis feritur, foliisque vere et hieme pro acetario, vel crambis instar vescuntur: culta stirps nisi suppetat, feram colligunt (KALMS *Resa T. 1. p. 407.*). Recens herba inter antiscorbutica meretur locum, tantoque iustius, quum deficientibus ob anni tempus aliis succosis praesto sit.

CARDAMINE.

LINN. *Syst. veg. p. 496. Gen. pl. p. 338.*

286.

Pharm. CARDAMINES *Flores.*

Cardamine pratensis; foliis pinnatis foliolis radicalibus subrotundis, caulinis lanceolatis LINN. *Spec. pl. p. 915.* Nasturtium pratense magno flore C. B. Σισυμβριον ἕτερον DIOSC. ICON: REGNAULT *Botan.* le Cresson des Prés. Pl. perennis, in pratis vdis copiose vere florens, flore vel albo vel pallide purpureo.

HERBAM male surrogari aliquando Nasturtio aquatico, supra (sub n. 281.) iam conquestus sum; etsi

etsi omnino odore saporeque quadantenus illud referat.

Medicis vix notata, donec ante decennium fere fama de efficacia FLORVM in spasticis et conuulsivis affectionibus enasceretur. Amari hi et acres sunt. Binis modo verbis laudari in conuulsionibus ex schedis TANCREDI ROBINSON manu scriptis retulerat DALE (*Pharmacol p. 225.*). Sed cl^{mo} BAKER (*Medic. Transactions T. 1. inde a p. 442.*) teste fidem suam probarunt feminae hystericae in asthma conuulsivo et musculorum abdominalium spasmu, reliquis omnibus frustra tentatis; item puero et puellae in chorea St. Viti; nec non feminae conuulsionibus artuum cum deglutitione difficili laboranti. Alii feminae, spasmis et contorsionibus pedum paralytin excipientibus, initio modo auxilio fuerunt, nam vehementia mali, cuius intra cranium variae causae post mortem apparuerunt, succubuit. Intra quadriennium post primam editionem observationum noua colligere documenta eorum praestantiae in conuulsivis morbis cel. viro datum fuit (*l. c. p. 459.*). In puluere mane et vesperi capti a scrupulo vno ad drachmam dimidiam vel sequialteram. In epilepsia autem tollenda nec BAKERO duobus vel tribus exemplis (*l. c. p. 443.*), nec cl^{mo} LYSONS (*practical Essays p. 173.*) in singulari casu suffecerunt, in quo ipso quaelibet dosis sudorem copiosum mouit; in vno huius generis aegro leuamen cl^{mo} GREDING praestiterunt,

in

in omnibus reliquis autem iisque numerosis spem eius, etiamsi diu et large exhibiti, fefellerunt (LUDWIG. *Aduersf. medico-pract. Vol. 3. P. 3. p. 564.*).

R A P H A N V S.

LINN. *Syst. veg. p. 504. Gen. pl. p. 343.*

287.

Pharm. RAPHANI HORTENSIS h. e.

α , RADICVLAE β , RAPHANI NIGRI

Radix.

Raphanus satiuus; siliquis teretibus torosis bilocularibus LINN. *Spec. pl. p. 935.* α , *Raphanus minor oblongus* c. B. Pl. annua. β , *Raphanus niger* c. B. Pl. biennis. Vtraque, in China sponte crescens, in Europa vbiuis in hortis colitur.

RADICES hae succosae, quarum α , subglobosa, epidermide alba, rubicunda, vel subnigra, β , fusiformis epidermide nigricante, frequentius a sanis, quam aegris, vsurpantur. Nempe lotae in orbiculos recens dissectae saleque conspersae ingeruntur, idque plerumque in mensa secunda, sicque non solum grate linguam vellicant sed et ventriculum stimulant, pituitam eiusdem soluunt, appetitum augent. Labefactato tamen ventriculo flatulentia infestae sunt. Sapor iste acris

nasturcinus cortici praecipue radicum inhaeret. Medico scopo Raphanus niger magis idoneus est, vtpote acrior. Huius aqua destillata alcali volatile latens reagentibus, quae vocant, prodit (WIEGLEB *v. d. alcal. Salzen* p. 196. *Exper.* 78.).

In calculosis affectionibus succus prodest. Hicce calidus, vel et decoctum radicum calidum calculum immisum in arenam dissolvit (LOBB *de dissolv. calc.* p. 88. *sqq.*). Nec inconcinne miscela succi vnciarum trium vel quatuor et mellis vnciae dimidiae calculosis offertur (CHOM. *Pl. usuell.* T. 1. p. 292.). Leuata et incommoda calculosa succo ad semicochleare quotidie cum oleo oliuarum sumto (HAEN *Rat. med.* P. 6. p. 205. 292.). Diuresis insuper, quam excitat, dignam eum tentamine, sabulo renum praesente, reddit. — Succus in syrupum redactus raucedinis remedium est (LANZONI *Oper.* T. 2. p. 416.). Idem ille saccharo vel melle mitigatus (ETTMÜLL. *Oper. Ed.* MANG. T. 1. p. 683.) asthma pituitosum soluit. Simile sine dubio asthma fuit, quo infans ex esu orbiculorum Raphani sale consperforum liberatus fuit (SCHROECK *Eph. N. C. Dec. 2. Ann. 4. p. 345.* — Scorbuticos solatur, vt familia, cui adscribitur, quantum vero sentio, praeuertendo potius quam curando malo par existit.

Orbiculi saliti, cuti applicati, instar sinapis illam rubefaciunt et reuellunt.

P R A E P A R A T V M.

AQVA RAPHANI HORTENSIS *Ph. W. p. 6.*
 Haec pariter calculosis commendata (RVLANDI *Cent.*
1. curat. 44. et Cent. 4. curat. 63.). Vires statione fa-
 cile perdit.

S I N A P I S.

LINN. *Syst. veg. p. 503. Gen. pl. p. 342.*

288.

Pharm. SINAPI NIGRI Semen.

Sinapis nigra; filiquis glabris racemo appressis
 LINN. *Syst. veg. l. c.* Sinapi rapi folio c. B. ΣΙΝΑΠΙΣ
 Graecorum. Icon: REGNAULT *Botan. la Moutarde.*
 Pl annua locorum ruderatorum et aggerum; co-
 piose colitur.

Sinapis alba L. eiusdem virtutis est, etsi rarius
 adhibeatur (ALSTON *M. m.*).

SEMEN nigrae exiguum, rotundum, nonnihil
 compressum, rubicundo-brunum, striis concentricis
 notatum, saporis subamari, acris, in puluerem reda-
 ctum nares nonnihil feriens. Contusum et feruenti
 lacti additum, illud coagulat, et ferum sua acrimonia
 imbuat. Contritum aceto acerrimo efferuescere
 BOERHAAVE obseruauit (CHEM. *T. 2. Proceff. 34.*),
 sed non successit experimentum cl^{mo} ALTMANN (*Diff.*

de pl. antiscorb. p. 34.) quamvis acetum vitrioli acido acueret. Potuit facile quibusdam ebullitionem dictam statuentibus imponere copia bullarum, quae ex puluerulentis porosisque substantiis affuso liquido alias quoque erumpere solent.

Destillatione sicca erogat particulas, quas simili encheiresi tractatum Cornu cerni (BOERH. *Chem. T. 2. Proc. 33.*), scilicet spiritum, oleum et salem volatilem. Ill. SPIELMANNVS (*Chem. p. 202.*) eruit circiter $\frac{1}{5}$ spiritus alcalini, $\frac{1}{3}$ olei, $\frac{1}{20}$ salis alcalini fixi. Non mirum igitur spiritum hunc ebullire cum oleo vitrioli (WALLER ad HIÄRNE II. *p. 63.*). Sed magis ad veram eius naturam inuestigandam facit analysis mitiori igne instituta. Scilicet semen destillatum aqua largitur oleum aethereum aqua specificè grauius, intense acre naresque valde afficiens; reliqua eius pars extractum subdulce mucilaginosum erogat. Extractum spirituosum amaricans et oleosum est. Differt ab oleo dicto aliud expressione eliciendum, vt quod blandum et insipidum, remanente acrimonia in pasta (LEWIS *M. m. p. 544.*). Vera tamen etiam vestigia salis alcalini volatilissimi semini inesse visa, quae mitiori igne per destillationem eiusdem cum cineribus clauellatis et aqua sese declararunt (WIEGLEB *v. d. alcal. Salzen p. 197. Exper. 79.*).

Notissimum ciborum, carnis praecipue et piscium, ad intinctus condimentum est; quo sine Angli-

glicum semen, in puluere transmissum, reliquis praeferitur, acrius longe, ut et in os receptum titillationem narium excitet et lacrymas excutiat. In puluerem post cautam siccationem contritum vulgo solet aceto commisceri, sed inde Sinapi non mitescit. Sufficit illud aqua feruida vel et iure carneo calido, vel et, quod multi praeferunt, iusto commistum, per aliquot horas seponere. Si breui modo ante usum mora sic praeparatum fuerit, amaritiae sua displicet. Ita adiuvat cibi concoctionem, ventriculo sensum gratum impertit, mentique, certe in memet hilaritatem haud mediocrem, forsitan ex aere fixo, quae extricatur, conciliat. Frequentiorem Sinapi usum ad naturam putridam disponere humores, et morbos acutos perniciores reddere arbitratur ill. HALLERVS (*Hist. st. helv. n. 465.*); an praeceptoris sui, BOERHAAVII, placitis de harum stirpium natura alcalina ductus.

Sed non recreat modo sanos semen, verum etiam in vario morborum genere opportunum est. Scorbutus horum e numero est, cuius curati memorabilis narratio legitur de obsidione Rupellensi, in qua multis centuriis hominum languentium, et oris foeditate dirisque aliis morbi symptomatibus correptorum, semen tritum et cum vino albo mixtum subuenit (RAII *Hist. pl. p. 803.*). Hinc et lege nautis Belgicis iniunctum, sibi Sinapi debita quantitate prospicere (*Traité du Scorbut p. 115.*).

Veteri (DIOSC. *M. m. L. 2. cap. 184.*) laude a recentioribus quibusdam repetita ad febris intermittens curationem facit semen hocce integrum deglutitum. Cochleare adeo eius alternis horis vel quater s. quinquies de die sub apyrexia absque masticatione deglutiri iubetur (FAXE IN ODHELII *Tal om K. Lazar. i Stockh p. 25.* et BERGIVS *M. m. p. 581.* Experti et illud inter Suecos cll. FAGRAEVS item ODHELIVS.) abstinerique postea a potu. Quartanae vero autumnali sistendae non suffecit. In protracta et recrudescente intermittente corticis Peruvianum cum hoc semine connubium proficuum (BERGIVS *l. cit.*). Male vero cessit in robustissimo rustico quartana laborante experimentum, dum magnam copiam feminis contriti et spiritu Iuniperi diluti, tribus horis ante paroxysmum ingereret, vnde in febrem ardentissimam lethalem incurrit (SWIETEN *Comm. T. 2. p. 31.*). Causa tam diuersi euentus an temporis, quo semen ingestum, diuersitati, an potius nimiae quantitati et vehiculo spirituoso tribuenda? Sudoriferis obuiam ire paroxysmo, ambiguum praxin esse, alia documenta edocent.

Plura itidem tentamina caute capta requiruntur, antequam de eius in hydrope efficacia rite statuatur. Domesticum esse hinc inde, noui. Fuit femina nobilis ex hydrope ouarii ascitica, quae post frustra tentata purgantia et diuretica et post ter institutam

ab-

abdominis puncturam, suafu aniculae mane et vesperi cochleare feminis Sinapi non contusi ingeffit, superbita decocti summitatum viridium Geniftae femilibra, vnde et aluus soluta et lotium ad aliquot libras manauit, eo fuffeffu, vt perfiftens in hifce per annum valetudinem perfecte recuperaret (MEAD *monit. et praec. med. p. 77.*).

Masticatum hocce intra linteum semen humores ad os potenter allicit.

Omnium vero fuetiffimum eft, illud pro *Sinapifmo* f. cataplafmate epifpafico adhibere. Simpliffime ex femine trito cum aequali quantitate micae panis et aceto vino, q. f. vt cataplasma inde fiat, paratur. Non opus eft, Allium contufum addere, vt in *Ph. Ed. p. iiii.* fuadetur. Conducit et, illud ex fermenti panis acerrimi vnciis quatuor, feminis Sinapi contufi et aceto macerati vncia vna et aceto vini, quantum eius pro iufta fpiffitudine opus eft, parare, addito, fi maiori adhuc ftimulo aeger indiget, falis gemmae vncia dimidia; hoc, linteo inunctum, applicetur, et cataplasma aceto humectetur. Inde rubefcit, inflammatur et exafperatur cutis cum leuiufculo dolore, quin ex diutius ibidem relicto in veficam attollitur. Eximie ftimulat torpefcentibus viribus et efficaciter reuellit. Prae veficatoriis faepe praerogatiuam habent finapifmi; nam illa fanguinis circuitum longe magis accelerant cum augmento caloris, putredinem

humorum, si qua adest, augent, et vlcera vitio humorum subinde gangraenosa gignunt. Valet igitur sinapismus languente eruptione variolarum et morbillorum ex febris inertia; vel et iisdem exanthematibus retropulsis. Felici auso ad arcendas variolas a facie plantis siue suris pedum vel brachiis sinapismus imponitur; quod b. Equit. A ROSENSTEIN (*Barnsj. p. 128.*) consilium male quidam (VOGEL *Mat. med. p. 169.* CRANZ *Mat. med. P. 2. p. 84.*) ita interpretati sunt, ac si ipsi faciei imponendum iusserit. In angina, pleuritide aliisque inflammationibus internis loco affecto ex aduerso vtiliter applicatur. Alias si stimuli ratio habeatur, plantae vel surae vulgatissima applicationis loca constituunt. Tam diu autem relinquendum cataplasma, donec cutis rubescat et aspera fiat, et iterandum pro necessitate.

Suppuratio tumorum si aegrius succedit, stimuli causa Sinapi semen illis imponitur. — Farina eius aqua cocta lauare perniones proficuum (TISSOT *Avis au peuple p. 570.* Cfr. ЧОМ. *pl. usuell. T. 1. p. 187.*). — Balnea hoc femine impraegnata arthricos dolores mitigant (Ex ore ill. et meritiss. A BERGER cl. TODE in *Collect. Havn. Vol. 1. p. 285.*).

P R A E P A R A T A.

CONFECTIO Ph. W. p. 38. Inusitata.

OLEVM *Ph. Lond. p. 30. Edmb. p. 92.* Est expressum illud, de quo supra egi.

BRASSICA.

LINN. *Syst. veg. p. 502. Gen. pl. p. 342.*

289.

Pharm. 1. BRASSICA CAPITATA ALBA.

2. - - - RUBRA.

Brassica oleracea; radice caulescente tereti carnosa LINN. *Spec. pl. p. 932.* Κραμβη DIOSC. Ραφα-
νος THEOPHR. 1. *capitata* L. *Brassica capitata alba*
c. B. Nomine *rubrae* apud auctores intelligitur
Variet. γ. *rubra* L. *Brassica capitata rubra* c. B. vti
et Var. θ *fabellica* L. *Brassica fimbriata* c. B. Plan-
ta biennis. Maritima Angliae *Brassicae* patriam
ill. A LINNE' assignat.

Omitto copiam Varietatum (etenim secundum
ill. praeceptoris mentem hoc vnice nomine dignae
sunt), quarum vel folia vel caules vel efflorescens co-
rymbus, vel in Napobrassica radix, gratum cibum
constituunt, quoniam non de cibaria sed medica vni-
ce penus scribo. Facile computrescit Brassica cruda
cum intolerabili foetore, in primis capitata alba, et
cocta in tricliniis, vbi per prandium comesta, foeto-

ris speciem pertinacem relinquit. Nec minus teter fuit odor, qui ex succo, post stationem sub calore gr. 59 Fahr. per noctem in vitris servato, subere demto emerfit, et qui in miscela succi cum oleo tartari per deliquium ad raphanaceum siue illum spiritus salis ammoniaci accessit (ROSENBLAD *Diff. de viribus Brassicae in sanitatem humanam, Lond. Goth. 1776. p. 33.*). Aqua quidem cum Brassica cocta mercurium, acido nitri solutum albo colore deiicit, quod idem aqua eius destillata efficit; et Brassica per se destillata spiritum ammoniacalem transmittit (SPIELM. *M. m. p. 46.*). Non obscura haec alcali volatilii latentis vestigia videntur esse. Interim ebullitio fit succi neque cum acido nec alcali, nec mutatio syrupi Violarum eidem affusi vlla (ROSENBLAD *l. c. 32. sq.*), nec decoctum aliam praeter dictam alcalium notam prae se tulit. (SPIELM. *l. c.*). In vitris putredinem carnis non accelerat Brassica, sed retardat (PRINGLE *Dis. of army App. Exp. 20.*).

Succo omnes subdulci aquoso, refrigerante, saponaceo, inodoro scatent. Nec ingratum cibum, iam a Pythagora depraedicatum, praebent, sed parce, ob inopiam gelatinosarum partium, nutrientem. In debilibus hic flatus et tormina facile parit; hinc hominibus durioris compagis et exercitio corporeo assuetis conuenientior, quam aliis; hinc et aromatum additamento non palati vnice sed et ventriculi causa opus habet.

habet. Quo tenerior est Brassica, eo facilius concoquitur; vnde palmam reliquis praeripit tam hac de causa, quam ob saporis gratiam, *Br. Botrytis* (Blumenkohl). Difficillima est concoctu *Br. Sabellica* (Suec. Bläkâhl, Germ. Braunkohl), nisi gelu tenerescat.

BRASSICA CAPITATA L. omnium vsitatissima vel cocta, vel *muria condita*. Haec posterior Suecis nomine Surkâhl et Germanis nomine Sauer-Kraut ferculum frequens constituit. Paratur capita eius, remotis caulibus crassis, vel cultro vel dolabra peculiari multiplici acie instructa, concidendo, sicque comminuta alternis cum sale vesco stratis in dolium immittendo, et violentis pistilli lignei ictibus arte compingendo, donec dolium repleatur. Quidam Anethi umbellas et Carui semina gratiae causa addunt, quae proxime dicta et fermentationem adiuuant (V. *App. med. T. 1. p. 293.*). Brassica tum orbe ligneo, cui saxum imponitur, testa loco moderate calido (ultra gr. 50 vel 60 Fahr.) seruetur, donec ex bullis emissis et sapore grate acido ("Et cum Brassica corrumpatur in dolio vini sapor" PLIN. *Hist. nat. Lib. 19. c. 7. p. 913. ED. DALECH.*) fermentationis indicia appareant. Quo lentius haecce succedit, ad tres vel quatuor hebdomades vsque, eo melior fit hic cibus. Si dolium adhibendum antea vinum vel spiritum vini vel acetum comprehenderit, tanto facilius fermentescit Brassica et tanto magis vinosum saporem acquirit. Dein transferatur dolium in cellam probeque

cure-

curetur, vt succi iusta copia superemineat, ne aëris accessus Brassicam mucore et putredine perdat. Si longis itineribus maritinis destinatur, eximenda ex succo suo et in doliis arte compingenda. Ita ferculum grato quidem acore multis placens paratur, sed difficilius tardiusque adhuc, quam alia ex Brassica, digestu, vt et tormina, anxietates, vomitus aliaque mala subinde contrahat, et aliquando supra triduum in intestinis immutatum permaneat (ROSENBLAD *l. c. p. 32.* — Et eadem ad efficacissima medicamina pertinet, quae contra scorbutum in itineribus marinis tuetur, et enatum iamiam mirifice coërcet. Tanto vero magis commendabilis, quum ultra octo menses in naui integram seruari sese passa sit (LIND *on the Scurvy p. 172.*); imo per annos aliquot, vt constitit explorata ista medio a. 1775. Brassica, quae Octobri a. 1771. praeparata fuerat (JOHN REINHOLD FORSTER'S *Observations during a Voyage round the world p. 631.*). Virtus eius, tot exemplis extra dubium posita, comprobata etiam fuit in itinere inclyti istius nauigatoris COOKE circa terrarum orbem, cum FORSTERIS suscepto, in quo libra eius vna singulo nautae bis vel pluries per hebdomadem ^{exhibita} multum contulit, ad vitam hominum, (mirabili exemplo!) centum et nouendecim per triennium seruandam (PRINGLE'S *Means for preserving the health of mariners p. 29. [q.]*). Consumta vero per iter hoc sexaginta dolia, Brassica
hac

hac repleta (FORSTER *l. c. p. 630.*). Similis efficacia manifesta fuit, scorbuto exercitum Anglicanum in America ante biennium deuaftante, donec ex Anglia remedii hoc genus adueniret. Hoc enim tam instar acetarii cum aceto vini vel et cum alia esca coctum copiosissime ingesserunt. Sicque tam auertit morbum eximie, quam praesentem deuicit (*Medical and phil. Comment. Vol. 4. p. 237.*). In explicanda virtute hac antiscorbutica respectus non solum acoris eiusdem habendus, sed vel maxime aëris fixi, qui ex Brassica sub esu extricatur.

Succus vel decoctum Brassicae vulgaris (intelligo capitatam) emollit calculos, qui iisdem immerguntur (LOBB *de dissolv. calculum p. 62. sq.*). Folia huius vel alius Brassicae conuassata vlceribus subinde imponuntur, ad eadem abstergenda. In locis vesicatorio erosio profluuium serosum alunt. Tepide forma cataplasmatum mammis puerperarum applicata, coagulis lactis praeuertunt et effluxum nimium lactis arcent. Nec minus calida applicatione ad dolores in pleuritide mitigandos faciunt (BUCHAN *domestic medicine, Versf. Germ. p. 272.*).

Brassicae rubrae (Sabellicae LINN.) caules versus autumnum secundum longitudinem incisae et loco non calido repositi exundant succum melleum (HOFM. *Diff. de remed. domest. §. 17.*), qui vim blande laxandi habet. Decoctum foliorum huius

huius raucedini et tussi medetur, imo ad detergendum vlcus pulmonum commendatum. Quosdam calculos vrinarios non omnes sub experimento extra corpus humanum soluit (LOBB *l. c. p. 63. fq.*). — Similiter in tussi a ficcitate, vt apud senes, item phthisi purulenta, succus ex capitibus Brassicae rubrae contusis, clauso vase in clibano pistoris per quadrantem horae, exstillans et cum addito melle vel saccharo gelatinam formans, proficius est. Decocti eiusdem non minus in eundem scopum magna vis est, vt singulari historia pectoris vtrunque perfossi et suppurantis BOERHAAVIUS exponit (*Hist. plant. Hort. L. B. P. 2. p. 423.*).

290.

Pharm. RAPAE vel RAPI *Radix recens.*

Brassica Rapa; radice caulescente orbiculari depressa carnosa LINN. *Spec. pl. p. 931. α*, Rapa sativa rotunda C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 231.* Pl. biennis, in Belgii et Angliae arenosis sponte crescens, copiose in aruis colitur.

RADIX odorem singularem fortem habet, saporem initio amaricantem, dein adulta dulcem. Hic ipse se communicat cum carne animalium ea pastorum. Cocta radix vel sub cineribus affata cibus est hominum robustiorum, quorum stomachus et difficili-
liora

liora digestu et flatulenta concoquere valet. Succum vehit leniter resolventem et detergentem. Quod in aphthis, etiam iis, quae febris progenies sunt, constat, in quibus vel decoctum raparum saccharo edulcatum (KETELAER *de aphthis p. 32.*) eximie prodest; vel et succus expressus modice coctus et melle dulcesfactus, qui ipse tanto efficacior, si rapae cortice, ut qui acrior magisque detergens est, adhuc vestitae radantur (SWIETEN *Comment. T. 3. p. 213.*); vel succus raparum affatarum expressus et tantillo mellis rosacei commistus (ROSENSTEIN *Barnsjukd. p. 45.*). Hisce saepius os tepide colluatur vel horum aliquod cochleatim in aphthis internis deglutia- tur. — Decoctum tussim et asthma sanavit (LANZONI in *A. N. C. Vol. 1. Obs. 62. p. 116.*).

Pernionum medela raparum decoctum calidum celebratur. Meminit eius iam CELSVS (*Cap. 28. p. 323. Ed. KRAVS.*) et repetita eiusdem laus etiam hodie (CHOMEL *Pl. usuell. T. 1. p. 133.*). Quidam corticem vnice decoquunt (TISSOT *Avis au peuple p. 569.*). Pluries huic decocto per diem immergere suadetur membrum, idque tanto maiori successu, si decima sexta pars aceti vini affunditur (TISSOT.). Fateor me reformidare eiusmodi calidas in pernionibus applicationes, quae relaxata iam antea vasa non possunt non magis adhuc relaxare.

Pharm. NAPI vulgo, BVNIADIS Ph. Paris.

Semen.

Brassica Napus; radice caulescente fusiformi
 LINN. *Spec. pl.* p. 931. α , *Napus fyluestris* C. B.
 β *Napus fatiua* C. B. *Icon fyluestris*: BLACKWELL
 T. 224. REGNAULT *Botan.* le Navet; sed superior modo pars plantae depictae huc pertinet. Pl. biennis, crescens in insula Gotlandia, Anglia, Belgio in arena littorali. Colunt copiosissime eam Belgii, Angli, Galli, Germani.

Culturae modum describunt cl. LIEDBECK (in *Vetensk. Acad. Handl.* 1756. p. 27. *sqq.*) et cl. ROZIER (*Traité sur la meilleure maniere de cultiver la Navette et le Colfat*, à Paris 1774.), qui et varios modos exprimendi ex feminibus oleum tradunt.

SEMEN rotundum est, brunum, nucleum album oleo farctum includens. Olei praecipue causa colitur, (nomine Rofolja Suecis, Rübenöhl Germanis notissimi). Quomodo exprimat, ex indicatis fontibus petas. Vilius et parcius eruitur, nisi semen probe maturuerit. Nec ultra dimidium annum differri debet expressio, ne mucilago, quae inest, siccescat. Frigida pressio praestat omnino, rancoris evitandi causa, (ROZIER *l. c.*) calidae. Maxime hoc oleum in usum lampadum a plebe consumitur, sed

ardens fuligine sua grauat pectus et inquinat suppellectilem, stupaque dum exstinguitur, grauiter foetet. Saponi insuper viliori et opificiis laneis inferuit.

Syluestris stirpis semen magis acre altero, vnde a Parisiensibus praefertur. Sine damno vero vtrumque ex apparatu medicaminum exulat. Exoleuit merito eius grassantibus variolis et morbillis vsus, quo virus eorundem in aqua Cardui benedicti vel alia auertere olim tentauit plebs Danica (SIM. PAVLLI *Quadrip. bot. p. 451.*). In eneruandis venenis, quibus illud opposuit antiquitas, nihil prae aliis oleosis praerogatiuae habet.

Radices Napi syluestris in Gotlandia sponte edules et sapidae, etsi graciliores, quam cultae, modo euellantur, antequam caulis emergat (LINNEI *Gothl. Resa p. 238.*). Alibi cultura esculentae fiunt. Ex densius satis seminibus exiliores fiunt, et sic quidem ad quorundam palatum sapidiores. Ob dulcem succum leuare tussim, non absimile vero est.

292.

Pharm. ERUCAE Semen.

Brassica Eruca; foliis lyratis, caule hirsuto, siliquis glabris LINN. *Spec. pl. p. 932.* Eruca latifolia alba C. B. Ευζωμον DIOSC. Icon: REGNAULT *Botan. la Roquette des Jardins.* Pl. annua Heluetiae calidioris, ad vias et in scrobibus crescens.

Appar. medic. Vol. II.

Y

FO-

FOLIA recentia contrita foetent instar adustorum pilorum, et acris saporis sunt, vnde inter condimenta ciborum et acetaria apud Italos (RAII *Hist. pl. p. 806.*).

SEMEN ouale et nonnihil compressum, coloris rubicundo lutei. Saporis acris et amariusculi, vt referat Sinapi, etsi debilius. Simili ratione ad condienda obsonia antiqui illud adhibuerunt, et in pastillos cum aceto lacteque subegerunt, vt diutius seruari possent (DIOSC. *L. 2. c. 170. p. 146.*). Saliuam prolicet masticatum et cuti applicatum eandem rubefacit. Sparsum memoratur vis eius in scorbuto, pituita humorum et hydrope incipiente. Semen praeterea, vt folia, veteres veneri dicarunt, ad salacitatem existimantes idoneum, (DIOSCORIDES, COLV-MELLA, MARTIALIS). Vnde serius Confectionem magnanimitatis Mynsichti, Confectionem Diasatyrii, aliaque id fecis plura, semen intrauit. Sed non alia a semine expectari potest vis aphrodisiaca, quam ab aliis plantis acris volatilis vehentibus, quae, vt stimulantia quaeuis, nihil valent organismo ipso generationis partium labefactato. Superfluum medicis.

CHEIRANTHVS.

LINN. *Syst. veg.* p. 499. *Gen. pl.* p. 339.

293.

Pharm. CHEIRI *Flores.*

Cheiranthus Cheiri; foliis lanceolatis acutis glabris, ramis angulatis caule fruticoso LINN. *Syst. veg.* p. 500. *Leucoium luteum* vulgare c. B. Icon: REGNAULT *Botan.* le Giroflier jaune ou Violier. Pl. biennis, in ruderibus et aggeribus australiorum Europae regionum spontanea. Crebro in hortis colitur.

FLOS recens grato odore suo et fragrante violaceo recreat, et Varietas eius colore aurantio, praecipue si plenus est, oculos oblectat. Sapor eius ingrate amarus et subacris, odor vero siccando perit. Destillatione aquae odorem impertit; decoctum, odorifera parte dispersa, praeter amarorem, salinas partes manifestat (LEWIS *M. m.* p. 210.).

In obliuionem fere sensim apud medicos stirps transit, licet tam flos quam aliae eius partes veteribus Graecis in pretio fuerint. Vim neruinam a multis flori adscriptam frustra a sicco isto exspectes, quum odora pars figi non possit; rectius resoluens potentia et pelens in censum venit. Nam referare menstrua et lo-

chia pellere ubiuis notatur, non dissentiente ratione, pellere etiam partum perhibuerunt (WELSCH. *Miætom.* p. 43.). Viscerum itidem obstructions et humorum coagula subegisse, et ipsam maniam, vitio huiusmodi hepatis ortam, curasse in femina, lego (SCHVLZ *Diff. de ment. alienat* p. 11.). Huic quidem succus ex floribus expressus vino dilutus, et syrupo Capillorum veneris gratiae causa permixtus, ingestus fuit, iuncta simul Emplastri resolventis ad regionem hypochondriacam applicatione.

Potest exhiberi flos in puluere vel in infuso aquoso, instar Theae, vel in vinoso, item in succo expresso, quae forma sine emmenagogo praeprimis placet FR. HOFFMANNO, prout ad obstructions hepatis in inueterato etiam ictero recludendas praestantius nihil nouit, quam hunc succum bis de die cum cereuisia calida potum (Vid. EI. *Diff. de praestantia remed. domest.* §. 26.).

PRAEPARATA.

AQVA FLORVM KEIRI *Ph. W.* Obsoleta.

OLEVM *l. c.* p. 123. Coctione paratur. Extrinsicus in vterini sanguinis emanatione et doloribus post partum inunctum.

b) SILICVLOSAE.

C O C H L E A R I A.

LINN. *Syst. veg. p. 491. Gen. pl. p. 334.*

294.

Pharm. COCHLEARIAE HORTENSIS Herba.

Cochlearia officinalis; foliis radicalibus cordato-subrotundis, caulinis oblongis subsinuatis LINN. *Spec. pl. p. 903.* Cochlearia folio subrotundo c. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 100.* REGNAULT *Botan.* l'herbe aux cuilliers. Pl. biennis ad littora maris Angliae, Belgii et regionum Europae magis septentrionalis, crescens, sed et alibi a mare remotius, vt in rupibus paludosis et aggerum fossis Helvetiae (HALL. *hist. fl. helv. n. 503.*). Colitur vero in hortis pharmaceuticis facili negotio, sponte quoque sese disseminat.

Et hacce culta acquiescere plerumque oportet extra solum natale stirpis, idque fit absque vlllo virtutis dispendio. Nam quae Hafniam in conserua ex Grönlandia transfertur (V. cl. LANGE versio Germ. libri LIND'S *Essay of preserving the Health of Seamen pag. 152.*), paucis modo sufficere potest. Differt tamen a praefixa specie ad mentem quorundam illa, quae remotissimis septentrionis

regionibus in Spitzbergen (MARTENS *Spitzb. od. Grönland. Reise-Beschr. p. 45.*) Grönlandia (EGEDE *gamla Grönland p. 48.*), crescit, et gratior sapore, amaro-dulcis atque mitior describitur, vt et instar acetarii oblectamenti causa ibidem ingeratur.

HERBA recens nostrae, h. e. folia cum petiolis decerpta, acris cum amaritie, et, si conteritur, naribus volatile aliquid offert, vt affines. Oues auide quidem in Islandia herbam deuorant, indeque valdopere pinguescunt, sed caro inde acquirit ingratum saporem (OLAFSEN *Reise durch Island T. 1. p. 257.*). Expressione efficaces partes vna cum succo eruuntur. Transeunt hae in aquam et in spiritum vini maceratione praegressa. Sed siccatione foliorum vel euaporatione menstruorum dissipantur. Opus igitur recente stirpe, quod optimum, vel praeparatis postea significandis. In oleo autem essentiali latet volatile istud fugaxque, a quo tota fere stirpis virtus dependet. Hoc exigua quantitate destillatione cum aqua surgit. Adeo subtile est, vt vnica eius gutta spiritu vini soluta vel saccharo excepta vnciiis sedecim vini vel alius liquidi odorem et saporem Cochleariae impertiat. In aqua autem fundum petit (CARTHEVS. *M. m. T. 1. p. 473.* LEWIS *M. m. p. 225.*).

Quae supra (sub n. 281.) aduersus alcali volatile, cui adscribunt multi virtutem stirpium nasturcini saporis odorisque, monui, ad Cochleariam etiam pertinent.

nent. Nam aqua eius destillata concentratissima syrupi violarum colorem nullo modo mutat, succus eius expressus hunc obscure rubrum reddit; nulla ebullitio ex aqua eius destillata cum acido quodam minerali vel aceto mixta enascitur; nec cornu cerui vstum spiritu vitrioli solutum ex affusa aqua destillata praecipitatur; affuso licet aquae spiritu salis odor pristinus seruetur; ita et solutio mercurii sublimati corrosivi ex instillata aqua nullam mutationem subit (ALTMANN *Diff. de pl. antiscorb. Exp. 1 - 8.*). Imo Cochlearia cum carne bubula mixta intra quinque horas fermentationem etsi modicam subit, quin triginta horas post mixtionem et diutius seruat acorem, qui coagulo lactis quod inducit extra dubium ponitur, et carnem diu a putredine tuetur (PRINGLE *Dis. App. Exper. 35.*). Hoc tamen acidum, fugax, nuncupat ill. DE HAEN (*Rat. med. P. 8. p. 235.*) in alcali mox degeneraturum.

In scorbuto primaria stirpium omni consensu est. Multae in itinerariis cl. V. LINSCHOTEN, MAARTENS, EGEDE, ANSON rel. leguntur historiae hominum teterrimo scorbuto per longinquas peregrinationes marinas correptorum, sed eorundem, postquam in terram delati fuerint, sanatorum. Puriori aëri, quo in terra gauisi sunt, merito partem curationis tribuas; sed hi copiosissime simul stirpem comederunt, vel potius deuorarunt vel instar acetarii in-

gesserunt. Mira omnino naturae prouidentia, quod iis locis, in quibus scorbutus quam maxime affligit, et sub iis conditionibus, quae illi opportunitatem praebent primariam, medicinam tanti mali vltro offerat: prout in insulis maris australis FORSTERI (*Reise um die Welt p. 151.*) stirpem, *Lepidium oleraceum* illis dictam, suppar^{em} illi virtute experti sunt. Fuit nauta adeo iam morbo fractus, vt, quum socii pertaesi confortii eius eum in littus Groenlandiae proiecissent, ne manibus quidem Cochleariam decerpere valeret, vnde pecoris instar ore depascere eam coactus, breui temporis spatio conualuit (BACHSTRÖM *de scorb. p. 8.*). Magis vero arti conforme est, succum expressum iungere, vel solum, vel in connubio serri lactis, vel deficiente recens decerpta herba, conseruam. Ad acria et calida antiscorbutica merito refertur, vt mitigare eam additis aliis, salua virtute, consultum sit. Hoc sine connubium acidorum eximium est, quae et ipsa scorbuto aduersantur; vt vel inde pateat, discrimina in scorbutum acidum, alcalinum etc. infirmo fulcro niti. Groenlandi Cochlearia et Acetosa iunctim vsi sunt, inuitante ipsa natura, quae vtramque mixtim inter illos copiosissime profert (BARTHOL. *Art. med. Hafn. T. 1. p. 35.*), sed quod minus probo, vt condimento^m iusculi, quod ex carne cum auenacea vel hordeacea ptisana pararunt. Placet vtriusque herbae miscela et exercitatis medicis (v. SWIETEN

Comment. T. 3. p. 630.), nec minus faciendum additamentum succorum Limoniorum vel Aurantium. Eiusmodique miscelae stirpis cum Acetofella vel pomis aurantiis varia forma memoriae prodidit SYDENHAMVS (*Oper. p. 631.*). — Quum saepe praeterea necessitas incidat, integris familiis idque egenis succurrendi, cereuisia commendabilis, cuius dolio aliquot Brassicae rubrae capitatae minutim concisae, Nasturtii aquatici vel Cochleariae manipuli duodecim et Raphani rusticani libra vna immissa; et hocce quidem liquido pro potu communi vtantur (SWIETEN *l. c. p. 625.*). Islandis ferculi genus est Cochlearia concisa et sero lactis vel lacte, instar Brassicae comesta. In aliud tempus seruant herbam per strata in magnis vasis conditam (OLAFSEN *l. c.*).

In rheumatismo vago, siue vt SYDENHAMVS eum vocat, scorbutico plurimum praestitit eo auctore (*Oper. p. 278.*). Electuarium ex conferua Cochl. hort. rec. ℥ij Acetofell. ℥j, pulv. Ari compos. ℥ij (vel Rad. Ari rec. Gi Arab. ana tantum, LEWIS) cum s. q. Syr. cort. Aurant. vt F. Elect. cuius drachmae duae ter de die per mensem integrum capiendae cum aqua antiscorbutica et aromatica. Efficaciam eiusdem confirmat cl. LEWIS (*M. m. p. 224.*) multiplici experientia. Ad celandum ingratum saporem herbae nuxmoschata maxime opportuna est. — In exulceratione oris scorbutica confert succum applicare tantillo aluminis mistum. X 5 Ve-

Verus licet scorbutus in vrbibus rarior morbus sit, quam empiricorum vulgus putat, vi tamen sua aperiente, et per ipsa neruorum stamina penetrante et antiseptica, suppetias in aliis quoque morbis fert. Nec parum potentiae in lotio pellendo habet. In paralyfi nominatim et extrinsecus in gingiuarum affectionibus, praeparatorum varia forma, egregio auxilio est.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

CONSERVA *Pharm. omn.* Hac forma stirps sine magno virium dispendio seruatur.

SPIRITVS *Ph. W. p. 190.* Destillatione herbae recentis cum spiritu vini et aqua paratur. Recipit vires plantae et seruat, modo vasa bene obturentur, nam valde volatilis est. In scorbuto tamen pro vsu interno postponendus herbae recenti; calidus enim nimium est. Flatus etiam dissipat et vrinam mouet. Triginta ad sexaginta guttae aqua dilutae dantur. Ad vlcera oris melle mistus confert. Intrat varias essentias, vt **ESSENTIAM ANTISCORBVTICAM** *Ph. W. p. 77.* et **ESS. ANTARTHTRITICAM** *I. M. HOFFMANN, l. c. p. 76.*, obsoletas.

SPIRITVS ANTISCORBVTICVS s. **MIXTVRA SIMPLEX ANTISCORBVTICA DRAWIZII** *Ph. W. p. 198.* Descriptus ab auctore in libro *vom schmerzmachenden Scharbock* *p. 159.* Fit ex spiritu Tartari

tari et spiritu Cochleariae, quibus Vitriolum ad rubedinem calcinatum irroratur, succedente digestionem et destillatione. Valde volatilis est neruosque velligans, vt olfactus sternutationem moueat, et sapor vix feratur, nisi eandem quantitatem syrugi grati, vt Cinamomi, admisceas. Praeter vim in forbuto, cui auctor praecipue adhaesit, laudabilis maxime in paralyfi recente, contra quam et pretium assignauit summus WERLHOFIVS (*Obs. de febr. p. 145.*) exemplis in medium prolatis. Ipse in nobili iuvene hemiplegia subito cum iactura loquelae correpto, praemissis necessariis eximium eius effectum vidi, vt nonnisi balbuties et leuis claudicatio pedis superesset. Prodest et in febribus intermittentibus splenicorum et scorbuticorum, languente digestionem ciborum a saburra viscida, biliosa, putrida (WERLHOF *l. c.*); item in vomitu habituali biliosae materiae, quae et in homine septuagenario maiori, eodem supra octo menses afflicto, cessauit (WERLH. in *Comm. Nor. Vid. Oper. Ed. WICHM. p. 738.*) Miscelae cum syrugo guttae triginta omni trihorio dari poterunt cum aqua simplici. DRAWIZIVS largiorem dosin propinavit.

Pharm. RAPHANI RVSTICANI s. ARMO-
RACIAE *Radix.*

Cochlearia Armoracia; foliis radicalibus lanceo-
latis crenatis, caulinis incisif LINN *Spec. pl. p. 904*
Raphanus rusticanus C. B. Icon: REGNAULT *Bo-
tan.* le Raifort sauvage. Pl. perennis, locis humi-
dis ad fossas, piscinas, riuulos crescens.

An sit *Ραφανίς άγρία* DIOSC. nondum constat.

RADIX cylindrica, brachium crassa, ramosa,
alba. Recens tam acris, vt gustata linguam fauces-
que moleste pungat, lacrymas excutiat, nares
fortiter feriat, sed effectu fugaci; cuti imposita
eandem rubefaciat. Odore instruitur volatili, stimu-
lante. Amittit, vt commune in hac familia est, hasce
dotes siccatione vel coctione; inuoluitur et acrimonia
eius oleosis. Hinc si rafa tyrocnesti intinctui cibo-
rum, carnis, piscium inferuire debeat: mitigatur
coctione, vel butyro liquefacto vel lacte vel amygda-
lis. Sic crebro in menses transfertur, flatulentia sua
et rustibus suballiaceis imbecilli ventriculo molesta.

Acris et volatilis eius pars tam destillatione
quam infusione aquam vel spiritum vini ingrediuntur,
et vna cum aqua destillando ascendit olei exiguum
scil. $\frac{1}{3}$, sed valde acris odori et penetrantis, quod
ipsum in aqua fundum petit. Aqua destillata signa
alcali

alcali volatilis contenti manifestavit cl^{mo} WIEGLEB (*Ueb. d. alcal. Salze p. 196.*), eaque plura, quo saturatior fuerit.

Redeunt hic vires, incidens, antiscorbutica et diuretica, toties de affinibus laudatae.

Antiscorbutica eminet, innumeris experimentis confirmata. Sufficit illam vino vel cereuilia solam infundere (BARTHOL. *Act. med. Vol, 4. p. 130.*). Cereuiliam magis compositam paullo ante indicaui. In Suecia serum lactis inde fit, Armoraciae rase et aceto irroratae lac coctum affundendo, caseumque auferendo (LINN. *Fl. Suec. n. 580.* et litt. ad cl. LIND in *Treatise on Scurvy p. 264. sq.* — Syrupum frigide factum in asthmae thoracis scorbutico diuinam medicinam vocat ill. vir (LINN. *loco proxime cit. p. 265.*). — Scorbuticae naturae sine dubio fuit rheumatismus, qui succi cochleari mane capto curatus fertur (LANGGE *misc. verit. med. p. 40.*). Russi oleum eius in rheumatismis, affectionibus scorbuticis et vlceribus pertinacibus ad guttas triginta ingerunt, et extrinsecus illinunt (SAM. GOTTL. GMEL. *Reise T. 1. p. 11. sq.*). — Arthriticis quoque solatio est. Decoctum eius lacte paratum et per quatuor hebdomades in lecto potatum, vt sudor probe erumperet, dolores artuum vagos diuturnos sopiuit (RAYGER in *Eph. N. C. Dec. 3. Ann. 3. p. 244.*). Magis discrepat a vulgari modo radicem exhibendi is, quo eius in exiguas particu-

ticulas sectae omni mane per mensem cochlear vnum maiusculum absque masticatione deglutiatur, insuper bibendo decocti summitatum Iuniperi libram dimidiam. Crebra experientia sic successisse in arthritide et scorbuto narratur. Quod metuisses, ne ventriculo rosionis sensum inferret, expresse negatur, nisi sub finem curationis (Auctor eius est cel. BERGIVS in *Mat. med.* p. 559.).

Lithontripticis quidam Armoraciam annumerant. Non quidem huic rei fauent experimenta cum decocto radicis et calculis e corpore humano exemptis a cl. LOBB descripta (*de dissolv. calculos* p. 89. *Exper.* 96. 97.) vitio forsitan, vt opinor, menstrui non satis commodi, vel quod ea calculi species experimentum casu subierit, quae sua natura Armoraciae vim eludit, nam non omnes eodem remedio subigi sese patiuntur. Nec magis fauet experimentum cl. HALES (*Stat. Eff.* Vol. 2. p. 215.), qui calculum in pulte ceparum emolliri vidit, licet Armoracia in alterum vnus eiusdemque hominis calculum plane nullum effectum exfereret. Casus tamen senis calculosi huc pertinet, qui poculo vini, in quo haec radix intra linteum macerata, mane et vesperi epoto intra triduum eo peruenit, vt nullo amplius dolore ex hacce causa vexaretur (IO. BAVH. *Hist. pl.* T. 2. p. 852.).

In hydropse deobstruendi sua et diuretica potentia multum valet. Confert eo sine itidem vel succus
cum

cum saccharo vel vino remixtus (HEIST. *comp. med. pract.* p. 212.) vel et cereuisia fortior acida Armoracia impraegnata (*Vet. Acad. Handl.* 1766. p. 231.).

Rasa demum radix recens ad vnciam dimidiam cuti imposita epispastica efficacia eminet. Potest etiam eo fine cum seminibus Sinapi contritis et aceto maceratis misceri, addito fermento panis, q. s. ad consistentiam cataplasmaticis. Vt similia stimulat reuellitque in febrifugis morbis, odontalgia, rel. Locus consuetissimus, cui imponitur, plantae pedis sunt. — Eadem lege operatur in odontalgia rheumatica sedanda frustum radicis recentis gingivae applicatum.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA RAPHANI RVSTIC. *Ph. W.* p. 6. Recens omnino efficax.

AQVA COMPOSITA *Ph. Lond.* p. 57. *Edinb.* p. 30. Diuersa quodammodo vtriusque compositio, vtramque vero intrat Armoracia, Cochlearia, flauedo corticum Aurantiorum, digesta cum spiritu vini; vt igitur sua efficacia non careat.

LEPIDIVM.

LINN. *Syst. veg. p. 489. Gen. pl. p. 333.*

296.

Pharm. NASTVRTII HORTENSIS *Herba;*
Semen.

Lepidium sativum; floribus tetradynamis foliis oblongis multifidis. LINN. *Spec. pl. p. 899. a*, Nasturtium hortense vulgatum c. B. Est haec Varietas foliis planis Καρδαμον. Icon: REGNAULT *Botan. le Cresson Alenois*. Pl. annua, ignotae adhuc patriae; nisi forsitan in insulis freti Magellanicis (V. SCHOUTENII *noui Freti detectio*) crescat. Ast colitur in omni horto culinari.

Grate enim in mensis pungit linguam recens HERBA in Lactucae connubio, quam per se inspidam, ut Dracunculus aliaque addita, sapidam reddit et concoctu faciliorem. Sapor odorque idem, qui in huius familiae plerisque, et pariter cum viribus siccatione ignisque vehementia fugax. Ea vero acrimonia illi inest, ut et inflammet et exulceret cutem. Nec discrepat a fociis vi antiscorbutica. Quin in eo praeferenda haec stirps, quod semina quovis anni tempore et facillimo apparatu germinent. Fieri hoc potest in gossypio supra aquam in vase plano tenuiter expanso, qua

qua arte et ipsa aqua odore saporeque stirpis imbuitur et scorbuto aduersa redditur (LIND'S *Means of preserving the health of Seamen* p. 35.). Exoptatissimos effectus contra hunc morbum edidit in itinere GUILIELMI CORN. SCHOUTEN in freto Magellanico haec vel similis planta, quam persimilem Nasturtio nostrati vocat editor itineris Schouteniani (*noui freti detectio* p. 35. 40. 41.) quae fortassis fuit *Lepidium oleaceum* CL. FORSTERORVM. WEDELIO (*Misc. Nat. Curios. Dec. 2. Ann. 6. n. 89. p. 178.*) in hoc malo arrisit, herbam' recentem carni vel fuscum embammatibus addere, praepriis autem panem butyro oblitum foliis recentibus obtegere. — Pituitam praeterea primarum viarum et pectoris herba soluit, et appetitum cibi comesta excitat.

Vteriori experientia explorandum, an tineae capitis infantum herba vel trita vel frixa cum axungia porcina sufficiat (PARAEVS *Lib. 16. p. 462.*). Videtur morbus mere esse topicus, et notum, quam saepe optima alias quaeuis eludat.

SEMEN exiguum, rufescens, ouatum, lineatum. Acrius est herba, et aemulatur sensu Sinapi semen masticatorum. Vix vnquam vero praecipitur.

Lepidium latifolium L. cuius icon in REGNAULT *Botanique*, la Passerage, praecedente specie longe mordacior, vt et inde Germanis Pfefferkraut dicitur. Plura vero licet medicinae promittat, ad intin-

etus tamen vnice hinc inde perennis haecce planta colitur.

T H L A S P I.

LINN. *Syst. veg. p. 490. Gen. pl. p. 334.*

297.

Pharm. THLASPEOS Semen.

Thlaspi aruense; filiculis orbiculatis foliis oblongis dentatis glabris LINN. *Spec. plant. p. 901.* *Thlaspi aruense* filiquis latis C. B. ICON: BLACKWELL *Tab. 68.* Pl. annua, vitium frequens agrorum.

HERBA Allium spirat sapitque, et huius sapore inficit carnes, lac, butyrum, caseum, boum et vacarum, vti et ouium, si ea vescuntur, qui vero sapor intra triduum alio pabulo dispellitur (HAGSTRÖM in *Vet. Acad. Handl. 1750. p. 100.*). Recens in cameras et lectos sparsa cimices lectularios fugat (TIBVRTIVS *l. c. p. 1766. p. 269. sq.*). Amplius adhuc commodum praestat in granariis, in quibus seruata vermes frumento infestos fugat (GADD *systematiska Inledning i Svenska Land-skötselen T. 3. p. 560. sq.*).

SEMEN exiguum, nigrum, subrotundum, nonnihil compressum et striis concentricis notatum. Acre nonnihil et amaricans, odoris alliacei. Angli plerum-

rumque illi substituunt semen *Thlaspios campestris* L. (MILLER'S *Botan.* p. 437.). Carere possumus utroque, quum profet Sinapi semen, nec nisi in THERIACA prius dictum hodie vsurpatur. Spondet tamen aliquam vim in scorbuto et ad pituitam incidendam.

298.

Pharm. BVRSAE PASTORIS *Herba.*

Thlaspi Bursa pastoris; siliculis obcordatis, foliis radicalibus pinnatifidis LINN. *Spec. pl.* p. 903. Bursa pastoris maior folio sinuato c. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 729. REGNAULT *Botan.*, le Tabouret. Pl. annua, vbiuis in ruderatis, ad vias, et in muris obuia.

Mitior licet HERBA affinibus, non dissimulat tamen cognationem. Nam manifeste extremi ramulſ acres sunt calorisque sensum linguae imprimunt, recte iam annotante LOBELIO (*Aduers.* p. 76.). Non nigrescit solutio vitrioli martis eius connubio. Cadit igitur vulgaris opinio, quod refrigeret et adstringat. Nec possum memet de adscripta isti in haemorrhagiis cuiuscunque generis, vteri, pulmonum, renum, narium, etiam externi corporis, potestate conuincere, auctores etsi fere omnes (e. c. SCHRÖDER *Thef. ph.* p. 544. SIM. PAVLLI *Quadrip.* p. 254. BOERH. *Hist.*

plant. CHOMEL *Ufuell. T. 2. p. 145.* GEOFFROY *M. m. Traité T. 5. p. 400.*) eandem referunt; quae tanta adeo describitur, vt herba axillis subdita vel nuchae applicata vel manu retenta stillicidium narium cruentum sistat. Par dubitatio animum subit circa diarrhoeas et dysenterias, quas compescere iisdem fontibus traditur. Effectus in gonorrhoea (SIM. PAVLLI *l. c.*) eodem sine dubio fulcro imbecilli superstruitur. Itaque superflua.

ORDO XXIV.

PAPILIONACEAE f. LEGV-
MINOSAE.

L V P I N V S.

LINN. *Syst. veg. p. 545. Gen. pl. p. 371.*

299.

Pharm. LVPINI *Semen.*

Lupinus albus; calycibus alternis inappendiculatis, labio superiore integro, inferiore tridentato
LINN. *Spec. pl. p. 1015.* *Lupinus sativus*, flore albo
C. B. *Icon*; BLACKWELL *Tab. 282.* Pl. annua
pa-

patriae adhuc ignotae, sed in areis hortorum vulgare ornamentum.

SEMEN grande, orbiculatum, compressum arillo albo, medulla flaua. Sapor eius amarus ingratus, qui vero maceratione in aqua calida perit. Tempore iam GALENI (*Alim.* 13.) et PLINII (*Lib.* 18. *cap.* 14.) vulgare cibi genus fuit hominum, quod hodie fere omnino negligitur. In Catalonia et Italia saginandis bobus inseruit (CHOMEL *Usuelles T.* 3. *p.* 57.). Vanus itaque metus, ne interno vsu noxam pariat, quem quidam aluerunt (C. HOFFM. *de offic. L.* 2. *c.* 135. *p.* 403. SIM. PAVLLI *Quadrip.* *p.* 89.), tantoque magis, quum vix vlla inter papilionaceas exstet venenata planta: flatulentiam autem gignere et copiosiori esu obstipare aluum facile largior. Lumbricos necare intestinales in puluerem contritum vel decoctum vel et in linimento extrinsecus applicatum plures recensent; quorsum et refero SIM. PAVLLI (*l. c.*) historiam, quam ad probandam venenatam eius naturam profert. Verior eius indoles farinacea est, vt affinium, vnde farina eius aqua in cataplasma cocta, vel varie mixta aceto melle aliisque pro resoluendis vel emolliendis tumoribus commoda. Amarities simul semen ad abstergendum idoneum reddit. Vnde et decocto eius cutis purgatur. Sed inter tot alia similium virtutum haud iniuria superfluum semen censetur.

DOLICHOS.

LINN. *Syst. veg.* p. 547. *Gen. pl.* p. 372.

300.

Pharm. SILIQVAE HIRSVTAE *Setae*.

Dolichos pruriens; volubilis, leguminibus racemosis, valuulis subcarinatis hirtis pedunculis ternis
 LINN. *Spec. pl.* p. 1019. *Syst. veg.* l. c. *Mant.* 2. p. 441.
Phaseolus americanus folio molli lanugine obfritis, siliquis pungentibus, semine fusco punctato PLUK. *Phyt.* p. 214. fig. 1. Conf. JACQV. *Hist. stirp. amer.* p. 201. *Tab.* 122. et KERR in *Med. Comment.* Vol. 2. p. 202. *sqq.* vbi descriptio accuratissima Anglice concinnata. Crescit in syluis et fruticetis Indiae orientalis e. c. Bengalia, item Americae australis, vt in Guiana Belgica, item insulis Caribaeis.

Legumen eius coriaceum, quatuor vel quinque pollices longum, crassitie fere digiti in formam litterae S tortum, obtegitur SETIS densis e ferrugineo subfuscis et nitidis. Hae vento detritae pruritus molestissimum et vrentem cuilibet animali, quod tangunt, excitant, vt et aethiopes et barbari, quorum cutis densissima, eas reformident (JACQVIN, KERR). Hinc et Bengalensibus Cadjust, Gallis in Caribaeis Pois à grater, Anglis in Bengalia Couhage vel Cowitch vocatur.

Non

Non dubito virtutem anthelminticam ad hanc speciem referre, nixus ill. JACQVIN et cl. KERR descriptionibus, quae et optime congruunt inter se et cum ista cl. BANCROFT (*nat. History of Guiana in Southamerica p. 53. sq.*), qui posterior quidem solus inter hosce virtutem dictam memorat. Nec veriti sunt auctores libri *medical Commentaries* Dol. prurienti adscribere illam. Ill. BERGIVS autem et in *Materia sua medica p. 605.* et in litteris ad me datis, (*m. Martio a. 1778.*) declaravit, ad Dol. vrentem LINN. se iudice vermes necandi vim pertinere. Equidem pro pharmaceutico nomine elegi id, quo apud istos venit, qui systema non curant.

Quae cl. BROWNE (*nat. History of Jam. p. 291.*) de effectu plantae Cowitch contra vermes narrat, nullius fere vsus sunt, quum speciem non definiens modo significet, in insulis Americanis ad ventum ex leguminibus syrupum anthelminticum parari. Setae vero eorum vnice adhibentur, frequentissime in Guiana et alibi, praecipue ab aethiopibus, infantibus non exclusis. Hae ipsae rigiditate et acumine suo mechanice lumbricos, nam ad hosce vnice hic respicitur, irritant et magna copia per aluum eliminant. Nam neque tinctura neque decoctum inde paratum eundem effectum praestat (BANCROFT *l. c. p. 393.*). Ne vero iniuriam similem ventriculo et intestinis, quam cuti, inferant, easdem cum syrupo vulgari commi-

fcant, ad compagem electuarii liquidi, cuius cochleare pro Thea infanti bienni vel trienni, et dupla quantitas adulto, mane ieiuno ventriculo datur, iterando hanc dosin diebus subsequētibz, subiuncta demum dosi Rhabarbari (BANCROFT *l. c.*). Sunt et, qui vesperi tantum setarum harum infanti septenni vel octenni exhibent cum syrupo, quantum vnum legumen erogat, et mane purgans subiungunt (COCHRANE in *med. Comment. T. 2. p. 83.*). Millena vero experimenta docent, tutissime hanc medicinam ingeri, quod tanto magis mirandum est sub empirica ista praxi, qua plantationum domini semel intra tres vel quatuor menses seruis suis omnibus et singulis, et infantibus praecipue, absque vlla necessitatis inquisitione exhiberi dictum medicamen curant (BANCROFT *l. c. p. 391.*).

S P A R T I V M.

LINN. *Syst. veg. p. 553. Gen. pl. p. 368.*

301.

Pharm. GENISTAE *Herba; Flores; Semen.*

Spartium scoparium; foliis ternatis solitariisque, ramis inermibus angulatis LINN. *Spec. pl. p. 996.*
Genista angulosa et scoparia C. B. *Icon; Fl. Dan.*
Tab.

Tab. 313. Fruticulus in locis arenosis et elatis temperatoris Europae crescens.

Hanc speciem loco *Genistae tinctoriae*, quam officinis dicavit LINNEVS, multique alii post eum, vt CRANZIVS, VOGELIVS, BERGIUS rel. propono, praeunte HERMANNO, CHOMELIO, GEOFFROY, SPIELMANNO, medicis Edinburgensibus (etiam hodie in *Ph. Ed. nouiff. p. 17.*), et indubia experientia cum Spartio capta. Non tamen repudio, sal vtriusque incineratione paratum, prout alia similia vegetabilium earundem virium esse.

In oeconomia non despiciendus fruticulus, pro sepibus viuis, quas ornat floris elegantia, ad allicientas apes, pro foco, praeter mox dicenda de floribus.

FOLIIS et CAVLIBVS sapor amarus nauseosus inest, quem tam aqua quam spiritus vini contrahit. Et hae quidem partes lotium copiose mouent, vnde in hydrope aqua coctae valde profunt (MÖHRING *At. N. C. Vol. 5. pag. 32.*). MEADIVS casus hydropis pertinacis decocto summitatum eius viridium, seminibus Sinapi superbibito, curati meminit (V. supra de semine Sinapi *p. 326. sq.*), quo ipso tam lotium quam alius vberrime mota. Sed frequentior est cinerum vel salis inde eliciti in hydrope vsus. Cinerum horum drachma vna in tres doses per diem diuisa, dein ad vnciam dimidiam aucta, per lotii vias hydrope anasarca magnae molis liberauit feminam

grauissime affectam (MONRO *on Dropsy* p. 64.). Praestat vero lixiuum ex iisdem parare. Quod, praeeunte eximio SYDENHAMO (*Oper.* p. 497.), commode fit ex cinerum eius libra vna, vini Rhenani libris quatuor, infuso pugillum vnum vel alterum foliorum Absynthii vulgaris addendo; cuius liquoris vnciae quatuor ter de die potentur, donec tumor disparuerit, sicque hydropes, pro deploratis habiti, deuicti fuerunt, qui ipsi etiam ob aegri debilitatem purgantia non tulerunt. Inferioris fortis hominibus sufficit lixiuum saturatissimum aqua factum, ad libram vnā vel duas per diem potatum, quo ipso copia militum exercitus Suecici hydropem eluctata est (ODHELIUS in *Vet. Acad. Handl.* 1762. p. 82.). Subiungenda autem hisce resoluendo et lotium mouendo egregiis, vel interpolanda commoda roborantia sunt. Quum cinerum efficacia a sale fixo, quod continēt, dependeat, sal Genistae purum vino acidulo solutum eodem successu hydropicis offertur.

FLORES. Obsoleuit fere plane hodie eorundem vsus. In Auernia et Aquitania iam dudum acetarii instar a plebe copiose esitati sunt, et apud Brabantios nondum explicati, sale et aceto conditi, caparidum in modum (LOBEL. *Aduers.* p. 407.), item apud Noricos (C. HOFFM. *offic.* p. 307.). Haec non bene conciliantur cum aliorum effatis, quod per se ingesti vomitum cieant, in decocto autem aluum moueant

ueant (SIM. PAVLLI *Quadrip. bot. p. 72.* BÖCLER in HERM, *M. m. T. 1. p. 321.*). Quae ignominia huic stirpi illata inde videtur prouenisse, quod eadem cum Spartio DIOSCORIDIS habita fuerit. Nec infusum summitatum florentium copiose potum apud asthmaticos quondam aliud effecit, quam lotii excretionem et scretum liberiolem (LEWIS *M. m. p. 292.*). Reliquas virtutes adscriptas silentio praetereo, vtpote fidis testibus destitutas.

SEMEN subcylindricum, splendens, flauum, saporis dulcis, desit serius vsurpari. In decocto blande vomitum mouere LOBELIVS (*l. c.*) auctor est.

GENISTA.

LINN. *Syst. veg. p. 536. Gen. pl. p. 368.*

302.

Pharm. RHODIVM *Lignum.*

Genista canariensis; foliis ternatis vtrinque pubescentibus ramis angulatis LINN. *Spec. veg. p. 536. β.* Cytifus canariensis semperuirens et incanus COMMEL. *Hort. T. 2. p. 103. Tab. 52.* Arbor Hispaniae et Canariensium insularum.

Incertum adhuc est, ex quanam stirpe hoc lignum sit (LINN. *Diff. Observ. in Mat. med. p. 7.*), quamuis

uis ill. praeceptor Genistam dictam dubitanter in *Materia medica* LINN. (*Ed. 1. p. 347.*), confidentius in *Speciebus pl.* (*p. 997.*), et postea (*Diff. de Opopals. p. 2.*) ex Aspalato quadam BROWNI esse, proposuerit.

LIGNVM, h. e. lignosa radix, ex insulis Canariis, Antillis et orientalibus quibusdam regionibus transfertur frustis nodosis incurvis duris, vnius vel alterius pollicis crassitie. Extrinsecus coloris albidus, interne luteo rufescentis, odoris rosei, quem rasum praecipue spargit, saporis subamari resinosi. Flammae admotum facile ardet. Quo grauius est, et quo profundiolem colorem prae se fert, eo praestantius. Analysin chemicam etiam CHAMBERS (*De Ribes Arabum et ligno Rhodio, Lugd. 1724. 4.*) praestitit. Aqua destillatione fragrante eius odore imbuitur, et simul abripit etsi lente olei aetherei summe odori circiter $\frac{1}{3}$ (CARTHEVS. *M. m. T. 2. p. 168.*) vel $\frac{1}{5}$ (LEWIS *M. m. p. 354.*) quodsi modo lignum integrae notae fuerit. Infusione tam aqua quam spiritus vini adsuscipit odorem saporemque eius. Extractum aquosum nonnihil pungens et amaricans est, spirituosum vero et de fragrantia participat.

P R A E P A R A T V M.

OLEVM LIGNI RHODII DESTILLATVM *Ph. W. p. 129.* Coloris initio est aurei, sensim rubicundi. Vt destillatione elici possit, lignum aliquot hebdomades

des antea aqua emolliatur, dein rasando super rota ferrea cuspidibus acutis instructa, et ope machinamenti, quod equus circumagit, voluta, comminatur (FERBERS *n. Beiträge zur Mineralgesch. 1. B. p. 365.*) Ob odoris gratiam pomatis, balsamis rel. additur. Vim analepticam coniectura promittit, nondum autem experientia euicit. Inter aliam farraginem in PVLVERIBVS STERNVTATORIIS offic. quibusdam occurrit.

O N O N I S.

LINN. *Syst. veg. p. 541. Gen. pl. p. 370.*

303.

Pharm. ONONIDIS s. RESTAE BOVIS *Radix;*
Herba.

Ononis aruensis; floribus racemosis geminatis, foliis ternatis, superioribus solitariis, ramis inermibus subuillofis. LINN. *Syst. veg. p. 541.* Si verum esset LÖSELIi assertum, cui post *Florae Suec. Ed. 1.* subscripserunt ill. LINNEVS, HALLERVS aliique magni botanici, stirpem iuniorem inermem esse, adultiorem spinosam: referendae huc essent Varietatis nomine α , Anonis spinis carens purpurea c. B. β , Anonis spinosa, flore purpureo c. B. Sed RAIVS, GOVANVS aliique, et nouissime cl. RE-

ZIUS

ZIVS experimentis ductus (in *Phys. Sällsk. Handl. P. 1. p. 128. fq.*), diuerfas species declarant. Officinis vero speciatim dicata Ononis spinis instructa; cuius icon: REGNAULT *Botan. l'Arrête-Boeuf ou Bugrande*. Pl. perennis vel frutescens, vulgaris ad vias et in aridis.

RADIX pedem supraque longa, cylindrica, pollicaris crassitiei, extus fusca, intus alba, descendens, adeo tenax, vt, quod iam antiquis notum, aratro remoram pariat, saporis subdulcis; quidam nauseosum et subfoetidum describunt (*New Dispens. p. 171.*). Cortici eius maior vis insidet (SIM. PAVLLI *Quadrup. p. 224.* CHOMEL *Usuell. T. 1. p. 284.*).

Rarius quidem hodie praecipitur radix, sed hinc inde tamen feriori quoque tempore efficaciam suam, quae in dubium vocari omnino coeperat, probauit; quin moleste quidam aegri ex eadem affecti sunt (PFISTER. BERGIUS *Mat. med. p. 601.*). Nempe aperiens et diuretica praedicatur, imo in calculo opportuna, praeunte veterum (GALEN. *de simpl. L. 8. Diosc. M. m. Lib. 3. cap. 21. p. 180.*) laude. Inuoluntarium adeo lotii profluuium ex manipulo eius vno in vini libra vna cocto, et casu singulari ob dysuriam capto, legitur exortum (LENTIL. *Miscell. medico-pract. p. 277.*), quod nimium mihi videtur. Vix super remedium in vesicae vel renum calculo nouit SIM. PAVLLI (*l. c.*), cui praeconio etsi non adsentior, non du-

dubito tamen fabulum pellendo dolores a calculo mitigare posse. Et memorabile, medicum experientissimum (cel. BERGIVM in *M. in. p. 600.*) saepe in ischuria ex calculo vesicae leuamen decocto attulisse, ubi alia non profecerant. Efficacia, quam quidam (MATTHIOLVS in DIOSCOR. *L. 3. c. 18. p. 501.* SCVLTETVS in *Obszruat. n. 74.* NEBEL in *A. N. C. Vol. 2. Obs. 3. p. 12.* sed hic posterior quidem in connubio purgantium et emplastri discutientis, item BERGIVS *l. c. p. 12.*) pulueri tribuerunt in sarcocele, maiori iure ad hydrocelen referri arbitror, cum altero malo forsitan confusam. Animaduertit et in eam laudem PFISTERVS (*de Hydrosarcocele §. 50.*), qui non in omnibus lotium mouisse queritur. Hydrosarcocele tribus casibus omnino dissipare contigit ill. ACREL (BERGIVS *l. c.*). In puluere igitur ad drachmam vnam vel et in decocto aquoso conducit, praecipue cortex eius.

HERBA rarius adhuc decernitur. Decoctum huius ex pugillo vno et aquae libra dimidia modico igne paratum, et longa primum serie dein per interualla mane potatum, homini diu calculoso tam felicem praestitit opem, vt quaeuis pristinarum molestiarum silerent. An ipsa diathesis calculosa eo sublata, dici nequit, certe nullum calculi vestigium postea in cadauere exstitit (DE HAEN *Rat. med. P. 6. p. 289.*).

V I C I A.

LINN. *Syst. veg. p. 552. Gen. pl. p. 376.*

304.

Pharm. FABAE Semen; Stipites; Flores.

Vicia Faba; caule erecto, petiolis absque cirrhis
 LINN. *Spec. pl. p. 1039.* Faba c. B. *Κυαμος* Graec.
 Icon: REGNAULT *Botan.* la Fève de Marais. Pl.
 annua, in Aegypto et ad mare caspium in confiniis
 Persiae (LERCHE in LINN. *Syst. veg. p. 554.*) spon-
 tanea, colitur in hortis agrisque copiose.

SEMEN reniforme, compressum ex arillo crasso
 giluo et medulla alba, dum siccum est, constans,
 callo lineari insidens. Maximum est indigenarum vel
 apud nos hospitantium plantarum. Varietas femine
 minori mensas etiam delicatiorum intrat. Altera ve-
 ro femine maiori aegrius concoquitur et flatulentior,
 praecipue arillis nondum exuta. Vtriusque semen
 tam ante maturitatem quam siccatum coctione prae-
 gressa editur. Praestat vero feminibus tenellis vesci,
 vtpote tenuioribus longe, et horum quidem legumina
 concisa nonnulli simul comedunt. *Farina* feminum
 in officinis occurrit, et vt aliae similes Lupini, Erui,
 Foenugraeci, Lentium, Orobi, frumentorum, calefacta
 resoluit, cocta aqua vel lacte emolliendis et maturan-
 dis

dis tumoribus inferuit. Sordes abstergere cutaneas decoctam quidam volunt. Additur FARINIS nomine QUATVOR RESOLVENTIVM venientibus.

STIPITES. Incineratione copiam salis fixi largiuntur, quod, ut supra (p. 361.), sub Spartio de eiusmodi salibus generatim dictum, lotium potenter pel- lit. Confert eo sine cineribus infundere vel vinum vel aquam.

FLORES. Recentes gratum, ad illum Liliæ candidi accedentem, odorem spirant, qui vero sic- catione perit. Aqua destillata olim inde parata, quam cosmeticam habuerunt, sed immerito.

E R V V M.

LINN. *Syst. veg. p. 554. Gen. pl. p. 376.*

305.

Pharm. LENTIVM Semen.

Eruum Lens; pedunculis subbifloris, seminibus compressis conuexis LINN. *Spec. plant. p. 1039.* Lens vulgaris c. b. Φακος Graec. Icon: RIVIN. *Fl. irreg. tetrap. T. 35.* Pl. annua, in Gallia inter segetes, et in Valesia in vineis sponte crescens, alibi in Europa copiose in usum culinarem in agris colitur.

Appar. medic. Vol. II.

Aa

Du-

Duplex eius varietas: femine α , maiori et β , minori (Icon utriusque: RIVIN. *l. c.*). Vtrumque orbiculare compressum margine acuto arillo cinereo bruno, medulla fusca. Pisorum instar coquantur lentes, non ingrati quidem saporis, sed flatibus molestissimae et difficillimae concoctu, ita vt iis, quos debilitas primarum viarum tenet, integrae secedant, hinc nonnisi laboriosae vitae hominibus concedendae. Flatulentia adeo equos necasse legitur (ELLIS apud HALL. *fl. helv. n. 421.*).

Abesse possent lentes commode ex foro medico. Merito hodie ridemus Arabum et sequiorum quorundam in pellendis variolis, et morbillis laudem, quae si quid veri inuoluit, hoc decocti vnice calore, quantum capio, continetur. Plus omnino interest, ad foedas post variolas cicatrices a facie arcendas, hanc decocto lentium, dum ficcari incipiunt, crebrius fouere (CHOMEL, *Usuell. T. 3. p. 61.*).

Farinae feminum pretium sub *n. 304.* iam statui; sed vix vnquam hodie curatur.

306.

Pharm. ERVI f. OROBI *Semen.*

Eruum Ervilja; germinibus vndato - plicatis, foliis impari-pinnatis LINN. *Spec. pl. p. 1040.* Orobus filiquis articulatis, flore maiori c. B. Icon: RIVIN. *Fl. irreg. tetrap. Tab. 61.* Pl. annua australiorum Europae regionum et Orientis.

Alimentorum pro hominibus numerum olim auxit, sed vetat eius infalubritas, nam panis ex femine vel solo vel cum Tritico coctus crurum imbecillitatem produxit, vt scipionibus binis inniti opus esset, vitio extensoribus musculis inducto (BINNINGER *Obs. et Curat. med. Cent. 5. Obs. 70. p. 571. sqq.* Conf. VALSINIERI in *Galer. di Minerva T. 4. p. 240.*). Ipsos equos, qui plantam integram deuorauerant, tanta crurum et tibiaram imbecillitas corripuit, vt vix insistere pedibus possent, sed per longum temporis interuallum contremiscerent (BINNINGER *l. c. p. 574.*). Gallinas distensione ingluuiei semen necat (ROSSI *de plant. venen. p. 39.*). Nihilominus in Heluetia cum Lentibus et Viciis seritur (HALL. *flirp. helv. n. 420.*).

Superfluum inter medicamina, vt tamen *Farinae* eius virtus secundum n. 304. pariter diiudicetur. Haec similiter FARINIS QVATVOR RESOLVENTIBVS adscripta.

C I C E R.

LINN. *Syst. veg.* p. 554. *Gen. pl.* p. 377.

307.

Pharm. CICERIS Semen.

Cicer arietinum; foliolis ferratis LINN. *Spec. pl.* p. 1040. *Cicer satium* c. B. Επεβινθος Graec. Icon: REGNAULT *Botan. le Pois Chicke*; item in CLEWBERGII *Diff. de variis frumentorum et leguminum speciebus vet. test. Vps.* 1760. Pl. annua, in agris Palaestinae, Hispaniae, Italiae spontanea.

Arilli SEMINIS color variat; vnde distinctio inter *Cicer album*, *rubrum*, *nigrum*; ad quam non video in usu respici. Est subrotundo-nodosum, cuspidate incurua, magnitudinis pisi, medulla flavicante. Tam escae nomine, quam medelae, iam antiquitus cognitum. Sunt (BOCHARTVS in *Hieroz. P. 2. p. 46.* SHAW *Travels p. 222.* item CLEWBERG *l. c. p. 38.*), qui per vocem Kali in 2. libro SAMVEL. *cap. 17. v. 28.* secundo loco memoratam *Cicer tostum* intelligunt; nam in vniuersum illa in sacris litteris tostum frictum siue torrefactum esculentum quoddam significat (IO. GESNER *Diff. Phytogr. sacr. Spec. P. 2. p. 10.*). Quicquid sit, fricti Ciceris tam Graeci varii quam Romani meminerunt, tanquam cibi speciei (GALENVS. BOCHART *l. c.*). Et adhuc hodie in plateis orientalium

vrbum copiose in cupreis sartaginibus et furnis femina haec torrentur (SHAW *Travels l. c.*); nam coquendo non finunt sese in pulpam redigi. Tosta Coffeae non dissimilem potum suppeditant (REICHART *Gartenschaz T. 5. p. 163.*). Farinam quoque eorum in lacte elixatam, vel Cicera in aqua elixa vel alio modo praeparata antiqui comederunt; valentius adeo nutrire, quam fabas, GALENVS (*de alim. facult.*) affirmat, sed itidem flatulenta. Tum quoque iam moris fuit, immatura et virentia ingerere, qui et hodie in Italia obtinet, vbi, vt in aliis Europae australis regionibus, pro vsu cibario feritur. Praestant vero omnino in iusculis decocta. — Lotium pellere femina notatum, vt et exulceratam vesicam renesque laedant (DIOSC. *M. m. Lib. 2. p. 126.*). Hac vi vnice niti videtur illis adscripta, sed non experimentis fidis confirmata, in calculo frangendo potentia. Nec illam euincit Augerianum remedium (Vid. SCHVLZ *Diff. an dentur medicamenta calculum etc. p. 24. sqq.*), quum decoctum Cicerum non solum, sed instar vehiculi efficacioris remedii captum fuerit.

Farina feminum, vt similes aliae, pro diuerso externae applicationis modo, resoluit, maturat. Sed obsoleuit fere omnino in medica praxi.

GLYCYRRHIZA.

LINN. *Syst. veg.* p. 557. *Gen. pl.* p. 380.

308.

Pharm. GLYCYRRHIZAE f. LIQVIRITIAE
Radix.

Glycyrrhiza glabra; leguminibus glabris, stipulis nullis, foliolo impari petiolato LINN. *Syst. veg.* l. c. *Glycyrrhiza siliquosa et germanica* C. B. Γλυκυρριζα THEOPH. Γλυκυρριζα rel. Graecorum. Conf. descriptio amplior ill. PALLAS in *Reise durchs Russ. Reich* T. 1. p. 498. n. 120. Icon: REGNAULT *Botan.* la Reglisse. Pl. perennis in Franconia, Hispania, Gallia inferiori, Italia, item in australiori deserto ad laikum Rutheniae sponte crescens. Sed in Anglia, Lotharingia aliisque locis copiose colitur. In horto nostro botanico floret quidem quotannis, sed raro legumina format. Translatio eius difficulter succedit ob fibrarum paucitatem.

Quum fructum referre Platani pilulas et asperio-
riorem significet DIOSCORIDES (*M. m. Lib. 3. cap. 7.*): de *Glycyrrhiza echinata* LINN. eum loqui
vero simile est, et hanc nominatim veteribus visita-
tam. Cuius etsi radicem alterius vinci dulcedine et
gratia LOBELIVS (*Advers.* p. 405.) affirmat, copiose
tamen ad Volgam effoditur, ac ex eadem in pharma-
copo-

copio Aſtrachanenſi tanta copia ſuccus paratur, vt imperio toti Ruthenico ſufficiat (LERCHE in GMEL. *Fl. Sibir. T. 3. pag. 32.*). Litteris d. 10. Nov. a. 1778. etiam L. B. DE ASCH certioſer me fecit, vtramque in Ruſſia iam pari paſſu et praefcriptionibus medicis et effectu ambulare. Quod et confirmat, quae nouiſſime in lucem prodiit, *Pharmacopoea Ruſſica p. 25.*

RADIX Gl. glabrae repens, ſed profunde deſcendens, tenax, pollicem vel infra craſſa, extrinſecus bruno fulca et, dum ſicca eſt, rugoſa, interne flauelcentis coloris. Transuerſim ſecta, etiamſi ſicca, radios et vaſa ſuccoſa prodiit, quae maiora et diſtinctiora ſub microſcopio in Hiſpanica radice, quam Franconica, apparent. Vnde argumentum capitur haud improbabile, iſtam huic praeferendi (WEDELLI et SCHMIDII *Diff. de Glycyrrh. p. 9. ſqq.*) quae, ſive Hiſpanica, et dulcedine reliquis antiſtat (SPIELM. *M. m. p. 456.*). Sapor radicis dulcis, inprimis parte corticali, et nonnihil mucilaginofus; diutius guſtata leuem amaritiem prae ſe fert. Coſtione ingrate amareſcit. Aqua extractum dimidii fere ponderis radicis eruitur; ſpiritu vini autem extractum, quod modo quartam circiter eius partem conſtituit; quod ipſum prius dicto dulcius longe eſt, vtpote non inſipida mucilage commiſtum (LEWIS *M. m. p. 297.*). Ab aliis dulcibus Glycyrrhiza in eo differt, quod difficile fer-

mentationem subeat. Ore retentam sedare sitim vetustissima obseruatio est (THEOPHR. *l. 9. cap. 13.*), vt ideo *αδιψον* dicta. Succum eliquatum idem facere (DIOSC. *l. c.*). Vnde hydropicis grauiter sitientibus eximum solamen radicis masticatio affert, vetusta pariter experientia (PLINII *Lib. 22. cap. 9.*), quam hodierna laete confirmat. Stimulos praeterea acres inuoluit, fibras relaxat, exulcerata abstergit, et aliorum dulcium in modum blande resoluit. Frequens igitur eius vsus est in tussi, raucitate, scretu in affectionibus pectoris imo inflammatoriis languente, in nephritide, stranguria, erosionibus faucium. Pro hisce scopis vel pulueri locus est, vel concisa radix in infuso theaeformi cum aliis propinatur. Si decoquenda, nonnisi ad finem coctionis reliquorum addenda, ne amarities fastidium pariat. Prostat et copia praeparatorum, in quibus crebrius, quam per se, aegris offertur. Additur subinde radix aliis adcelandum ingratum eorundem saporem, prout pilulis puluis vel eo fine inspergitur, et ne inter sese cohaerescant. Quantum conferat, vt cortex Peruvianus gratus ingeratur, alibi iam significauimus (*App. med. T. 1. p. 570.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SUCCVS vel EXTRACTVM *Pharm. omn.* Isti in Hispania parato praerogatiua vulgo conceditur. Ibi

Ibi in Catalonia praecipue ex radicibus siccatis aqua coctis expressione eruitur succus et in extracti tenacitatem coctione spissatus vltterius solis vi densatur. Forma subcylindrica venditur longitudine sex pollicum, crassitie vnus vel maiori foliis laurinis obuolutus, in fractura splendens. Dulcis saporis cum leui amaritie. Reiciatur empyreuma sapiens vel olens, et qui lingua diffluens foeces relinquit. Liberatus ab hisce noua solutione et decantatione **SUCCVS LIQVIRITIAE DEPVRATVS** (*Ph. Dan. p. 249.*) audit. Hac extracti forma omnium creberrime radix in vsum vertitur. In tussi et reliquis pectoris affectionibus dictis non priuandum sua laude, vel per frustula ore liquatum, vel in linctu oxymelle commixtum, vel aqua destillata solutum et aliis commodis mixtum. Pauperes vtiliter decoctum auenae, in quo solutum fuit, potant. Larga vero eius copia requiritur, ad sesquiunciam per diem (*TISSOT Avis p. 181.*). Instar suppositorii vsurpatum in haemorrhoidariis ardorem ani leuat (*STÖRCK Unterricht für Feld- und Wundärzte T. 2. p. 81.*).

PASTA LIQVIRITIAE *Ph. W. p. 135.* Ob decoctum radicis Gummi Arabici et saccharo a. l. iunctum lubricandis faucibus et acri stimulo ad tussim vellicantem inuoluendo inferuit. Pertinaciori autem tussi non sufficit.

BACILLI DE LIQVIRITIA ALBI f. LIQVIRITIA ALBA COCTA *Ph. W. p. 27.* Constat ex G. Arabico, Speciebus diaireos et diatragacanthae, radice Liquirit. et Amylo, addita demum copia Sacchari et mucilagine Tragacanthae. In mitioribus faucium et pectoris affectionibus pariter locum habet.

BACILLI DE LIQV. CITRINI *l. c. p. 28.* Ex radice Ligu. Ireos Florent. Amylo, Croco, Saccharo cum mucilagine Tragacanthae in suam formam redactis. Croco ob exiguam quantitatem nonnisi color, nec vlla anodyna efficacia, in hisce debetur. Ob mucilaginem parciorem minus inuoluunt, quam praecedentes.

TROCHISCI BECHICI ALBI *Ph. W. p. 234.* Eiusdem fere compositionis, ac bacilli de Liquir. albi, et valor idem. Sed omitti hic possent ob defectum radicis Glycyrrhizae.

TROCHISCI BECHICI CITRINI *l. c.* Proxime accedunt ad nuperrime dictos selectu partium, sed loco Amyli radix Liquiritiae et Crocus adduntur. Prioribus efficaciores.

TROCHISCI BECHICI NIGRI *l. c.* Accedunt semina aromatica Anisi et Foeniculi et succus Liquiritiae, vnde color nigricans. Efficacius resoluunt, quam reliqui.

SYRVPVS GLYCYRRHIZAE *Ph. W. p. 211.* Compositus iusto magis, radicem Glycyrrh. herbasque

que capilli Veneris et Hyssopi comprehendit. Dicitis pectoris vitii dicatus, rarioris hodie vsus.

VNGVENTVM DE LIQVIRITIA *Ph. W. p. 244.* Obsoletum. Plurima vis a Nihilo albo, Cerussa et Camphora in excoiationum et fissurarum sanatione, contra quas laudatur, deriuanda.

ELIXIR PECTORALE REGIS DANIAE *Ph. W. p. 54.* Simplicius occurrit in *Ph. Dan. p. 149.*

ELIXIR PECTORALE WEDELII *Ph. W. l. c.* SPECIES TRAGAC. FRIGID. *Ph. W. p. 180.*

309.

Pharm. Ruth. GLYCYRRHIZAE Radix.

Glycyrrhiza echinata; leguminibus echinatis, foliis stipulatis, foliolo impari sessili LINN. *Syst. veg. p. 557.* Glycyrrhiza capite echinato c. B. Conf. prolixior descriptio cel. PALLAS in *Reise durchs Russ. Reich T. 1. p. 498.* Icon: JACQV. *Hort. Vindob. Tab. 95.* Pl. perennis, cr. in australioribus regni Ruthenici et Apulia. In horto nostro quotannis flores maturaque semina fert.

Commode substituitur in Ruthenia praecedenti speciei; de qua re vide supra p. 374.

ASTRAGALVS.

LINN. *Syst. veg.* p. 566. *Gen. pl.* p. 385.

310.

Pharm. TRAGACANTHAE Gummi.

Astragalus Tragacantha; caudice arborescente, petiolis spinescentibus LINN. *Spec. pl.* p. 1073. *Tragacantha* C. B. DU HAMEL *Traité des Arbres* T. 2. p. 343. *cum fig.* ICON: REGNAULT *Botan.* la Gomme adragant. Frutex exiguus Gallo-Prouincia, Italiae, Siciliae, Candiae, vbi in monte Ida crescit, et aliarum Orientis regionum.

GUMMI hoc sponte aestate adulta erumpit per corticem ex trunci et ramorum medulla, vti et interstitiis fibrarum radiatim dispositarum ipsius ligni, vbi coaceruatum nouo vrgentis a tergo riuo vltterius proPELLITUR. Qui mora et calore coit gummosus succus, vltterius contactu aëris densatur. Sicque laminarum rugosarum, lineam plus vel minus crassarum, interstinulorum instar contortarum, vel granorum forma saepe cauorum stirpi adhaeret, vt ex icone TournEFORTII (*Voyage du Levant* T. 1. p. 21.) cognoscere est. Colore variat, vnde distinctio in *Tragacantham albam* et *flauam* s. *rufam*. Prior vtpote purior vnice in medicum scopum seruari debet, altera fordibus variis inquinata opificibus relinquenda.

Trans-

Transfertur vtraque magna copia ex Turcia. Nam arbores Europaeae vel nihil vel exiguum modo gummi suppeditant. Gummi probae notae subperlucidum, fragile, odoris saporisque expers est.

Longe difficilior soluitur aliis gummatibus aqua et vix perfecte, nempe intumescit quidem et in maiori copia aquae agitatione sese commiscet cum eadem, sed illa inde turbida euadit, et conciliata isti quiete mucilago fundum petit, et aqua pristinam limpitudinem recuperat. Hinc et mucilago eius difficilior longe et minus constanter agitando oleum cum aqua copulat, quam illa Gummi Arabici, et ad combinanda balsama cum eadem per trituram largiori quantitate opus est, nec tam diu connubium istud perdurat. Nec tam apte acidum vitrioli obuelat (FRENCH in *med. Observ. and Inquir. Vol. 1. p. 423. 425.*). Frustra et tentatum, triturando illam cum mercurio viuo coniungere (PLENK'S *Art d. Quecksilber zu geben, Exper. 9. p. 28.*). Frigida tamen aqua Tragacantham absque praeuia eius in puluerem comminutione perfecte intra quinque vel sex horas scilicet posse, cl. RUTTY (*Observations on the Lond. et Edinb. Dispensatories p. 179.*) asseuerat. Drachma eius vna librae vni ciuili aquae syrupi spissitudinem inducit (*New Dispens. p. 136.*). Vix vnquam sola exhibetur, sed commista aliis, idque plerumque soluta, licet in puluere minus fastidii pariat. Aegre tamen in puluere
rem

rem redigitur. Acrem stimulum, diarrhoeam vel dysenteriam suscitantem; ut alia gummosa, inuoluit, humores tenues incrassat, iacturam glutinis naturalis caurorum, ut in stranguria inde orta, refarcit, fissuras labiorum vel papillarum consolidat. Mucilago eius ad compingenda varia in trochiscos, bacillos, pilulas, crebri usus est. Additur et aliis, quae acrimonia sua infesta esse possent, exemplo Trochiscorum Alhandal, pilularum WERLHOFII contra rabiem caninam, rel.

Simile Gummi suppeditat *Pterococci aphylli* PALL. (*Reise d. Russl. T. 2. p. 322. Tab. 5.*) radix recens incisa.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES DIATRAGACANTHAE FRIGIDAE
Ph. W. p. 180. componuntur ex G. Tragacantha, Arabico, Amylo, Glycyrrhiza. Si femina quatuor frigida, superflua, addantur, id pro desiderato fiat, ne rancore, in quem ista inclinant, puluis noceat. PVLVIS DIATRAGACANTHAE *Ph. Ed. p. 73.* omittit G. Arabicum, utpote superfluum. PVLVIS E TRAGACANTHA COMPOSITVS *Ph. Lond. p. 89.* praeter dicta e *Ph. W.* Saccharum recipit. Species hae demulcent, inuoluunt, et in tussi et diarrhoea crebro praecipiuntur.

TROCHISCI etc.

GA-

G A L E G A.

LINN. *Syst. veg. p. 565. Gen. pl. p. 384.*

311.

Pharm. GALEGAE Herba.

Galega officinalis; leguminibus strictis erectis, foliis lanceolatis striatis nudis LINN. *Spec. pl. p. 1062.*
Galega vulgaris C. B. Icon: MILLER'S *Figures of plants Tab. 137.* REGNAULT *Botan. le Galega ou la Rue de Chevre.* Pl. perennis, in Hispania, Italia, item in Rhaetia et Scaphusia crescens.

HERBAE odor saporque vix ullus, vt nec inde multas vires expectes. Nec experientia fidem assignat. In Italia folia loco acetarii sunt (CHOMEL. *Usuelles T. 1. p. 400.*). Eneruare morsum venenatum serpentum perhibitum, a quo veneno extenderunt efficaciam ad miasina malignarum febrium, quia ipse pestis, in succo vel decocto cum aceto vel sudoriferis (Conf. de hisce CASP. HOFFM. *in med. offic. Lib. 2. p. 305.*). Et huius in peste virtutis exempla duo de conserua ex foliis recentibus narrantur (BOYLE *Works Vol. 4. p. 292.*). Memoratur et succi vis antihelminthica (C. HOFFM. *l. c.*). Hinc inde experientia clarus Anglus (BISSET *in Med. Essays p. 163. 170.*) nuperius, obliuione fere data planta, infusum Galegae

gae praecipit tanquam vehiculum aliorum remediorum, licet scopus ab illo non significetur, in dysuria chronica et chorea St. Viti.

TRIFOLIUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 1077. *Gen. pl.* p. 387.

312.

Pharm. MELILOTI *Herba c. Floribus.*

Trifolium Melilotus officinalis; leguminibus racemosis nudis dispermis rugosis acutis caule erecto
 LINN. *Spec. pl.* p. 1078. *α*, flore luteo; f. *Melilotus officinarum* Germaniae c. B. ICON: REGNAULT *Botanique*, le Melilot. Pl. annua vel biennis, ad vias et in collibus crescens.

Varietas flore luteo manifeste magis odora altera, albo instructa. Odor in ficcata planta longe fragrantior, sapor subamarus herbaceus. Acrem plantam contra suetam sententiam habet HALLERVS, ita vt casu sese admiscens feminibus Lini in angina nocuerit (*Hist. stirp. helv.* n. 362.). Flores praeferuntur vi foliis. Iumenta delectantur Meliloto, et horum in vsum in Anglia feritur (RAII *Hist.* T. 1. p. 951.). Vix vnquam vsurpatur hodie interne, vnde sparsas laudes decocti in colica, inflammationibus imi ventris,

tris, retentione lotii, doloribus post vel ante partum, tympanite, fluore albo, non moror. Discutere extrinsecus applicatum, verius praeconium; de anodyna autem vi et emolliente dubito. Sicca igitur epithemata vel fluida, vti et cataplasmata, intrat. Addi clysmatibus non repudio, si flatus sint discutiendi. Praecipue vero pro emplastro sui nominis colligitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

”
 AQVA DESTILL. *offic.* nonnihil odora. Obsoleuit.

EMPLASTRUM DE MELILOTO *Ph. W. p. 67.* Antiquae originis formula, GALENI tempore prioris, sed a MESVE aliisque postea multipliciter mutata. Hinc et maximi in eius compositione dispensatoriorum dissensus obtinent. Simplicissimum et vere nomine suo dignum est EEMPLASTRUM DE MELILOTO SIMPLEX *Cod. med. Paris. p. 145.* ex summitatibus Meliloti, febo bouillo, resina et cera. Prolixiora reliqua in *Ph. Dan. p. 159. Ph. Suec. p. 102.* et *Ph. W. l. c.* obuia, quae omnia, etsi inter se diuersa, complectuntur varia discutientia et emollientia. Odorem grauem in vniuersum spargit. Ad tumores discutiendos, vel emolliendos, praecipue glandularum maxillarium et parotidum, imponi solet. Quae vires vero admixtis aliis potius quam Meliloto videntur

adscribendae. Emplastro vesicatorio additum dolorem ex eiusdem effectu mitiorem reddit.

TRIGONELLA.

LINN. *Syst. veg. p. 576. Gen. pl. p. 388.*

313.

Pharm. FOENUGRAECI Semen.

Trigonella Foenum graecum; leguminibus sessilibus strictis erectiusculis subfalcatis acuminatis, caule erecto LINN. *Spec. pl. p. 1095.* Foenum graecum sativum C. B. Icon: REGNAULT *Botan. le Fenu-grec.* Pl. annua, crescens in Galliae australis arvis.

SEMEN oblongum, tereti compressum utrinque truncatum, bruno luteum, sulco obliquo, Melilotum olens, amarum. Mucilaginem includit, tam copiosam, ut feminum uncia una aquae unciis sedecim lentorem et mucilaginosam naturam caloris ope conciliet (CARTHEVS, *M. m. p. 177.*). Extractum aquosum $\frac{3}{4}$ circiter totius ponderis constituit, estque amaricans et odore feminum imbutum. Magis tamen saporem odoremque servat spirituosum (LEWIS *M. m. p. 278.*).

Rarissime ore capitur in decocto vel infuso, etsi mucilaginosam naturam et odor indicet praeter vires mucii-

mucilaginosi communes resolventem femini competere. Acquiescunt vero fomento vel cataplasmate ex farina eius parato, quando emolliendi vel maturandi sunt tumores, et clysmate ad eluendam blande aluum. Et ne in hoc scopos quidem crebro usurpatur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Recipitur hoc semen in VNGVENTA et EMPLASTRA varia, ut OLEVUM E MUCILAGINIBVS *Ph. Lond. p. 106.*; VNGVENTVM ALTHEAE *Ph. W. p. 239.*; EMPLASTRVM DIACHYLON SIMPLEX *Ph. W. p. 63.*

UMF

ORDO XXV.

LOMENTACEAE f. PAPILIONACEIS AFFINES.

CASSIA.

LINN. *Syst. veg.* p. 326. 1 *Gen. pl.* p. 206.

314.

Pharm. α SENNAE ALEXANDRINAE *Folia*;
Folliculi.

β SENNAE ITALICAE *Folia.*

Cassia Senna; foliis feiugis subouatis, petiolis eglandulatis LINN. *Syst. veg.* p. 327. α, *Senna alexandrina* f. foliis acutis C. B. MORIS. *Hist. pl.* T. 2. p. 201. *Señ.* 2. *Tab.* 24. *fig.* 1. β, *Senna Italica* f. foliis obtusis C. B. MORIS. *l. c.* p. 200. *f.* 2. *t.* 24. *f.* 2. Monographiam huius, cum icone eximia, praestitit SALVADOR SOLIVA in *Disertacion Jobre el Sen de Espanna, Madrid* 1774. Planta annua. Prior crescit sponte in Aegypto superiori (HASSELQVIST), etsi, quod mirum, ab ALPINO non memoratur, et teste BLONDELIO (in SAVARY *Di-*
tion.

Hion. 2. p. 1537.) etiam in Arabia circa Mocham. Alteram, quae in Italia, item Gallo-prouincia crescit, ex priori fieri cultura affirmat cl. GOUAN in litteris ad SOLIVAM *l. c.* qui ipse rei subscribit.

Breuius perfungar consideratione *Sennae Italicae*, quae quidem aliquando a mercatoribus alteri substituitur. Praerogatiuam FALLOPIVS (*de simpl. purg. c. 59.*) Italicae iam tribuit, vtpote vtplurimum recentiori et pro nostra temperie aptiori. Plerique tamen auctorum virtute eam debiliorem altera declarant. Sese opponit huic iudicio Cl. SOLIVA, demonstratum cupiens vtrique eandem efficaciam competere, quin effecit sua commendatione in Hispania, vt ibidem vberius Italica coleretur. Sufficere hanc ipsam, altera etsi nonnihil debiliorem, ita vt dosi quarta parte maiori opus sit, vltius nupera experimenta numerosa cl. COSTE et WILLEMET (*Essais sur quelques Plantes indigenes medicinales, à Nancy p. 25. sq.*) edocuerunt, quin praestare, quod torminum longe minus excitet. Vncia vna huius gummofarum partium drachmas tres praebet, resinofarum vltra scrupulos duos. Infusum eius aquosum nauseosi pariter odoris est; nec desunt vestigia olei istius paullo post de altera Senna describendi. Infantibus hydropicis huius drachmae duae ad vnciam vel sesquiunciam in infuso datae. Nec nocuit puerperis partu difficili debilitatis (*l. c.*).

Subinde Sennae, praecipue Italicae, foliis furrogantur folia *Coluteae arboreae*; arboreae, foliis obcordatis LINN. *Spec. pl. p. 1045.* (Germanis Deutsche Senne), quod, quatenus fraus est, reprehensione omnino dignum est. Attamen nec haec contra quorundam opinionem (e. c. LÖSECKII *Mat. med. p. 126. Ed. 4.*) purgandi potestate destituuntur; inuento tanto maioris faciendo, quum in australibus Europae crescens, hiemes nostras in hortis facile ferat. Substitui verae Sennae posse, experientia sua iam cognovit TH. BARTHOLINVS (*Med. Dan. domest. p. 229.*). Nimia foliorum in aqua ebullitione purgandi perditur vis, vnde infusum praestat, sed non nimis forti expressione subiuncta, ne rudiores et resinosae partes transeuntes tormina molesta creent (COSTE et WILLEMET *l. c. p. 27. sqq.*). Fumus foliorum instar Tabaci haustus pituitam oris et narium prolicet. Speciali casu superstitem, post apoplexiam pituitosam, grauitatem capitis cum mentis debilitate sufflaminauit (*l. c. p. 29.*).

Sed transgrediar ad *Sennam Alexandrinam.*

FOLLICVLI eius siue legumina compressa feminibus oblongis hodie fere omnino ex penu medica exulant. Ab Arabibus autem, SERAPIONE et MESVE, item ab ACTVARIO, qui Graecorum primus Sennam memorat, foliis silentio pressis, fructus vnice mentio fit, tanquam purgantis eximii. Ad virtutes

MVHAMMEDIS pertinet, quod omnium primus Sennam produxerit et Tithymalo pro aluo eluenda substituerit (KREISKE *Misc. obs. ex Arabum monumentis, Leid. 1746.*) Galli inter nuperiores in vsum iterum folliculos reuocarunt. Hique et a foliorum odore saporeque ingrato immunes sunt, et minus quam illa torminibus subsequuturis molesti (SPIELM. *M. m. p. 647.*). Paulo vero debilius quam folia purgant (LIEVTAUD *Precis de la Matiere medicale p. 293.*).

In Aegypto Sennae mercatura nonnisi vni ex primatibus, cui ex pacto locata fuit, conceditur. Hic a rusticis collecta folia recipit, deinceps partitione in tres portiones facta, per Massiliam, Liburnum, Venetias, Europaeis vendit (HASSELQVIST'S *Resa p. 535.*).

Sapor FOLIORVM nauseosus, amaricans, subuiscidus, odor pariter ingratus, praecipue si infusum olfacias. Infusum aquosum coloris profunde lutei est. Nempe aquae facile vires suas impertiunt, idque definita proportione tantum, ita vt non augeatur efficacia, etiamsi maiori quantitate addantur. Drachmae eorum duae sufficere pro aquae vnciiis quatuor existimantur (GREW *Experiments in Anatomy of plants*). Plus gummofarum partium illis inhaeret, quam resinofarum, vt adeo NEVMANNVS (*Chemie B. 2. Th. 4. p. 220.*) ex vncia vna foliorum extracti gummofi vnciam dimidiam cum granis decem, et ex residuo ex-

tracti spirituoſi gr. viginti octo elicuerit; **CARTHEV-
SERVS** (*M. m. T. 1. p. 583.*) autem illius circiter $\frac{1}{4}$, hu-
ius $\frac{1}{8}$. Ratio et habenda eſt olei vnguiñoſo aethe-
rei, cuius grana circiter ſeptem ex vncia vna folio-
rum deſtillatione eruta, ſpecifico nauſeoſo odore et
ſapore ſennae imbuta, a quo et praecipua virtus pur-
gans deriuata (**CARTHEVS. l. c. p. 584.**). Experi-
menta plura chemica legi poterunt in **SENNERI** *Diff.
de Senna, Altdorf. 1733. p. 12. ſqq.*

Ad efficaciora, eſſi paullo lentiora purgantia
pertinent, crebroque etiamnum, praepriſis ab An-
glis et Suecis, praefcribuntur, parcius a Germanis
aliisque gentibus. Quamuis multi in acutis febribus
imo inflammatoriis concedant, nolim in hiſce folia
adhiberi, quoniam me etiam iudice humorum circui-
tum accelerant et aeſtum augent. Non ſuperfluum
igitur habeo admonitionem a cl. **GEOFFROY** (*M. m.
Traité T. 3. p. 19. ſq.*) adiectam de omittenda Sennae in
hiſce febribus, item haemorrhagiis et morbis peſtoris
adminiſtratione. Hinc et cl. **HILLARY** (*Diſ. of Bar-
bados p. 217.*) nullo dyſenteriae ſtadio, qualiscunq; ſit
forma, eam probat, quum inflammationem augeat.

Flatus torminaque ciere, communis ſere omnium
querela eſt, quae ipſa a tenerioribus hominibus ſub
initium vel ſub vigorem effectus ſentiuntur. Vulgo
STIPITES foliorum culpa rei exiſtimantur: ſed li-
berant eos ab hac experientia crebro a cl. **BERGIO**
(*M.*

(*M. m. p. 339.*) cum stipitibus foliis aqua infusis repetita, secundum quae aequae efficaces nec magis in torminibus excitandis infesti, quam folia, agnoscendi sunt. Hinc et *Pharmacopoea pauperum Stockholmiensis* (*a. 1776. p. 14.*) praecise foliorum cum stipitibus copulam requirit. Praeuertitur vero hisce incommodis vel sufficienter Sennam diluendo vel addito aromate, vel si in decocto cum aliis desideratur, addendo tantum Sennam sub finem coctionis. Quod Brasilienses Yquitayam s. Scrophulariam aquaticam L. eodem scopo adiacere ferantur, supra sub *n. 269.* iam indicaui.

In puluere rarissime exhibetur. Sunt tamen, qui a scrupulo ad drachmam vnam (*GEOFFROY*) imo duas (*ALSTON*) concedunt. Infusum bulliente aqua factum optimam formam constituit. Pro colatura aquae vnciarum octo Sennae drachmam vnam sufficere (*ALSTON M. m. T. 2. p. 228.*), haud existimauerim. Praestat vnciam dimidiam vel drachmas sex Sennae pro colatura vnciarum sex liquidi vti. sub acidi Tamarindorum vel cremoris tartari vel Citri, Mannae, aromatis et syrapi cuiusdam grati conuubio, et huius partitas doses, donec effectus desideratus contingat, capere. Ita quum gratiae consulitur tum virtuti, praeuentibus variis pharmacopoliorum Anglicorum formulis. Domesticum est non ingratum, folia Sennae in iusculo prunorum addito tantillo Cinamomi macerare. Coctione diuturniori de-

crefcit vis purgans. Nam extractum aquosum inſpifatum vix tanta efficacia operatur, ac quarta pars inſuſi vel decocti, vnde paratum fuerit, vel aequale pondus foliorum in puluere (LEWIS *M. m. p. 539.*). Quibusdam et menſtrum ſpirituofum placuit, quod ipſum iis opportunum, qui ſpirituofis adſueuerunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM FOLIORVM SENNAE *Ph. W. p. 92.* Rari vſus, cuius pretium iam determinavi. Nunquam ſolum, ſed mixtum cum aliis datur.

DECOCTVM TAMARINDORVM C. SENNAE *Ph. Ed. p. 56.* Ex Tamarindis et cryſtallis tartari, coctis, additis dein foliis Sennae, aqua Cinamomi, ſyrupo Violarum.

INFUSA varia cum aqua: INFVSVM SENNAE *Ph. Ed. pag. 57.* ex Sennae foliis et Zingibere; INFVSVM SENNAE COMMVNE *Ph. Lond. p. 62* ex Senna, cryſtallis tartari, feminibus Cardamomi; INFVSVM SENNAE LIMONIATVM *Ph. Lond. p. 63.* ex Senna, flauedine corticum Limoniorum rec. ſucco eorundem Londinenſibus Medicis in haud exiguo pretio eſt.

TINCTVRA SENNAE *Ph. Lond. p. 72.* ex Vuis paſſis, Senna, feminibus aromaticis et ſpiritu vini tenuiori; TINCTVRA SENNAE COMPOSITA

SITA, vulgo ELIXIR SALVTIS *Ph. Ed. p. 47.* Mutata formula redit in *Ph. Ed. nouiff. p. 85.*

ELECTVARIVM LENITIVVM *Ph. Lond. p. 97.* Nonnihil diuersum illud *Ph. Lond. p. 77.* Nimia farragine displicet illud FLORENZOLAE *Ph. W. p. 47.* Singula, inter varia alia blandiora purgantia, dulcia cum aromate et Sennam comprehendunt. Edinburgense praecipue eximium et grate purgans est, si repetitione opus, ad cochlearia duo pro Thea iteratis vicibus; vel ad vnciam vnam, si vnum praebium placet.

315.

Pharm. CASSIAE vulgo f. CASSIAE FISTULARIS *Angl. Pulpa.*

Cassia Fistula; foliis quinqueiugis ouatis acuminatis glabris, petiolis eglandulatis LINN. *Spec. pl. p. 540.* Cassia Fistula alexandrina C. B. COMMEL. *Hort. Amstel. T. 1. p. 215. Tab. 110.* vbi ramus foliiferus modo depingitur. Cassia Fistula RUMPH. *Herb. Amb. T. 2. p. 83. Tab. 21.* elegantissima. Cassia fistula Chaiarxambar vocata ALPIN. *de plant. Aegypti p. 3. cum ic. p. 7.* vbi totius arboris effigies. Conna *Hort. malab. T. 1. p. 37. Tab. 21.* Arbor procera crescens in India vtraque et Aegypto.

Celebris ob LEGVMEN, quod pulpam Cassiae pharmacopolis erogat. Est hoc teres ad pedem vnum imo

imo subinde duos longum et pollicem latum, interne septis distinctum. Initio ex arbore pendens viride et molle, dein fuscum euadit et nigrum lignosumque. Inter septa includitur pulpa nigra dulcis, cuius vnice causa fructus seruatur, et semen durum in quolibet loculo, subrotundum compressum nitens ferrugineum. Indiae orientalis legumina fistulas exiliores, tenuiores, glabriores constituunt. Quae vero hodie in Europam mittuntur, ex America calidiori proueniunt. Prostat insignis arborum copia in insulis St. Dominici et Ioannis de Portu, vnde in Hispaniam transferuntur, et harum nulla in re censentur orientalibus fructibus virtute inferiores (MONARDES *de simpl. med.* p. 370. *Ed. CLVS. RVMPH. l. c.* p. 84.). Quin breuitas viae praerogatiuam illis prae hisce asserre videtur, quippe quum istae tanto recentiores haberi queant. Cassia insuper ab aliquot retro annis Massiliam translata ex Martinica vnice prouenisse fertur (SPIELM. *M. m.* p. 621.). Interim sunt, qui pulpam Cassiae Indiae orientalis dulciorem minusque acrem existimant (LEWIS *M. m.* p. 193.). In Aegypto legumina ante maturitatem decerpta in aedes arctissime clausas transferuntur, et per strata pedis dimidii altitudine interpositis foliis palmae distribuuntur. Ianua optime clausa die postero et sequenti acruus aqua conspergitur, et sic per quadraginta dies ad nigredinem vsque relinquitur. Damnaudus autem aliorum modus legumina

in terram intra foueas deferendi. Causa cur domum tam arcte claudant ea est, ne aëris contactu fructus corrumpantur, id quod facile contingit (ALPINVS *l. c. p. 5.*). Reiciendi vetustate vitiiati, quorum pulpa acidi vel alius peregrini saporis est, qui superficiem valde rugosam habent et pondere leues nimium sunt. Ad paucos modo Europaeorum spectat, virides et molles aqua parum coctos et saccharo conditos transmissosque (ALPIN. *l. c. p. 4.*) pro alui solutione in vsum trahere. Consuetissima autem est ipsorum leguminum siccorum descriptorum transmissio. Pulpa si exsiccat, strepitum agitata edunt.

Ex hisce contusis coctione cum aqua calida eruitur PVLPA, quae ipsa cribro setaceo traiecta spissatur, addito saccharo, in iustam crassitiem. Aliqua eius pars vltiori solutioni resistit et in cribro remanet. Dulcis pulpa Cassiae per se est, quidam subacrem describunt. Facile acescit, vnde non magna simul quantitate parari debet, certe arctis vasis seruari. Spiritus vini lentius et difficiliter eam soluit. Ast Cassiae cathartica vis etiam in puluerem lignosae fructus partis cadit, quod in simiis casu obseruatum, dein studio in hominibus exploratum, vt adeo efficacior haec fuerit reperta (FALLOP. *de purg. c. 35. p. 112.*). Dum igitur pulpa extrahitur, coquendo quicquid efficaciae tegmini inest simul eliciatur, necesse est.

An sit Siliqua aegyptiaca THEOPHRASTI (*C. B. Pin. p. 403.*) dici praecise nequit. Alii inuentum Arabum agnoscunt, quorum SERAPION nomine Eiarxamber, AVICENNA voce Chaiarlander, Cassiam hanc nominat. Recentioribus Graecis et ACTUARIO *Κασσία μελαινα* venit (*Conf. 10. BAVH. T. 1. p. 416.*).

Blande pulpa aluum laxat et sine torminibus vel exaestuante. Vnde et infantibus et grauidis et senibus in omnibus acutis morbis ipsisque adeo inflammatoriis impune et maximo commodo exhibetur. In febribus insuper acore suo temperat, sitim refraenat, bilem vitiatam corrigit. Nec opus est, quorundam exemplo reformidare illam in calculo, malo hysterico, melancholia rel. Quod lotium sub eius vsu colore viridi, et maiori copia si fumatur, colore profundo bruno vel nigro tingatur, numerosi quidem auctores narrant (*V. e. c. LÖSECKE, LEWIS*). Mane ieiuno ventriculo si fumatur, lotium reddi nigrum BOERHAAVE (*Hist. plant. hort. L. B. P. 2. p. 490.*) tradit. Alibi (*Prael. acad. T. 6. p. 319.*) nigredinem et foetorem lotii miscelae ex Cassia et Rheo adscribit. Saltem perpetua haec decoloratio lotii ex Cassia dici nequit. Defuit, ea ad vnciam supraque in connubio Rheii data, teste GMELENO (*Diff. de Rhab. p. 30.*). Nec iuuenis quidam, qui auctore cel. BERGIO (*M. m. p. 340.*) vnciam eius quotidie per tres dies continuos cepit, illam conspiciendam dedit.

Raro

Raro pulpa Cassiae sola praescribitur, largaque eius dosis ad aluum soluendam requiritur, pro adulto scilicet vncia vna, sesquialtera, vel duae, nauseamque et flatu ex tanta copia plures queruntur et ideo dilui eandem sufficiente aqua iubent. Cremor tartari vel sal medium quoddam plerumque additur. In horum connubio et pulpa, prout in officinis seruatur, soluitur aqua ebulliente. Tartarum emeticum Cassia admixta debilitari obseruatum, adeo, vt illius grana quatuor et dimidium vna dosi ferri possint. (MALOVIN *Chimie Ed. 1755. T. 1. p. 481.*)

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PVLPA CASSIAE *Ph. W. p. 142.* CASSIA EXTRACTA *Ph. Dan. p. 137.* Supra fatis descripta. Saccharum additur in conseruationem. Hinc substituunt Sueci (*Ph. Suec. p. 147.*) mel.

ELECTVARIVM E CASIA *Ph. Lond. p. 96.* DIACASSIA *Ph. Ed. p. 76.* Recipit Mannam, pulpam Tamarindorum, Cassiam, syrupum Rosarum solutium.

ELECTVARIVM LENITIVM. V. supra p. 395.

GVILANDINA.

LINN. *Syst. veg. p. 329. Gen. pl. p. 207.*

316.

Pharm. NEPHRITICVM *Lignum.* BEEN
Nux.

Guilandina Moringa; inermis foliis subbipinnatis, foliolis inferioribus ternatis. LINN. *Spec. pl. p. 546. Mant. 1. p. 379.* Lignum peregrinum aquam coeruleam reddens c. B. *Moringa zeylanica* foliorum pinnis pinnatis flore maiori, fructu anguloso BURM. *Thef. zeyl. p. 162. Tab. 75.* An huc *Balanus myrepfica*, siliqua triangulari, semine minori alato BREYN. *Prodr. 2. p. 47?* *Muringu Hort. malab. P. 6. p. 19. Tab. 11.* *Morunga: Kellor: RUMPH. Herb. amb. Tom. 1. p. 184. Tab. 74. 75.* Arbor crescens in Malabaria, Zeylona, Aegypto.

Prout et in huius speciei flore quaedam adhuc obscura sunt (*Mant. cit.*): ita nondum constat, an lignum dictum ab eadem arbore petatur, ac nux. Quin nux a quibusdam ex planta, a praefixa diuersa desumitur, quae an congener, adhuc dubium (LINN. *Mat. med. p. ult.*), HERMANNVS (*Hort. L. B. p. 692.*) hanc significauit. Sequar in coniunctione vtriusque partis sub eadem et hac praecise stirpe ill. LINNEVM (*Mat.*

(*Mat. med.*), quem tot alii ante me hac in re sequuti sunt.

Dubium iam mouet *Horti malabarici* auctorum et RVMPHII, qui Asiaticam arborem describunt, silentium de ligno nephritico obseruatum. Praeterea hoc ad nos transfertur ex noua Hispania, nec Oriente. Stirps apud HERNANDEZ (*Mexic. p. 119.*) Coatlis dicitur. LIGNVM eius in officinis constat ex frustis transuersim sectis, compactis, quorum extima pars pallide flaua, altera interior fusco-bruna, inodoris, nisi limentur, sub quo opere aromatici aliquid spirant, saporis amaricantis, subacris. Concisum et aqua maceratum per horam dimidiam vel integram istam colore coeruleo dilutiori inficit, ita tamen vt aureus appareat, vitro lumini obuerso, coeruleus autem oculo inter lumen et vitrum collocato. Ita quidem plerique. HERNANDEZ et MONARDES (in coll. CLVS. *de medic. exot. p. 362.*) autem vnice coeruleum colorem memorant, vt distinguatur ab alio simili ligno, quod croceum colorem modo erogat. Plus de ligno nephr. extrahit spiritus, quam aqua, quae tum colorem saturate brunum asciscit et manifeste amara euadit, inspissatum vero inde extractum magis adhuc amarum sentitur et leniter adstringens. Narrant cell. viri nuperrime dicti effectus salutare infusi huius in renum vitiis et vrinae difficultatibus, item iecoris et lienis obstruccionibus, in Hispania noua

exploratos. Sed reticentur ab Europaeis medicis, vnde obliuioni hoc lignum traditum.

NVX BEEN, Graecis *βαλανος μυρσικη* et *βαλανος αιγυπτια*, Latinis Glans vnguentaria. Praemissa vox, vel Ben, Behen, originis Arabicae est. Iuuenis adhuc arboris flore destitutae effigiem et descriptionem praestitit ALDINVS (*Hort. Farnes. p. 72. sqq.*). Latent in legumine triualui, carne alba sarcto, femina multa triquetra, putamine albido duro instructa, intra quod nucleus oleosus, amarus. Stirps eorum in insula Zeylon, Arabia, Aethiopia, Aegypto, crescit. Duplex varietas feminis occurrit, altera maior, altera minor, pisum maius aequans, quae ipsa a MESVE iam notata a cl. BRÜCKMANNO (in *Diff. de nuce Been, praef. HEISTERO Helmst. 1750. p. 11.*) confirmatur. Maior vnice venalis prostat, minor, in musaeis modo seruata, creditur altera longe acrior esse.

Nuclei integri in Europa non in vsum trahuntur, nec recentes haberi possunt. Antiqui autem inde subuerti ventriculum aluumque largiter subduci memorant (GALENVS *simpl. L. 6. AVICENNA Lib. 2. Tract. 2. cap. 82.*), putaminibus adscribunt amaritiam et adstringendi vim, item in vitia quaedam cutis abstergenda et viscera obstructa referenda idonea iudicant. Taceo alia non satis dilucide dicta vel imitatione indigna. Acrimoniam nucibus inesse, quae pri-

mas vias vellicat, docet et exemplum pueri, qui iis loco nucum auellanarum comestis cum vitae summo periculo aluum deiecit (AMAT. LVSIT. *Curat. med.* 63. *Cent. 6.*).

Maxime autem celebrantur nucleï ob *Oleum*, balaninum vel Ol. Been dictum, quod expressione ex nucibus maturis deciduis excorticatis ab incolis montis Sinai nec non Aegyptiis elicetur, et sensim in Italiam transfertur. Ex libris octo cum drachmis quinque nucleorum vnciae triginta et dimidia olei lutescentis limpidi fere inodori et insipidi (GEOFFROY *M. m. Traité T. 3. pag. 254.*) obtinentur. Quoniam ipsum odore destituitur et diu absque rancore seruari potest: Itali flores suaueolentes, vt illos lasmini, Aurantiorum, Violarum, Dianthi rel. eodem perfundunt, et ea quidem ratione vt, in vase supra latiori infra angustiori, craticulis ex fetis equinis interpositis perstrata gossypium hocce oleo humectatum et flores selecti collocentur (Conf. ALDIN. *Hort. Farnes. p. 79.* vbi et *figura* vasis et craticulae), tum oleum, postquam odoras partes probe imbiberit, ex Gossypio exprimatur. Additur et oleum ab Italis variis linimentis, vnguentis, ceratis, pomatis, balsamis odoratis. Vnguentariis cera alba et oleum balaninum basis est omnium balsamorum fragrantium, cui olea destillata pro arbitrio instillantur.

Rarissime hoc oleum interne adhibetur, idque fieri potest in alui obstructione pertinaci. Externe autem cutem emoluit, nitorem et laeuitatem illi conciliat, sopit pruritus ingratum, praecipue feulem. Cicatrices ex variolis insuper delet illitum, cuius rei memorabilia exempla narrantur. (BRÜCKMANNI *Diss. cit. pag. 27. sq.*).

MIMOSA.

LINN. *Syst. veg. p. 767. Gen. pl. p. 548.*

317.

Pharm. GUMMI ARABICVM.

ACACIAE VERAЕ *Succus.*

Mimosa nilotica; spinis stipularibus patentibus, foliis bipinnatis partialibus extimis glandula interstinctis, spicis globosis pedunculatis LINN. *Spec. pl. p. 1506.* Acacia vera I. B. *Hist. pl. T. 1. p. 429.* AN VESLING. *pl. aegypt. cap. 4. Tab. 50. in Ed. L. B. 1735?* Acacia aegyptiaca HERNAND. *mex. p. 866. c. fig.* Conf. *Mimosa nilotica* in HASSELQV. *Resa p. 475.* et Gommier rouge, Nebneb Senegalenfibus, ADANSON in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1773. p. 4. sqq.* Arbor sabuloso solo crescens in Arabia petraea et Aegypto tam superiori, quam inferiori, ubi vero non videtur esse spontanea. Crescit et abunde

de in regno Senegalensi, praecipue in insula Sor et vicina insula St. Ludouici prope ostium fluvii Niger.

Quantum constat, *Ακακία* DIOSCORIDIS (*L. 1. cap. 133.*) est, qui et Gummi, *κομμι*, et succum ex fructu memorat.

Arabes ex regione Tôr et monte Sinai vti et Habbeich GUMMI dictum Kahiram transferunt. Vendunt illud intra pelles confutas, quae non aperiuntur, nisi mercede iam soluta, et lucri causa saepe silicibus, arena vel ligno addito pondus augent. Quotannis etiam copia in Africa collecta illud transfertur. Sed in Aëgypto inferiori arbor ob debiliorem solis vim, gummi non fundit. Dein plurima pars Massiliam et Liburnum ulterius transmittitur (*NIEBUHR Reisebeschr. n. Arab. 1. B. p. 143.*). *Gummi Thuris* (a portu in sinu boreali maris rubri prope montem Sinai) vocant, quod ex montis Sinai confiniis affertur, estque hoc magis pellucidum albidum vel coloris omnis expers; *Arabicum* autem, quod per Suez (alterum portum maris rubri prope Kahiram) aduenit, minus pellucens et coloris ferruginei vel griseo flavescentis (*HASSELQV. l. c. p. 477.*). Copia huius Gummi etiam transuehitur in Europam a Gallis ex ditione, quam possident prope fluvium Senegal, vnde valor Gummi ex Arabia translati multum cecidit. Cl. ADANSON (*Memoires de l'Ac. d. sc. de Paris cit. Comment. 1.*) distinguit Gummi, quod Mimosae genus suppeditat, in ru-

bicundum et album. Rubicundum non vni modo arbori tribuit, sed pluribus, et quidem, praeterquam *M. niloticae*, binis aliis *Mimosis*, quas primus describit nomine *Gonakè* (p. 14.) et *Siung* (p. 16.). Gummi ex *M. nilotica* ob amaritiem a Nigritis Senegalensibus parcius vsurpari refert, quam album, sed adstringentem eius vim magni fieri; Gummi *Mimosae Gonakè* esse magis rubrum magisque amarum; Gummi vero *Mim. Siung* esse albicans, et parcius exundare idque exiguis lacrymis.

In officinis *Gummi arabici* nomine seruantur frustra subrotunda vel oblonga variae magnitudinis, subinde istius luglandis, perlucida, subrugosa, pallide flaua; rufescentia, fragilia, fracturae splendentis, insipida, inodora. Sponte liquida forma promanat ex cortice trunci ramorumque arboris, aëris autem contactu solidescit, Gummi *Ceraforum* instar, in Senegallia exacto tempore pluuioso et versus florendi tempus (ADANSON *Mem. cit.* p. 8.). Cessat vero pluuiam m. Decembri, quo prima collectio fit; altera fit m. Martio, quo ipso ob caloris exsiccantem vim ad eruendum Gummi incisionibus opus est (DEMANET *nouvelle Histoire de l'Afrique Françoisse T. 1. p. 56. sq.*). Figura varia dependet a loci, quo prorumpit, accidentali diuersitate, vt et *vermiculari* quandoque forma prodeat.

Verum gummi est, nam soluitur aqua perfecte et solutio limpidissima existit; spirituosa autem vel olea illud non subigunt, nec ardet flammae admotum, sed intumescens in carbonem vertitur. Dupla quantitas aquae in fluiditatem mucilaginis siue syrapi crassioris illud redigit (FRENCH in *Med. Observ. and Inqu. Vol. 1. p. 41.* DÜTTEL *Diss. de corpore gummoso p. 21.*). Si quid indissolubile remanet, id partibus aduentitiis tribuas, nam solutum iusta portione aquae et colatum, si iterum calore indurescit, purissimum Gummi est (DÜTTEL *p. 22.*). Destillatum per se ex vase retorto, vt alia gummata, priusquam aquam limpidam erogat, dein acidam oleo tinctam, demum oleum spissum empyreumaticum cum tantillo liquoris alcalini; ex carbone salis alcalini parum cum nonnullis particulis ferreis eruitur: vt igitur aqua, oleum, acidum atque terra partes istae sint, quas in gummi quaeras (*l. c. p. 20.*). Vterius constitit, acida, e. c. spiritum vitrioli, destruere mixtionem eius (quod quibusdam tamen aliter euenit), sibi vnire partes oleosas, alcali autem additum nouo motu excitato deicere terram ab oleo liberatam (*id. p. 22. seqq.*); quae ipsa in praescriptionibus medicos ad additamentum attentos reddant.

In soluendis et aqua miscendis variis corporibus, connubium cum aqua alias respuentibus, efficacissimum ministerium praebet; quorsum olea expressa

et essentialia, balsama, resinae, gummi-resinae, tincturae resinosae, pinguedines animales, pertinent. Duplici vel triplici arte hoc succedit. Vna haec est, quod mucilago ex vna parte Gummi huius et dupla aquae paretur, et haec noua aquae quantitate diluta agitetur in phiala cum corpore soluendo, vnde mixtura emulsionem referens emergit. Sic liquida varia, vt olea expressa siue destillata, balsama, quae inter balsamum Peruvianum, Copaiuae, Guaiaci, subiguntur. Succedit et negotium, si phialae, loco mucilaginis, puluis Gummi huius inditur. Alter modus tritura in mortario continetur, qua et solutio dictorum corporum perfici potest, duriora vero et tenaciora quaedam corpora praecise ea opus habent, tam vt subactio fiat desiderata, quam vt connubium per iustum tempus sine diuortio mixturae continuet. Ea arte indiget balsamum de Mecca, Gummi Guaiaci, Benzoë, balsamum de Tolu, Myrrha, Styrax, qui quoad partem soluitur, Camphora, Cera, Sperma ceti, Moschus, balsamum sulphuris. Si quod horum corporum statione iterum in miscela diuellitur, agitatione phialae miscibile iterum fit. Pro olei cuiusdam expressi drachmis duabus subigendis, drachma vna mucilaginis eius et vncia vna aquae requiritur. Spiritus vini si additur miscelae, vt subinde factum est, hic non impedit connubium. (FRENCH in *med. Obs. et Inqu. Vol. 1. a p. 413, 425.*) Par euentus est cum Terebin-

binthina (BARTON, referente cl. FOTHERGILL *l. c.* p. 427.). Tritura cum mucilagine dicta aequè bene succedit in Gummi ammoniaco, Bdellio, Galbano, Myrrha, Opopanace, Sagapeno. (VUCHHOLZ in *nov. Ad. Nat. Curios. T. 5. a p. 46-63.*) Nihil vero valet in Lacca in granis (VUCHHOLZ *Exp. 22.*) subigenda. Iam dudum in praxi in quorundam huius naturae solutione Arabici Gummi adiumento vfi sunt medici, quorsum pertinet praecipue Camphora (Vid. e. c. formulae in COLLIN *Observat. circa morb. P. 3. p. 156. sq.*). Quod vero omnium minime expectaretur, est, quod huius mucilaginis ope ipse mercurius viuis aqua miscibilis euadat. Auctor celebratissimi huius inuenti, cl. PLENCK (*Neue und leichte Art, den mit der Lustseuche angesteckten Kranken das Quecksilber zu geben, Ed. 3. 1773. p. 23. sqq.*), mercurii drachmam vnam cum Gummi Arabici in puluerem redacti drachmis duabus contriuit, addito sensim tantillo aquae, donec mucilago grisea inde euaderet, aqua postea pro luis venereae absque ptyalismo (vt voluit) curatione diluenda; sed de hisce vberius capite de Hydrargyro. Superat longe G. Arabicum, hac vi subigendi difficulter solubilia, alia mucilaginosa, scilicet syrupos viscidos, quorum syrupus Altheae antecellit, et G. Tragacanthae, (V. supra p. 381.), vti et mucilaginem feminum Cydoniorum et gluten ex amylo (FRENCH *l. c. p. 423. Conf. et VUCHHOLZ l. c.*). — Maximi

momenti res haec mucilaginosâ miscela est ob remedia ista administrandi necessitatem. Praestantior est consueto illo, quod vitello ouorum peragitur, conubio, quum' fini nunquam aduersetur, nec ventriculum offendat, nec rancorem et vna cum hocce acrimoniam concipiat. Ita et praestat additamento salium alcalinorum volatilium vel spirituum, quod alias saepe vsu venit ad oleosa cum aqua coadunanda, quum istud saepe indicationi sit alienum et nauseosum. Habet quoque id commodi, quod ingratum saporem vel acrimoniam remediorum recondat (Conf. cl. FOTHERGILL in *med. Observ. et Inquir. Vol. 1. p. 426.*) Obtundit adeo acidi vitrioli acrimoniam (FRENCH *l. c. Exper. 37.*)

Nutriendi vim possidet Gi. arabicum insignem, quoniam totum alimentosa materie siue mucilagine conflatur. Nigritis, qui prope fluuium Niger habitant, et Mauris, qui illud Europaeis asserunt, alimento vulgari est, ita vt nullo alio vtantur, quam Gummi ipso, quod in venditionem secum vehunt. Et hoc vel instar sacchari dentibus comminuunt, vel aqua emollitum deglutiunt. Multiplicis generis artificibus quoque ibidem in cibum gratum cedit (DEMANET *n. Hist. de l'Afr. Franc. T. 1. p. 54.*) Solet et Gummi hoc lacte solutum ingeri (LE MAIRE, *Voyages to the Canary Islands, Cape Verde, Senegal and Gambia, in Collection of Voyages Vol. 8. p. 605.*) In-

ci-

cidente calamitate Milii et Oryzae integrae Mauro-
rum ciuitates eo vescuntur (LIND *Dis. in hot Cli-
mates* p. 348.). Per binos menses hominibus supra
mille ex Abyssinia Kahiram peregrinantibus, con-
sumta reliqua penu, hoc gummi vnice vitam in itinere
sustentauit (HASSELQV. *Resa* p. 533.).

Quae de vi Tragacanthae medica dicta superius
sunt, potiori adhuc iure ad Gummi Arabicum refe-
ras. Quantum in acribus partibus obtundendis vs-
leat, crebra in dysenteria capta experimenta decla-
rant, in qua acre serum demulcet doloresque et tor-
mina et tenesimum mitigat (DEGNER *Hist. dyjent.*
p. 202. PRINGLE *Dis. of the army* p. 273. ZIMMER-
MANN *v. d. Ruhr* p. 499.). Aptum etiam in diar-
rhoea nominatim symptomatica (ROSENST. *Barnf.*
p. 131.). Nec in hisce profluuiis vnice per os forma
emulsionis, vel in potu consueto siue decocto hordei,
captum prodest, sed tenesimo urgente etiam maxime
leuat in clysmate sub apto connubio (Ill. ZIMMER-
MANN *von d. Ruhr* p. 421.). Tussim lenit eadem vir-
tute et phthificis eadem forsitan et nutriente facul-
tate opitulatur. Raucitatem tollit, si a dispendio na-
turalis mucii enata fuerit, quod ipsum et stranguriae
et tenesimi causa est non rara, vincenda eodem re-
medio. Relaxando fibras, et interponendo sese cal-
culo et lotii viis, calculosis lenimen affert. Erosis
mammarum papillis vtiliter inspergitur, vel mucilago
eius illis illinitur.

Raro

Raro pulueris forma a scrupulo vno ad drachmam vnam praecipitur, sed solutum aquoso menstruo, pro scopo diuerso, vario. Libra eius vna ex Gummi vncia vna valde mucilaginosa fit. Solui poterit aqua vel hordei decocto vel alio consueto potulento, vel iusculo carneo calido. Edinburgenses emulsionis instar praebent. Miscelam cum salibus mediis probe fert.

ACACIAE VERAE succus. Ex fructu elicitur, qui ipse legumen est complanatum viridi brunum, quatuor vel quinque pollices longum et octies vel decies angustius, compositum ex sex vel decem partibus vel articulis discoidis et intra vtramque cuticulam parenchyma gummosum rubicundum continens. In quouis articulo latet semen ellipticum sulco vtriusque pariter elliptico notatum. Succus exprimitur ex fructu immaturo in mortario contuso, et calore in spissitudinem extracti densatur. Transfertur in vesicis forma rotundae massae quatuor vel octo vnciarum coloris nigrescentis, saporis, dum gustatur, stiptici, paullo post dulcescentis. Gummosae naturae est, vt sordibus exceptis fere totus aqua soluatur, quoad partem autem modo spiritu vini. Ex foliis simul quosdam exprimere succum **DIOSCORIDES** (*M. m. Lib. 1. c. 133.*) et **PLINIVS** (*Hist. nat. Lib. 24. c. 7. p. iiii. Ed. DALECH.*) notarunt, ex hisce et floribus vna **ALPINVS** (*de pl. Aegypt. p. 10.*), qui vero succus

cus altero ex solo fructu inferior est. Adstringit hic insigniter, adeo vt cerdonibus pro coriis densandis in vſu eſſe poſſit. Adſcribitur hinc illi, vt aliis adſtringentibus remediis, ſiſtendi ſanguineos fluxus et aluiſnos varios efficacia. In Aegypto ſanguinem ſpuentibus ſucci drachma vna ſoluta mane offertur, et nominatim feminas vteri profluuiſo ſanguineo exhaustas in vitam reuocaffe fertur (ALPIN. *l. c. p. 13.*). Prudentis eſt, ad cauſas morborum ſtadiorumque eorundem probe diſpicere, ne id, quod alteri ſalutem affert, alterum in fatum praecipitet. — In officinis ſaepe illi lucri cauſa ſuccus Pruni ſpinofae L. ſubſtituitur.

Folia, cortex vel legumen a Nigritis Senegaleniſibus inſtar deterſiui et adſtringentis maſticantur in affectionibus ſcorbuticis, et cortex eius nominatim, prout cortex Mimofae Gonakè ADANS. ad denſanda coria tenuiora ab iis adhibetur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EMULSIO ARABICA *Ph. Edinb. p. 58.* Emulſionis amygdalinae libris duabus circiter additur mucilago vnciae dimidiae Gummi Arabici. *Pharmacopoea Ed. nouiſſ. p. 46.* prodiga magis eſt hoc Gummi, vncias eius duas cum ſemiſſe diſtae quantitati aquae tribuendo. Nauſeoſa non poteſt non eſſe tanta Gummi copia.

SPECIES DIATRAGACANTHAE FRIGIDAE
Ph. W. p. 180. PASTA ALTHAEAE l. c. pag. 135.
 PASTA LIQVIRITIAE *l. c. p. 135.* LOCH SANVM
 ET EXPERTVM *l. c. p. 110.* TROCHISCI DE CA-
 RABE *l. c. p. 235.*

318.

Pharm. GUMMI SENEGAL f. SENICA
 f. SENEGALENSE Paris.

Mimosa Senegal; spinis ternis, intermedia reflexa, foliis bipinnatis, floribus spicatis LINN. *Spec. pl. p. 1056.* Arbor foliis pinnatis spica pendula sericea CATESBY *Carol. 2. p. 44. Tab. 44.* Arbor Senegalensis.

GUMMI hoc transfertur ex Prouincia prope fluiuium Senegal Africae sita. Varie describitur, coloris profundioris, quam Arabicum (LEWIS *Mat. med. p. 303.*), albidioris vero ab aliis (SPIELM. *M. m. p. 458.* BERGII *M. m. p. 831.*); quibus et ego adstipulor. Dubium omnino de hac re vt discutiat a cl. ADANSONII promissa (V. *Memoires de l'Acad. d. sc. de Paris 1763. p. 17.*) de arbore Gommier blanc commentatione fas est sperare. Omnes conueniunt, frustra eius esse grandiora. Praerogatiuam tribuit huic prae Arabico LINNEVS (*M. m. p. 221.*), item SPIELMANNVS (*l. c.*). Gummi Senegalense autem in vsus mechani-

COS

cos vnice feruari notat GEOFFROY (*M. m. Traité T. 4. p. 116.*). Virium conuenientia cum Arabico facile agnoscitur. — In vniuersum, quaecumque nomen detur, frustra tanto meliora, quo magis pellucet et candidiora sunt.

319.

Pharm. TERRA (potius Extractum) CATECHV
f. IAPONICA.

Mimosa Cate; spinis duabus stipularibus, foliis bipinnatis 15 - 30 iugis, foliolis 40 iugis, spicis elongatis axillaribus MIHI. Differentiam specificam hanc condidi ex ampla ista descriptione Anglice a cl. Chirurgo KERR in *med. Observations and Inquir. Vol. 5. p. 151.* cum icone *Tab. 4. concinnata.* Addas calycem esse quinquepartitum, corollam pentapetalam albam, stamina numerosa, legumen lanceolatum glabrum, margine repando, feminibus sex vel octo orbiculatis compressis. Coira vel Cairra in Prouincia Bahar dicitur (KERR). Huc referenda me iudice est Acaciae species, ex qua Kaath vel Lycium indicum conficiunt, HERBERTI DE IAGER in *Eph. nat. Curios. Dec. 2. Ann. 3. pag. 9. Fig. 1.* Arbor crescens copiose in montibus Rotas et Pallamoro et aliis locis supra Bengaliam sitis.

Non

Non nostro tempore amplius quaestio, vt olim, agitur, vtrum Catechu terra sit, vel compositum vitriolicae naturae particeps (V. DALE *Pharmacol. p. 295.*), an potius vegetabilis progeniei; quod ipsum iam dudum abunde demonstrarunt chemicis experimentis HAGEDORN (*Lib. de Catechu, Jen. 1679.*) et BOVLDOVC in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris a. 1709. p. 228. sqq.*) et confirmant, qui in ipso loco natali praeparationi eius adstiterunt. Constat iam etiam, perperam pro composito vegetabili a quibusdam in vniuersum haberi. Sed quaenam nominatim stirps illud erogat; de eo adhuc dissensus obtinet.

Plerique fructui Palmae cuiusdam illud tribuunt. Est illa

Areca Cathecu; frondibus pinnatis foliolis replicatis oppositis praemorsis LINN. *Spec. pl. p. 1659. Caunga Hort Malab. T. 1. p. 9. Tab. 5. 6. 7. 8. Pinanga RUMPH. Herb. Amb. T. 1. p. 26. Tab. 4. Arabibus, vt SERAPIONI, AVICENNAE, Faufel, Filfel, Fufel. Indiã orientalem patriam habet.*

Fructus huius oualis est magnitudinis oui gallinaei, vmbilicatus, extrinsecus obducitur cortice coriaceo, sub quo membrana filamentosa. Intus nux latet, cuius semen griseum, durum interne ex rubicundo alboque instar nucis myristicae variegatum; et hoc proprie *Areca f. Pinanga* dicitur. Hoc ipsum tantopere adstringens est, vt solum masticari nequeat,
discif-

disciffum autem et cum pauxillo calcis intra folium vnum vel alterum arboris Betel inuolutum amicis mutuo sese conuenientibus apud Indos obseruantiae causa offertur, vnde salua rubedine tineta profluit, gingivae corroborantur et grato halitu os perfunditur. Calx additur ad moderandam Pinangae austeritatem ac foliorum Betel acrimoniam (RVMPH.). Subinde insuper Catechu pro masticatione adiicitur, (GARCIA in *Coll. CLVS. p. 42.*)

Si igitur plerisque materiae medicae commentatoribus fidendum, Terra Catechu nihil aliud esset, quam extractum aquosum ex seminibus fructus huius immaturis. Speciem Catechu exinde parari, quum testes autoptae vsarii idonei id indicent, non sine temeritatis quadam suspitione negatur. Mirum tamen in *Horto Malabarico* et *Herbario Amboinensi* nullam huius rei fieri mentionem. Circa montem Gatem, qui totam Malabariam aliasque quasdam affines terras cingit, excoqui ex nuce hac, addito pauxillo calcis, et, quo melior succus inspissandus euadat, superdato pulti foeculentae infuso corticum Acaciae cuiusdam, Gymnosophista quidam fide dignus certiore reddidit IAGERVM (*Eph. N. C. loc. cit. p. 10.*) Citat cl. DALEVS (*Pharmacol. p. 296.*) HELBIGIVM, simplicium Indiae orientalis, vt vocat, peritissimum, ex fructu Arecae educi affirmantem. Conuenit hoc cum narratione Chirurghi ALBERTI, qui diu in Pondichery

Appar. medic. Vol. II. Dd vixit,

vixit, IVSSIEVO facta (*Mem. de l'Ac. des sc. de Paris* 1720. p. 342.); vnde nec ipse hic celeberrimus vir dubitavit Arcam pro vera succi Catechu stirpe agnoscere.

Sed aequè verum est, simile extractum ex aliis quibusdam stirpibus parari. Memorabile CLEYERVM (*Misc. nat. Curios. Dec. 2. Ann. 4. Obs. 3.*) Catechu dicere succum ex variis adfirgentibus fructibus expressum; et paullo post basin esse fructum Acaciae orientalis, Tamarindo admodum similis. Propius ad rem venit DE TAGER (*Misc. nat. Curios. l. c. p. 8.*), qui inter Indos diu vitam gerens, Lycium (h. e. Catechu) non vni arbori proprium esse refert, sed fere omnibus Acaciae speciebus, quae cortice adstringente et rubescente praeditae sunt, multasque alias plantas exstare, ex quibus similis succus excoqui possit, qui in vniuersum nomine Khaath designaretur, quantum bonitate et virtute dispar; praestantissimum vero elici ex Acacia dicta, quae Brachmanum lingua Khadira dicitur, et ex hac vel sola vel aliis admixtis, praecipue autem ex hac Khaath parari et per totam Indiam distrali. Meminit idem alius arboris spinosae, Acaciae similis, quae succum hunc largiatur, male ab ipso descriptae. LAVR. GARCIN (in SAVARY: *Dictionnaire de Commerce T. 1. p. 643.*) arborem quidem Cate in prouincia Bahar Mongoliae, vbi crescit, dictam non describit, sed probabile illi est Acaciae speciem esse, et ex hac indicat Catechu crudum, decoctione

ctione et maceratione partium et subsequa inspissatione parari, quando autem purius in Indorum usum desideretur, aromata admisceri et rotulas inde formari. Ex cortice eiusdem erui refert cl. SAVARY (*l. c. p. 763.*), an GARCINI auctoritate? Haec extracti Catechu ex Acacia quadam (quo nomine antiquiores botanici Mimosas eas insigniuerunt, quarum folia sese contactu non contrahunt) origo appriue conuenit cum historia nouissima et sine dubio certissima et luculentissima omnium a cl. KERR subministrata. Qualis sit species a cl. KERR descripta, dixi; succus autem eo teste ex interna ligni parte, quae colore pallide bruno vel profunde rubro, imo hinc inde nigro tincta est, (nam externa pars alba separatur) in ramenta discissa paratur. Replent his vas terreum angusti orificii, affusa ad summam vsque partem aqua, qua per coctionem ad dimidium dissipata, reliquum effundunt in vas terreum planum et, donec tertia pars remaneat, inspissant, tum frigido loco per diem repositum calore solis vterius densant, agitando illud aliquoties de die; postquam notabilem crassitiem massa facta fuerit, supra stoream vel pannum cineribus stercoris vaccini conspersum extendunt, et in frustra quadrangularia diuidunt, quae perfecte radiis solis siccata vendunt. Ut extractio tanto facilius succedat, vtuntur furnis simplicis structurae, cuius summa haec est, quod foueae in terra effossae, quae ignem recipit, arcus argilla-

ceus superimponatur, foraminibus instructus, in quae vasa pro extractione collocantur. Quo profundioris coloris lignum, eo magis nigrum extractum apparet, et eo vilius; hinc praefertur lignum pallidius brunum, quod erogat subtile albidum extractum. Quod hocce extractum terra esset, vel admisti casu cineres, vel fraude adiecta terra pro pondere augendo, imponere incautis facile potuerunt. In laponia non paratur, vnde epitheton vitiosum est. Transfertur autem ex Malabaria, Suratta, Pegu aliisque quibusdam Indostaniae regionibus. Maximus autem eius prouentus, quantum colligo, ex prouincia Indostaniae Bahar est (GARCIN apud SAVARY et KERR). Nonnulli malunt scribi Kaschu (Gallis Cachou), quam Catechu, quae proxime dicta vox ex Cate, nomine arboris, et Chu, succus, lingua patria componitur.

In nostris officinis prostat massis fragilibus ex rubro nigris, quae subinde in laminas superficiei asperae rubicundo-albidae discerpi sese patiuntur, fracturis de reliquo subsplendentibus. Sapor austerus, subamarus, dein dulcescens, qui diu linguae inhaeret. Compacta esse debet massa et deliquescere tota ore, raro vero tam pura habetur, vt nihil indissolubile remaneret; quod tam ab intermissa colatione decocti (KERR) quam aduentitiis fordibus prouenit. Indissolubilis pars $\frac{1}{3}$ subinde ponderis totius massae constituit (LEWIS *M. m. p.* 575.). Soluitur Catechu aqua

fecibus exceptis, solutio vero ipsa, postquam refrixerit, mucilaginem refert. Quatuor unciae Catechu extracti boni et sicci aquosi dederunt uncias duas et drachmas tres, et praeterea extracti spirituosi drachmas quinque, cuius sapor austerior est. Soluitur et spiritu vini, sed sine subsequente coagulo mucilaginoso, nimirum quatuor Catechu unciae spirituosi extracti uncias duas cum sex drachmis exhibuerunt, idque austerioris longe et ingratoris (BOULDOUC in *Mem. de l'Ac. d. sc. 1709. p. 227. sqq.*): Plures analyses aliunde (V. BOULDOUC *l. c.*) petendae. Vitrioli martis solutionem nigredine tingit. Colore, consistencia, indissolubiliū partium proportione, sapore, virtute demum differre multis modis Catechu officinarum non mirabitur, qui dicta de stirpium diuersitate et de praeparatione secum reputet; quae omnia igitur non satis vere ex maturitatis fructus Arecae diuerso gradu praecipue explicari posse existimauit cl. IVSSIEV (*loc. cit.*).

Adstringendi indoles cum aliis quibusdam Mimosae speciebus huic communis est, prout de fructu *M. niloticae* constitit (*supra p. 412.*), praeter quem et folia et cortex a nigritis masticatur in affectionibus scorbuticis, et huius speciatim cortex ad coria tenuiora densanda a nigritis adhibetur (ADANSON *Mem. de l'Acad. d. sc. 1773. p. 9.*). Vis antiseptica insignis pariter succo Catechu inest. Docent id experimenta

Pringleana (*Dis. of the army, App. Exp. 10.*) cum carne. Docent ista in morbis, etsi rarius quam par est, interne capta, nec sine aliis admistis. НУХНАМВУС (*Oper. REICH. T. 2. p. 70.*) in statu resolutio et putrido sanguinis roborantibus aliis et acido tantillum Catechu admiscuit. Crebrior eius fit usus in putredine oris, foetore, dentium vacillatione et denudatione, tum et cruentatione vlcibusque gingivarum, cognoscenda. Cui ipsi praeparata quaedam subsequentium praecipue opponuntur. — In diarrhoeis dysentericis aliisque alui profluviis, quae non ab acri stimulo sed laxitate vnice intestinorum proficiuntur, succus Catechu efficacissimum et simul tutissimum remedium est. Superat in hisce coercendis ipsam Cascariam (*DEGENER de dysent. p. 165. 270.*), et commode aliis, vt Rhabarbaro, addi potest.

Multiplex in curatione colicae pictonum est indigentia, vt nimirum inuoluatur et demulceatur acre, laxentur fibrae et earundem spasmi resoluantur, dolor demum sopiatur. Hisce vero finibus opportuna licet sollerter administrentur, saepe malum non cedit, et etiamsi cedat, recrudescit, nisi adstringentia fortiora in subsidium sumantur, quae inter succus Catechu insignem locum tuetur. Per haec corrigitur mucis intestinalis vitiosa secretio, aquosa tenuitas et iusto vberior secretio. Verbo tonum intestinis restituendo vim suam praestant. Quia hisce solis subinde

curatio omnino successit, absque vlllo alio praesidio. Possunt per os, saltim aliis admixta, vel per clystrā vsurpari (GRASHUIS *de colica picā. p. 47. sqq.*). — Simili iudicio nititur curatio hominis stranguria et secretionē vberima mucī ex vesica vrinaria detenti, quam ipsam Tinctura succi Catechu cum Tinctura corticis Peruuiani vel aliis similis naturae commixta absoluit (*l. c. p. 73.*). — Par effectus eadem de causa eius in relaxatione vuulae applicationis. — Laus in haemorrhagiis ad eas potissimum restringenda, quae a resolutione sanguinis proficiscuntur.

Optimus modus succum hunc dandi est, vel prout affertur aqua solutum, vel repetita solutione et inspissatione depuratum. Periculo caret eundem exhibere ad scrupulum vnum, sesquialterum, vel maiori quantitate, pro doſi.

An huc referendi Trochisci vel *Placentae Gittagambir* vel *Catagamber*? Si descriptioni proletariae HERBERTI DE IAGER (ad RVMPH. in VALENTINI *Hist. stirp. simpl. p. 399.*) insistendum, neque ad *Arecam*, neque ad *Mimosam Caten* pertinent. Analogiam tamen inter illas et succum Catechu inuenit DEGNERVS (*l. c. p. 299.*) et cl. BVISSON (apud DEGNER *l. c.*) maximam partem constare ex Catechu refert, et SERBA (*Eph. N. Curios. Vol. 4. p. 227.*) asseuerat confici ex subtilissima parte succi Catechu et argilla quadam, quorum scilicet cremor, post fer-

mentationem cum aqua praegressam in superficiem ascendens, colligatur et in modulis orbicularibus ficetur. Sunt hae placentulae externe saturate flavae, crusta quasi obductae, intrinsecus pallidiores, saporis subadstringentis, aromatici et leuiter amari. Transferuntur ex Iaponia, et profuerunt in angina et aphthis, item in diarrhoeis et dysenteriis aliisque laxitatibus intestinorum, solutae in aqua, donec colore Theae Boheae tingeretur. (SEBA, item BVISSON apud DEGN. *loc. cit. pag. 297.*). Differunt secundum superiorem descriptionem ab hisce placentulis aliae in India paratae ex Catechu cum aromatibus variis, Cardamomo, ligno Aloës, Moscho, Ambra aliisque in gratiam saporis et oris halitus additis. Hae ipsae figura crassitie et magnitudine nucis vomicae a Belgis in Europam nomine *Siri Gata Gamber* transferuntur, quas Indi vel solas vel in connubio nuclei *Arecae* fructus masticant. Sed notiora sunt nostra

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA TERRAE CATECHV *Ph. W. p. 86.* Ex succo Catechu in spiritu Cydoniorum soluto. Guttae triginta ad quinquaginta indicantur.

TINCTURA IAPONICA *Ph. Lond. pag. 70.* Catechu cum Cinamomo et spiritu vini tenuiori digerendo.

TINCTVRA GINGIVALIS BALSAMICA *Ph. W. p. 226.* Ex Catechu, Myrrha, et balsamo Peruviano digestis cum spiritu Cochleariae et vini rectificato. Vere eximia in affectionibus dictis oris, in quibus mixta cum melle Rosarum linteo carpto applicetur.

TROCHISCI CATECHV I. MVSCERDAE *Ph. W. pag. 235.* Ex Catechu, Ambra, Moscho, Saccharo et mucilagine Tragacanthae. Ad foetorem spiritus et vitia oris dicta corrigenda ore tenentur, donec disfluant, tum exspuuntur.

III TROCHISCI DE CATECHV AD SPVTVM CRVENTVM *l. c.* Miscela Catechu cum succo Liquiritiae et speciebus Diatragacanthae. Inusitati.

CONFECTIO IAPONICA *Ph. Ed. pag. 76.* Opium et recipit. Diascordium refert.

TAMARINDVS.

LINN. *Syst. veg. p. 74. Gen. pl. p. 23.*

320.

Pharm. TAMARINDORVM *Pulpa.*

Tamarindus Indica; LINN. *Spec. pl. p. 48. IACQV. Hist. pl. americ. p. 10. Tab. 10. et Tab. 179. fig. 98. vbi icon fructus.* Siliqua arabica quae Tamarindus

Dd 5

us

dus c. B. Balam Pulli *Hort. Malab. Tom. 1. p. 39.*
Tab. 23. Tamarindus RVMH. Herb. Amb. p. 90.
Tab. 23. Arbor crescens in India orientali, Arabia,
Aegypto, et America calidiori.

Nobilitat hanc praecipue legumen, quod ipsum compressum est, oblongum et nonnihil incuruum, cellulam vel vnam, duas, tres vel quatuor formans, quarum singula includit semen osseum, angulato subrotundum, plano compressum, nitidum, brunum, circa quod fructus nonnihil contrahitur, vnde inaequalis apparet. Maturum extus cingitur cortice ferrugineo, sub quo pulpa ita condensata, vt spatium inter vtrasque membranas fructus non repleat, sed filis validis ad basin confluentibus in situ retineatur. Pulpae sapor pro varietate arborum mox dulcior, mox acidior, etiamsi vtrumque genus rite maturuerit. Indi aequae ac Americani crudum fructum edunt sine alio incommodo, quam alui laxitate leuiori. Ex immaturis et decorticatis condimenta sapidissima Cubenses parant. Legumina Indiae orientalis longiora sunt, quam Americes, ista etiam pulpam sicciorem et obscuriorem item copiosiore includunt. Transfertur pulpa vna cum seminibus et filis descriptis, exuta tegmine externo, plerumque contusa. Americana sacchari miscelam prodit. Sapor pulpae grate acidus.

Acor iste dependet a fale essentiali fructus. Hoc coctione pulpae cum aqua colatione et euaporatione quoad partem copiose elicitur forma squamarum, initio impurum et subbrunum, repetita autem solutione et crystallisatione album, sed simul acoris expers (BEAUME' *Pharmacie Ed. 2. T. 1. p. 167.* REZIVS in *K. Vet. Acad. Handl. 1770. p. 209.* item 1776. *p. 132.*). Similes crystalli ramis arboris interdum adhaerescere obseruantur, et conuenire quam maxime cum tartaro (TOURNEF. in *Mem. de l'Acad. d. sc. a. 1699. p. 101.*). Sal ex pulpa erutum eiusdem naturae esse, nuperima experimenta confirmant (*Vet. Ac. Handl. 1776. l. c.*); nam acor idem, similis difficultas solutionis in aqua, eadem cum reagentibus ratio. Sal hocce non recipere acidum marinum, sed acido tartari in omnibus simile, contra Cl. BEAUME' (*l. c.*), experimenta (*Vet. ac. Handl. l. c.*) suadent.

Antequam in usum medicum pulpa trahatur, a fibris, feminibus, membranis purgari debet, quod fit eius in aqua calida solutione, colatione et post additum saccharum inspissatione.

Sic eximie blandaque aluum laxat absque omni exaestuatione. In febribus pulpa ob acorem tanto magis conducit, quo nimirum aestum febrilem mitigat, sitim compescit, putredinem infringit. Vnde praecipue in putridis biliosis insignis commodi est. Ab Arabibus prima eius mentio facta, et celebratissima pulpa loco

locò natali in iisdem morbis, quibus nos eandem opponimus. Vix vnquam sola purgandi scopo praecipitur, quum vnciae binae vel plus pro adulto requirantur, sed soluitur plerumque aqua calida cum aliis, Manna, salibus mediis, rel. Eius ope *Serum lactis tamarindinatum* paratur, quod laxat, temperat, resoluit, abstergit, et in morbis biliosis, putridis, vt et phthisi, valde proficuum est.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PVLPA TAMARINDORVM *Ph. W. p. 142.*

ELECTVARIVM TAMARIND. *l. c. pag. 50.*

Iusto longioris compositionis ex variis purgantibus et aromaticis. Exoleuit.

ELECTVARIVM CATHOLICVM *l. c. p. 45.*

Similis farraginis. Desuevit.

DECOCTVM TAMARIND. C. SENNA *Ph.*

W. pag. 56. ELECTVARIVM E CASSIA *Ph.*

Lond. pag. 96. ELECT. LENITIVVM *offic.*

HAEMATOXYLVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 331. *Gen. pl.* p. 102. 111

321.

Pharm. CAMPECHENSE s. CAMPESCANVM*Lignum*, item SAPPAN *Lignum*
quibusdam.

Haematoxylum campechianum; LINN., *Spec. pl.* p. 549. IACQV. *Obs. bot. P. 1.* p. 20. Haematoxylon spinosum foliolis pinnatis, racemis terminalibus BROWNE'S *nat. Hist. of Jam.* p. 221. Lignum campechianum, species quaedam Brasil, SLOANE *nat. Hist. of Jam. T. 2.* p. 183. *Tab. 231. fig. 1-2.* vbi modo frustra duo ligni depicta comparent. CATESBY *Carol. T. 2.* p. 66. *Tab. 66.* Arbor in America calidiori, nominatim ad sinum Campeche regni Mexicani, copiose sponte crescit. Nunc vero translatis in insulas Domingo lamaicam aliasque vicinas seminibus, primum licet languerit, bene iam ibidem viget, quin sponte sese disseminat.

LIGNVM solidae texturae et graue colorem faturate rubrum prae se fert. Caeditur ab lamaicensibus quotannis in Campeche copiose, et ex lamaica dein in Angliam transfertur. Tinctoribus ex primariis ob colorem violaceum, quo panni imbuuntur,

valio

alio dein colore nominatim nigro tingendi, et vt alii colores puriores et constantiores fiant.

Serius autem etiam in medicinam transit. Sapor eius subadstringens et subdulcis est, qui idem etiam in extractis siue aqua siue spiritu vini paratis sentitur. Vtrique menstruo rubrum colorem imperit, quod et interdum accidit ex interno vsu in alui fecibus et lotio. Spiritus vini plus soluit, quam aqua. Solutione Vitrioli martis infusum adificit colorem bruno nigrum et nonnihil viridem.

In diarrhoea obstinata et dysenteria Anglorum primam laudem obtinuit. Ast nonnisi sub finem dysenteriae conducit, quando debilitas intestinorum continuat et reditus mali contingunt. Decoctum laudabile in hunc finem est (BAKER *Traët. de catarrho et dysent.* recus. in SANDIF. *Diff. T. 2. p. 379.*). Quin hoc lego a quodam (CLARK'S *Dis. in hot countries p. 233.*) longe extracto praeferi. Aliis extractum magis placet. Huius drachmas tres in aquae Cinnamonis spirituosae vncia fesquialtera et aquae fontanae vncis septem, additis tincturae laponicae drachmis duabus, solui curauerat ill. PRINGLE, cuius mixturae omni quarta vel quinta hora duo cochlearia capta, iuncto subinde opiato vespera (*Dis. of the army p. 281.*). Cl. DUNCAN in protracta dysenteria ter de die extracti scrupulum vnum in potu commodo capi iussit, subiunctis clysmatibus anodynis (Ill. ZIMMERMANN

v. d. *Ruhr* p. 446.). Ne quid vero honoris miscela cum aliis ligno detrahat, scias sufficere solum extractum aqua e. c. Menthae crispae soluere ea proportione, ut illius drachma una huius unciam unam intret, et solutionis huius cochlearia tria quotidie ingerere (III. BALDINGER v. d. *Krankh. e. Armee Ed.* 2. p. 455.).

Nec reticendum *Gummi*, quod truncus et rami primarii transmittunt oui gallinacei saepe magnitudine. Breui solidescit, et tum tam fragile fit, ut inter digitos sese conteri sinat, ob saturatam rubedinem nigrum apparet, dulcis faporis (BROWNE *loc. cit.* IACQVIN *loc. cit.*).

P R A E P A R A T V M.

EXTRACTVM LIGNI CAMPECHENSIS *Ph.* *Lond.* p. 27. Fit cum aqua coctio repetita, commistis dein decoctis et inspissatis. In *Ph. Edinb.* p. 116. et *noviss.* p. 94, spiritus vini tenuior adhibetur.

HYMENAEA.

LINN. *Syst. veg.* p. 326. *Gen. pl.* p. 202.

322.

Pharm. ANIME Gummi.

Hymenaea Courbaril; LINN. *Spec. pl.* p. 337. arbor filiquosa ex qua Gummi Anime c. B. Hymenaea foliis geminatis parallelis, paginis inaequalibus, racemis terminatricibus BROWNE'S *nat Hist. of Jam.* p. 221.. Courbaril bifolia fructu pyramidato PLUM. *gen.* 49. Ceratia diphylla anteguana PLUCK. *Almag.* 96. *Phytogr. Tab.* 82. *fig.* 2. Itaiba PISO *Ind. nat.* p. 122. Arbor, crescens in Hispania noua, item infula Antigoa.

ANIME dicitur resina frustis fluido albis pellucidis variae figurae et magnitudinis (Auellanae nucis plerumque), farina quasi tectis, vbi franguntur splendentibus, friabilibus, ad nos afferri solita. Saepe cum Gummi Copal confunditur, quod inde forsitan prouenit, quod secundum PISONEM nomine Copal ab Indis quaelibet odorifera gummosa vel resinosa veniunt. Copal venale autem compagis firnioris est, ex frustis maioribus constat nec superficiei puluerulentae. G. Anime odorem resinosum habet, saporem fere nullum, masticando inter dentes mollescit, flammam

mam capit, carbonibus inspersum spargit odorem gratum, et integre fere deflagrat, relictis tantum cineribus paucis albis. Totum spiritu vini soluitur, qui inde amaricantem et pungentem saporem coloremque flauum obtinet. Destillatione cum aqua odora pars separatur, simulque cum aqua olei essentialis tantillum ascendit. Colligi ex arboribus vulneratis refert quidem MONARDES (in *Collect.* CLVS. p. 316.) et incisione corticis erui BANCROFT (*Nat. Hist. of Guiana in South-America p. 87.*), defluere ex trunco et ramis AVBLET (*Hist. des Plantes de la Guiane Françoise T. 1. p. 378.*). Si PISONI vero (*l. c.*) maior fides, per meatus corticis interiores in terram decidit, ex qua sub arboris trunco et radice occultatum extrahitur. Vernicem maxime eximiam inde parant (BROWNE).

Rarissime hodie in formulis medicis obtinet. Indi masticant G. Anime contra colicas et flatum, item eo vtuntur in suffitu contra rheumatismos (BANCROFT *l. c.*). Contra quod malum vti et in affectionibus catarrhalibus et paralyfi eodem modo conducere memorant plerique scriptores materiae medicae. In vsum asthmaticorum et catarrho suffocatio corceptorum pari ratione adhibitum (BROWNE), quantum intelligo, in patria stirpis, vnde et prima efficaciae praeconia videntur profecta.

CERATONIA.

LINN. *Syst. veg.* p. 773. *Gen. pl.* p. 554.

323.

Pharm. SILIQVA DVLCIS.

Ceratonia Siliqua; LINN. *Spec. pl.* p. 1513. Siliqua edulis c. B. Ceratonia DODON. *pempt.* p. 786. Siliqua DU HAMEL *Traité des Arbres T. 2.* p. 262. *Tab. 69.* Arbor in Oriente, insulis Archipelagi et australi Europa, nominatim Gallo-prouincia, Hispania, Neapoli, in Sicilia, crescens.

Κερατώνια GALENI et AEGINETAE creditur, ita dicta ob LEGVMEN in cornu formam quodammodo flexum. Compressum, inaequale est, palmam circiter longum, pollicem vnum latum, coloris fusco-bruni, constans ex pulpa siue carne sicca fusca vel rufa, dulci, et interne cellulas aliquas disseptas formans, in quarum singula semen ouatum, complanatum, rufum, vtrinque obtusum. Caro ista sicca vnice vsurpatur, quae dulcis. Aegyptii ex eadem mellis speciem extrahunt, quo varios fructus condiunt, et quod clysmatibus addunt, item ore sumendum praebent ad aluum subducendam (ALPIN. *de pl. Aegypti* p. 8.). Sicca legumina aluum pariter mouent, instar Cassiae (RAII *Hist. plant. Tom. 2.* p. 1708.). Vbi sponte crescit, impune tamen pecoribus in faginam pro-

proiicitur (DU HAMEL *l. c.*). Parce hodie a medicis administratur, et vix nisi in affectionibus pectoris, in quibus sputa resoluere et screatu eliminare opportunum est. Tussientibus et asthmaticis prout mel, ita et decoctum ex leguminibus, Aegyptii in hunc finem probo successu exhibent (ALPIN. *l. c.*). In tussi adeo conuulsiva cl. IOERDENS (*Comm. Noric. 1733. p. 235.*) comestum fructum extollit, vt multos sanatos pronunciet, quibus reliqua inertia. Vtinam conspirarent hac in re aliorum pericula. Non neglectis aliis, instar passularum, demulcendo nonnihil stimulos acres et resoluendo impacta, adiumento esse posse haud negauerim.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES DECOCTI PECTORALIS *Ph. W. p. 185.* Inter varia alia becchica et hoc, de quo dixi, occurrit. Aqua cum iis decocta potatur. Cl^{mo} IOERDENS (*Comm. Noric. Ann. cit. p. 76.*) et hoc decocto, loco cereuisiae ab infantibus calide potio, subigere tussim conuulsiuam successit.

SYRVPVS DIACODION *Ph. W. p. 209. V. supra Pap. somnif. p. 289.*

SYRVPVS DIACODIUM CROCATVM *Ph. cit. V. supra l. c.*,

POLYGALA.

LINN. *Syst. veg.* p. 530. *Gen. pl.* p. 364.

324.

Pharm. SENEGAE vulgo s. SENEKAE Edinb.
Radix.

Polygala Senega; floribus imberbibus spicatis, caule erecto herbaceo simplicissimo, foliis lato-lanceolatis LINN. *Spec. pl.* p. 990. Icon; MILLER'S *Gard. Dist.* ad speciem 5. *Comm. Noric.* 1741. *Tab.* 4. *fig.* 1. 2. 3. Conf. LINN. *Diff. Radix Senega*, in *Amoen. ac.* Tom. 2. p. 124. 126. *sq. c. ic.* Pl. perennis, in Virginia, Pennsylvania, Marylandia crescens.

RADIX lignosa est, ramosa, digiti circiter crassitie, flexuosa, nodosa, intus alba, cortice crasso flavescente et quasi resina saturato et epidermide cinerea vestita. Gustata primo farinaceum saporem, mox subacidum prodit, dein fauces pungit et cum tussicula sensum constrictionis excitat. Inter haec salina copiose affluit (LINN. *Diff. l. c.* p. 129.). Alibi sapor amaricans, subaromaticus describitur (GEOFFROY *M. m. Traité T. 2.* p. 239.); quin ab alio valde aromaticus (fort *aromatique DU HAMEL* in *Mem. de l'Acad. d. sc. d. Paris* 1739. p. 136.); dum rursus alii nulla aromatis vestigia perceperunt (TREW *Comm. Nov. a. cit.* p. 370. *not. d* DETHARDING *Diff. de Seneca*

nega, resp. SIEMERLING, *Rostoch.* 1749. item KEILHORN *Diff. de radicibus Senega et Salab Francof. ad Viadr.* 1765. p. 9.). Odorem spargit nullum, nisi, dum copia radicum feruetur intra clausum vas, nauseosum. Partes vero sapidae vnice fere cortici radices inhaerent, qui in maxime crassis radicibus tertiam circiter ponderis partem, in tenellis quintam vel sextam partem, efficit (KEILHORN *l. c.*).

Analyfin chemicam studiose cl. KEILHORN et BURCKHARD (*Diff. de Radice Seneka, Argent.* 1750.) persequuti sunt. Infusum corticis aqua factum primo amaricans, dein acre, quem sensum cum constrictione faucibus praecipue circa vuulam imprimit. Sapor extracti aquosi, quod $\frac{1}{3}$ aequat, idem. Spiritus vini parciorem quantitatem abripit, nempe extractum eodem paratum $\frac{1}{4}$ aequat, quod ipsum Myrrhae instar amarum, sed altero longe mitius, est (KEILHORN *p. II. sqq.*). Verum et lignosa radices pars extractum tam aquosum quam spirituosum praebet, quorum istud amaricans et acre, hoc utroque momento debilius est. Experimenta huius generis si integra radice fiunt, rationes nonnihil diuersae notantur (Sic in istis cl. BURCKHARD *p. 8. 9.*).

In paucis officinis radix adhuc venalis existat, etsi maiori iure, quam tot alia, adesset efficax hocce resoluens et per varias excretorias vias aliena euacuans. Virtutum eius medicarum primam cognitio-

nem dedit medicus Scotus TENNENT, qui, curationum felicissimarum a rudibus sylvestribus Pensylvanianis in morfu venenatissimi serpentis crotalophori clam perpetratarum diuturnus spectator, tandem praemio largo eorum quibusdam soluto eo peruenit, ut sibi praecipuum remedium reuelarent. Constitit tum Senegae radicem esse (V. EIVS *physical disquisitions* P. 2. *Lond.* 1735.). Valuit et malis ex morfu ortis iam inualefcentibus, sanguine nimirum per pulmones excusso, labiis vulneris liuidis, corpore toto tumefacto. Nec aestus Iulii mensis effectum irritum reddidit (GEOFFROY *M. m. Traité* T. 2. p. 239.). Americani contra tantum periculum vel succum masticate radice deglutiunt et masticatam vulnere imponunt (LINN. *Amoen.* 2. p. 133.), vel lac ea decoctum ter de die ad sanationem vulneris usque epotant, iuncto cataplasmate radice lacte parato. Tincturae quoque vinosae singulare pretium assignatur. Ita sanguis coagulatus resolui, tumor dissipari, venenum expelli, pulsus debilis et languens erigi et accelerari fertur. Frustra vero adhiberi medelam vase quodam ampliori sanguifero sauciato (LINN. *Amoen.* T. 6. p. 214.). Ast non vnice Crotali virus Senega eneruari, sed et aliorum serpentum, testatur exemplum ancillae Suecicae, quae alui deiiciendae causa ruri pone fruticem secedens a serpente quodam (Colubro Bero sine dubio) et in muliebribus ipsis vulnerabatur sub grauissimorum
 sym-

symptomatum satellitio, sed duabus vnice dosibus ab ill. A LINNE' subministratis conualuit (*Amoen. acad. Vol. 6. p. 214.*). Nec scio, Senegam aliud vllum idque faustum experimentum in serpentum morfu subiisse.

Conuenientia symptomatum a morfu serpentum propullulantium cum iis, quae in inflammatoriis pectoris morbis infestant, ad hosce transferendi vsus Senegae ansam dederunt. Nimirum demorsi a caudifona dolore acutissimo, respiratione difficili, tussi, haemoptysi, pulsu duro atque veloci, (verum et nonnunquam debili) corripuntur. Pleuriticis igitur et peripneumoniacis illam propinavit TENNENTIVS (*Essays on the Pleurisy, Philad. 1736. item Epistle to RICHARD MEAD, concerning the efficacy of the Seneca Snakeroot, Edinb. 1742. Doleo vero mihi non suppetere ipsa TENNENTII scripta*), eo euentu, vt ob ciues multos hoc remedio seruatos praemium 75 librarum a magistratu supremo Philadelphiae obtineret (*Ex Pensylv. Gaz. 1739. n. 555. LINNEVS in Amoen. Vol. 2. p. 130.*). Non neglexit autem in vera pleuride inflammatoria venaesectionem sub initium morbi vel eiusdem progressum, etiam repetitam, et infusum emolliens blande soluens pro potu, vna cum ciborum delectu, quem et nos probamus. In spuria absque venaesectione curationem absoluit radice. Eius iudicio praecipuum virtutis, quod praestat in eo

consistit, quod serum in concrementa et stagnationes pronum, vel quod iam impactum in vasis haeret, resoluat. Postquam iste ad academiam scientiarum Parisiensem de successu suae medelae in pleuritide referret, cll^{ms} LEMERY, DE IVSSIEV et DU HAMEL, idem tentamen inire placuit, cui et respondit aequae felix euentus (*Mem. de l'Acad. de Paris l. c. p. 135. 139.*). Curatius omnibus reliquis et scienter vim eius in pectoris inflammationibus expendit cl. BOUVART (*Memoires cit. a. 1744. inde a p. 37.*) historiis aegrorum per momenta suppeditatis. Iste non resoluendi solum eiusdem efficaciae, sed et euacuandi rationem habet. Euacuatio fit vel vomitu vel alui deiectionibus vel lotii profluvio vberiori vel ptyalismi specie. Vomitus parciore dosi vitari potest, nec alere illum, ne pulmonibus vis inferatur, consultum est. Reliquae excretionibus vicibus venae sectionis perfungi videntur. Hinc dum parcius a pulvere dato contingunt, hic minus idoneus aegris est decocto. Patet inde BOUVARTIVM absque venae sectione radicem malo curando parem existimare (Aegris tamen tribus, de quibus refert, vena secta fuit.). Exhibuit illam etiam post tertium vel quartum diem, vnde intra binos vel tres dies oppressio pectoris cum dolore, difficultas spiritus, secretus cruentus, febris rel. sub expectoratione exoptata cessarunt. Tribus pleuriticis grauiter affectis decocto sanitatem restituit cl. D. F.

THARDING (*Diff. cit.*); sub vsu copia fordium absque torminibus aluo secessit, et lotium copiose manavit. Vt et illustre sanationis exemplum in medium prodeat, magni **LINNEI** esto, qui a. 1753. ex refrigeratione peripneumonicus, sumpta ter de die drachma vna pulueris intra biduum conualuit (*Amoen. ac. T. 4. p. 535.*). De hac radice, nomine Polygalae, etiam loqui arbitror **Cl^{mum} SARCOE**, dum decoctum eius tenuius et dein saturatius in febre rheumatica et inflammatione pectoris pro soluenda humorum tenacitate impense depraedicat; nam sanguis postea per venam emissus fluidior, minus lardosus et copiosiori sero mixtus (**EIVS** *Geschichte d. Krankh. in Neapel T. 1. p. 108. 169. 173. 199.*). Aliter autem se res habuit in aliquot aegris, qui ex inflammatorio morbo suppurationem perpeffi, subinde noua inflammationis symptomata experiebantur, nempe, Senega etsi per duos quatuor quinque menses administrata, sanguis tamen per omne tempus tenax et crusta densa tectus permanfit (**DE HAEN** *Rat. med. P. 4. p. 252.*).

Varii et sunt alii morbi, in quibus resoluendo crasin humorum tenacem et euacuando proficit. Efficaciam in hydrope, quam **TENNENTIVS** subolfecit, in aegris alii confirmarunt. Haud paucis hydrope anasarca cum ascite correptis decoctum Senegae leuamen attulit cura **BOVVARTII** (*l. c. p. 40.*), et euacuando aquam per aluum et copiosius lotii effluuium,

subfidentiam tumidi corporis procuravit. Memorabilis praecipue casus hominis, quem simul hydrops pectoris vna cum febre afflixit, eoque curatus, ut nonnisi durities et intumescencia lienis remaneret; ex quinque hydropicis neminem tamen radicibus a malo liberare valuit (*l.c. p. 43.*). Sed dolendum, saepe in hydrope tantam labem subesse viscerum, ut vel cuilibet alii remedio tenaciter obnitatur. Hydragogam Senegam longa experientia etiam pronunciat cl. MACKENZIE (*med. Obs. et Inqu. Vol. 2. p. 288.*). Casum curati hydropis anasarca cl. DETHARDING (*l.c. p. 25. sqq.*) suppeditat. In hydrope pectoris ideo subinde reliquis praestitit, quod praeter alias euacuationes et in glandulas bronchiales operetur (PERCIVAL *Essays T. 2. p. 178.*). An ideo in marasmo Virginiae endemio, Europaeis praecipue fatali, auxilium fert, et in incipiente phthisi, ut expertus est TENNETIVS (*LINN. Amoen. Vol. 2. p. 131.*)?

Mira et praestitit in morbo complicato, qui ascite initium capiens, dein continua febre et loquelae dispendio auctus fuit. In hoc, frustra tot aliis per longam moram tentatis, decoctum Senegae et febrem sufflaminauit et loquelam restituit. Hydrops vero alia desideravit, a quo curatus dein alio morbo aeger occubuit (MACKENZIE *l.c. p. 287. sq.*).

Coniectura iam in rheumatismo vsurpare suadet, ob affinitatem eius cum inflammatoriis morbis. Fa-
uent

uent huic vero efficaciae experimenta (*Commerc. Norric. a. 1741. p. 362.*). Paucis etiam anthelmintica notatur (*l. c.*).

Quomodo commorsis a serpentibus exhibeatur, iam indicaui. TENNENTIO crebri vsus fuit Tinctura vinosa ex radicis Senegae vnciiis quatuor, et vini Canariensis libra vna, per triduum digestis et colatis, cuius cochlearia tria pro dosi data (*LINN. Amoen. Vol. 2. p. 132.*). Praestitit omnino, ne praeter rem calorem excitaret, pulvis, qui ab eo ad grana 35, ab aliis (*Comm. Nor. cit.*) a gr. 20 ad 30 ingestus; et decoctum aqua factum. Saturatius fuit istud TENNENTII (*LINN. l. c.*) ex radicis vnciiis tribus in aquae libris duabus ad tertiae partis consumptionem coctis, cuius pariter tria cochlearia obtulit, tertia qualibet hora iteranda, donec symptomata remitterent, et quarta vel sexta hora modo, si conticescere omnino inciperent. Quoniam vero cl. BOUVART (*l. c. p. 53.*) ex tam saturato decocto sensum ardoris in stomacho et intestinis aliaque incommoda persensit, vnciam modo radicis cum dicta aquae quantitate coxit, huiusque decocti cochlearia tria quavis hora forbillanda iniunxit. Acrimoniae sensus in faucibus, vel ex diluitori illo decocto perceptus, sponte paullo post disparuit. Tanto citius disparet iste molestus sensus, si haustus vini Maderaici (quando nihil vetat) superbibitur (*LEWIS M. m. p. 465.*).

P R A E P A R A T V M.

DECOCTVM SENEKAE *Ph. Ed. noviss. p. 64.*

Ex radicis vncia vna cum aquae fefquilibra ad librae dimidia iacturam decocta.

325.

Pharm. POLYGALAE VVLGARIS *Herba;*
Radix.

Polygala vulgaris; floribus cristatis racemosis, caulibus herbaceis, simplicibus procumbentibus, foliis lineari-lanceolatis LINN. *Spec. pl. p. 986.* *Polygala maior* c. B. *Icon. Flor. Dan. Tab. 516.* Pl. perennis, in pratis ficcis.

Ad hanc reuoco experimenta in Gallia in affectionibus pectoris inflammatoriis cum *Polygala* indigena facta, quamuis HALLERVS (*Hist. st. helv. n. 343.*) ad *Pol. amaram* L. referat. Cl. DU HAMEL, qui primus ad ea accessit, stirpi a se adhibitae saporem subacrem et vix amaricantem (d'une tres foible amertume) adscribit, quum alteri mox indicatae amarities insignis insideat; nec ista aluum purgat (DU HAMEL), vt haec. Radicem vero vna cum herba aegris binis, post venam aliquoties frustra sectam et alia sine successu administrata, in ptifana ex voto praecepit. Sed fateor dubium maxime effectum salutarem in hisce binis

binis mihi videri, quum radicem Graminis et Liquiritiae et flores Tussilaginis simul intrarent ptisanam praescriptam. Nec de pluribus casibus per partes nobis retulit. Comparatione dein facta intra Senegam et hanc Polygalam, istam efficacius longe sputorum excreationem promouere quam hanc, non inficiatur (*Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1739. p. 135. sqq.*). Largior absque dubio huius, si quid efficere debeat, requiritur dosis, quam praecedentis: nec exiguo granorum duodecim ponderi, ad quod illam restringit GEOFROY (*M. m. Traité T. 2. p. 244.*), subscribere possum.

Infusum herbae loco Theae Chinesis, tam ob gratum saporem, quam salubritatem, commendatur (*Lübeck'sche Anzeigen 1768. St. 4.*).

326.

Pharm. POLYGALAE AMARAE *Herba;*
Radix.

Polygala amara; floribus aristatis racemosis, caulibus erectiusculis, foliis radicalibus obouatis maioribus LINN. *Spec. pl. p. 987.* Polygala foliolis circa radicem rotundioribus, flore coeruleo, sapore admodum amaro. c. B. iam ante eum a THALIO in *Sylva hercyn. p. 88.* notata. Polygala buxi minoris folio, flore coeruleo (VAILLANT *Botan. Paris. 161. n. 3. Tab. 32. fig. 2.*). Amplior descriptio legitur

gitur in COLLIN. *Observ. T. 2. p. 203. sq.* Planta perennis, in montosis, e. c. vicino monte Pleffeusi, crescens.

Insigni diuque linguae adhaerente amaritie HERBAE, empirice facile haec species a vulgari distingui potest. Hinc et Amarella a C. GESNERO (*Epist. Lib. 3. p. 121. a*) dicta. Infusum vinosum ex manipulo herbae per noctem vino maceratae aluum purgat absque periculo, vt ipse iste celebris Heluetus in se expertus est. Tinctura ex quatuor unciiis herbae et vini Canariensis libra vna amarissima et coloris subfusci (IACQV. *Fl. Vind. p. 262. n. 60.*).

RADIX gracilis, fibroso ramosa, lignosa, extus flauo cinerea, interne albida. Amaritiam in hanc cadere negat ill. IACQV. (*l. c.*), alius (COLLIN. *Observ. circa morbos P. 2. p. 203.*) balsamicum saporem ex amariusculo subdulcem adscribit. Et haec praecise pars est, quae Vindobonae quosdam medicos occupatos tenuit in phthiseos pulmonalis vlcerosae curatione. Cortex radice virtutis meritum nominatim tulit (COLLIN *l. c. p. 198.* COSTE et WILLEMET *Essais sur quelques plantes indigenes p. 75.*). Auctor suae forque experimentorum in nosocomijs Vindobonensibus L. B. A SWIETEN fuit. Iam anno 1762. quatuor felicis euentus nobis sistebantur historiae (CANDON *Diss. de Polygala in phthisi, Viennae*) de hominibus ex inflammatione pectoris vel haemoptoë phthificis.

cis. Et decem annos post casus quindecim felekti ex multo pluribus (a cl. COLLIN in *Observ. l. c.*). Apud hosce vel pariter dira inflammatio praecefferat, vel malum lente praeuia tussicula ortum. Quam altas illud in multis radices egisset, et copiosa puris per os reiectio cum tabe, et sudores nocturni vberimi febrisque praesentia declararunt. Eluctati tamen sunt hi periculum Polygalae praecipue beneficio. Subinde emollientia mucilaginosa, inter quae Radix Salep praerogatiuam habuit, et paregorica praemissa, vel sub ipsa curatione interpolata. Successu sese exferente, lotii profluuium augetur, cum sudorum imminutione, quae ipsa et tum saepe incidit, quando sputorum excretio solito adhuc modo pergit. Ita cl. GOLLIN, qui balsamicam, consolidantem, roborantem, demulcentem vim radici assignat, et princeps facile tentatorum contra hanc morbum remediorum habet. Tentarunt quoque radicem ex voto in decem aegris cl. COSTE et WILLEMET (*l. c.*). Etsi in hisce malum nondum ad extremum peruenerat: post praegressam tamen haemoptysin, dolores lateris vel dorsi, tussis, oppressio pectoris, sputa mali moris, febris lente obrepens, macies etc. adfuerunt; in pertinaci et sicca tussi valuit miscela decocti cum lacte. Cl^{na} WILHELMI (*Diss. de phthisi, Wirceb. 1777. p. 29. Caf. 2. et 3.*) duo vel tria felices curationis phthiseos exempla dubito huc adducere, quum lac, Chinchina,

Lichen Islandicus, alia, simul in vsum vocata fuerint. Aequitas tamen fateri nos iubet, multis phthificis non satisfecisse. Ipse COLLINVS hoc significat, cuius inertiae causam cadauerum sectio euicit, vt in quibus indurationes scirrhiq̃ue pulmonum vel eorum consumtio, item viscerum abdominis variorum obstructions in conspectum venere. Multis interim, nisi sanationem, leuamen tamen attulit.

Posset quispiam cognatione huius stirpis cum Senega ductus hanc eiusdem in pleuritide et hydrope virtutis participem declarare. Sed in ista auxit symptomata, in hoc nihil effecit (COLLIN), licet alii curationem praetendant. (*l. c. p. 199.*).

Exhibendi aegris Polygalam non vnus modus est. Confert Polygala in puluere mane et vesperi ad dimidiam drachmam, vel in electuario cum melle, omni quadrihorio ad drachmam vnain sensim ascendendo. Adiunctum fuit infusum HERBAE melle mitigatum (CANDON *l. c. p. 11.*). Plerisque vero aegris, de quibus constat, decoctum radice suppeditatum est, ex eiusdem vnciis tribus cum aquae libris tribus ad consumptionem dimidiae partis decoctis et syrupi Hyssopi et Diacodii ana vncia vna edulcatis (COLLIN *l. c. p. 208.*). Consumtae sic per diem radice vnciae duae, subinde minor quantitas (*l. c. p. 198.*). — Cl. SARCONIS praeconia de Polygala sub Senega recenfui, etsi mallem, eum non idem commisisse vitium, quod

quod tot practici, qui ob ambiguitatem vocum, quam neglecta Botanice parit, nec intelligi possunt, nec optimorum forsitan inuentorum aliquod in alios commodum redundare patiuntur.

F V M A R I A.

LINN. *Syst. veg. p. 529. Gen. pl. p. 362.*

327.

Pharm. FVMARIAE Herba.

Fumaria officinalis; pericarpis monospermis racemosis, caule diffuso LINN. *Spec. pl. p. 984.* *Fumaria officinarum* et DIOSCORIDIS C. B. Καπνος DIOSC. Καπνιος GALEN. ICON: REGNAULT *Botan. la Fumeterre.* Pl. annua, in agris hortisque sponte copiosissima.

Stirps inodora, sed tota scatet succo ingrate amaro, salino. Hic si inspissatur in extracti formam, efflorescit sal amarum et leuiter pungens, nitrum referens (BOERH. *Hist. pl. p. 389.*). Idem ex infuso aquoso eruitur et prunis inspersum cum crepitu dissilit, spiritu acido autem permistum leuissimam ebullitionem excitat (CAMERAR. *Diss. de Fumaria, Tub. 1718. p. 12.*). Amaritie potius est extractum spirituosum, quod parcius elicitur, nec eiusmodi crystallos emittit.

Appar. medic. Vol. II.

Ff

HER-

HERBA obstructions et infarctus viscerum egregie referat, veterum aequae ac recentiorum consensu (AETIVS *Tetr. 1. Serm. 1. 30.* BOERHAAV. *Hist. plant. p. 388.* HOFFM. *Diff. de praest. remed. domest. §. 24.*); hepatis nominatim (GALENVS, *simpl. L 7.*). Icteri cum vomitu succo curati historiam notare operae pretium est (RIVERII *Observat. Cent. 3. p. 230.*).

Altera haud dubia illi competens efficacia est in vitiiis variis cutaneis, quibus et corrigendo humores corruptos, tonum reddendo vasis, quorum debilitati corruptela ista saepe debetur, et euacuando per aluum et lotii vias mederi videtur. In scabie praestans remedium herba est, sero lactis infusa vel cocta cum cereuisia, et amplo SIM. PAVLLI (*Quadrip. p. 71.*) praeconio decoratum. Ab experientissimo practico Sueco (Cl. STRANDBERG, *om Fel vid chron. Sjukdomars botande p. 17.*) simile fuit in herpete. Sed et exanthema magis adhuc foedum et curatu difficilium, lepra, solo Taraxaci et Fumariae succo curatum perfecte est (LEIDENFROST *Diff. de succis herbarum expressis, Duisb. 1751. p. 27.*). Ut ne dubium ciat miscela, scias leprosam affectionem, subinde induratione glandularum stipatam, succo vnice huius herbae bis de die ad tria vel quatuor cochlearia capto, iuncta alternis diebus alui purgatione, disparuisse (THOMSON'S *med. Consultations p. 161.*). — Stomachica, antiscorbutica, aliaque passim virtus memoratur: sed sufficit certissimas nosse. Ma-

Maxime confert, vti succo ad vncias duas vel tres, vel solo vel cum fero lactis remixto. Non caret tamen suo commodo, deficiente herba recente, infusum vel decoctum vsurpare, quoniam nihil odori stirps secum vehit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA FVMARIAE *Ph. W. p. 6.* Obsoleta, nec iniuste, vt arbitror, sudores licet mouere **SIMON PAVLLI** (*l. c. p. 39.*) aliique indicent.

CONSERVA *l. c. p. 93.* Non reiicienda.

ESSENTIA *l. c. p. 81.* Non omnem vim plantae continere, ex superius in comparatione extractorum dictis elucet. Dosis guttarum quinquaginta ad octoginta assignatur.

EXTRACTVM *l. c. p. 88.* Non opus est vino illud parare, sufficit aqua. Commodum pilularum vel elixirii forma.

SYRVPVS *l. c. p. 211.* Ex succo et saccharo.

328.

Pharm. ARISTOLOCHIAE FABACEAE*Radix.*

Fumaria bulbosa; caule simplici, bracteis longitudine florum LINN. *Spec. pl.* p. 383. *a*, *caua*, *Fumaria bulbosa*, radice *caua*, maior C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 605.* REGNAULT *Botanique*, la Fumeterre bulbeuse. Pl. perennis primo vere in nemorosis et umbrosis florens.

Quodnam discrimen intersit inter varietatem bulbo cauo et illam bulbo solido, optime determinauerunt LINNEVS (*Flor. Suec.* p. 246.) et HALLEKVS (*Hist. stirp. Helv.* n. 348 et 349.), qui posterior in species diuersas diuellit illas. Non dubito tamen, quin solida radix, quae priori minor, substitui omnino possit cauae.

RADIX vero, a pharmacopolis dilecta subglobosa est, Castaneae minoris magnitudinis, interne cauum relinquens quasi exesum, constans ex carne dilute flaua, obducta epidermide fusca. Neglecta hodie omnino, nec male, si superfluis valedicendum. Sed non virtute omni cassam esse, docet amarities cum acrimonia iuncta, quibus momentis ad Aristolochias in officinis vsitatas propius, odoris licet expers, accedit. Hinc et, fauente simul forma, subinde in officinis radici Aristolochiae rotundae illam substituunt.

ritu

Spiritu vini macerata extractum intense amarum simulque notabiliter acre erogat; aquosum vero extractum, etsi pariter amarum, remissius acre est, et pondere quoque alteri cedens (CARTHEVS. *M. m. T. 1. p. 516.*) Virium earundem participem eam auctores habuere, ac Aristolochias. Ad menstrua nominatim suppressa referenda multi illam commendarunt, item ad lumbricos necandos. Plerique tamen subsistunt in eiusdem ad vlcera purganda et cariem ossium arcendam praestantia. Hisce finibus puluis inspersus sufficit (HELD *Eph. N. C. Cent. 6. Obs. 86. p. 365.*) Sed itidem a chirurgis hodie despicitur.

DESIGNATIO SPECIERVM
IN SECVNDO VOLVMIINE CONTENTARVM.

S T I R P E S.

Nomen pharmaceuticum.   *Nomen systematicum.*

ORDO XV. ROTACEAE.

202. Anagallis	<i>Anagallis arvensis.</i>	pag. 1
203. Nummularia	<i>Lyfimachia Nummularia.</i>	9
204. Gentiana rubra	<i>Gentiana lutea.</i>	11
205. Centaurium minus	— — <i>Centaurium.</i>	18
206. Primula veris; Paralyfis	<i>Primula veris.</i>	22
207. Cyclamen	<i>Cyclamen.</i>	25
208. Trifolium fibrinum	<i>Menyanthes trifoliata.</i>	27

ORDO XVI. SEPIARIAE.

209. Iasminum	<i>Iasminum.</i>	32
210. Oliuae	<i>Olea europaea.</i>	33

ORDO XVII. BICORNES.

211. Vva vrsi	<i>Arbutus Vva vrsi.</i>	54
212. Vitis idaea	<i>Vaccinium Vitis idaea.</i>	69
213. Oxycoccus	— — <i>Oxycoccus.</i>	72
214. Myrtillus	— — <i>Myrtillus.</i>	73
215. Rosmarinus syluestris	<i>Ledum palustre.</i>	75
216. Pyrola	<i>Pyrola rotundifolia.</i>	70
217. Storax	<i>Styrax officinale.</i>	80

No.

Nomen pharmaceuticum.   *Nomen systematicum.*

218. Alkanna vera	<i>Lawsonia inermis.</i>	85
219. Santalum album, citrinum	<i>Santalum album.</i>	87
220. Tamariscus	<i>Tamarix gallica.</i>	90

ORDO XVIII. ASPERIFOLIAE.

221. Consolida maior	<i>Symphytum.</i>	92
222. Borago	<i>Borago officinalis.</i>	95
223. Pulmonaria maculata	<i>Pulmonaria officinalis.</i>	97
224. Lithospermum	<i>Lithospermum officinale.</i>	98
225. Buglossum	<i>Anchusa officinalis.</i>	99
226. Alkanna	— <i>tinctoria.</i>	100
227. Cynoglossa	<i>Cynoglossum officinale.</i>	102
228. Sebesten	<i>Cordia Myxa.</i>	105

ORDO XIX. VERTICILLATAE.

229. Marum verum	<i>Teucrium Marum.</i>	107
230. Polium creticum	— — <i>creticum.</i>	112
231. Polium montanum	— — <i>Polium, montanum, capitatum.</i>	113
232. Scordium	<i>Teucrium Scordium.</i>	114
233. Chamaedrys	— — <i>Chamaedrys.</i>	119
234. Chamaepitys	— — <i>Chamaepitys.</i>	191
235. Consolida media	<i>Aiuga pyramidalis.</i>	123
236. Thymus	<i>Thymus vulgaris.</i>	124
237. Serpyllum	— — <i>Serpyllum.</i>	126
238. Melissa citrina	<i>Melissa officinalis.</i>	127
	Ff 4	No-

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
239. Calamintha	<i>Melissa Calamintha.</i>	130
240. Melissophyllum	<i>Melittis Melissophyllum.</i>	131
241. Hyssopus	<i>Hyssopus officinalis.</i>	133
242. Lauendula	<i>Lauendula Spica.</i>	135
243. Stoechas	— — <i>Stoechas.</i>	138
244. Dictamnus creticus	<i>Origanum Dictamnus.</i>	139
245. Origanum creticum	— — <i>creticum.</i>	140
246. — — vulgare	— — <i>vulgare.</i>	141
247. Maiorana	— — <i>Maiorana.</i>	143
248. Satureia	<i>Satureia hortensis.</i>	145
249. Mentha crispa	<i>Mentha crispa.</i>	146
250. — — piperita	<i>Mentha piperita.</i>	150
251. — — sylvestris	— — <i>sylvestris.</i>	152
252. Pulegium	— — <i>Pulegium.</i>	153
253. Basilicum	<i>Ocimum Basilicum.</i>	155
254. Nepeta	<i>Nepeta Cataria.</i>	156
255. Melissa Turcica	<i>Dracocephalum Molda-</i> <i>nica.</i>	157
256. Betonica	<i>Betonica officinalis.</i>	158
257. Marrubium	<i>Marrubium vulgare.</i>	160
258. Salvia	<i>Salvia officinalis.</i>	164
259. Sclarea	— — <i>Sclarea.</i>	170
260. Rosmarinus hortensis	<i>Rosmarinus officinalis.</i>	171
261. Hedera terrestris	<i>Glechoma hederacea.</i>	174
262. Lamium album.	<i>Lamium album.</i>	178
263. Cardiaca	<i>Leonurus Cardiaca.</i>	180

Nomen pharmaceuticum.   *Nomen systematicum.*

264. Prunella	<i>Prunella vulgaris.</i>	181
265. Tertianaria	<i>Scutellaria galericulata.</i>	182

ORDO XX. PERSONATAE.

266. Linaria	<i>Antirrhinum Linaria.</i>	183
267. Euphrasia	<i>Euphrasia officinalis.</i>	186
268. Scrophularia	<i>Scrophularia nodosa.</i>	188
269. — — aquatica	— — aquatica	190
270. Anacardium orientale	<i>Aucennia tomentosa.</i>	192
271. Agnus castus	<i>Vitex Agnus castus.</i>	195
272. Gratiola	<i>Gratiola officinalis.</i>	197
273. Branca vrsina	<i>Acanthus mollis.</i>	204
274. Veronica	<i>Veronica officinalis.</i>	205
275. Beccabunga	— — <i>Beccabunga</i>	208
276. Verbena	<i>Verbena officinalis.</i>	209

ORDO XXI. RHOEADES.

277. Rhoëas	<i>Papauer Rhoëas.</i>	212
278. Papauer Opium	— <i>somniferum.</i>	215
279. Chelidonium maius	<i>Chelidonium maius.</i>	300

ORDO XXII. PVTAMINEAE.

280. Capparis	<i>Capparis spinosa.</i>	305
---------------	--------------------------	-----

ORDO XXIII. SILIQVOSAE.

281. Nasturtium aquaticum	<i>Sisymbrium Nasturtium</i>	309
282. Sophia Chirurgorum	— — <i>Sophia.</i>	313
283. Erysimum	<i>Erysimum officinale.</i>	315

No-

Nomen pharmaceuticum.   *Nomen systematicum.*

284. Alliaria	<i>Erysimum Alliaria.</i>	317
285. Barbaraea	— — <i>Barbaraea.</i>	318
286. Cardamine	<i>Cardamine pratensis.</i>	319
287. Raphanus	<i>Raphanus sativus.</i>	321
288. Sinapi	<i>Sinapis nigra.</i>	323
289. Brassica	<i>Brassica oleracea.</i>	329
290. Rapa	— <i>Rapa.</i>	334
291. Napus	— <i>Napus.</i>	336
292. Eruca	— <i>Eruca.</i>	337
293. Cheiri	<i>Cheiranthus Cheiri.</i>	339
294. Cochlearia	<i>Cochlearia officinalis.</i>	341
295. Raphanus rusticanus	— — <i>A Armoracia.</i>	348
296. Nasturtium hortense	<i>Lepidium sativum.</i>	354
297. Thlaspi	<i>Thlaspi arvense.</i>	354
298. Bursa pastoris	— <i>Bursa pastoris.</i>	355

ORDO XXIV. PAPILIONACEAE.

299. Lupinus	<i>Lupinus albus.</i>	356
300. Siliqua hirsuta	<i>Dolichos pruriens.</i>	358
301. Genista	<i>Spartium scoparium.</i>	360
302. Rhodium Lignum	<i>Genista canariensis.</i>	363
303. Ononis	<i>Ononis arvensis.</i>	365
304. Faba	<i>Vicia Faba.</i>	368
305. Lentesc	<i>Eruum Lens.</i>	369
306. Eruum	— <i>Eruilja.</i>	371

Nomen pharmaceuticum.   *Nomen systematicum.*

307. Cicer	<i>Cicer arietinum.</i>	372
308. Glycyrrhiza	<i>Glycyrrhiza glabra</i>	374
309. — —	— — <i>echinata</i>	379
310. Tragacantha	<i>Astragalus Tragacantha.</i>	380
311. Galega	<i>Galega officinalis.</i>	383
312. Melilotus	<i>Trifolium Melilotus officinalis.</i>	384
313. Foenugraecum	<i>Trigonella Foenum graecum.</i>	386

ORDO XXV. LOMENTACEAE.

314. Senna	<i>Cassia Senna.</i>	388
315. Cassia	— <i>Fistula.</i>	395
316. Nephriticum Lignum. Been Nux	<i>Guilandina Moringa.</i>	400
317. Gummi arabicum. Suc- cus Acaciae verae	<i>Mimosa nilotica.</i>	404
318. Gummi Senegal	— <i>Senegal.</i>	414
319. Terra Catechu	— <i>Cate.</i>	415
320. Tamarindi	<i>Tamarindus indica.</i>	425
321. Campechense Lignum	<i>Haematoxylum campechianum.</i>	429
322. Gummi Anime	<i>Hymenaea Courbaril.</i>	432
223. Siliqua dulcis	<i>Ceratonia Siliqua.</i>	434

460 DESIGNATIO SPECIERVM.

Nomen pharmaceuticum.   *Nomen systematicum.*

324. Senega		<i>Polygala Senega.</i>	436
325. Polygala vulgaris	)	— — <i>vulgaris.</i>	444
326. — — amara		— — <i>amara.</i>	445
327. Fumaria		<i>Fumaria officinalis.</i>	449
328. Aristolochia fabacea		— — <i>bulbosa.</i>	452

FINIS VOLUMINIS SECVNDI.

M O N I T V M.

Quum ad cognoscendas stirpes officinales, vt quaslibet alias, *Iconum* fides et elegantia haud exiguum adiumentum afferat: adiicere heic interest designationem earum, quae absoluto iam primo libri huius volumine in publicam lucem prodire, vna cum paucis quibusdam, quae et ad praesens volumen pertinent. Ob defectum harum saepe in BLACKWELLIAE opere subsistere antea coactus fui, quae necessitas ferius rarior fuit, suppetentibus figuris praestantioribus. IOANNIS MILLERI *Illustrationem Systematis sexualis, Lond. a. 1777. Fol. max.* et REGNAULTI *Botanique mise à la Portée de tout le Monde, à Paris, inde ab a. 1774. Fol. max.*, quorum operum pretium icones praecipue constituunt, per numeros significare non vacat, quum vtrumque per fasciculos absque ordine prodierit. Possessores vero horum facillimo negotio Tabulas in ordinem Systematis Linneani redigere poterunt, quod si factum fuerit, quaerentes imaginem significatam non alia norma egebunt.

 AD VOL. I.

- Pinus sylvestris p. 2. IO. MILLERI *Illustr. syst. sexual.*
 — Pinea p. 14. REGNAULT *Botanique, le Pin.*
 — Abies p. 18. REGN. *Bot. le Picea.*
 Cupressus sempervirens p. 32. REGN. *le Cyprés.*
 Juniperus communis p. 34. IO. MILL. *Illustr.* REGN. *le Genévrier.*
 — — Sabina p. 41. REGN. *Bot. la Sabine.*
 Salix alba p. 44. REGN. *le Saule.*
 Populus nigra p. 47. IO. MILL. *Illustr.* REGN. *le Peuplier noir.*
 Fagus Castanea p. 52. REGN. *Bot. le Chataignier.*
 Juglans regia p. 57. REGN. *le Noyer.*
 Quercus Suber p. 64. REGN. *le Liege.*
 Corylus Avellana p. 66. REGN. *le Coudrier ou Noisetier.*
 Betula Alnus p. 72. REGN. *l'Aune.*
 Pistacia vera p. 74. REGN. *le Pistachier.*
 — Lentiscus p. 77. REGN. *le Lentisque.*
 Arctium Lappa p. 83. *Fl. Dan. Tab. 642.*
 Carduus marianus p. 86. REGN. *Bot. le Chardon Marie.*
 Carlina acaulis p. 88. REGN. *la Carlina.*
 Carthamus tinctorius p. 99. REGN. *la Cartame.*
 Centaurea Cyanus p. 93. REGN. *le Bluet.*
 — — benedicta p. 96. REGN. *le Chardon benit.*
 — — Calcitrapa p. 99. REGN. *le Chardon étoilé.*
 Cichorium Endivia p. 102. REGN. *la Chicorée Endive.*
 Leontodon Taraxacum p. 104. IO. MILL. *Illustr.* REGN. *Botan. le Pissenlit.*
 Sonchus oleraceus p. 110. REGN. *Bot. le Laitron doux.*
 Hieracium Pilosella p. 111. REGN. *la Piloselle.*
 Gnaphalium arenarium p. 112. *Fl. Dav. T. 641.*

- Gnaphalium dioicum** p. 113. REGN. *Bot. le Piechatier.*
- Artemisia Absinthium** p. 117. REGN. *l'Absinthe.*
- — **pontica** p. 124. IACQVIN *Fl. austr. Tab. 99.*
- — **vulgaris** p. 124. REGN. *Bot. l'Armoise.*
- Tanacetum vulgare** p. 130. REGN. *la Tanaisie.*
- — **Balsamita** p. 132. REGN. *Le Coq ou la Menthe Coq.*
- Eupatorium cannabinum** p. 133. *Fl. Dan. T. 745.* REGN. *Botan. l'Eupatoire d'Avicenne.*
- Santolina Chamae-Cyparissus.** p. 134. REGN. *le petit Cyprés.*
- Tussilago Petasites** p. 138. REGN. *Bot. le Petasite.*
- — **Farfara** p. 140. REGN. *le Pas d'Asne.*
- Xanthium strumarium** p. 141. REGN. *le petit Glouteron.*
- Matricaria Parthenium** p. 148. *Fl. Dan. T. 674.* REGN. *la Matricaire.*
- Anthemis Cotula** p. 151. REGN. *la Maroute.*
- Bellis perennis** p. 153. REGN. *la Paquette.*
- Inula Helenium** p. 154. *Fl. Dan. T. 728.* REGN. *l'Aunée.*
- Doronicum Pardalianches.** p. 163. REGN. *le Doronic.*
- Achillea Millefolium** p. 165. *Fl. Dan. T. 737.* REGN. *Bot. la Millefeuille.*
- — **Ptarmica** p. 169. *Fl. Dan. T. 643.* REGN. *l'Herbe à eternuer.*
- — **Ageratum** p. 170. REGN. *l'Eupatoire de Mesué.*
- Solidago Virgaurea** p. 171. *Fl. Dan. T. 663.* REGN. *la Verge d'or.*
- Calendula officinalis** p. 174. 10. MILL. *Illustr. syst. sex.*
REGN. *Botan. le Souci de Jardin.*
- Scabiosa arvensis** p. 178. REGN. *la Scabieuse des Prés.*
- Valeriana Phu** p. 186. REGN. *la grande Valeriane.*
- Poterium Sanguiforba** p. 188. REGN. *la Pimprenelle.*
- Plantago Psyllium** p. 193. *Hort. Roman. T. 2. Tab. 10.*

- Plantago Cynops p. 193. REGN. *Art. l'Herbe aux Puces.*
 Cuscuta europaea p. 194. REGN. *la Cuscute.*
 Viscum album p. 199. IO. MILL. *Illustr.* REGN. *le Guy de Chene.*
 Eryngium campestre p. 206. IACQV. *Fl. austr. T. 2. Tab. 155.*
 REGN. *Botan. le Panicout.*
 Sanicula europaea p. 207. REGN. *la Sanicle.*
 Daucus Carota a. p. 209. *Fl. Dan. T. 723.*
 Conium maculatum p. 213. IACQV. *Fl. austr. T. 2. Tab. 156.*
 REGN. *Bot. la grande Cigue.*
 Athamanta cretensis p. 235. REGN. *Bot. le Daucus de Candie.*
 — — Oreoselinum p. 236. IACQ. *Fl. austr. T. 1. Tab. 68.*
 Laserpitium latifolium p. 247. IACQ. *Fl. austr. T. 2. Tab. 146.*
 — — Siler p. 248. IACQ. *Fl. austr. T. 2. Tab. 145.*
 Angelica Archangelica p. 250. REGN. *Bot. l'Angelique.*
 Imperatoria Ostruthium p. 254. REGN. *l'Imperatoire.*
 Bubon Galbanum p. 262. IACQ. *Hort. Vind. Cent. 3. Tab. 36.*
 REGN. *Botan. la Ferule galbanifere.*
 Phellandrium aquaticum p. 267. REGN. *la Cigue uquatique.*
 Aethusa Meum p. 277. REGN. *le Meum.*
 Anethum Foeniculum p. 289. IO. MILL. *Illustr. syst. sex.*
 Pimpinella Saxifraga p. 294. *Fl. Dan. Tab. 669.*
 Apium graueolens β p. 303. REGN. *l'Ache.*
 Panax quinquefolium p. 330. REGN. *le Ginsin.*
 Ruscus aculeatus p. 341. IO. MILL. *Illustr.*
 Aristolochia clematidis p. 356. IO. MILL. *Illustr.*
 Asarum europaeum p. 359. REGN. *le Cabaret.*
 Asperula odorata p. 374. REGN. *le Muguet des Bois.*
 Coffea arabica p. 386. REGN. *le Cafier.*
 Cucumis sativus p. 406. REGN. *le Concombree.*
 Solanum Dulcamara p. 423. REGN. *la Morelle grimpante.*

Solanum nigrum p. 427. REGN. *la Morelle à fruit noir.*

Atropa Belladonna p. 430. *Fl. Dan. Tab. 758.*

Datura Stramonium p. 456. REGN. *la Pomme epineuse.*

AD VOL. II.

Vaccinium Myrtillus p. 73. REGNAULT *Botan. l'Airelle ou Myrtille.*

Scrophularia nodosa p. 188. REGN. *la grande Scrophulaire.*

Sisymbrium Nasturt. aquat. p. 309. REGN. *Bot. le Cresson de Fontaine sub falso nomine Sisymbrii sylvestris.*

SPHALMATA TYPOGRAPHICA EXSTANTIORA

VOLVMINIS PRIML

Praefatio: l. 10. post productorum add. vires. p. 7. lin. 10. l. lithan-
thraci. p. 29. lin. 5. 6. l. conciliant. p. 42. lin. 3. l. GALENI. l. 19. l. ex-
pulis. p. 101. lin. 16. l. intermittentes. p. 117. lin. 21. l. odore. p. 122.
lin. penult. l. addito. p. 123. lin. antepenult. l. rhenanum. p. 191. lin. 20.
l. exspuionem. p. 196. lin. 8. l. istius. p. 222. lin. 6. l. maximi. p. 280.
lin. 16. l. embammatibus. p. 285. lin. antep. l. calculosis. p. 299. lin. 14.
l. blande. p. 308. lin. 19. l. atrophia. p. 303. lin. 17. post destillatur dele
secundum. p. 314. lin. penult. Lichthyocollam. p. 319. lin. 15. l. eclampsia.
p. 326. lin. 20. l. substratos. p. 455. lin. 7. loco Flores l. Folia. p. 457.
lin. 19. l. curati. p. 458. lin. pen. l. scelera. p. 468. lin. antep. l. hinc.
p. 479. lin. 7. l. tetano. p. 520. lin. 23. l. paratus. p. 553. lin. 16. l. diu-
dicandam. p. 586. lin. 23. l. petechiis.

VOLVMINIS SECVNDI.

Pag. 12. lin. 12. l. aliquot. p. 24. lin. 5. l. ambitus. p. 37. lin. 2.
l. embammati. p. 39. lin. 8. l. Houille. lin. 24. l. olens. p. 60. lin. 21.
l. duae. p. 136. lin. ult. l. aliquot. p. 211. lin. 9. l. ingerendis. p. 215.
lin. 6. l. 273. p. 249. lin. 20. l. vsui. p. 300. lin. 10. l. Anglicis. p. 325.
lin. 12. l. fixo. qui. p. 332. lin. 21. l. COOK. lin. 22. l. FORSTERIS. lin. 23.
pone hebdomadem l. exhibita. p. 344. lin. 7. l. supparem. p. 344. lin. an-
tep. l. condimento. p. 345. lin. 1. l. minoris. lin. 3. l. miscelas. p. 347.
lin. 17. l. qui. p. 362. lin. 17. l. continent. p. 377. lin. 4. a fine l. Ara-
bico. p. 393. lin. 19. loco vti l. vsurpare.
